

Nr 293.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.; given Stockholms slott den 17 maj 1946.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla de förslag, om vilkas avlåtande till riksdagen föredragande statsrådet hemställt.

GUSTAF.

Eije Mossberg.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 17 maj 1946.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden WIGFORSS, GJÖRES, ERLANDER, DANIELSON, VOUGT, MYRDAL, ZETTERBERG, NILSSON, ERICSSON, MOSSBERG.

Efter gemensam beredning med statsrådets övriga ledamöter anför statsrådet Mossberg följande.

I årets statsverksproposition har Kungl. Maj:t på min hemställan under femte huvudtiteln, punkterna 19—23, föreslagit riksdagen att, i avbidan på särskild proposition i ämnet, för budgetåret 1946/47 beräkna följande anslag:

Bihang till riksdagens protokoll 1946. 1 saml. Nr 293.

A n s l a g	Belopp
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar, förslagsanslag	2 250 000
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader, förslagsanslag	800 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag	8 500 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag	3 100 000
Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m., reservationsanslag	22 000 000

Jag anhåller nu att till fortsatt behandling få upptaga hithörande spørsmål.

I skrivelse den 11 april 1946 har *statens arbetsmarknadskommission* framlagt förslag rörande beräkningen av medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

I samband härmed har kommissionen givit en kortfattad översikt över läget på arbetsmarknaden under år 1945 samt en bedömning av den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under återstoden av år 1946.

Med skrivelse den 3 maj 1946 har kommissionen överlämnat sedvanlig verksamhetsberättelse för år 1945. Nämnda berättelse torde — med undantag av det inledande avsnittet om arbetsmarknaden under år 1945, vilket är likalydande med översikten i ämnet i kommissionens skrivelse den 11 april 1946 — få såsom bilaga fogas vid detta protokoll.

Arbetsmarknaden under år 1945.

Rörande förhållandena på arbetsmarknaden under år 1945 anför kommissionen i skrivelsen den 11 april 1946 följande.

Arbetsmarknaden kännetecknades under år 1945 av en synnerligen hög sysselsättningsnivå. Särskilt beaktansvärt var, att den förstärkta försvarsberedskapen kunde avvecklas utan att något egentligt överskott på arbetskraft uppstod. Arbetslöshetssiffrorna voro till och med bland de lägsta, som någonsin noterats. Till den gynnsamma utvecklingen torde främst de ökade exportmöjligheterna efter fredsslutet ha bidragit, samtidigt som den goda hemmamarknadskonjunkturen fortsatte och förstärktes. Genom det tillskott av omkring 140 000 man, arbetsmarknaden i jämförelse med genomsnittsläget under 1944 kan beräknas ha tillförts med försvarsberedskapens avveckling, möjliggjordes betydande sysselsättningsökningar inom flertalet näringsområden. Härtill bidrog även i viss mån den fortsatta ökningen av antalet yrkesverksamma utlänningar.

Den, som helhet betraktad, höga sysselsättningsnivån har emellertid icke uteslutit lokala och temporära sysselsättningssvårigheter. Knappheten på bränsle och vissa industriråvaror tvingade sålunda till driftsinskränkningar vid en del företag. Genom den stora efterfrågan på arbetskraft till skogsbruket kunde emellertid den friställda arbetskraften i många fall tillfälligt anvisas skogsarbete. Endast i undantagsfall voro särskilda hjälpåtgärder erforderliga. Materialsårigheterna för byggnadsverksamheten medförde under

höstmånaderna en något ökad arbetslöshet inom byggnadsfacken i vissa större städer, bland annat Stockholm, Norrköping och Sundsvall. På några mindre orter åstadkom därjämte en under krigsåren forcerad utbyggnad, framför allt för militära ändamål, en överdimensionering av byggnadsarbetarkåren med en viss lokal omställningsarbetslöshet som följd. De svårigheter, som befarats i samband med nedläggandet eller inskränkningen av krigsmaterielproduktionen eller den ersättningsproduktion, som handelsavspärrningen nödvändiggjort under krigsåren, ha däremot varit anmärkningsvärt små. Näringslivets omställning till fredsförhållanden torde också ha underlättats av att merparten av produktionsomläggningarna under kriget kunnat ske inom ramen för den redan befintliga produktionsapparaten. I de fall den genom inskränkningen eller nedläggandet av viss produktion friställda arbetskraften icke kunnat beredas fortsatt arbete inom samma företag har den i allmänhet relativt snabbt absorberats av närliggande underskottsområden. Arbetsförmedlingen har i själva verket till en interlokal omflyttning av arbetskraften, varvid dock den stora knappheten på bostäder på många håll utgjort ett allvarligt hinder. Icke heller de vid försvarsverken företagna inskränkningarna, vilka särskilt beträffande fortifikationsarbetena varit omfattande, ha i allmänhet vållat några större sysselsättningssvårigheter, även om en viss omställningsarbetslöshet framträtt i städer som Boden och Karlskrona. Entledigandena från krisförvaltningen ha hittills icke medfört något nämnvärt överskott på arbetskraft inom ifrågakvarande delar av arbetsmarknaden.

En sammanfattning av vissa statistiska serier, som belysa utvecklingen på arbetsmarknaden under 1945 i jämförelse med 1944, lämnas i tab. 1.

Tab. 1. Arbetsmarknaden under åren 1944 och 1945.

M å n a d	Sysselsatta arbetare inom industrien. Indextal: sept. 1939 = 100		Arbetslösheten inom fackförbunden i % av medlemsantalet		Antal av arbetslöshetsnämnderna rapporterade hjälpsökande arbetslösa (i 100-tal)		Tillsatta platser på 100 lediga vid den offentliga arbetsförmedlingen	
	1944	1945	1944	1945	1944	1945	1944	1945
Januari	93	97	8.5	6.5	158	121	75	75
Februari	94	76	8.0	6.2	175	129	70	73
Mars	93	75	7.2	5.9	173	135	67	67
April	92	76	5.5	4.5	157	120	66	68
Maj	92	78	3.7	3.8	118	100	67	66
Juni	93	79	3.2	3.5	88	79	67	68
Juli	92	99	2.9	3.2	73	60	63	62
Augusti	93	100	2.8	3.1	68	54	65	60
September	94	100	2.9	3.0	68	54	65	64
Oktober	97	101	3.3	3.2	75	58	73	67
November	98	102	4.2	3.9	87	68	72	64
December	97	96	7.2	6.7	110	73	71	62

Den fortgående stegring av antalet sysselsatta arbetare inom industrien, som framträdde under senare delen av 1944 och vartill bland annat bidrog nedskärningen av inkallelserna under denna tid, avbröts under februari 1945 genom verkstadskonflikten. Sysselsättningen fortsatte dock att stiga inom de branscher, som icke voro närmare berörda av konflikten, och efter konflik-

tens nedläggande utvisade indextalen en betydligt högre sysselsättning än under motsvarande månader 1944. Nedgången under december torde främst bero på — förutom säsongmässiga inskränkningar inom vissa branscher — tillfälliga julpermitteringar. Under januari 1946 steg sålunda indextalet åter och låg högre än i januari 1945. En avsevärd del av den frigjorda beredskapspersonalen synes av de anförda sifferuppgifterna att döma ha tillförts industrien. Beaktas bör jämväl, att indextalen bland annat icke taga hänsyn till nyetableringar och därför undervärdera förekommande sysselsättningsökningar. I själva verket torde därför antalet inom industrien sysselsatta ha ökat mer än som framgår av sifferserien.

Siffrorna för arbetslösheten voro, såsom redan framhållits, bland de lägsta, som noterats sedan den svenska arbetslöshetsstatistikens tillkomst. Beaktansvärd var särskilt den kraftiga säsongutjämningen. Antalet hos arbetslöshetsnämnderna anmälda hjälpsökande arbetslösa var under årets två sista månader det lägsta, som överhuvudtaget noterats vid denna årstid. Minskningen av antalet hjälpsökande i förhållande till föregående år har berört flertalet yrkesgrupper men varit särskilt kraftig beträffande sågverks- och massaindustriarbetare samt hamn- och stuveriarbetare. Även antalet hjälpsökande byggnads- och anläggningsarbetare har undergått en avsevärd minskning. Däremot utvisade gruppen förvaltning, arbetsledning och fria yrken en mindre ökning. Påfallande är den förskjutning i de hjälpsökandes åldersfördelning, som ägt rum. Under 1945 voro sålunda i genomsnitt 51,0 % av de hjälpsökande över femtio år mot 44,2 % under 1944.

Uppgifterna om antalet tillsatta platser på 100 lediga ge en viss bild av den framträdande bristen på arbetskraft inom flertalet näringsområden. Någon lättnad i detta hänseende synes icke ha uppkommit i samband med beredskapens upphörande, utan det arbetskraftstillskott, som minskningen av inkallelserna medförde, har mer än uppvägs av den ökade efterfrågan. Inom gruppen industri och hantverk utgjorde sålunda medeltalet tillsatta platser på 100 lediga under årets senare hälft 80 för män och 43 för kvinnor mot 84 resp. 44 under samma tid 1944.

Liksom under tidigare år måste särskilda åtgärder vidtagas för att bemästra jordbrukets arbetskraftsbehov till hö- och stråsädesskörden samt rotfruktsupptagningen. Bärgringen av stråsädesskörden vållade på många håll svårigheter genom den rikliga nederbörden, som i en del fall förorsakade omfattande översvämningar och liggsädesbildning, till följd varav maskinell arbetskraft icke kunde utnyttjas i normal omfattning. Bland annat genom förlängning av det ordinarie övningsuppehållet för de värnpliktiga, vilket i allmänhet förlagts till höskörden, kunde dock bristen på arbetskraft till stora delar utfyllas. Även under 1945 var den frivilliga arbetskraftens insats under sommarmånaderna av betydande värde. Rotfruktsupptagningen gynnades av den torra hösten, och arbetskraftsbehovet kunde i allmänhet tillgodoses, bland annat genom utplacering av repatriander.

Sysselsättningen inom *skogsbruket* steg kraftigt under 1945. Härtill torde främst premiesystemet för yrkesvana skogsarbetare och vissa skogsägare ha bidragit, samtidigt som tillgången på arbetskraft ökade genom beredskapens upphörande. Särskilt under sommarmånaderna var sysselsättningen påfallande livlig. Enligt de av arbetsmarknadscommissionen verkställda inventeringarna, som dock endast avse den för avverkningsarbeten lejda arbetskraften, uppgick vid slutet av juni 1945 antalet sysselsatta arbetare till 53 020 mot 25 381 vid motsvarande tidpunkt 1944. Särskilt under verkstadskonflikten ökade antalet från andra yrkesområden överflyttade arbetare betydligt. Efterfrågan på arbetskraft har dock varit avsevärt större än tillgången. Vid slutet av december redovisades sålunda ett ytterligare arbetskraftsbehov hos de

större avverkarna av 30 471 man, av vilka avverkarna själva endast beräknade kunna anskaffa 8 722. De stora stormfällningarna under november medförde i vissa delar av landet en starkt ökad efterfrågan på arbetskraft.

Efter nedgången under 1944 ökade produktionen inom *torvindustrien* åter under 1945. På vissa håll kunde det stora behovet av arbetskraft under sommarmånaderna icke helt täckas.

Hur sysselsättningsförhållandena gestaltat sig inom de viktigaste industrigrupperna framgår av *tab. 2*, vari redovisas antalet sysselsatta arbetare vid slutet av den mellersta månaden i varje kvartal under 1945 i jämförelse med 1944.

Tab. 2. Antalet sysselsatta arbetare inom de viktigaste industrigrupperna vid slutet av mellersta månaden i varje kvartal 1945 i % av antalet sysselsatta vid motsvarande tidpunkter 1944.

Industrigrupper	Febr. 1945	Maj 1945	Aug. 1945	Nov. 1945	Industrigrupper	Febr. 1945	Maj 1945	Aug. 1945	Nov. 1945
Gruvor o. anrikningsv.	85	96	91	94	Choklad- o. karamell-fabr.	102	105	106	105
Järnverk m. m.	99	103	105	101	Bryggerier m. m.	101	108	105	105
Järn- o. stålmanuf. ..	53	56	110	110	Slakterier o. konserv-fabr.	107	107	106	107
Mekaniska verkst.	33	29	108	102	Bomullsindustri	102	105	107	101
Skeppsvarv	16	8	116	113	Ylleindustri	103	107	106	107
Elektriska verkst.	31	24	114	106	Trikåfabriker	100	102	104	100
Torvindustri	92	115	110	115	Sömnadsindustri	102	104	100	99
Cementfabr. o. kalkbr.	108	118	115	112	Skofabriker	118	114	110	100
Tegelbruk	109	107	104	104	Gummivarufabr.	103	107	110	116
Porslinsfabriker	103	111	114	110	Tändsticksfabr.	131	147	138	116
Glasbruk	104	105	109	114	<i>Samtl. industrigrupper</i>	80	82	109	106
Sågverk o. hyvlerier..	107	108	115	110					
Snickeri o. möbelfabr.	104	108	113	110					
Pappersmassfabr.	118	115	142	125					
Pappersbruk	111	117	119	114					

Den nedgång i sysselsättningen inom *verkstadsindustrien*, som framträdde under sommaren och hösten 1944 främst på grund av minskade militära beställningar men även på grund av reducerad tillverkning för export, visade sig vara övergående. Redan före verkstadskonflikten framträdde en stegring i sysselsättningen, och efter konflikten biläggande ökade sysselsättningen ytterligare. Enligt en av industrikommissionen verkställd undersökning ökade antalet utgjorda arbetstimmar vid de större företagen med 6 % mellan september 1944 och augusti 1945. Den fortsatta nedgången i de militära beställningarna uppvägdes av ökningen av exportorderna, samtidigt som efterfrågan för hemmamarknaden visade betydande stegring. Till den goda sysselsättningen inom verkstadsindustrien medverkade den ansamling av beställningar, som arbetskraftskonflikten medförde. Bristen på yrkesarbetare av olika slag var framträdande, och på vissa håll, särskilt vid järnverken, mötte det även stora svårigheter att anskaffa icke yrkeskunnig arbetskraft. Bostadsknappheten lade på många orter hinder i vägen för tillgodoseende av arbetskraftsbehovet.

Inom *gruvindustrien* förekommo vid de järnmalmsgruvor, som företrädesvis arbeta för export, stora driftinskränkningar. Endast vid lapplandsgruvorna voro dock särskilda hjälpåtgärder erforderliga. Den del av gruvindustrien, som är inriktad på den inhemska marknaden, hade däremot full sysselsättning, och på vissa håll förelåg en avsevärd brist på underjordsarbetare.

Sågverk och pappersmassfabriker utvisade betydande sysselsättningsökningar, varigenom en stor del av den under 1944 relativt höga arbetslösheten

i sågverks- och massaindustridistrikt i Norrland och Värmland kunde elimineras. Den blida väderleken under hösten medförde samtidigt en relativt lång skeppningssäsong. Medan sågverken hade i det närmaste full sysselsättning, utgjorde emellertid knappheten på bränsle och massaved ett hinder för fullt utnyttjande av cellulosaindustriens kapacitet. Även pappersbruken kunde öka sysselsättningen, sedan exportförsäljningen åter kommit i gång. *Snickeri- och möbelfabriker* hade på många håll svårt att fylla behovet av yrkeskunnig arbetskraft. Inom *byggnadsämnesindustrierna* medförde den livliga byggnadsverksamheten fortsatt god sysselsättning.

Livsmedelsindustrien företedde i stort sett samma sysselsättningsnivå som under 1944. Den kvarstående knappheten på särskilt socker och fett ävensom den knappa kött- och fläskproduktionen hindrade mera betydande sysselsättningsökningar inom de branscher, som äro beroende av ifrågavarande råvaror. Inom *textil- och beklädnadsindustrien* medförde knappheten på textilprodukter, särskilt garn och bomullsvävnader, sysselsättningssvårigheter vid vissa företag, främst inom trikå- och konfektionsindustrien. Bristen på arbetskraft var emellertid fortfarande stor inom detta område, även om utplaceringen av flyktingar bidrog till att något lätta den.

Såsom redan framhållits, var *byggnadsverksamheten* trots rådande materialsvårigheter mycket livlig. Oaktat beredskapens upphörande och en viss utökning av byggnadsarbetarkåren höll sig arbetslösheten, såsom framgår av *tab. 3*, på samma låga nivå som under 1944. En viss säsongutjämning av byggnadsverksamheten framträdde därjämte, vartill främst byggnadsregleringen bidrog. Materialsvårigheterna medförde dock, särskilt på vissa orter, att byggnadsföretag tillfälligt måste stoppas eller icke kunde komma i gång vid beräknad tidpunkt. Även brist på yrkeskunnig arbetskraft verkade på vissa håll återhållande på byggnadsverksamheten.

Tab. 3. Arbetslösheten i byggnadsfacken (byggnadsgrovarbetare, byggnadsträarbetare, murare och målare) åren 1944 och 1945 i % av medlemsantalet.

År	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.
1944	29.5	28.2	25.2	16.0	9.6	6.9	5.3	5.1	6.0	8.3	11.3	23.1
1945	21.5	21.0	18.6	12.3	9.0	8.0	6.2	5.7	6.0	8.4	11.5	21.9

Västspärrens slopande och upphävandet av de under hösten 1944 införda restriktionerna för sjöfarten mellan Sverige och utlandet medförde en betydande förbättring i sysselsättningsförhållandena inom *sjöfarten*. En viss knapphet på befaret manskap uppstod till och med under höstmånaderna. Även inom *bilismen* förbättrades sysselsättningen något vid slutet av året, ehuru fortfarande ett stort överskott på chaufförer kvarstod.

Inom övriga delar av arbetsmarknaden förelågo likaledes i allmänhet ökade sysselsättningsmöjligheter. Beträffande de utpräglat *kvinnliga arbetsområdena*, främst sjukvård och husligt arbete, rådde liksom tidigare stor brist på arbetskraft.

Den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden.

Rörande den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden under den närmaste tiden anför arbetsmarknadskommisionen i skrivelsen den 11 april 1946 följande.

Det möter för närvarande mycket stora svårigheter att med någon högre grad av säkerhet bedöma den sannolika utvecklingen på arbetsmarknaden.

Denna synes i första hand komma att bli beroende av huruvida en tillräcklig import av fasta bränslen ävensom vissa industriråvaror kan komma till stånd. Importutsikterna äro emellertid mycket ovissa, och möjligheten av en försämring i försörjningsläget med återverkningar på arbetsmarknaden kan därför icke helt uteslutas. I den mån bränsle- och råvaruförsörjningen kan någorlunda tryggas synas å andra sidan goda förutsättningar finnas, för att en hög sysselsättningsnivå skall kunna upprätthållas. Orderbeläggningen inom industrien synes sålunda i allmänhet vara mycket god, varför — med ovannämnda förbehåll — gynnsamma betingelser föreligga för fortsatt god sysselsättning inom denna del av produktionen. Den kvarstående knapphet på vissa viktiga industriråvaror, som man synes böra räkna med, torde dock komma att utgöra ett hinder för mera betydande utvidgningar inom ett flertal branscher. Med hänsyn till det stora antalet beviljade och ineliggande ansökningar om byggnadstillstånd och till den tendens till ökning av antalet inkommande ansökningar, som förmärkts under innevarande år, kunna sysselsättningsutsikterna inom byggnads- och anläggningsverksamheten bedömas såsom gynnsamma. Man synes dock även här böra räkna med en kvarstående materialknapphet, vilken torde komma att begränsa byggnadsverksamhetens omfattning eller i varje fall utgöra ett hinder för en större utökning av densamma. Beträffande sekundära näringsområden som transport och handel torde man under ovannämnda förutsättningar kunna räkna med bibehållen, eventuellt något förbättrad sysselsättning. Även om en nedskärning av vedavverkningarna framdeles skulle bli möjlig, torde skogsbruket med hänsyn till det stora behovet av ökade gagnvirkesavverkningar komma att bereda god sysselsättning.

I det följande återgivas, med de reservationer som framgå av det föregående, vissa synpunkter på arbetsmarknadsläget inom olika näringsgrenar.

Verkstadsindustrien har för närvarande en mycket god orderbeläggning. Enligt den av industrikommissionen i augusti 1945 verkställda undersökningen motsvarade den då ineliggande orderstocken vid de större verkstäderna i genomsnitt 12 månaders produktion. Efterfrågan på verkstadsprodukter ligger fortfarande på en hög nivå, varför ur denna synpunkt goda sysselsättningsutsikter äro för handen. Järnförsörjningen bereder emellertid stora svårigheter. Särskilt på valstråd, band, tunnplåt och rör föreligger stor knapphet. Någon förbättring i försörjningsläget synes icke sannolik under de närmaste månaderna, och risk föreligger därför för temporära driftinskränkningar på vissa håll.

Beträffande *järnverken* torde man kunna räkna med fortsatt god sysselsättning. Bortfallet av importen från Tyskland har kraftigt stegrat kraven på den inhemska produktionen, och bristen på arbetskraft synes i allmänhet utgöra den mest produktionsbegränsande faktorn.

De *gruvor*, som arbeta för den inhemska marknaden, väntas även i fortsättningen komma att ha god sysselsättning. Däremot synas sysselsättningsutsikterna för exportgruvorna mycket ovissa. Sålunda synes man beträffande lapplandsgruvorna, där driften för närvarande delvis upprätthålles genom gråbergsbrytning, icke kunna bortse från kvarstående sysselsättnings-svårigheter, särskilt som apatitbrytningen förutsättes komma att bortfalla.

Jord- och stenindustrien synes vad beträffar såväl byggnadsämnesindustrien som glas- och porslinsindustrien kunna räkna med fortsatt god sysselsättning, därest bränsleförsörjningen kan ordnas. Samtliga dessa industrier äro emellertid mycket bränslekrävande, varför en försämring i bränsleläget skulle medföra stora svårigheter. I viss omfattning ha företagen inom denna industrigrupp övergått till oljeeldning, varigenom de aktuella bränsleförsörjningssvårigheterna något minskats.

Sågverksindustrien torde med hänsyn till den stora såväl inhemska som utländska efterfrågan på trävaror kunna räkna med goda sysselsättningsmöjligheter, under förutsättning att timmerfångsten utfaller någorlunda gynnsamt. Hittills synas timmeravverkningarna, gynnade bland annat av goda väderleksförhållanden, ha gestaltat sig bra. Icke heller beträffande *cellulosaindustrien* torde avsättningsfrågan behöva medföra några svårigheter. Avgörande för sysselsättningsutsikterna inom denna industri är därför främst tillgången på bränsle och massaved. Under förutsättning att bränsleförsörjningen kan säkerställas, synes man kunna räkna med i stort sett oförändrad sysselsättning. Tillgången på massaved torde icke komma att medgiva fullt utnyttjande av kapaciteten. Beträffande *pappersbruken* synas utsikter föreligga till fortsatt god sysselsättning.

Arbetsstillgången inom *livsmedelsindustrien* torde komma att bli i stort sett oförändrad. Med hänsyn till den kvarstående knappheten på vissa viktiga råvaror, såsom socker och fett, synes man icke kunna förvänta några större utvidgningar inom de branscher, som äro beroende av ifrågavarande råvaror. För konservindustrien torde även tillgången på bleckemballage komma att begränsa produktionen.

Vad beträffar *textil- och beklädnadsindustrien* utgör försörjningen med bomulls- och cellullgarn för närvarande en trång sektion. Särskilt för trikå- och bandfabriker, som icke ha egna spinnerier, kunna sysselsättningssvårigheter uppstå, om icke tillräcklig import kan komma till stånd. Där emot har en viss förbättring inträtt beträffande bomullsvävnader, och då därjämte försörjningen med yllevävnader är relativt god, synes man icke behöva befara några större svårigheter vid konfektionsfabrikerna. Även om en viss lättnad i fråga om arbetskraften inträtt, genom att ett stort antal utlänningar anvisats arbete inom textil- och beklädnadsindustrien, föreligger fortfarande stor brist på särskilt kvinnlig arbetskraft. Någon mer betydande förändring i detta hänseende torde icke vara att vänta.

Inom *skoindustrien* föreligger för närvarande en viss knapphet på ovanläder. Det oaktat synes man kunna räkna med ungefärligen samma sysselsättning som under föregående år. För *gummivaruindustrien* har läget beträffande råvaruförsörjningen lättat, sedan numera importen av gummiråvaror åter börjat komma i gång. Bristen på kvinnlig arbetskraft synes emellertid komma att medföra svårigheter för denna industri.

I fråga om den *kemisk-tekniska industrien* har bortfallet eller inskränkningen av ersättnings- och krigsproduktion redan medfört en nedgång i sysselsättningen, främst vid ugnskolningsverk och ammunitionsfabriker. Vad sistnämnda fabriker beträffar, är utvecklingen bland annat beroende av möjligheterna att upptaga civila tillverkningar. Beträffande den normala civila produktionen utgör knappheten på vissa importråvaror, bland annat fetter, en produktionsbegränsande faktor, som man även i fortsättningen torde böra räkna med. Inom tändsticksfabrikerna har sysselsättningen förbättrats, sedan exporten i viss utsträckning kunnat återupptagas. Brist på kvinnlig arbetskraft föreligger även inom denna industri.

Knappheten på vissa byggnadsmaterialier torde komma att kvarstå under en relativt lång tid och verka begränsande på *byggnadsverksamheten*. I den mån materialläget lättar, bör med hänsyn till de stora eftersatta byggnadsbehov, som föreligga, en viss utökning vara möjlig.

Inom *handel och transport* synes man kunna förutse en fortsatt förbättring i sysselsättningen, allteftersom importmöjligheterna ökas. Vad speciellt kontorsarbetsmarknaden beträffar, kan ett visst överskott på särskilt manlig arbetskraft befaras uppstå i samband med den fortsatta nedskärningen av krisförvaltningen.

Under förutsättning att bränsleförsörjningen och försörjningen med industriråvaror kunna säkerställas skulle man sålunda icke ha att emotse någon större arbetslöshet under år 1946. De arbetsmarknadsreglerande åtgärderna skulle därför, såvitt man nu kan bedöma läget, främst komma att avse omflyttning av arbetskraft från överskotts- till bristområden. En viss restarbetslöshet av särskilt svårplacerad arbetskraft måste man dock likasom förut räkna med.

Föredraganden.

Av arbetsmarknadskommissionens redogörelse framgår, att det allmänna arbetsmarknadsläget under år 1945, bortsett från verkstadskonflikten, kännetecknades av synnerligen hög sysselsättning, föranledd av ökade exportmöjligheter och en ytterligare förstärkning av den goda hemmamarknadskonjunkturen. Betecknande för den höga sysselsättningsnivån är, att det tillskott av arbetskraft som föranleddes av försvarsberedskapens avveckling utan svårighet absorberades av arbetsmarknaden. Knappheten på bränsle och vissa råvaror, nedläggandet eller inskränkningen av militära anläggningsarbeten och sådan ersättningsproduktion som handelsavspärrningen nödvändiggjort samt begränsningen av de militära materielbeställningarna föranledde givetvis friställning av arbetskraft men denna kunde i allmänhet relativt snabbt placeras inom närliggande underskottsområden. I avbidan på sådan placering kunde den friställda arbetskraften i många fall tillfälligt anvisas skogsarbete. Allmänt sett framträdde knapphet på arbetskraft inom ett flertal näringsområden.

Arbetslöshetssiffrorna för år 1945 äro följdenligt bland de lägsta som noterats. En kraftig säsongutjämnning kan även konstateras. Den kvardröjande arbetslösheten förklaras med att de arbetssökande alltid till en mindre del utgöras av personer, vilka av olika anledningar äro svårplacerade även vid en högkonjunktur. Vidare är det ofta icke möjligt eller lämpligt att efter inträffad arbetslöshet omedelbart överföra den arbetslöse till annat yrkesområde eller anvisa honom arbete på annan ort än hemorten.

Jag torde icke behöva ytterligare uppehålla mig med arbetsmarknadssituationen under år 1945, då arbetsmarknadskommissionen i sin verksamhetsberättelse för nämnda år lämnat en ingående redogörelse härför. Av större intresse synes vara att söka bedöma det aktuella arbetsmarknadsläget och utvecklingen på arbetsmarknaden under den närmaste tiden.

Den höga sysselsättningsnivå, som kännetecknat arbetsmarknaden efter verkstadskonfliktens biläggande, har ytterligare stärkts under den gångna delen av innevarande år. Antalet hos arbetslöshetsnämnderna hjälpsökande arbetslösa började efter den säsongmässiga uppgången under höst- och vintermånaderna redan under februari åter minska och utgjorde vid utgången av april månad endast 6 534, den hittills lägsta redovisade hjälpsökandesiffran för denna månad. Även arbetslösheten inom fackförbunden har under den hittillsvarande delen av året legat lägre än något tidigare år sedan första världskriget. Vid månadsskiftet mars/april uppgick sålunda antalet

arbetslösa medlemmar inom fackförbunden i procent av hela medlemsantalet till endast 4,5. Arbetslösheten kan antagas ha sjunkit ytterligare sedan dess till följd av den säsongmässigt ökade sysselsättningen inom byggnadsverksamheten.

Knappheten på bränsle och råvaror utgör allttjämt ett allvarligt problem för industrien och har på vissa håll tvingat till driftsinskränkningar. Ännu större svårigheter särskilt inom industrien vållar emellertid den tilltagande knappheten på arbetskraft.

Att objektivt bestämma den aktuella knappheten på arbetskraft möter vissa svårigheter. Här må nämnas, att svenska arbetsgivareföreningen i september 1945 gjorde en arbetskraftsinventering bland de till föreningen anslutna företagen med minst 50 anställda. De företag, från vilka uppgifter inkommo, motsvarade ungefär $\frac{3}{4}$ av föreningens numerära verksamhetsområde i denna storleksklass. Enligt de lämnade uppgifterna skulle dessa företag med hänsyn till då rådande avsättningsmöjligheter samt råvaru- och bränsleförsörjning kunnat bereda sysselsättning för ytterligare 45 000 arbetare, därav 32 000 män och 13 000 kvinnor. Den uppgivna bristsiffran innefattade emellertid även cirka 20 000 vid undersökningstillfället redan anställda men av olika anledningar frånvarande arbetare. Mest framträdande var bristen inom verkstads- och textilindustrien. Även om — såsom arbetsgivareföreningen framhåller — vissa av uppgifterna måste tagas med stor reservation, enär de äro grundade på grova kalkyler, kunna dock anförda siffror ge en antydan om behovet av ytterligare arbetskraft för industriens räkning. Av senare datum äro de uppgifter, som företagen lämna till socialstyrelsens sysselsättningsstatistik. Enligt dessa uppgifter planerade under mars och april 1946 nära 500 industrieföretag att ny- eller återanställa sammanlagt över 12 700 arbetare. Den allra största delen av denna arbetskraft måste nyanställas. Även inom jordbruket föreligger en markerad brist på arbetskraft. För att ytterligare belysa arbetskraftssituationen kunna följande siffror ur arbetsförmedlingsstatistiken för april 1946 anföras. Antalet hos den offentliga arbetsförmedlingen ledigamälda platser under denna månad var inom jordbruket ca 14 700 och inom industriens samtliga yrkesgrupper ca 52 300. Antalet tillsatta platser inom angivna näringsgrenar uppgick under månaden till respektive ca 4 800 och 32 900.

Även om de anförda siffrorna få tagas med stor reservation med hänsyn till de många osäkerhetsmomenten i de undersökningar, varur siffrorna framkommit, äro de dock av intresse såsom uttryck för den ur arbetskraftsynpunkt ansträngda situationen inom skilda områden av arbetslivet.

Hittills har arbetsmarknadssituationen som regel kännetecknats av överskott på arbetskraft. De arbetsmarknadspolitiska strävandena ha härvid syftat till att bereda de arbetslösa sysselsättning eller i varje fall försörjning. Den nuvarande situationen däremot präglas av knapphet på arbetskraft. Huruvida detta är en relativt snabbt övergående företeelse eller icke är givetvis mycket svårt att avgöra. Att viss del av vår exportproduktion tillgodoser ett mera tillfälligt behov i de krigshärjade länderna torde vara ovedersäg-

ligt. Å andra sidan peka vissa förhållanden, främst befolkningsutvecklingen, i den riktningen, att även på längre sikt knapphet på arbetskraft kan komma att förefinnas. I detta läge har såväl från vissa industriföretagares sida som i den offentliga diskussionen framförts förslag om åtgärder för att tillföra den svenska arbetsmarknaden utländsk arbetskraft genom invandring.

Även enligt min mening kan en bestående och mera omfattande brist på arbetskraft komma att påverka vår immigrationspolitik. Med hänsyn till de olägenheter av olika slag som kunna vara förbundna med en invandring av större omfattning torde dock dessförinnan andra möjliga utvägar böra prövas. Jag vill i det följande peka på några av dessa utvägar.

Vad angår den aktuella situationen må erinras om att den i hög grad arbetskraftskrävande vedproduktionen kommer att nedgå i den mån importen av fasta bränslen ökar och att i samband härmed arbetskraft av icke obetydlig omfattning friställes för annan verksamhet. Härtill kommer, att i främsta rummet de partiellt arbetsföra men även vissa grupper av icke yrkesarbetande kvinnor utgöra en arbetskraftsreserv, vars inordnande i produktionen torde böra i möjlig mån underlättas. Vad de partiellt arbetsföra angår ha redan inom den offentliga arbetsförmedlingen särskilda tjänstemän tillsatts med uppgift att biträda de ordinarie förmedlingsorganen med arbetsanskaffning åt svårplacerade arbetsökande. I sitt nyligen avgivna första betänkande (SOU 1946: 24) har kommittén för partiellt arbetsföra föreslagit åtgärder för en effektivisering av kurators- och arbetsförmedlingsverksamheten för partiellt arbetsföra. Kommittén torde i en nära framtid avgiva ytterligare förslag för tillvaratagande av de partiellt arbetsföras arbetskraft. Det förslag till lag om folkpensionering, som nyligen underställts riksdagen, har i viss grad även utformats med tanke på önskvärdheten av att även de högre åldrarnas arbetskraft utnyttjas.

Olika åtgärder till underlättande av arbetskraftens rörlighet äro av stor betydelse. I detta sammanhang må erinras om att genom beslut den 7 december 1945 sakkunniga tillkallats att inom socialdepartementet verkställa utredning rörande vissa frågor om försäljning av egna hem och bostadsrättslägenheter i samband med innehavarens avflyttning till annan ort i arbetsmarknadsreglerande syfte. Å andra sidan ger sig för närvarande en viss överrörlighet till känna i form av flyttning mellan olika yrkesområden. Denna överrörlighet försvårar en önskvärd stabilisering inom näringslivet. — Genom en utvidgning av arbetsmarknadsmyndigheternas medverkan vid industrilokalisering kan sådan ske under större hänsynstagande till arbetskraftstillgången än hittills.

Ovedersägligen besitter näringslivet ett stort mått av anpassningsförmåga. Knapphet på arbetskraft och härav föranledda löneökningar torde vara verk samma incitament till arbetskraftsbesparande rationaliseringar. Därest rationaliseringen av jordbruket sker i snabbare takt än hittills minskas den tidvis framträdande arbetskraftsbristen inom denna näringsgren och ökas industriens möjligheter att få tillskott av arbetskraft. En fortsatt utjämning av sysselsättningen inom de säsongbetonade yrkena, främst byggnadsverksamhe-

ten, skulle innebära ett bättre tillvaratagande av arbetskraften inom dessa yrkesgrenar.

Slutligen må uppmärksamheten riktas på den betydelse ett effektivare arbetarskydd och en förbättrad folkhygien har för att bevara arbetskraften.

Självfallet kommer det nya arbetsmarknadsläget att med största uppmärksamhet följas av de ansvariga myndigheterna. Åtgärder, som äro ägnade att åstadkomma en utjämning mellan efterfrågan och tillgång på arbetskraft, böra av myndigheterna vidtagas eller understödjas.

Även i en situation med allmän knapphet på arbetskraft synes alltjämt oundvikligt att överskott på arbetskraft uppstår inom vissa lokalt begränsade områden. Att överflytta sålunda friställd arbetskraft till underskottsområden är understundom förenat med svårigheter av olika slag. I varje fall måste överflyttningen föregås av noggrant övervägande av samtliga på frågan inverkan faktorer.

För närvarande föreligger en relativt omfattande undersysselsättning i Västernorrlands och Norrbottens län. Av hela antalet hjälpsökande under april månad 1946, 6 534, voro sålunda 2 971 eller ungefär 45 % hemmahörande i dessa två län. Inom Västernorrlands län har dock antalet hjälpsökande undergått en betydande minskning jämfört med föregående år. Däremot är antalet hjälpsökande i Norrbottens län i stort sett oförändrat. Bränsle- och råvarusvårigheterna, vilka hindra ett fullt utnyttjande av produktionskapaciteten hos den inom dessa områden dominerande trävaru- och cellulosa-industrin, synas utgöra de främsta anledningarna till sysselsättningssvårigheterna. De befarade svårigheterna i samband med nedläggandet av apatitproduktionen i Kiruna och Malmberget ha tillsvidare övervunnits genom att den frigjorda arbetskraften kunnat omplaceras i andra arbeten inom samma företag. Fortfarande råder dock inskränkt arbetstid och möjligheterna att bereda fortsatt sysselsättning för den från apatitproduktionen frigjorda arbetskraften bli framför allt beroende på exportutvecklingen. Även i Blekinge län har överskott av arbetskraft uppstått genom nedläggandet eller inskränkingen av olika militära arbeten. Överskottet har dock kunnat nedbringas genom omplaceringsåtgärder från arbetsförmedlingens sida.

Slutligen torde jordbrukets och skogsbrukets arbetskraftsfråga böra något beröras. Bristen på arbetskraft inom jordbruket är betydande och visar tendens till stegring. Tillgodoseendet av arbetskraftsbehovet för skördarbetet påkallar därför särskilda ansträngningar från arbetsmarknadsorganens sida. Efterfrågan på arbetskraft till skogsbruket har under de senaste månaderna varit mycket stor och endast i begränsad omfattning kunnat tillgodoses. De alltjämt ovissa utsikterna beträffande importen av fossila bränslen och den stora såväl inhemska som utländska efterfrågan på gagnvirke medföra, att skogsbrukets arbetskraftsfråga fortfarande kräver stor uppmärksamhet.

Statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader.

Gällande statsbidragssystem.

Det statsbidragssystem, som tillämpats sedan den 1 januari 1941, och var till riksdagen i skrivelse 1941: 111 principiellt anslutit sig, innebär, att till kommunernas arbetslöshetskostnader kan utgå statsbidrag i form av såväl årligt bidrag som engångsbidrag.

Det årliga bidraget, s. k. *årskostnadsbidrag*, utmätes på grundval av kommunens totala arbetslöshetskostnad under ett år, varvid bidraget beräknas efter en stigande skala, så avvägd att kommunens årliga kostnadsandel icke skall behöva överstiga 1:50 kr per skattekrona. De arbetslöshetsåtgärder, för vilka kommun önskar inräkna kostnaderna i totalsumman för året, skola vara på förhand godkända av arbetsmarknadskommissionen. Om kommun under en arbetslöshetskris för finansiering av ett av arbetsmarknadskommissionen godkänt arbete upptagit lån, bör årskostnadsbidrag till ränte- och amorteringskostnader enligt uttalande i riksdagens berörda skrivelse kunna utgå, så länge de ekonomiska verkningarna av krisen äro för kommunen kännbara.

För *engångsbidraget*, som beviljas för visst arbete, funnos från början inga bestämda regler. Man förutsatte, att dess storlek skulle avgöras från fall till fall med hänsyn till företagets kostnad, och att det skulle beräknas så, att den framtida utgiften för ränta och amortering komme att stå i rimligt förhållande till kommunens skatteunderlag och finansiella ställning. I de fall statsbidrag till byggnadsverksamhet skulle komma att medgivas för att reducera kommuns kostnad till ungefärlig överensstämmelse med kostnadsnivån före kriget, borde statsbidraget enligt uttalande av riksdagen i allmänhet icke understiga 20 procent. I det fall för sysselsättande av arbetslösa arbeten komme i fråga, för vilka under normala förhållanden utgå författningsmässigt bestämda statsbidrag, skulle bidraget utgå enligt dessa normalt tillämpade grunder.

Emellertid uppstod mycket snart behov av mera bestämda riktlinjer för fastställande av engångsbidraget, när det gällde andra arbetsobjekt än byggnadsföretag eller sådana företag, för vilka bidragets storlek är författningsmässigt reglerad. Den 6 november 1941 beslöt arbetsmarknadskommissionen därför att tillämpa en skala, enligt vilken bidraget från ett minimum av 20 procent stiger med stigande skattetryck och sjunkande antal skattekronor per invånare till 90 procent. Engångsbidrag, som beräknats enligt denna skala, benämnes *normalbidrag*.

För att bidragsskalan skall uppfylla kravet att bidraget blir maximalt, såväl när antalet skattekronor blir tillräckligt litet som när skattetrycket överskrider en viss gräns, fastställes den normala bidragsprocenten enligt kommissionens förutnämnda beslut på grundval av produkten mellan antalet skattekronor per invånare och den förefintliga marginalen för skattetryckets ytterligare stegring. Som övre gräns för skattetrycket räknas härvid 23 kronor per skattekrona eller den faktiska fördelningens övre gräns

enligt 1940 års uttaxeringar. Användandet av ett högre gränsvärde skulle innebära, att relativt mindre hänsyn toges till skattetrycket.

Den skala, efter vilken den normala bidragsprocenten enligt dessa principer fastställles, framgår av följande tablå, där x betecknar antalet skatte-kronor per invånare och y den effektiva utdebiteringen, i förekommande fall minskad med utgående statsbidrag till skattelindring.

$x(23 - y)$	Normalprocent
Högst 5·76	90
5·77 till 9·73	85
9·74 » 14·67	80
14·68 » 20·70	75
20·71 » 27·77	70
27·78 » 35·76	65
35·77 » 44·89	60
44·90 » 55·06	55
55·07 » 66·10	50
66·11 » 91·58	40
91·59 » 121·00	30
Mer än 121·00	20

Ett viktigt komplement till statsbidragssystemet utgöra de statliga beredskapsarbetena. I den mån arbetslösa hänvisats till sådana arbeten skall visserligen vederbörande kommun utgiva ersättning (s. k. dagavgift) till staten med belopp, motsvarande vad kommunen eljest eventuellt skulle fått utgiva i kontantunderstöd. Dagavgiften utgår med ett belopp per man och dag, motsvarande dagunderstödsbeloppet inom respektive kommun för man och hustru tillhopa i de fall arbetsmarknadscommissionen föreskrivit, att endast familjeförsörjare få hänvisas till arbetet i fråga, samt i övriga fall med ett belopp, motsvarande dagunderstödet för ensamstående person över 18 år. För denna ersättning åtnjuta kommunerna emellertid årskostnadsbidrag. Kommuner, som ha hög kommunal utdebitering och åtnjuta skatteutjämningsbidrag, befrias helt från ersättningskyldighet. Härigenom har en möjlighet förelegat i vissa fall att så gott som helt avlasta arbetslöshetskostnaderna från skattetyngda och av arbetslöshet besvärade kommuner.

Under de år, som förflutit sedan det nu gällande statsbidragssystemet började tillämpas, ha förutom de större städerna huvudsakligen blott restarbetslöshetsområdena i Göteborgs och Bohus län och Västernorrlands län varit besvärade av nämnvärd arbetslöshet. I det förra av dessa län har hjälpbehovet kunnat fyllas i stor utsträckning genom hänvisning till statliga beredskapsarbeten, till vilka kommunerna ej haft att ekonomiskt bidraga. Kommunerna ha härvid varit befriade från dagavgifter. I Västernorrland däremot ha många kommuner bedrivit statskommunala beredskapsarbeten samt understödsverksamhet, vartill kommer att åtskilliga av de statliga beredskapsarbetena där varit av sådan art, att kommunerna haft att bidraga till kostnaderna för deras utförande. Även där ha kommunerna emellertid varit befriade från dagavgifter.

Förslag till revision av gällande bestämmelser.

Landshövdingen i Västernorrlands län och representanter för sex skatte-tyngda kommuner inom länet ha den 7 februari 1945 till socialdepartementet och arbetsmarknadskommissionen överlämnat en promemoria, vari vissa kritiska anmärkningar framfördes mot gällande statsbidragssystem. Med anledning härav tillsattes inom kommissionen en kommitté¹ med uppgift att utreda frågan och framlägga förslag till eventuella förändringar. Kommittén, som antagit benämningen *1945 års arbetslöshetskostnadsutredning*, överlämnade sitt betänkande den 1 oktober 1945 till arbetsmarknadskommissionen.

Betänkandet utmynnar i vissa förslag, som såvitt möjligt tillgodose de önskemål, som framförts i ovannämnda Västernorrlandspromemoria. Förslagen ha utan reservation biträtts av kommitténs ledamöter från Västernorrland, vilka även deltog i förberedandet och överlämnandet av promemorian.

För att få jämförelsematerial i fråga om kommunernas arbetslöshetskostnader närmast före och efter den tidpunkt, den 1 januari 1941, då det gällande bidragssystemet först började tillämpas, har kommittén från ett tjugotal representativa kommuner införskaffat uppgifter om dessa kostnader och deras finansiering under åren 1938—1943. Av denna undersökning har bland annat framgått, att under åren 1938—1940 43 procent av dessa kommuners samtliga arbetslöshetskostnader täcktes genom statsbidrag, under det att motsvarande procenttal för åren 1941—1943 utgjorde 44,2. Dessa uppgifter synas utvisa, att det äldre och det gällande statsbidragssystemet i detta avseende i stort sett verkat likartat.

För att bestämt kunna konstatera vilket av de båda bidragssystemen, som erbjuder de största fördelarna för kommunerna, skulle emellertid fordras en jämförelse, tillämpad på en likartad arbetslöshetssituation. Då systemens konstruktion är av helt olika natur, kan en sådan jämförelse göras blott under vissa begränsade förutsättningar. Kommittén har gjort ett försök härtill i fråga om några under år 1936 beviljade och utförda statskommunala beredskapsarbeten. Kommunernas egna kostnader för dessa arbeten utgjorde 430 000 kronor. Om nu gällande bidragsbestämmelser tillämpats nämnda år, skulle kommunernas andel av kostnaderna blivit 356 000 kronor. Ehuru man vid denna beräkning utgått från minimalt årskostnadsbidrag, 20 %, har undersökningen visat, att det nu gällande systemet skulle ställt sig fördelaktigare för kommunerna i samtliga undersökta fall. Men då denna jämförelse begränsar sig till statskommunala beredskapsarbeten och alltså icke kan tillämpas på hjälpverksamheten i stort, böra några alltför vidlyftiga slutledningar ej dragas härav.

Hur statsbidragssystemet skulle verkat under en mera allmän arbetslöshetskris har man ej erfarenhetsmässigt kunnat bilda sig en uppfattning om,

¹ Ledamöter i kommittén voro direktören F. Thunborg, tillika ordförande, förste inspektören N. Andreen, kommunalkamreren J. G. F. Berje, stadsdirektören A. R. Camitz, ombudsmannen H. Foss, byråchefen W. Lingren, kontrollanten E. Rosén och kommunalkamreren R. Sundin.

då under den tid systemet tillämpats någon arbetslöshet av tillnärmelsevis samma omfattning som i början av 1930-talet ej varit rådande. Detta utesluter dock ej att kommittén funnit, att trots den relativt ringa arbetslösheten under de år som gått, sedan det nya statsbidragssystemet trädde ikraft, vissa brister i gällande bestämmelser givit sig tillkänna på ett sådant sätt, att de synas påkalla särskild uppmärksamhet och böra föranleda vissa modifierande åtgärder.

Kommittén föreslår sålunda för det första en differentiering av den maximala årskostnaden med hänsyn till kommunernas ekonomiska bärkraft. Här om anför kommittén följande.

Vid fastställandet av de normer, som nu gälla för årskostnadsbidrag, utgick man från att varje kommun borde kunna bära en maximal årlig kostnad för arbetslöshet av 1:50 kr. per skattekrona. Kommittén har emellertid kommit till den uppfattningen, att en arbetslöshetskostnad av 1:50 kr. per skattekrona i en kommuns budget många gånger kan vara alltför betungande med hänsyn till såväl andra skatteändamål som det totala skattestrycket. Fastställandet av en fix övre gräns för en kommuns arbetslöshetskostnad måste alltid grunda sig på ett mer eller mindre godtyckligt bedömande. Om så varit fallet, när gränsdragningen skett vid 1:50 kr. per skattekrona, måste förhållandet bli enahanda vid en justering av denna gräns åt ena eller andra hållet. Detta dock under förutsättning att gränsen gives generell giltighet. Däremot torde det vara obestriddigt, att om 1:50 kr. per skattekrona anses vara den ekonomiskt maximala prestation, som kommunerna i allmänhet, alltså även de välsituerade, kunna orka med i detta avseende, en sådan utdebitering kan bli ytterst kännbar för en kommun med ansträngd ekonomi.

Detta förhållande talar enligt kommitténs mening för ett system, som genom en differentierad maximalkostnad möjliggör en bättre anpassning till kommunernas ekonomiska bärkraft än det nuvarande. Syftet med ett sådant system skulle alltså vara, att arbetslöshetskostnaderna skulle bli i görligaste mån lika kännbara för alla kommuner, som i likartad utsträckning drabbats av arbetslöshet.

Kommittén anser sig av detta skäl böra föreslå, att kommunerna i bidragshänseende indelas i tre grupper (I, II och III), för vilka skulle gälla en maximal kostnad av respektive 1:50, 1:25, och 1:— kr. per skattekrona. Bestämmande för till vilken grupp en kommun skall hänföras skulle vara den normalprocent för arbetsbidrag, som med hänsyn tagen till skatteunderlag och skattetryck fastställts för kommunen i fråga. Till de olika grupperna skulle sålunda hänföras kommuner med en normalprocent av respektive under 40, 40—50 samt över 50.

För grupp I skulle de hittills gällande grunderna för årskostnadsbidragets fastställande bibehållas, dock med den skillnaden, att statsbidraget i procent av årskostnaden för olika delar av denna kostnad skulle bli 30 procent av den andra 50-öringen och 40 procent av den tredje i stället för såsom hittills 20 respektive 50 procent. Denna ändring har vidtagits med hänsyn till önskemålet att bringa differentieringen i grupp I i överensstämmelse med densamma i grupperna II och III.

Statsbidraget skulle således för alla tre grupperna öka successivt med 10 procent för varje 50-öresintervall upp till 2:50 kr. per skattekrona, under det att enligt nuvarande system bidraget ökar med 30 procent, när årskostnaden överstiger 1:— kr. per skattekrona. Den föreslagna jämnare steg-

ringen i statsbidragsskalan finner kommittén ur flera synpunkter vara att föredraga.

Följande tablå utvisar förslaget innebörd beträffande statsbidragets storlek för olika delar av årskostnaden.

Årskostnad per skattekrona kronor	Statsbidrag i procent av årskostnaden				
	Enligt nu gällande regler	Enligt förslaget			
		Grupp I	Grupp II	Grupp III	
—0: 50	20	20	30	40	
0: 50—1: 00	20	30	40	50	
1: 00—1: 50	50	40	50	60	
1: 50—2: 00	50	50	60	70	
2: 00—2: 50	60	60	70	80	
2: 50 o. däröver	100	100	100	100	

På den totala årskostnaden per skattekrona fördelar sig statsbidraget enligt nu gällande regler och kommitténs förslag på följande sätt.

Årskostnad per skattekrona kronor	Statsbidrag i procent av årskostnaden				
	Enligt nu gällande regler	Enligt förslaget			
		Grupp I	Grupp II	Grupp III	
0: 50	20	20	30	40	
1: 00	20	25	35	45	
1: 50	30	30	40	50	
2: 00	35	35	45	55	
2: 50	40	40	50	60	
4: 00	62·5	62·5	68·75	75	
5: 00	70	70	75	80	

En differentiering av maximalkostnaden på av kommittén föreslaget sätt skulle medföra en ökning av statsverkets utgifter. För att få en föreställning om den faktiska storleksordningen av denna merkostnad har kommittén som underlag för en beräkning härav tagit kostnadsuppgifterna för år 1941, d. v. s. det år under vilket det nu gällande statsbidragssystemet började tillämpas. Under detta år var även arbetslösheten av större omfattning än under något av de övriga krigsåren. Resultatet av denna undersökning utvisar en total ökning från 3 437 515 till 3 952 638 kronor eller med 515 123 kronor.

Att beräkna hur stor kostnadsökningen skulle bli med en arbetslöshet av större omfattning ställer sig betydligt svårare, då antaganden måste göras såväl i fråga om vilka kommuner, som drabbas av arbetslöshet, som beträffande årskostnaden per skattekrona i dessa kommuner. Vidare måste man veta till vilka bidragsgrupper kommunerna höra. Man kan dock bilda sig en ungefärlig föreställning härom genom att utgå från de kommuner, som beröras av 1943 års investeringsutredning. Denna omfattade samtliga 121 städer och 773 landskommuner, som kunde tänkas bli drabbade av arbetslöshet. För samtliga dessa kommuner beräknades normalprocenten på grundval av 1942 års skattekronor och utdebiteringsbehov. Enligt den nu föreslagna gruppindelningen skulle 258 av dessa kommuner med sammanlagt 5 057 000 skattekronor placeras i bidragsgrupp II och 166 kommuner med sammanlagt 3 013 000 skattekronor i bidragsgrupp III. Antager man att alla dessa kommuner drabbades av arbetslöshet, och att arbetslöshetskostnaderna i samtliga fall uppginge till 2: 50 kr. per skattekrona, skulle det föreslagna systemet innebära en merkostnad för statsverket av 10 respektive 20 öre per

skattekrona eller 1 108 000 kronor. Vore arbetslöshetskostnaderna jämnt fördelade mellan 0 och 2: 50 skulle ökningen av statsbidraget uppgå till respektive 12 och 22 öre per skattekrona eller 1 270 000 kronor. Beträffande grupp I, som omfattar de ekonomiskt bäst ställda kommunerna, torde man icke behöva räkna med, att kommunerna i denna grupp i någon större utsträckning erhåller en årskostnad av uppemot 2: 50 kr. per skattekrona. Till följd av det stora skatteunderlaget i dessa kommuner (endast städerna hade 1942 mer än 47 miljoner skattekronor, varav Stockholm 16 miljoner) kan emellertid även en ökning av statsbidraget med 2 öre per skattekrona medföra en merutgift för statsverket av ungefär samma omfattning som för grupperna II och III tillsammans.

I fråga om skäligheten av denna ökning av statsverkets utgifter framhåller kommittén, att utvecklingen beträffande arbetslöshetskostnadernas finansiering innebär, att statsmakterna påtagit sig en allt större andel av dessa utgifter. Arbetslöshetsbördans ojämna fördelning kommunerna emellan har ansetts motivera en kostnadsutjämning, finansierad genom statliga bidrag. I motsatt fall skulle enskilda kommuner komma att drabbas alltför hårt av arbetslöshetens ekonomiska återverkningar och en återhämtning för deras vidkommande bli en ytterst långvarig process. Då en depression inom det ekonomiska livet med åtföljande arbetslöshet icke är av en kommun självförvållad utan beroende på rubbningar inom samhällsmekanismen, som ligga utanför den enskilda kommunens möjlighet att ensam påverka, måste det anses vara en samhällets solidariska skyldighet att lindra depressionens sociala och ekonomiska följder. Kommittén anser för sin del, att ett statsbidragssystem som det av kommittén förordade på ett verksamt sätt skall kunna bidra till att fullfölja denna kostnadsutjämning utan att statsverkets ekonomiska medverkan blir ianspråktagen på ett ur statsfinansiella synpunkter oförsvarligt sätt.

Kommittén föreslår vidare, att kommunerna givas möjlighet att upptaga lån med kortare amorteringstid än normalt för utförande av beredskapsarbeten, som tillkommit uteslutande för att bereda sysselsättning under en kris.

Amorteringstidens längd beträffande kommundelen för ett beredskapsarbete är av intresse speciellt för de arbetslöshetstyngda kommunerna, bland annat därför att om amorteringen kan få verkställas under en period, då deras arbetslöshetskostnader i övrigt äro höga, de kunna påräkna ett högt procentuellt årskostnadsbidrag till amorteringskostnaderna. I extrema fall, om övriga kostnader uppgå till eller överstiga kommunens maximala årskostnad, skulle statsverket till och med kunna få betala hela kommundelen. Om amorteringen utsträcker över en lång följd av år, är storleken av årskostnadsbidraget mera oviss. Vidare kan kommunen, om arbetslösheten blir en bestående företeelse, småningen få ett stort antal lån att laborera med och årligen redovisa i sina ansökningar om årskostnadsbidrag.

Dessa förhållanden ha föranlett Västernorrlandskommunerna att yrka på, att amorteringstiden för lån för beredskapsarbeten skulle få begränsas till fem år, om kommunen så önskar. I sådana fall, då kommundelen uttaxeras — detta gäller endast smärre företag — är önskemålet redan tillgodosett genom att arbetsmarknadscommissionen då medger, att kostnaderna få inräknas i årskostnadsunderlaget med en femtedel årligen. Av övriga fall,

då alltså medel upplånas och amorteringstiden i regel fastställas av Kungl. Maj:t, skiljer kommittén på sådana företag, som uteslutande tillkommit för att bereda sysselsättning under en krissituation, och sådana, som dessutom kunna sägas ge upphov till mera produktiva nyttigheter. Kommittén föreslår, att för den förra kategorien amorteringen skall kunna ske snabbare, men ifrågasätter ingen ändring för den senare. Syftemålet skulle nås genom att arbetsmarknadskommissionen i sina yttranden i ärenden, som avse upptagande av lån för finansiering av beredskapsarbeten, toge hänsyn till dessa omständigheter.

I fråga om fortsättningsvis utgående årskostnadsbidrag till räntor och amorteringar finner kommittén, att kommunernas möjligheter att erhålla sådant bidrag böra angivas mera exakt än som skett genom riksdagens berörda uttalande i skrivelsen 1941:111, att statsbidrag till dessa kostnader bör utgå, så länge de ekonomiska verkningarna av en arbetslöshetskris äro för kommunen kännbara. Kommittén föreslår därför, att kommunerna medgivas generell rätt att i årskostnadsunderlaget inräkna räntor och amorteringar för lån, som under ett tidigare skede upptagits i arbetslöshetslindrande syfte, så länge arbetslöshetskostnaderna *i övrigt* äro större än 50 öre per skattekrona. Bidragsprocenten skulle i så fall utgå enligt en graderad skala, konstruerad så att medtagande i årskostnadsunderlaget av dessa kvardröjande ränte- och amorteringskostnader stegras i proportion till övriga kostnader, så att desamma helt få medräknas i det bidragsberättigade årskostnadsunderlaget, när kostnaderna i övrigt uppgå till lägst en krona per skattekrona.

Då det emellertid kan förekomma även sådana fall att de aktuella arbetslöshetskostnaderna ej överskrida 50 öre per skattekrona, men kommunen dock fortfarande har att erlægga betydande annuiteter och räntor för tidigare upptagna lån, har kommittén ansett det önskvärt, att kommissionen, i de fall dessa ränte- och amorteringskostnader uppgå till minst 1:50 kr. per skattekrona, ges möjligheter att pröva, huruvida och i vad mån dessa kostnader tillsammans med övriga kostnader må ingå i årskostnadsunderlaget eller, om inga övriga kostnader finnas, ensamma skola kunna utgöra bidragsberättigat årskostnadsunderlag.

Vad arbetslöshetsnämndernas administrationskostnader beträffar kan enligt gällande bestämmelser en kommun, som under året i någon form bedrivit statsunderstödd hjälpverksamhet för arbetslösa, erhålla årskostnadsbidrag till vissa dylika kostnader, nämligen skäligen arvoden eller löner åt arbetslöshetsnämnds ordförande, ledamöter och eventuella tjänstemän, traktamenten och resekostnader för sammanträden inom nämnden samt utgifter för porto, skrivmaterial och andra kontorsutensilier. Emellertid få dessa kostnader inräknas i årskostnadsunderlaget blott med så stor procent, som motsvarar kommunens normalbidrag. Uppgår t. ex. såväl normalbidragsprocenten som årskostnadsprocenten till 20, vilket senare blir fallet, då årskostnaden uppgår till högst 1 krona per skattekrona, utgår således statsbidraget med 4 procent av den godkända totalkostnaden. Häremot har

anmärkts att bland annat denna omständighet medfört, att kommunens verkliga årskostnad kunnat överstiga det garanterade maximum av 1: 50 kr. per skattekrona.

Ur denna synpunkt har kommittén funnit skäl förorda, att kommun som under året i någon form bedrivit statsunderstödd hjälpverksamhet för arbetslösa, må i årskostnadsunderlaget i *sin helhet* inräkna administrationskostnader enligt nu gällande specifikation med tillägg för arvode till revisorer samt utgifter för olycksfallsförsäkring av arbetslöshetsnämndens personal, arbetsmarknadskommissionen dock obetaget att vid granskningen av årskostnadsredovisningen pröva skäligheten av uppgivna belopp.

Det är således två poster bland administrationskostnaderna, som hittills ej varit bidragsberättigade, men som kommittén medtagit i sitt förslag, nämligen revisionskostnader och kostnader för försäkring av arbetslöshetsnämnds personal. Vad revisionskostnaderna beträffar har kommittén ansett, att ett medgivande om statsbidrag till dessa skulle kunna tänkas innebära en stimulans för kommunerna att vid revisionen använda mer kvalificerad arbetskraft. I fråga om kostnader för olycksfallsförsäkring av personal har det likaledes synts kommittén, att några bärande skäl ej kunna anföras mot inräknande av dessa i årskostnadsunderlaget, då kommunerna äro lagligt skyldiga att ha den administrativa personalen försäkrad.

De hittills omnämnda punkterna i kommitténs förslag ha alla rört årskostnadsbidraget. Vad normalbidraget beträffar har kommittén ej funnit några väsentliga ändringar i beräkningssättet av detta påkallade. Vissa mindre justeringar av det nu tillämpade normalbidragssystemet föreslås emellertid.

Bidragsskalan har hittills varit uppställd i 10-procentsintervaller upp till 50 procent. Kommittén föreslår en likformig differentiering över hela skalan, det vill säga med 5-procentsintervaller även mellan 20 och 50 procent. Den ekonomiska betydelsen av en sådan ändring vore relativt oväsentlig. För år 1944 skulle den ha medfört att statsbidraget till statskommunala beredskapsarbeten, som utgjorde 8 528 984 kr., hade ökat med 28 885 kr.

Vid ändring i beskattningsförhållandena kan stundom en kraftig sänkning av normalbidraget från ett år till ett annat inträda utan motsvarande förändring i kommunens faktiska arbetslöshetsläge. Då detta skulle kunna medföra svårigheter för kommunerna, föreslår kommittén, att sänkningen i det fall den enligt den tillämpade skalan för visst år skulle uppgå till 10 procent eller därutöver begränsas till högst hälften av vad den för detta år egentligen skulle ha blivit.

Kommittén föreslår vidare, att ett *tilläggsbidrag* till normalbidraget skall kunna utgå, när fråga är om sådana arbetsföretag, vilkas tillkomst betyder ökade, mera varaktiga sysselsättningsmöjligheter. Det har nämligen synts kommittén rimligt, att en till följd av arbetslöshet skattetyngd kommun erhåller ett sådant tilläggsbidrag, vars storlek skulle bestämmas i varje särskilt fall, för mera kostnadskrävande arbeten, vilkas utförande är en förutsättning för exempelvis en planerad industriell eller annan företagsamhet.

Vad beträffar dagavgifterna vid statliga beredskapsarbeten böra dessa enligt kommitténs mening bibehållas och bestämmelserna angående befrielse vid högt skattetryck och skatteutjämningsbidrag kvarstå. Den förändringen föreslås dock, att dagavgiften, i de fall sådan utgår, fastställas till högst det belopp, som motsvarar dagunderstödet till ensamstående person över 18 år.

Slutligen föreslår kommittén — under förutsättning att beslut i enlighet med arbetsmarknadskommissionens promemoria i ämnet den 15 juni 1944 meddelas om ortstillägg vid hänvisning till beredskapsarbeten utom hemorten — att kostnader för sådant tillägg skola få inräknas i årskostnadsunderlaget.

I detta sammanhang torde följande redogörelse få lämnas för promemorians innehåll.

Sedan år 1941 hade hyreshjälpsverksamhet försöksvis varit anordnad för arbetslösa familjeförsörjare, som hänvisats till beredskapsarbete på sådant avstånd från hemorten att de icke kunde bo hemma. Medgivande att bedriva sådan hyreshjälpsverksamhet hade lämnats tillhopa 13 orter beträffande familjeförsörjare hänvisade till 31 olika vägarbeten, vid vilka timlönen varierat mellan 89 och 104 öre.

Det hade emellertid stått klart för kommissionen, att denna åtgärd ej vore tillräcklig för att möjliggöra hänvisning av familjeförsörjare till arbetsplatser utom hemorten. Genomsnittsförtjänsten vid vägarbeten — varav beredskapsarbetena till väsentlig del bestå — komme, efter en omedelbart före promemorians avlatande verkställd avtalsändring, att inberäknat ackordsöverskott och rörligt tillägg ligga omkring 300 kronor i månaden. Sedan kostnaden för familjeförsörjarens uppehälle på arbetsplatsen avdragits, komme omkring 150 kronor per månad att återstå till skatterestantier och uppehälle för den hemmavarande familjen, vilket i många fall komme att medföra att för den senare utgiftsposten icke kunde beräknas mer än 80—100 kronor i månaden.

Om arbete i hemorten kunde anskaffas åt samtliga familjeförsörjare, saknade det angivna förhållandet betydelse. Det kunde emellertid redan vid tiden för promemorians avlatande inträffa att detta vore omöjligt, och det måste förutses bli ännu svårare vid en omfattande arbetslöshet, i synnerhet om man även då vore hänvisad att huvudsakligen anlita anläggningsarbeten av olika slag för att bereda sysselsättning åt hjälpsökande arbetslösa. I viss utsträckning vore alltså åtgärder av avsedd art redan i det aktuella läget önskvärda. Främst framstode det dock som led i en effektiv beredskap, ägnad att vid omfattande arbetslöshet göra det möjligt att bereda hjälp genom arbete åt största möjliga antal.

Med hänsyn till det anförda förordade kommissionen, att ortstillägg vid beredskapsarbeten skulle försöksvis få utgå enligt i huvudsak följande grunder. Det ankomme på kommissionens ordförande att i varje fall avgöra, vid vilka beredskapsarbeten ortstillägg finge utgå. Ortstillägg finge utgivas endast till person, som hade försörjningsplikt mot hustru eller hemmavarande minderåriga barn och som hänvisats till beredskapsarbete på sådant avstånd från hemorten att han icke kunde använda familjebostaden. Ortstillägg finge uppgå till högst 1 krona 50 öre per dag för hustru och 50 öre per dag för minderårigt barn och skulle utbetalas av arbetslöshetskommittén till den hemmavarande familjen efter behovsprövning.

Ledamöterna Andersson, Brodén och Carell anmälde *avvikande mening* mot kommissionens förslag med huvudsaklig motivering, att förslaget genomförande skulle innebära ett uppenbart avsteg från principen, att vid beredskapsarbeten den öppna marknadens lönesättning skulle tillämpas.

Statens arbetsmarknadskommission har med skrivelse den 6. december 1945 till Kungl. Maj:t överlämnat kommitténs betänkande.

Härvid tillstyrker kommissionen de i betänkandet framlagda förslagen.

Beträffanden den skala, enligt vilken bidragsprocenten å i årskostnadsbidrag ingående räntor och amorteringar å tidigare lån skall utgå, framhåller kommissionen, att skalan lämpligen skulle kunna konstrueras på så sätt, att man låter dubbla skillnaden mellan årskostnaden i övrigt per skattekrona och den högsta kostnad, kommunen skulle kunna ha utan att få inräkna ränte- och amorteringskostnaderna i årskostnadsunderlaget, utgöra den procent, med vilken ifrågavarande kostnader få inräknas. Om således årskostnaden i övrigt uppgår till exempelvis 79 öre per skattekrona, tages skillnaden mellan 79 och 50, d. v. s. 29. Efter fördubbling erhåller man då 58 såsom den procentsats, efter vilken inräknande får ske. Denna procentsats vid olika kostnader i övrigt framgår av följande tablå.

Kostnad i övrigt per skattekrona	Procentsats, efter vilken ränte- och amorteringskostna- derna skulle få medtagas i årskostnadsunderlaget
50 öre	0
51 »	2. (51 - 50) = 2
60 »	2. (60 - 50) = 20
70 »	2. (70 - 50) = 40
80 »	2. (80 - 50) = 60
90 »	2. (90 - 50) = 80
95 »	2. (95 - 50) = 90
99 »	2. (99 - 50) = 98
100 »	2. (100 - 50) = 100

Detta förfaringssätt — framhåller kommissionen — medför en jämn stegring från 0 till 100 procent, när årskostnaden i övrigt stiger från 50 öre till 1 krona per skattekrona. Genom att stegringen göres jämn minskas också frestelsen för kommunerna att genom konstlade medel öka årskostnaden till något över 50 öre per skattekrona. En sådan frestelse kan ligga nära till hands, om en större del av kostnaderna finge inräknas, så snart 50-öresgränsen passerats.

I övrigt anför kommissionen huvudsakligen följande.

Mot förslaget om differentiering av årskostnadsbidragen med hänsyn till kommunernas finansiella ställning kan anföras, att det ytterligare komplicerar ett beräkningssätt, som redan förut ansetts vara svårfattbart. Detta torde dock ej enligt kommissionens uppfattning kunna undvikas, om man vill ernå önskvärd rättvisa i förhållandet kommunerna emellan.

Vad beträffar förslaget om begränsning i vissa fall av normalprocentens

sänkning från ett år till ett annat framhåller kommissionen att förslaget ej innebär någon principiell nyhet utan kan anses ansluta sig till en praxis, som redan arbetslöshetskommissionen tillämpade.

Förslaget angående tilläggsbidrag till normalbidraget för statskommunala beredskapsarbeten, vilkas tillkomst betyder ökade, mera varaktiga sysselsättningsmöjligheter, finner arbetsmarknadskommissionen vara ägnat att underlätta den differentiering av näringslivet, som särskilt i skattetyngda kommuner i restarbetslöshetsområdena är i hög grad önskvärd. En förutsättning måste dock givetvis vara, att noggranna undersökningar utföras angående värdet för kommunen av det företag, vars inflyttning skulle stödjas.

I fråga om förslaget angående dagavgifterna vid hänvisning till statliga beredskapsarbeten anför arbetsmarknadskommissionen, att vissa skäl enligt kommissionens uppfattning tala för dessa avgifters slopande. De kunna emellertid tjäna som ett incitament för ekonomiskt mera välsituerade kommuner att lösa sina sysselsättningsproblem genom anordnande av egna arbeten. Med hänsyn härtill finner kommissionen den av kommittén föreslagna linjen kunna förordas.

Arbetsmarknadskommissionen hemställer, att Kungl. Maj:t ville giva kommissionen bemyndigande att vidtaga åtgärder avseende statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader, som kunna föränledas av kommitténs förslag.

Yttranden över förslaget.

Efter remiss hava yttranden över förslaget avgivits av statskontoret samt styrelserna för svenska stadsförbundet och svenska landskommunernas förbund.

Statskontoret ifrågasätter, huruvida tillräckliga skäl kunna anses föreligga för att i nuvarande läge vidtaga en generell ökning av det statliga bidraget till kommunerna, och erinrar om att socialvårdskommittén, som enligt direktiven bland annat har att företaga omprövning av socialvårdsutgifternas fördelning mellan stat och kommun, inom en nära framtid väntas framlägga förslag avseende nu förevarande angelägenhet.

Statskontoret säger sig icke vilja förneka, att de nuvarande statsbidragsbestämmelserna i vissa fall, särskilt för kommuner med hög utdebitering, framstå som mindre tillfredsställande, och att således en differentiering av årskostnadsbidraget kan vara motiverad. Det vore emellertid ur statsverkets synpunkt önskvärt, att de nya bestämmelserna erhöle sådant innehåll, att ökningen av statens bidrag begränsades till kommuner, för vilka arbetslöshetskostnaderna med nu gällande system kunde sägas vara alltför betydande i förhållande till den ekonomiska bärkraften. Med hänsyn till att arbetslösheten för närvarande hade en förhållandevis obetydlig omfattning, syntes det vara förtjänt att tagas under övervägande, om icke det fåtal kommuner, som vore i verkligt behov av ökat statsbidrag, skulle genom beslut i varje särskilt fall kunna tilldelas ett efter kommunens ekonomi avpassat högre bidrag. Härigenom skulle en generell ändring av statsbidragsgrunderna kunna uppskjutas, till dess närmare erfarenheter kunnat vinnas angående verkningarna därav.

I anslutning till denna statskontorets inställning kan ämbetsverket icke förorda den föreslagna höjningen av bidraget till administrationskostnader.

Förslaget om årskostnadsbidrag till ränte- och amorteringskostnader för tidigare upptagna lån finner statskontoret rimligt. Det av arbetsmarknads-kommissionen angivna förfaringssättet har icke heller givit statskontoret anledning till erinran. Däremot ifrågasättes, om tillräckliga skäl förefinnas för den föreslagna möjligheten för arbetsmarknads-kommissionen att pröva, huruvida och i vad mån enbart sådana kostnader böra berättiga till statsbidrag.

Vad angår dagavgifterna anser statskontoret, att de böra göras obligatoriska med hänsyn till att dessa avgifter, såsom arbetsmarknads-kommissionen framhållit, kunna tjäna som incitament för ekonomiskt mera väl-situerade kommuner att lösa sina sysselsättningsproblem genom anordnande av egna arbeten. Då kostnaderna för dagavgifterna finge inräknas i års-kostnadsunderlaget, kunde det ej heller göras gällande, att kommunerna alltför hårt skulle betungas härav. Även med avgifternas nuvarande storlek skulle icke någon kommun få vidkännas högre kostnader än vad som skulle behöva utanordnas i form av kontantunderstöd. Tillräckliga skäl synas statskontoret därför icke vara anförda för den föreslagna minskningen av dessa avgifter.

I övrigt har statskontoret ej funnit anledning till uttalande i anledning av förslaget.

Styrelsen för *svenska stadsförbundet* finner det nödvändigt, att staten på-tager sig huvuddelen av det allmännas kostnader för arbetslöshetshjälp. Huru statens och kommunernas andelar i dessa kostnader rätteligen böra vara avvägda med tanke särskilt på kommunernas mycket olika förmåga att bära sådana kostnader, har emellertid enligt styrelsens uppfattning icke blivit tillfredsställande klarlagt vare sig tidigare eller genom den nu föreliggande utredningen.

Vad särskilt beträffar den skala, efter vilken den s. k. normalprocenten för engångsbidragen fastställs, anser styrelsen den vara av mycket tvivel-aktig konstruktion. Bortsett från andra invändningar kan man fråga, varför normalbidragsskalan skall bestämmas just av produkten av antalet skatte-kronor per invånare och den förefintliga marginalen för skattetryckets ytter-ligare stegring. Även om det kan erkännas, att nämnda båda faktorer böra påverka den åsyftade normalprocenten, kan styrelsen ej finna det självklart, att en multiplikation av dessa faktorer skall ge ett riktigt resultat. Dessutom kan mot denna skala riktas en anmärkning, som alltid drabbar statsbidrags-grunder, som göras beroende av kommunernas faktiska utdebitering, näm-ligen, att skalan ger en kommun möjlighet att själv inverka på bidragets storlek. En kommun kan befinna sig i en sådan situation, att den genom en obetydlig höjning exempelvis av anslag till oförutsedda utgifter kommer upp till högre bidragsprocent.

Styrelsen finner, att det också kan sättas i fråga, om det utdebiterings-belopp av 1:50 kr. per skattekrona, som beträffande årskostnadsbidraget antagits såsom maximum för kommunens andel, är lämpligt valt. Ännu mera

tveksam måste man då bli, när det föreliggande förslaget bland annat går ut på en gradering av detta utdebiteringsbelopp med användande av den nyss omförmälda skalan. Styrelsen vill icke förneka, att en jämkning av reglerna för årskostnadsbidraget i den riktning förslaget åsyftar är befogad, men kan ej finna att förslaget härutinnan, såsom det utformats, vilar på tillförlitliga grunder.

Även förslagen om införande av 5-procentsintervaller i normalbidragsskalan samt om undvikande av alltför stora fluktuationer i normalprocenten från år till år genom att sänkningen begränsas förutsätta givetvis, att grunderna för normalbidragsberäkningen i princip godtagas, vilket styrelsen emellertid icke är beredd att göra.

Beträffande frågan om lånekostnaders inräknande i årskostnadsunderlaget har styrelsen intet att erinra mot förslaget att amorteringstiden i vissa fall må förkortas. Bidragssystemets allmänna konstruktion synes emellertid rätteligen böra medföra, att bidrag skall utgå till ifrågavarande lånekostnader under hela amorteringstiden oberoende av arbetslöshetslägets förändringar. Om man trots detta måste förutsätta att en begränsning härvidlag skall tillämpas, finner styrelsen de föreslagna reglerna godtagbara.

Vad beträffar dagavgifterna vid statliga beredskapsarbeten synes det styrelsen befogat, att dessa avgifter avskaffas. Beträffande arbetsmarknadskommissionens uttalande, att dagavgifterna kunna tjäna som ett incitament för ekonomiskt mera välsituerade kommuner att lösa sina sysselsättningsproblem genom anordnande av egna arbeten, framhåller styrelsen, att det är kommissionen och icke respektive kommun själv, som bestämmer om hänvisning till de statliga arbetena. För de arbetslösa, för vilka sådan hänvisning icke står till buds, bör en kommun ha lika stort intresse att anordna egna arbeten, vare sig dagavgift får erläggas eller icke.

I övriga hänseenden har styrelsen intet att erinra mot det föreliggande förslaget.

Styrelsen för *svenska landskommunernas förbund* finner det riktigt, att statsbidragsbestämmelser som de förevarande, vilka bygga på tidigare icke tillämpade bedömningsgrunder, icke fastlåsas för längre tidsperioder utan bli föremål för justeringar, så snart vunna erfarenheter ge anledning därtill. Ehuru förbundet för närvarande icke har tillräckligt underlag för en bedömning av huruvida den framkomna kritiken motiverar så pass genomgripande ändringar, som arbetsmarknadskommissionen föreslagit, vill styrelsen icke motsätta sig att kommissionen gives det begärda bemyndigandet men anser sig böra framhålla följande omständigheter, som tala emot att ändringar redan nu åvägabringas.

Redan i sitt yttrande över kommunalskatteberedningens på sin tid avgivna betänkande rörande ändrade grunder för olika slag av statsbidrag framhöll styrelsen som sin mening, att den av arbetsmarknadskommissionen uppställda formeln, $x(23 - y)$, för uträkning av de s. k. normalbidragen borde kunna ge ett mera rättvist resultat än en gradering av statsbidragen enbart efter skatteunderlaget per invånare. Kommunalskatteberedningens förslag har ännu icke lett till nämnvärda resultat. I övrigt synas olika statliga ut-

redningar söka sig fram efter olika linjer. Får denna utveckling ohämmat fortgå, torde vi inom kort ha ett mycket invecklat statsbidragssystem, där statsbidrag av olika slag beräknas enligt från varandra skilda huvudgrunder. Om man eftersträvar att få varje statsbidrag fullt rättvist avvägt, måste detta leda fram till bestämmelser av så invecklad art, att de icke kunna bemästras av andra än ett fåtal specialister. Statsbidragen böra vara så konstruerade, att de med någorlunda exakthet låta sig förhandsberäknas av kommunerna.

Dessa erinringar drabba icke bestämmelserna om normalbidraget i arbetsmarknadskommissionens förslag. Däremot konstateras, att förslaget till nya bestämmelser om årskostnadsbidrag gjorts betänkligt invecklade. Styrelsen finner det visserligen ovedersägligt, att en årskostnad för arbetslöshetsåtgärder på 1: 50 kr. per skattekrona måste kännas mera tyngande i en kommun med hög utdebitering än i en kommun med normal kommunalskatt. Men man bör då också göra klart för sig den inverkan, som bidragen av skatteutjämningsmedel ha i detta avseende. En flyktig granskning av nettoutdebiteringen i de av arbetslöshet besvärade Västernorrlandskommunerna visar, att denna utdebitering är av ungefärligen samma storleksordning som i andra hårt skattetyngda kommuner inom länet, där särskilda arbetslöshetsutgifter icke förekommit. Frånsett den för skatteutjämningsunderstöden gällande s. k. 5: 50-regeln torde arbetslöshetskommunerna på sina utgifter för arbetslöshetens bekämpande sålunda ha tilldelats skatteutjämningsbidrag. Visserligen kan det vara likgiltigt, huruvida de hårdast skattetyngda kommunerna kompenseras medelst ett speciellt statsbidrag eller med ett allmänt skatteutjämningsbidrag. Här rör det sig emellertid om en viktig avvägningsfråga. Enligt styrelsens mening kunna de speciella statsbidragen icke så konstrueras, att allmänna skatteutjämningsbidrag göras överflödiga. Styrelsen ifrågasätter därför, om man beträffande ett visst statsbidrag bör eftersträva en millimeterrättvisa, som ändock icke kan vinnas.

Mot vad arbetsmarknadskommissionen föreslagit i fråga om rätt för kommunerna att i årskostnadsunderlaget inräkna annuiteter finner styrelsen intet att erinra. Ur kommunal synpunkt skulle det emellertid vara en stor fördel att vid planering av ett visst företag kunna röra sig med en någorlunda hållbar finansieringsplan. Eftersom de kommunala arbetslöshetsåtgärderna under den närmaste tiden i stor utsträckning torde komma att taga sikte på skapandet av sådana nyttigheter, främst vatten- och avloppsledningar, vilkas underhåll och i viss mån finansiering skall bestridas genom avgifter från enskilda, framstår önskvärdheten av en finansieringsplan så mycket tydligare. Styrelsen ifrågasätter, om man icke t. ex. i fråga om ett avloppsledningsföretag kunde schematiskt fastslå *dels* normalbidragets storlek, *dels* den del av annuiteten, som skäligen anses böra täckas medelst statsbidrag, vilket belopp skulle kapitaliseras och utbetalas som ett förhöjt normalbidrag, *dels* och slutligen den kostnadsandel, som skäligen anses böra falla på kommunen med eller utan tillskott av enskilda, vilket belopp normalt bör få anskaffas genom ett långfristigt amorteringslån, till vilket speciellt statsbidrag icke utgår.

Föredraganden.

Erfarenheterna av de från och med år 1941 gällande bestämmelserna om statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader äro begränsade av den anledningen att någon mera omfattande arbetslöshet icke förekommit under senare år. Inom restarbetslöshetsområdena i Västernorrlands län ha emellertid kommunernas utgifter för arbetslöshetsåtgärder blivit så betyngande, att dessa kommuner ansett sig böra framställa vissa anmärkning-

ar mot bidragssystemet. Med anledning härav har arbetsmarknadskommis- sionen låtit verkställa utredning av frågan och härefter framlagt förslag till vissa jämkningar i gällande statsbidragsbestämmelser.

Man torde i regel kunna karakterisera läget för en arbetslöshetsstyngd kom- mun sålunda. Genom en lång och omfattande arbetslöshet utsättes kommunen för en ekonomisk och social nedslitning, som kommer till uttryck icke endast i höga kostnader för direkt arbetslöshetslindrande åtgärder utan även i sän- ning av standarden för ett stort antal av kommunens medlemmar, ökade fattigvårdsutgifter, utflyttning av de arbetsföra och produktionsdugliga äld- rarna, kort sagt en allmän utarmning av kommunen. Ju längre nedslitnings- processen fortgår desto svårare blir det för kommunen att arbeta sig ur den iråkade situationen. Givet är att en arbetslöshetskostnad motsvarande viss utdebitering per skattekrona är betydligt mera kännbar för en kommun, som befinner sig i antytt läge, än för en välsituerad kommun.

Det synes mig därför angeläget, att statsbidragen till kommunernas arbets- löshetskostnader konstrueras så, att de i möjligaste mån anpassas efter kom- munens ekonomiska bärkraft. De förslag som nu framlagts avse att i gäl- lande, av riksdagen år 1941 antagna statsbidragssystem vidtaga sådana jämk- ningar, att detta önskemål ytterligare tillgodoses. Jag finner det ändamåls- enligt att redan nu dessa jämkningar vidtagas, när det bör vara av betydelse att systemet prövas under en tid, då arbetslöshet förefinnes endast inom vissa begränsade områden.

Redan nu förekommer i statsbidragssystemet för arbetslöshetskostnader en viss differentiering med hänsyn till kommunernas skatteunderlag och ekono- miska situation. Detta gäller i fråga om engångsbidraget till andra arbets- objekt än sådana företag, för vilka bidragets storlek är reglerad i särskild författning. För engångsbidragets bestämmande tillämpar nämligen arbets- marknadskommisjonen en skala, enligt vilken bidraget — det s. k. normal- bidraget — från ett minimum av 20 % stiger med ökande skattetryck och minskande antal skattekronor per invånare till 90 %. Det s. k. årskostnads- bidraget — d. v. s. statsbidraget till kommunens av arbetsmarknadskommis- sionen godkända arbetslöshetskostnader under ett år — är för närvarande icke differentierat med hänsyn till berörda förhållanden men stiger progres- sivt så, att kommunens kostnadsandel i princip icke överstiger 1 krona 50 öre per skattekrona. Kommissionen föreslår nu, att den för normalbidraget gällande skalan såtillvida skall tillämpas även vid bestämmande av årskost- nadsbidraget, att den maximala arbetslöshetskostnad, som i princip skall stanna å kommunen, motsvarar 1 krona 50 öre per skattekrona vid normal- bidrag under 40 %, 1 krona 25 öre per skattekrona vid normalbidrag av 40— 50 % och 1 krona per skattekrona vid normalbidrag över 50 %. Förslaget in- nebär för de ekonomiskt relativt välsituerade kommunerna ett bibehållande av principen om en maximal belastning å kommunen för arbetslöshetskost- nader motsvarande 1 krona 50 öre per skattekrona, medan sagda maximi- belastning skulle för ekonomiskt svagare kommuner i princip reduceras till 1 krona 25 öre respektive 1 krona per skattekrona. I anledning av vad stadsförbundet anfört vill jag framhålla, att jag anser utdebiteringen per

skattekrona och antalet skattekronor per invånare vara av så väsentlig betydelse för bestämmande av vederbörande kommuns ekonomiska situation, att produkten av dessa faktorer bör kunna läggas till grund för en schematisk — och om något annat kan det här icke vara fråga — bestämning av kommunens ekonomiska bärkraft. Att i enlighet med statskontorets förslag låta frågan, huruvida en kommun är i behov av ökat årskostnadsbidrag, tillsvidare bli beroende av särskild prövning i det enskilda fallet finner jag mindre lämpligt bland annat av den anledningen att det är av värde att erfarenhet av ett generellt system vinnes redan nu. Den av arbetsmarknadscommissionen sålunda föreslagna differentieringen av årskostnadsbidraget kommer att medföra viss kostnadsökning för statsverket, vilken dock i viss utsträckning kommer att motsvaras av en minskning av skatteutjämningsbidragen. Hur stor nettokostnadsökningen blir är givetvis beroende av arbetslöshetens omfattning från tid till annan och av kommunernas fördelning mellan de olika bidragsgrupperna. Då emellertid kostnadsökningen kommer att innebära en överflyttning av kostnader från de ekonomiskt svagaste kommunerna till statsverket, finner jag goda skäl tala för ett biträdande av arbetsmarknadscommissionens förslag i denna del.

I anledning av vad landskommunernas förbund anfört beträffande de allmänna skatteutjämningsbidragens förhållande till den speciella bidragsgivningen till arbetslöshetskostnader vill jag påpeka, att det är den effektiva utdebiteringen, i förekommande fall minskad med skatteutjämningsbidraget, som lägges till grund för normalbidragets bestämmande.

I fråga om årskostnadsbidrag till ränte- och amorteringskostnader för lån, som tidigare upptagits i arbetslöshetslindrande syfte, föreslår arbetsmarknadscommissionen dels generell rätt att inräkna dessa kostnader i årskostnadsunderlaget, därest arbetslöshetskostnaderna i övrigt äro större än 50 öre per skattekrona, dels möjlighet för commissionen att även i annat fall tilldela kommun särskilt bidrag till dessa ränte- och amorteringskostnader. Commissionen avser härmed att i görligaste mån skapa bestämdare riktlinjer för bidragen till räntor och amorteringar å ifrågavarande lån. Gällande riktlinjer innefattas i riksdagens uttalande i skrivelsen nr 111/1941, att årskostnadsbidrag till ränte- och amorteringskostnader för lån varom här är fråga kunde påräknas, så länge de ekonomiska verkningarna av krisen vore för kommunen kännbara. I yttrandena över förslaget har stadsförbundet uttalat, att bidrag till ifrågavarande kostnader rätteligen borde utgå under hela amorteringstiden oberoende av arbetslöshetslägets förändringar, medan landskommunernas förbund ifrågasatt, om icke bidragen borde kapitaliseras och utbetalas som ett förhöjt normalbidrag. Ett biträdande av stadsförbundets uppfattning skulle otvivelaktigt innebära en utvidgning av möjligheterna till statsbidrag enligt riksdagens berörda uttalande och ett avsteg från den enligt min mening riktiga principen, att staten icke bör alltför hårt engagera sig i sådana arbeten, som oavsett arbetslösheten skulle på kommunens bekostnad ha kommit till utförande i en mer eller mindre närliggande framtid. Vad angår det av landskommunernas förbund ifrågasatta förfarandet vill jag erinra om att årskostnadsbidragets storlek be-

stämmer av kommunens samtliga, av arbetsmarknadskommissionen godkända arbetslöshetskostnader under året. Det låter sig därför icke göra att på förhand beräkna storleken av detta bidrag ens under löpande år och ännu mindre under en följd av år, som kunna vara att hänföra till amorteringsperioden. Därav följer, att bidraget icke låter sig kapitaliseras och utanordnas som ett förhöjt normalbidrag. Jag är icke beredd att gå utöver kommissionens förslag på denna punkt, vilket närmast är att betrakta som en mera exakt bestämning än riksdagens förenämnda uttalande i fråga om kommunernas rätt till statsbidrag för ifrågavarande kostnader.

Kommissionens förslag, att de dagavgifter som kommunerna äro skyldiga erlægga för de till statliga beredskapsarbeten hänvisade arbetslösa skola enhetligt bestämmas till belopp motsvarande dagunderstöden för ensamstående personer över 18 år, synes innebära en ur olika synpunkter lämplig jämkning av gällande bestämmelser. Stadsförbundets förslag att slopa dagavgiften kan jag av olika skäl icke biträda. Ett bibehållande av dagavgiften torde nämligen i vissa lägen verkligen utgöra ett incitament för mera välsituerade kommuner att i arbetslöshetsbekämpande syfte anordna egna arbeten. Vidare skulle kommunerna, därest dagavgiften slopades, få kännning av arbetslöshetskostnaderna på väsentligt olika sätt. Vissa kommuner skulle i sådant fall under gynnsamma förhållanden kunna få alla sina arbetslösa placerade vid statliga beredskapsarbeten utan kostnad för kommunen, under det att andra kommuner i samma ekonomiska belägenhet själva finge vidtaga åtgärder för att bereda sina arbetslösa sysselsättning eller försörjning och viderkännas härav föranledda kostnader. Slutligen må erinras om att dagavgifterna få inräknas i årskostnadsunderlaget och att kommuner, som ha en kommunal uttaxering av minst 12 kronor och åtnjuta skatteutjämningsbidrag, äro befriade från dessa avgifter.

Kommissionens förslag i övrigt, mot vilka inga väsentliga erinringar framställt i yttrandena, biträdas av mig.

Jag finner alltså arbetsmarknadskommissionens förslag i dess helhet vara ägnat att medföra en lämplig utjämning av kommunernas arbetslöshetskostnader och ämnar, därest riksdagen icke framställer erinran däremot, föreslå Kungl. Maj:t bemyndiga kommissionen att vidtaga de åtgärder beträffande statsbidrag till dessa kostnader som föranledas av förslaget.

I detta sammanhang torde frågan om ortstillägg vid hänvisning till beredskapsarbeten utom hemorten få upptagas till behandling.

Den hyreshjälp som i vissa fall tillerkännes till beredskapsarbeten utom hemorten hänvisade familjeförsörjare bestämmas till högst de belopp med vilka hyreshjälp i samband med dagunderstöd kan utgå, d. v. s. alltefter ortsgrupp lägst 20 och högst 90 kronor i månaden. Avsikten med hyreshjälpen är att i vissa fall kompensera vederbörande för en mera kännbar kostnadsökning, som föranledes av att han nödgas ha bostad på två håll. Hyreshjälpsverksamheten har hittills på grund av det allmänna arbetsmarknadsläget haft en relativt liten omfattning. Sålunda ha för närvarande endast Göteborg, Mölndal och Luleå arbetsmarknadskommissionens medgi-

vande att utgiva hyreshjälp till från dessa städer hänvisade familjeförsörjare.

För familjeförsörjare innebär hänvisning till ort på större avstånd från hemorten även andra ekonomiska svårigheter än de redan nämnda. En sådan hänvisning torde nämligen i de flesta fall medföra en allmän ökning av levnadskostnaderna. Regelmässigt äro dessa svårigheter särskilt påtagliga, när löneläget på arbetsorten ligger under löneläget på hemorten, men de kunna även vara betydande i de fall då lönerna utgå med samma belopp. Angivna förhållanden kunna vid en mera omfattande arbetslöshet komma att verka hindrande för ett hänvisningsförfarande i erforderlig omfattning och äro redan nu förenade med olägenheter beträffande restarbetslöshetsområdena. Inom dessa områden börjar nämligen knapphet göra sig gällande i fråga om lämpliga objekt för beredskapsarbeten. Följden härav torde som regel bli att den äldre arbetskraften, vars placering på annan ort av åldersskäl bereder särskilda svårigheter, sysselsättes i arbete på hemorten och att övriga arbetslösa, bland dem även familjeförsörjare, måste hänvisas till beredskapsarbeten utom hemorten. En sådan hänvisning torde i flertalet fall medföra en relativt sämre ekonomisk situation för dem, vilka ha försörjningsplikt mot hustru och minderåriga barn. Då hyreshjälpen som regel icke torde kunna fastställas till sådant belopp, att berörda ytterligare merkostnader bliva täckta, finner jag önskvärt att skälig ersättning härför beredes vederbörande i annan form. Detta skulle kunna ske genom ett särskilt ortstillägg, som bör kunna utgivas oberoende av huruvida hyreshjälp utgår eller icke. Vid bestämmande av ortstillägg bör givetvis hänsyn tagas till utgående hyreshjälp och vice versa men någon sammankoppling av dessa båda hjälpformer synes icke lämplig. Jag förordar, att ett system med ortstillägg tills vidare tillämpas försöksvis. I likhet med hyresbidragen böra ortstilläggen bekostas av kommunerna med rätt för dessa att medräkna utgifterna härför bland de godkända arbetslöshetskostnader, för vilka årskostnadsbidrag utgår. Arbetsmarknadskommissionen bör äga att bestämma, i vilka hänvisningssammanhang med hänsyn till olika lönelägen etc. ortstillägg skall få utgå, samt därvid meddela erforderliga bestämmelser angående de grunder efter vilka tilläggens storlek skola fastställas. Dessa grunder torde i princip böra utformas på sådant sätt, att ortstilläggets storlek icke direkt anknytes till storleken av den hemmavarande familjen utan i stället bestämmas med hänsynstagande till den levnadskostnadsfördyring som kan anses uppkomma därigenom, att familjeförsörjaren måste uppehålla sig på annan ort än bostadsorten. Tillägget synes emellertid icke i något fall böra få överstiga 75 kronor per familj och månad. Beslut angående ortstilläggens storlek i de särskilda fallen böra med tillämpning av de av arbetsmarknadskommissionen fastställda grunderna meddelas av kommunernas arbetslöshetsnämnder. Jag förutsätter emellertid, att kommissionen skall på framställning av kommun kunna medgiva, att ortstilläggen i kommunen må utgå med enhetliga belopp. Sedan tillräcklig erfarenhet vunnits av denna försöksverksamhet, torde ifrågavarande spörsmål få i mera definitiv form underställas riksdagen.

Provisoriska löneförbättringar för arkivarbetare m. fl.

Den 15 februari 1946 uppdrog Kungl. Maj:t åt statens arbetsmarknadskommission att verkställa en översyn av organisationen och utformningen av de s. k. arkivarbetena jämte därmed sammanhängande spörsmål samt att till Kungl. Maj:t inkomma med de förslag, vilka kunde föränledas av utredningen.

Inom kommissionen har utredningen uppdragits åt *särskilda sakkunniga*.¹

I skrivelse den 30 april 1946 till arbetsmarknadskommissionen ha de sakkunniga anmält, att slutförandet av uppdraget torde komma att bli tidskrävande. De sakkunniga ha därför i berörda skrivelse och en härvid fogad promemoria avgivit förslag till provisoriskt lönetillägg och barntillägg åt personer sysselsatta i arkivarbete samt musiker- och artisthjälp.

Beträffande de hittillsvarande avlöningsbestämmelserna vid arkivarbeten anföra de sakkunniga följande.

När arkivarbetena år 1934 kommo till stånd, fastställdes lönen vid dessa arbeten på samma sätt som vid övriga slag av reservarbeten, d. v. s. den på orten gällande grovarbetarlönen blev normerande. Detta lönesystem visade sig emellertid efter hand olämpligt. Enligt av Kungl. Maj:t lämnat bemyndigande utfärdade kommissionen nya lönebestämmelser, att tillämpas från och med den 1 juli 1941. Avlöningen kom från denna tidpunkt att utgå i form av en för olika orter varierande veckolön, vad Stockholm angår motsvarande en månadslön av 300 kronor. Lönerna, som sedermera något höjts på grund av dyrtiden, utgå från och med oktober 1942 med följande, sedan dess oförändrade belopp:

Ortsgrupp	Veckolön, kr.	Lön per dag, kr.	Ortsgrupp	Veckolön, kr.	Lön per dag, kr.
A	45: 15	6: 45	F	59: 15	8: 45
B	47: 95	6: 85	G	65: 45	9: 35
C	50: 40	7: 20	H	71: 40	10: 20
D	52: 50	7: 50	I	74: 90	10: 70
E	55: 30	7: 90			

Mot en veckolön av 74 kronor 90 öre i Stockholm svarar för närvarande en månadslön av cirka 325 kronor. Inga särskilda lönetillägg finnas. Till interlokalt hänvisad person kan, i det fall hyreshjälp till hemmaboende familj ej beviljats av arbetslöshetsnämnd, hyresbidrag efter beslut av kommissionen utgå med följande belopp:

Ortsgrupp	Hyresbidragsbelopp per kalendermånad för	
	familjeförsörjare	icke familjeförsörjare
A—C	30: — kr.	18: — kr.
D—F	42: — »	30: — »
G—H	54: — »	42: — »
I	60: — »	45: — »

Samma förmåner ha utgått till sådana flyktingar som i hyresbidragshänseende betraktats såsom interlokalt hänvisade, d. v. s. till flyktingar, som hänvisats till arbete på ort, där de icke förut haft bostad under någon näm-

¹ De sakkunniga äro avdelningschefen i arbetsmarknadskommissionen K. J. Olsson, tillika ordförande, samt riksdagsmännen H. Allard och P.-Hj. Fagerholm.

värd tid. Den 13 mars 1946 beslöt emellertid arbetsmarknadskommisionen, att hyresbidrag till flyktingar skulle upphöra att utgå, beträffande icke-familjeförsörjare från och med den 14 april 1946 och beträffande familjeförsörjare med utgången av juni månad 1946.

De sakkunniga erinra om att arbetsmarknadskommisionen såväl 1943 som 1944 framlagt förslag till ändring av lönesystemet. Enligt 1943 års förslag skulle alla arkivarbetare på en ort i princip erhålla samma grundlön, i förekommande fall utfylld med ett familjetillägg. Personer, som till följd av speciella färdigheter hänvisats till mera kvalificerade arbeten, skulle härutöver tillerkännas visst kompetentillägg. 1944 års förslag hade med vissa modifikationer samma innehåll. Intet av dessa förslag föranledde emellertid någon åtgärd från statsmakternas sida.

De sakkunniga ha undersökt utvecklingen av löner och understöd inom vissa andra områden och lämna för undersökningen följande redogörelse.

Sedan den 1 oktober 1942, från och med vilken tidpunkt de nuvarande arkivarbetslönerna utgå, har socialstyrelsens levnadskostnadsindex stigit obetydligt. Det lönetillägg, som på grundval av förändringarna i detta index utgår till befattningshavare i såväl statlig som enskild tjänst, torde i allmänhet vara oförändrat sedan nämnda tidpunkt. Emellertid har, särskilt under senare år, en i vissa fall betydande lönestegring ägt rum inom en del yrken. Det är dock svårt att uppskatta storleken av denna löneökning, då det gäller arbetskraft, sysselsatt i privata företag. I fråga om statstjänstemännen har kompensation för de ökade levnadskostnaderna lämnats i form av provisoriska lönetillägg och bantillägg, som utgått under budgetåren 1944/45 och 1945/46. Dessa tillägg ha emellertid utbetalats endast till de lägsta befattningshavarna. Ifrågavarande tillägg ha icke varit differentierade efter dyrtid. Under våren 1946 har ett engångsbelopp utbetalats till så gott som alla statstjänstemän, oberoende av placering i högre eller lägre lönegrad. Enligt beslut av årets riksdag skall ett särskilt lönetillägg utgå till statstjänstemännen från och med den 1 juli 1946. Befattningshavare i statens tjänst ha sålunda erhållit viss löneförbättring i avvaktan på eventuell ny lönereglering.

Även i fråga om understödsverksamheten inom socialvården har sedan den 1 oktober 1942 beloppens storlek undergått vissa justeringar. Särskilt gäller detta arbetslöshetsnämndens kontantunderstödsverksamhet samt de erkända arbetslöshetskassornas verksamhet.

Beträffande kontantunderstödsverksamheten må framhållas, att dagunderstöden efter 1942 höjts för ensamstående person över 18 år med 40 öre i ortsgrupp I och II och med 25 öre i ortsgrupp III, samt — beträffande alla ortsgrupper — med 75 öre för man och hustru, 15 öre per barn för 1—3 barn samt 30 öre per barn för 4—6 barn. Dagunderstöden uppgå numera i ortsgrupp I till 2: 50 kr. för ensam person över 18 år, 4: — kr. för man och hustru, 4: 85 kr. för man, hustru och ett barn samt 6: 55 kr. för man, hustru och tre barn. I ortsgrupp II äro motsvarande belopp resp. 2: 75, 4: 25, 5: 30 och 7: 40 kr. samt i ortsgrupp III resp. 3: —, 4: 50, 5: 75 och 8: 25 kr. Daghjälpen från de erkända arbetslöshetskassorna har under tiden höjts, liksom de på daghjälp utgående hustru- och bantilläggen.

Även inom fattigvården ha understöden på flera håll höjts under de senaste åren.

De sakkunniga finna skäligt, att även i arkivarbete sysselsatta personer få komma i åtnjutande av löneförbättring. Enligt de sakkunnigas mening är

en omreglering av hela lönesystemet vid arkivarbetena av behovet påkallad. Förslag till en dylik reglering kunde emellertid framläggas först efter en fullständig utredning av hela arkivarbetsfrågan. I avvaktan härpå syntes det välgrundat, att personer, sysselsatta i arkivarbete, redan nu erhöle löneförbättring i form av ett provisoriskt lönetillägg. Härom anföras de sakkunniga följande.

Storleken av detta lönetillägg kan givetvis diskuteras, likaså frågan om, huruvida tillägget skall differentieras efter dyrort eller på annat sätt. Enligt de sakkunnigas mening bör ett tillägg av cirka 30 kronor per månad vara skäligt. Även ur redovisningssynpunkt är detta tillägg lämpligt. Tillägget synes icke böra differentieras utan utgå med samma belopp för alla. Härigenom komma visserligen personer sysselsatta på arbetsplatser i högre dyrorter, att erhålla en procentuellt mindre ökning än personer, sysselsatta på arbetsplatser i lägre dyrorter, men en dyrortsgradering av tillägget torde stöta på praktiska svårigheter. Som redan framhållits, avses tillägget att vara provisoriskt i avvaktan på en omreglering av hela lönesystemet.

Tillägget bör utgå från och med den 1 juli 1946 och tillkomma såväl svenskar som flyktingar.

Med arkivarbeten bör i detta avseende musiker- och artisthjälpen jämställas.

Kostnaderna för ifrågavarande tillägg kunna endast approximativt beräknas. För närvarande sysselsättas cirka 1 800 personer i arkivarbete samt musiker- och artisthjälp. Antalet beräknas nedgå något inom den närmaste tiden. Kostnaderna skulle med ledning härav kunna beräknas till cirka 50 000 kronor per månad.

De sakkunniga föreslå alltså, att provisoriskt lönetillägg å 30 kronor per månad, dock högst 7 kronor per vecka, skall utgå från och med den 1 juli 1946 till personer, såväl svenskar som flyktingar, som äro sysselsatta i arkivarbete, musikerhjälp eller artisthjälp.

De sakkunniga upplaga vidare till behandling frågan om en komplettering av det provisoriska lönetillägget med ett särskilt barn tillägg. Härom anföras de sakkunniga i huvudsak följande.

Syftet med barn tillägget är att lätta familjeförsörjarnas svåra ekonomiska ställning. Familjeförsörjarna ha nämligen betydligt större levnadsomkostnader än andra, särskilt därför att de måste hyra familjebostad.

Barn tillägget skall enligt de sakkunnigas mening vara av helt provisorisk karaktär och icke bindande för den fortsatta utredningen om en slutlig justering av lönesystemet vid arkivarbetena.

Vid uppgörandet av normerna för barn tillägget uppkomma många frågor, exempelvis frågor om tilläggets storlek, huruvida tillägget skall vara differentierat efter dyrort och efter antalet barn, huruvida tillägget skall utgå även för barn, som icke vårdas av den försörjningspliktige etc. För att full rättvisa skall ernås, bör givetvis barn tillägget graderas efter dyrort. Med hänsyn till tilläggets karaktär av provisorium och då skillnaden mellan barn tilläggen för de olika dyrorterna skulle uppgå till obetydliga belopp, anse de sakkunniga någon dyrortsgradering icke erforderlig. Ett barn tillägg av den provisoriska karaktär, varom här är fråga, bör enligt de sakkunnigas mening utgå efter så allmängiltiga normer som möjligt. Formen för ett dy-

ligt tillägg bör av praktiska skäl göras synnerligen enkel, vilket torde kunna ske utan olägenhet.

De sakkunniga föreslå, att till personer, som äro sysselsatta i arkivarbete, musikerhjälp eller artisthjälp och som äro försörjningspliktiga mot barn under sexton år och verkligen fullgöra denna försörjningsplikt, skall från och med den 1 juli 1946 utöver den fastställda lönen jämte provisoriskt lönetillägg utgå särskilt barntillägg enligt ettdera av två alternativ.

Enligt alternativ I är barntillägget i viss mån differentierat med hänsyn till barnantalet, så att tillägget utgår med 6 kronor 30 öre per vecka för ett eller två barn och med 8 kronor 40 öre per vecka för tre eller flera barn. I alternativ II däremot förekommer ingen differentiering utan tillägget utgår i alla fall med 7 kronor per vecka.

Statens arbetsmarknadskommission har med eget yttrande den 2 maj 1946 överlämnat de sakkunnigas förslag till Kungl. Maj:t.

Kommissionen förordar härvid bifall till förslaget om provisoriskt lönetillägg.

Beträffande barntillägget förklarar kommissionen, att den skulle föredraga en större differentiering av beloppen än de sakkunniga i sitt alternativ I ifrågasatt. Då det emellertid här vore fråga om en rent provisorisk åtgärd i avvaktan på den fullständiga utredning av arkivarbetsfrågan, varmed de sakkunniga äro sysselsatta, och då ett bifall till alternativ II möjliggjorde en enkel och smidig tillämpning i praktiken av den tilltänkta anordningen, ville kommissionen förorda, att de sakkunnigas alternativ II beträffande barntillägget realiserades. Kostnaderna härför uppskattas av kommissionen till cirka 14 000 kronor per månad. Genomförandet av förslagen om provisoriskt lönetillägg och provisoriskt barntillägg skulle alltså åsamka staten en kostnad av ungefär 64 000 kronor per månad.

Arbetsmarknadskommissionen föreslår, dels att ett enhetligt, provisoriskt lönetillägg å 7 kronor per vecka skall från och med den 1 juli 1946 utgå till envar i statligt eller statskommunalt arkivarbete, musiker- eller artisthjälp sysselsatt person, svensk likaväl som flykting, dels att ett provisoriskt barntillägg å 7 kronor per vecka skall från samma tidpunkt utgå till i dylik hjälpverksamhet sysselsatta personer, svenskar likaväl som flyktingar, vilka äro försörjningsskyldiga mot barn under 16 år och finnas fullgöra denna försörjningsplikt.

Föredraganden.

Organisationen och utformningen av de s. k. arkivarbetena och den härmed i olika avseenden jämställda musiker- och artisthjälpen har befunnits vara i behov av översyn. Statens arbetsmarknadskommission har den 15 februari 1946 erhållit Kungl. Maj:ts uppdrag att verkställa översynen. Inom kommissionen utredes frågan av särskilda sakkunniga. Dessa ha till kommissionen anmält, att de funnit en omreglering av hela lönesystemet vid arkivarbetena samt musiker- och artisthjälpen behövlig. Då emellertid förslag till

en sådan omreglering kunde framläggas först efter en utredning av arkivarbetsfrågan i dess helhet och denna utredning komme att bli tidskrävande, ha de sakkunniga i avbidan härpå föreslagit vissa provisoriska löneförbättringar. Med utgångspunkt från detta förslag har arbetsmarknadskommisionen hemställt, att till arkivarbetare och härmed jämställda skall från och med den 1 juli 1946 utgå dels ett provisoriskt lönetillägg av 7 kronor per vecka, dels ett provisoriskt barntillägg av likaledes 7 kronor per vecka.

I avvaktan på de sakkunnigas förslag till omreglering av hela lönesystemet vid arkivarbetena samt musiker- och artisthjälpen anser jag mig icke kunna förorda en generell höjning av ifrågavarande löner. Kommissionens förslag om ett provisoriskt allmänt lönetillägg kan jag sålunda icke biträda. Det synes mig dock motiverat att en löneförbättring nu kommer till stånd för sådana arkivarbetare, som äro familjeförsörjare. Då arkivarbetena få betraktas som en form av socialhjälp, synes det icke böra föranleda betänkligheter att vid bestämmande av arkivarbetslönens storlek hänsyn tages till försörjningsbördan. Det bör emellertid understrykas, att ett familjetillägg får betraktas som ett provisorium, som icke bör få vara bindande för den slutliga utformningen av lönesystemet. På grund av det anförda förordar jag, att till familjeförsörjare utgives ett tillägg av provisorisk karaktär, vilket bör i viss mån differentieras med hänsyn till försörjningsbördan. Jag finner detta familjetillägg böra utgå med följande belopp, nämligen med 7 kronor per vecka till arkivarbetare, som är försörjningspliktig mot enbart hustru eller mot hustru och ett barn under sexton år, med 10 kronor per vecka, därest försörjningsplikten omfattar två barn under sexton år, och med 13 kronor per vecka vid försörjningsplikt mot tre eller flera sådana barn. Ett bestämt villkor för utbekommande av familjetillägget bör vara att vederbörande fullgör berörda försörjningsplikt. Med arkivarbete torde även i detta avseende musiker- och artisthjälpen böra likställas.

Innan Kungl. Maj:t fattar beslut i denna fråga, torde emellertid riksdagen böra beredas tillfälle yttra sig över densamma.

Särskilda frågor.

Vattenavledningsföretaget Lyckebyån.

Genom beslut den 30 april 1937 uppdrog Kungl. Maj:t åt lyckebyåutredningen, tillkallad jämlikt Kungl. Maj:ts bemyndigande den 23 oktober 1936, att å statens vägnar vidtaga erforderliga åtgärder för att vattenavledningsföretaget Lyckebyån mellan Bånga Jamm och Fursjön skulle under statens medverkan komma till stånd i huvudsaklig överensstämmelse med en av utredningen i skrivelse till chefen för jordbruksdepartementet den 23 april 1937 framlagd plan. I uppdraget innefattades även ett bemyndigande för utredningen att inom ramen för en av distriktslantmätaren Nils Enéll uppgjord förhandsplan för Kungl. Maj:ts och kronans räkning inköpa fast egendom i den omfattning utredningen kunde finna erforderlig för ett ändamåls-

enligt genomförande av den med vattenavledningsföretaget sammanhängande kolonisationen.

I fråga om erforderliga medel för finansieringen av vattenavledningsföretaget samt inköpen av mader, skogsmark m. m. för genomförandet av den nya fastighetsbildningen får jag hänvisa till den sammanställning av beräknade kostnader härför, som i enlighet med utredningens uppgifter återgavs i proposition nr 300 till 1937 års riksdag (s. 46). Av denna sammanställning framgår, att de kostnader, som avsetts skola stanna å statsverket, beräknats till 331 000 kronor, medan ett belopp av 832 924 kronor av staten skulle förskjutas såsom rörelsekapital åt företaget. På grund av att de vid arbetena använda maskinerna måste omändras för gengasdrift beräknades kostnaderna för företaget komma att öka med 100 000 kronor.

För ändamålet ha hittills anvisats tillhopa 1 455 300 kronor, varav 50 000 kronor avsetts för anskaffande av traktorer och plogar för djupplöjning av vissa torrlagda områden.

I skrivelser den 10 och 29 januari 1946 har *lyckebyåutredningen* hemställt om anvisande av ytterligare medel för ifrågavarande ändamål.

Utredningen anför i skrivelsen den 10 januari 1946 följande.

Under arbetets gång har det visat sig, att den Enéllska planen icke kunde helt följas beroende på dels att uppfattningen om lämplig arealtilldelning för fastigheterna numera i någon mån ändrats, dels att planen — grundad som den var på mer eller mindre osäkra förundersökningar, som verkställdes medan marken ännu i stor utsträckning var vattendränkt och svårtillgänglig — upptog såsom blivande åkerjord vissa områden, vilka sedermera vid närmare undersökning befunnits olämpliga för detta ändamål på grund av stenbundenhet och allt för ringa jordmäktighet. För att ernå möjlighet till blivande rationell jorddisposition och fastighetsbildning har därför lyckebyåutredningen tidigare inköpt fastigheter i Bjurabygget, Hyltan och Flaken.

I samverkan med statens sakrevision har under år 1945 genom professorn vid tekniska högskolan K. D. Myrbäck igångsatts en utredning rörande fastighetsbildningen inom nu ifrågavarande områden. Av denna utredning, som hittills omfattat allenast vissa trakter inom byarna Ledja och Åbyholm samt Parismåla och Hyltan och som ännu icke är helt avslutad, har även sakrevisionen kommit till den bestämda uppfattningen, att för vinnande av en lämplig jorddisposition för fastighetsbildningen jordinköpen böra fortsätta i mån som lämpliga tillfällen därtill yppa sig. För ändamålet anses för budgetåret 1946/47 ett förskottsbelopp å 200 000 kronor vara erforderligt.

I anledning härav hemställer lyckebyåutredningen dels att bemyndigande måtte lämnas utredningen att för Kungl. Maj:ts och kronans räkning inköpa fast egendom som utredningen kan finna erforderlig för ett ändamålsenligt genomförande av den med ifrågavarande vattenavledningsföretag sammanhängande kolonisationen, dels att av statsmedel ett förskottsbelopp å 200 000 kronor måtte för ändamålet ställas till utredningens disposition att förvaltas och redovisas på samma sätt som föreskrivits beträffande statsmedel, som tidigare ställts till utredningens förfogande för kolonisationsändamål.

I skrivelsen den 29 januari 1946 upplyser utredningen inledningsvis, att av de anvisade medlen kvarstode till länsstyrelsens i Blekinge län disposition — frånräknat det för anskaffande av traktorer och plogar anvisade beloppet — 390 868 kronor. Befintliga behållningar i arbetsstyrelsens kassa och i

kolonisationskassan utgjorde 20 338 respektive 50 045 kronor. Utredningen anför ytterligare följande.

Arbetet med årännans upprensning beräknas kunna bli slutfört under nästa budgetår och slutuppgörelse då kunna ske med entreprenören AB Skånska cementgjuteriet. Hela entreprenadsumman enligt huvudkontrakt och tilläggskontrakt utgör 724 707 kronor. Därav har genom landskontoret utbetalats 607 320 kronor, varför det skulle återstå att betala 117 387 kronor.

I fråga om bikanalerna har träffats entreprenadavtal å 438 350 kronor. Arbetet, som redan påbörjats, kan emellertid icke bli avslutat under nästkommande budgetår, varför utredningen anser medelsbehovet för detta ändamål under budgetåret 1946/47 kunna inskränkas till 250 000 kronor.

Oguldna köpeskillingar för av Kungl. Maj:t och kronan i kolonisations-syfte inköpta markområden uppgå till sammanlagt 59 834 kronor förutom mindre räntebelopp, som för närvarande icke kunna till siffran angivas. Härtill torde emellertid böra läggas det förskottsbelopp å 200 000 kronor, som utredningen i skrivelse den 10 januari 1946 begärt för eventuella ytterligare jordinköp för ernående av en lämplig jorddisposition vid blivande fastighetsbildningar. För kolonisationskassans räkning skulle alltså erfordras sammanlagt 259 834 kronor med avdrag av behållningen 50 045 kronor.

Arbetsstyrelsens kassabehållning torde få anses tillräcklig för bestridande av styrelsens löpande utgifter även under nästkommande budgetår.

Då statens arbetsmarknadskommission åtagit sig att med bidrag av statsmedel låta utföra byggandet av de två huvudvägarna, som beröra kolonisationsområdet, har något åskande om bidrag härtill här icke upptagits.

I enlighet med det anförda beräknar utredningen medelsbehovet för budgetåret 1946/47 sålunda.

Utgifter:

för årensningarbetet	kronor	117 387	
» bikanalerna	»	250 000	
» kolonisationsverksamheten	»	259 834	kronor 627 221

Tillgångar:

behållning hos länsstyrelsen	kronor	390 868	
» i kolonisationskassan	»	50 045	kronor 440 913

Återstår erforderligt anslag kronor 186 308

Lyckebyåutredningen hemställer under hänvisning härtill om anvisande av ytterligare 186 300 kronor.

I yttrande över de båda framställningarna anför *lantbruksstyrelsen*, att styrelsen funnit de av utredningen föreslagna ytterligare jordinköpen väl ägnade att gagna det med ifrågavarande företag avsedda syftet. Styrelsen, som ville framhålla vikten av att företaget snarast möjligt slutfördes, tillstyrkte därför bifall till framställningarna.

Föredraganden.

Vattenavledningsföretaget Lyckebyån har av olika anledningar dragit betydligt längre ut på tiden än som ursprungligen beräknats. Lyckebyåutredningen räknar numera med att arbetet med årensningen skall kunna slutföras under loppet av nästa budgetår men att bikanalerna icke skola kunna färdigställas inom samma tid. I utredningens uppdrag ingår att inom ramen för en år

1937 uppgjord plan för statens räkning inköpa markområden i den omfattning som kan finnas behövlig för ett ändamålsenligt genomförande av den med vattenavledningsföretaget sammanhängande kolonisationen. Utredningen upplyser, att förutsättningarna för nämnda plan numera i vissa avseenden förskjutits. I samråd med statens sakrevision har utredningen därför under år 1945 igångsatt en undersökning rörande fastighetsbildningen inom de av företaget berörda områdena. Med hänsyn till härvid vunna resultat ha utredningen och sakrevisionen kommit till den uppfattningen att en ändamålsenlig fastighetsbildning förutsätter statsförvärv av ytterligare markområden. Efter viss omdisposition av hittills anvisade men icke in-språktagna medel skulle för jordinköp ett ytterligare medelsbehov av 186 300 kronor föreligga för budgetåret 1946/47.

I likhet med lantbruksstyrelsen tillstyrker jag de av utredningen föreslagna ytterligare jordinköpen. Utredningens beräkning av den för nästa budgetår erforderliga anslagsförstärkningen, vilken avser förskott för verkställande av berörda jordinköp, finner jag böra godtagas.

De medel, som tidigare avsetts för företaget, ha utgått av de jämlikt riksdagens medgivande under anslag till arbetsmarknadsreglerande åtgärder anvisade särskilda medlen till främjande av företagsverksamhet. Jämväl för den fortsatta finansieringen av företaget anser jag, att man bör anlita angivna särskilda medel. På en senare prövning torde få bero, huruvida och i vad mån ifrågavarande kostnader definitivt böra gäldas av arbetslöshetsanslaget.

Då de medel som hittills anvisats för vattenavledningsföretaget överstiga de ursprungligen beräknade kostnaderna och lyckebyåutredningen förutsätter, att ytterligare medelsbehov skola uppkomma, har jag för avsikt att låta utarbeta en plan för arbetenas slutförande och i samband härmed en detaljerad beräkning av de återstående kostnaderna.

Företagarföreningar inom vissa län.

Företagarföreningarna hava till uppgift att befordra möjligheterna för lönande småföretagsverksamhet i vederbörande län. Verksamheten omfattar dels långivning på fördelaktiva villkor samt i vissa fall subvention, dels ock konsulentverksamhet av teknisk och kommersiell natur.

Föreningarna ha startats vanligtvis på initiativ av länsmyndigheterna, och medlemmarna utgöras huvudsakligen av för föreningarnas syften intresserade enskilda personer, bolag och föreningar liksom även länens landsting och hushållningssällskap samt i vissa fall kommuner och andra samfälligheter. Medlemsskapet grundar sig på andelar. Medlemsantalet har på grund av föreningarnas struktur och uppgifter såsom organ för social hjälpverksamhet varit relativt begränsat, några hundratal i varje förening. Föreningarna äro samtliga konstruerade som ekonomiska föreningar u. p. a.

Företagarföreningar hava hittills bildats inom Göteborgs och Bohus, Värm-

lands, Gävleborgs, Västernorrlands, Jämtlands, Västerbottens och Norrbottens län.

Efter avlåtande av proposition nr 309 till 1945 års riksdag, i vilken en redogörelse för företagarföreningarnas dittillsvarande verksamhet lämnades, har Kungl. Maj:t beviljat följande föreningar understöd av statsmedel, nämligen Västerbottens företagareförening med 435 000 kronor, därav såsom subvention 40 000 kronor och såsom lån 395 000 kronor, Bohusläns företagareförening med 275 000 kronor, därav såsom subvention 75 000 kronor och såsom lån 200 000 kronor, Norrbottens småindustriförening med 250 000 kronor, därav såsom subvention 20 000 kronor och såsom lån 230 000 kronor, Västernorrlands läns företagareförening med 150 000 kronor såsom lån, Jämtlands läns företagareförening med 150 000 kronor, därav såsom subvention 25 000 kronor och såsom lån 125 000 kronor, Värmlands läns företagareförening med 148 000 kronor, därav såsom subvention 40 000 kronor och såsom lån 108 000 kronor, samt Gävleborgs läns företagareförening med 125 000 kronor, därav såsom subvention 25 000 kronor och såsom lån 100 000 kronor.

Samtliga företagarföreningar hava hittills av staten erhållit understöd med sammanlagt 5 485 500 kronor, därav 1 715 500 kronor såsom subvention och 3 770 000 kronor såsom lån.

För bestridande av de löpande kostnaderna för företagarföreningarnas verksamhet utgå bidrag till föreningarna från ett under tionde huvudtiteln upptaget anslag till Upplysnings- och organisationsverksamhet i fråga om hantverk och småindustri.

Föredraganden.

Den av företagarföreningarna bedrivna verksamheten till främjande av småföretag inom vederbörande län har utvecklats på ett tillfredsställande sätt. Under senaste året har det statliga stödet åt nämnda föreningar lämnats i samma former som tidigare. Dock har en förhållandevis markerad förskjutning från subventions- till lånelinjen ägt rum. I propositionen nr 309 till 1945 års riksdag angående anslag till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. (s. 14) erinrade föredragande statsrådet om att dåvarande chefen för handelsdepartementet i propositionen nr 290/1945 förklarade, att han hade för avsikt att inom den närmaste tiden igångsätta en av riksdagen begärd utredning rörande möjligheterna att främja hantverkets och småindustriens utveckling i hela landet. Denna utredning, den s. k. småföretagsutredningen, tillsattes sommaren 1945 och avgav i februari 1946 betänkande med förslag till ordnande av kreditgivnings- och rådgivningsverksamhet för hantverk och småindustri samt bildande av företagarnämnder (SOU 1946: 22). Betänkandet är för närvarande föremål för remissbehandling. I avbidan på ställningstagandet till de i betänkandet framförda förslagen torde formerna för det statliga stödet till småföretagsverksamheten icke böra undergå någon mera väsentlig förändring. Under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. bör därför även för nästa budgetår beräknas medel för lån och

subvention åt företagarföreningarna. Efter avlåtandet av förstnämnda proposition nr 309/1945 har Kungl. Maj:t beviljat lån och subventioner till företagarföreningarna med tillhoppa 1 533 000 kronor. Det för ifrågavarande ändamål under nästa budgetår uppkommande medelsbehovet torde kunna uppskattas till i runt tal 1 500 000 kronor, att utgå från de medel, som i enlighet med vad jag i det följande förordar, böra få disponeras av Kungl. Maj:t för främjande av företagsverksamhet.

Medelsbehovet för budgetåret 1946/47.

I. Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.

Arbetsmarknadskommissionen.

Kommissionen framhåller i skrivelsen den 11 april 1946 till en början, att kommissionen finner sitt tidigare återgivna försök till bedömning av arbetsmarknadsläget under år 1946 böra tjäna som utgångspunkt för en beräkning av medelsbehovet under budgetåret 1946/47. Behovet av arbetslöshetslindrande åtgärder skulle under denna förutsättning bli i stort sett av den omfattning, som förekommit eller beräknades förekomma under budgetåret 1945/46. Kommissionen hade vidare utgått från att större delen av kostnaderna för att under återstoden av innevarande budgetår tillgodose skogsbrukets arbetskraftsbehov komme att bestridas först nästa budgetår, varjämte vissa åtgärder för att tillföra jordbruket arbetskraft alltjämt torde bli nödvändiga. Med hänsyn till de svårigheter, som förefunnes vid beräkningen av medelsbehovet för nästa budgetår, kunde dock de uppgjorda kostnadskalkylerna endast bli approximativa.

Kommissionen upplyser, att till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. och överflyttning av arbetskraft under budgetåret 1945/46 följande belopp stode till förfogande, nämligen

A. under reservationsanslaget till *åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m.:*

från föregående budgetår kvarstående be-			
lopp ca	kronor	30 700 000	
för budgetåret 1945/46 anvisat	»	47 500 000	78 200 000

B. under reservationsanslaget till *kostnader för överflyttning av arbetskraft:*

från föregående budgetår kvarstående be-			
lopp ca	kronor	6 000 000	
för budgetåret 1945/46 anvisat	»	50 000 000	56 000 000

Summa kronor 134 200 000.

Av förstnämnda anslag är ett belopp av ca 2,5 miljoner kronor avsett att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m. Arbetsmarknadskommissionen upplyser vidare, att av anslaget till åtgär-

der för arbetsmarknadens reglering m. m. under tiden juli 1945 — mars 1946 förbrukats 16,3 miljoner kronor, varjämte väg- och vattenbyggnadsstyrelsen beviljats dragningsrätt med 15,2 miljoner kronor för statliga beredskapsarbeten i styrelsens regi m. m. I skrivelse den 15 november 1945 med preliminär beräkning rörande medelsbehovet för nästa budgetår hade kommissionen utgått från att en reservation av omkring 28 miljoner kronor komme att kvarstå på förevarande anslag vid utgången av innevarande budgetår. Till följd av att större ersättningar från kommuner m. fl. än som tidigare antagits inlutit för statliga beredskapsarbeten i annan myndighets regi, beräknade kommissionen numera ifrågavarande reservation till omkring 30 miljoner kronor.

Beträffande anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft meddelar kommissionen, att under tiden juli 1945—mars 1946 omkring 43 miljoner kronor förbrukats. Kommissionen hade den 4 april 1946 beslutat dels att hemställa hos Kungl. Maj:t om införande av arbetspremier för skogsarbetare, vissa skogsägare m. fl. under tiden 23 april—30 juni 1946, dels att, under förutsättning att arbetspremier infördes, under motsvarande tid fortsätta kursverksamheten för sådana ovana skogsarbetare, som den 23 april 1946 vore placerade i huggarkurser, dock med viss ändring av bidragsbestämmelserna. Ändringen av bestämmelserna innebure i huvudsak, att omskolningsbidraget helt slopades och familjetillägget reducerades, medan övriga förmåner kvarstode oförändrade. Däremot skulle sådana ovana skogsarbetare, som den 23 april 1946 vore i enskild placering, från och med nämnda dag icke komma i åtnjutande av andra särskilda förmåner än de nu utgående i fråga om kostnaderna för resor, verktyg och kläder. I kommissionens nämnda hemställan hade förutsatts, att kostnaderna för arbetspremierna komme att bestridas först under nästa budgetår, medan däremot kostnaderna för de särskilda förmånerna åt ovan arbetskraft väsentligen skulle komma att belasta innevarande budgetårs anslag. — Kommissionen erinrar om att kommissionen i sin tidigare nämnda skrivelse den 15 november 1945 preliminärt beräknat, att en reservation av omkring 15 miljoner kronor skulle förefinnas på ifrågavarande anslag vid utgången av innevarande budgetår. På grund av att kostnaderna för föregående års arbetspremiering för skogsarbetare m. fl. uppgått till omkring 29 miljoner kronor mot 25 miljoner kronor enligt förhandskalkylerna och med hänsyn jämväl till att kostnaderna för den ovana arbetskraften i skogsbruket antagas komma att bliva högre än vad som tidigare beräknats, finner emellertid kommissionen numera, att berörda reservation torde komma att stanna vid omkring 9 miljoner kronor.

Beträffande medelsbehovet till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. anför kommissionen följande.

Det torde vara ofrånkomligt, att under nästa budgetår arbetslöshetshjälp beredes personer, som tillhöra yrkesområden med minskande sysselsättning och som av olika anledningar ej kunna överföras till något av arbetsmarknadens bristområden. Det är enligt kommissionens förmenande angeläget, att dessa arbetslösa, i den mån de icke genom den offentliga arbetsförmedlingen

kunna anvisas sysselsättning i öppna marknaden, i största möjliga utsträckning bringas hjälp i form av beredskapsarbete. Om sådant hjälpbehov uppkommer, böra de sysselsättningsmöjligheter i hemorten, som de statskommunala beredskapsarbetena erbjuda, i första hand utnyttjas.

Dagsverkskostnaden vid statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi under år 1945 utgjorde i medeltal 30 kronor 43 öre. Med hänsyn till de lönejusteringar, som beräknas uppkomma till följd av ändrade avtal, synes dagsverkskostnaden för nästa budgetår böra beräknas till lägst 32 kronor. Under denna förutsättning och med en beräknad sysselsättning av 250 dagar per år kommer »årsverkskostnaden» att uppgå till omkring 8 000 kronor. Med en sysselsättning i statliga beredskapsarbeten i kommissionens egen och annan myndighets regi av omkring 3 500 man beräknas kostnaden till 28 miljoner kronor, varav för arbeten i kommissionens regi 12 miljoner kronor.

Med hänsyn till önskvärdheten att i händelse av arbetslöshet i första hand bereda de arbetslösa sysselsättning genom arbete i hemorten anser sig kommissionen böra beräkna kostnaden för statskommunala beredskapsarbeten till 10 miljoner kronor.

Statskommunala reservarbeten förekomma numera i obetydlig omfattning och endast för sådan arbetskraft, som på den öppna marknaden icke kan göra anspråk på den lön, vilken tillkommer konkurransduglig arbetskraft. För denna hjälpform torde ett belopp av 0,1 miljoner kronor böra beräknas.

Kommissionen räknar med att hjälp i viss utsträckning såsom hittills måste lämnas genom kontantunderstöd, då det i vissa arbetsmarknadssituationer kan vålla svårigheter att tillräckligt snabbt bereda arbete. Kontantunderstöd kan också visa sig vara den ändamålsenligaste hjälpformen vid fall av så kortvarig arbetslöshet, att en långväga förflyttning av den arbetslöse icke är lämplig ur näringslivets eller den enskildes synpunkt. Vid månadsskiftet mars/april 1946 utgick kontantunderstöd till ca 1 000 personer i 26 kommuner. Kostnaden för kontantunderstödsverksamhet, om den bedrivs i ungefär samma omfattning som innevarande budgetår, torde för nästa budgetår böra beräknas till 0,5 miljoner kronor.

Under senare tid ha arkivarbete och efter samma principer men vid sidan därav utformad musikerhjälp kommit till användning i väsentligt ökad utsträckning, främst till följd av lämpligheten att på detta sätt bereda hjälp åt flyktingar. Vid månadsskiftet mars/april 1946 tillämpades denna hjälpform för ca 1 800 personer, varav ca 1 300 flyktingar. Då man kan räkna med att detta antal skall kunna något nedbringas under budgetåret 1946/47, uppskattas kostnaden för arkivarbeten och musikerhjälp till 6 miljoner kronor.

För de statliga stenbeställningarna och därmed sammanhängande administrationskostnader beräknas medelsbehovet till 3,4 miljoner kronor.

För resebidrag till arbetssökande, som av arbetsförmedlingen anvisas arbete inom arbetsområde, för vilket resebidrag icke i annan ordning står till förfogande, beräknas en kostnad av 0,8 miljoner kronor.

I sina beräkningar har kommissionen vidare antagit, att Kungl. Maj:t för nästa budgetår skulle finna samma belopp — 2,5 miljoner kronor — som beräknats för innevarande budgetår, vara tillräckligt att stå till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.

Medelsbehovet under reservationsanslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för budgetåret 1946/47 skulle alltså kunna sammanfattas sålunda.

Statliga beredskapsarbeten	kronor	28 000 000	
Statskommunala beredskapsarbeten	»	10 000 000	38 000 000
Statskommunala reservarbeten	»	100 000	
Kontantunderstödsverksamhet	»	500 000	
Arkivarbeten och musikerhjälp	»	6 000 000	
Statliga stenbeställningar	»	3 400 000	
Resebidrag till arbetssökande	»	800 000	
Övrig hjälpverksamhet	»	700 000	
Till Kungl. Maj:ts förfogande för främjande av företagsverksamhet m. m.	»	2 500 000	14 000 000
			<hr/>
	Summa kronor	52 000 000	

Under förutsättning att reservationen vid innevarande budgetårs utgång uppgår till 30 miljoner kronor beräknar kommissionen alltså anslagsbehovet för budgetåret 1946/47 till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. till 22 miljoner kronor eller samma belopp som preliminärt angavs i kommissionens skrivelse den 15 november 1945.

Kommissionen upplyser, att från anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft under innevarande budgetår bestritts utgifter för bland annat omskolningsbidrag, familjetillägg, hyresbidrag m. m. (inklusive verktygs- och personlig utrustning) till ovan arbetskraft, som överflyttats till skogsarbete, för premier åt yrkesvana skogsarbetare och enskilda skogsägare m. fl. vid utförande av vissa slag av skogsarbeten, för arbetsblockorganisationen och jordbruksläger för frivillig arbetskraft samt för försöksvis anordnade prov- och kompletteringskurser för deltidsanställd huslig arbetskraft, s. k. hemassistenter.

Kostnaderna för de av kommissionen föreslagna arbetspremierna, vilka kostnader, såsom tidigare framhållits, skulle komma att falla å nästa budgetår, uppskattas av kommissionen approximativt till ca 18 miljoner kronor. Vissa kostnader för familjetillägg o. dyl., som avse huggarkursverksamheten under innevarande budgetår, torde därjämte kvarstå till nästa budgetår. Kommissionen räknar vidare med att lägerverksamhet i begränsad omfattning kan bli erforderlig för att tillföra jordbruket tillfällig arbetskraft. Då det erbjuder svårigheter att för närvarande bedöma medelsbehovet under detta anslag, anser kommissionen, att en viss marginal för oförutsedda utgifter bör hållas.

Under angivna förutsättningar beräknar kommissionen medelsbehovet under reservationsanslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft för nästa budgetår till 24 miljoner kronor. Under antagande att en reservation av omkring 9 miljoner kronor finnes på anslaget vid innevarande budgetårs utgång skulle för budgetåret 1946/47 för här avsedda ändamål böra beräknas ett anslag av 15 miljoner kronor. Vid avgivandet den 15 november 1945 av den preliminära medelsberäkningen för nästa budgetår förutsatte kommissionen, att arbetspremier för skogsarbetare m. fl. icke skulle behöva utgå innevarande år och att med anledning härav reservationerna å anslaget

skulla vara så stora att något nytt anslag icke skulle bliva behöfligt för nästa budgetår.

II. Kommissionens centrala förvaltning, länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter.

Arbetsmarknadskommissionen.

För ifrågavarande ändamål äro för innevarande budgetår följande anslag anvisade, nämligen till

Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar, förslagsanslag	kronor	2 700 000
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader, förslagsanslag	»	900 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar, förslagsanslag	»	8 800 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader, förslagsanslag	»	3 500 000

Arbetsmarknadskommissionen erinrar dels att Kungl. Maj:t den 8 mars 1946 medgivit, att nämnda anslag finge överskridas med högst respektive 500 000, 200 000, 1 150 000 och 600 000 kronor, dels att Kungl. Maj:t genom beslut den 4 april 1946 medgivit kommissionen att företaga engångsutbetalning av tillfälligt lönetillägg under innevarande budgetår, varigenom avlöningsanslagen till kommissionen samt till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna torde komma att överskridas med ytterligare högst 150 000 respektive 600 000 kronor.

Rörande medelsbehovet för kommissionens avlöningar och omkostnader under nästa budgetår anför kommissionen följande.

Antalet befattningshavare vid kommissionens kansli har under de senaste månaderna hållit sig vid omkring 500. Genom att antalet till kommissionen remitterade ärenden om hempermittering från eller anstånd med värnplikts-tjänstgöring i samband med den militära beredskapens avveckling nedgått till en obetydlighet mot vad förut varit fallet, har utredningsbyrån kunnat minskas med ett 50-tal befattningshavare. Med hänsyn till att kommissionens verksamhet inom vissa andra områden ökat, har dock någon mera betydande minskning av personalen icke kunnat genomföras.

Bland kommissionens nytillkomna och ökade arbetsuppgifter må nämnas, att till kommissionen i maj 1945 överflyttades huvuddelen av utredningen och föredragningen av sådana byggnadsärenden, som avgöras i Kungl. Maj:ts kansli. I samband härmed övertog kommissionen även den förberedande handläggningen av en del av de ärenden, vilka tidigare åvilat byggnadslånebyrån. Dessa nya arbetsuppgifter ha föranlett en förstärkning av personalen å kommissionens byrå för ärenden angående byggnadstillstånd.

Det må även i detta sammanhang nämnas, att antalet ärenden angående byggnadstillstånd ökat i mycket hög grad såsom framgår av följande sammanställning.

	År 1944	År 1945	$\frac{1}{4}$ — $\frac{31}{8}$ 1945	$\frac{1}{4}$ — $\frac{31}{8}$ 1946
Antal inkomna ärenden	21 386	26 049	5 529	8 250

Denna ökning av byggnadstillståndsärendena, vilken uppgått till ungefär 50 procent från början av år 1945 till början av år 1946, har nödvändiggjort en ökning av personalen för dessa frågor handläggning. Någon anledning att räkna med en minskning av antalet ansökningar om byggnadstillstånd under nästa budgetår torde icke föreligga.

Önskemålet att ernå ökad säsongutjämning inom byggnadsverksamheten har föranlett, att särskilda prognoser börjat föras kontinuerligt angående sysselsättningen inom byggnadsfacket på ett betydande antal tätorter. Bristen på arbetskraft och bostäder har vidare lett till att prövningen av ärenden angående byggnadstillstånd för större industrianläggningar numera föregås av tämligen tidskrävande utredningar dels angående behov och tillgång på arbetskraft för anläggningens framtida drift, dels angående de bostadsbyggnadsbehov, som skulle bli en följd av industrianläggningen. Arbetsmarknads-kommissionen har vidare börjat i samarbete med industriens produktionsråd utreda och handlägga frågor om industrilokalisering.

Dessa förhållanden samt en fortsatt utbyggnad och effektivisering av det i samverkan med Sveriges industriförbund inrättade systemet med varsel angående friställning och antagning av arbetskraft ha föranlett en utbyggnad av kansliets sociala beredskapssektion. Vissa uppgifter ha jämväl tillagts denna sektion i anslutning till utredningar och uttalanden av kommissionen för ekonomisk efterkrigsplanering.

Till kommissionen ha vidare överförts investeringsutredningens arbetsuppgifter och nämnda utrednings kansli. För att fullgöra dessa nya uppgifter har inom kommissionens kansli inrättats en teknisk beredskapssektion.

På grund av de ökade arbetsuppgifter, som lagts på kommissionen i samband med avvecklingen av krisorganen, har kansliets arbetsförmedlingsbyrå, i första hand dess organisation för tjänstemannaförmedling, måst erhålla personalförstärkning. Sedan riksdagen genom bifall till Kungl. Maj:ts proposition nr 120 vid fjolårets riksdag beslutat, att arbetsmarknadskommissionen tills vidare skall fungera som arbetsvårdsorgan för i militärtjänst skadade, uppstod ytterligare personalbehov för arbetsförmedlingsbyrån.

Kommissionens verksamhet för utplacering och omflyttning av flyktingar och annan utländsk arbetskraft medför alltjämt stora kostnader. Den centrala handläggningen av dessa ärenden har visserligen något inskränkts, men nedgången har icke gått i den takt, som tidigare beräknats. Arbetsförmedlingsbyråns utlänningssektion sysselsätter för närvarande ett 40-tal personer, av vilka ett 10-tal tjänstgör vid länsarbetsnämnder och utlänningsförläggningar. Vissa flyktingsärenden, nämligen beredande av arkivarbete och musikerhjälp, ha för övrigt efter hand medfört ökat arbete å kansliets socialhjälpbyrå.

Kostnaderna för vissa organisationsundersökningar inom kommissionens verksamhetsområde, såsom rörande den offentliga arbetsförmedlingens organisation, rörande ett centralt organ inom statsförvaltningen för arbetsmarknadsfrågor och rörande översyn av arkivarbetenas organisation, bestridas helt eller delvis från kommissionens avlönings- och omkostnadsanslag.

Kommissionen beräknar, att från och med nästa budgetår viss nedskärning av dess centrala kansli skall kunna komma till stånd. Minskningen av kommissionens befattning med ärenden av militär natur synes sålunda kunna föranleda en sammanslagning av uppskavs- och utredningsbyråerna. Kommissionens arbetsblocksbyrå, som jämväl är kansli åt riksblocksmyndigheten, beräknas kunna upphöra under innevarande budgetår och dess arbetsuppgifter övertagas av andra organ inom kommissionen. Det synes vidare vara motiverat att räkna med en successiv minskning av flyktingsverksamheten och en avsevärd inskränkning av åtgärderna för att överföra arbetskraft till

skogsbruket under nästa budgetår. Som följd härav skulle vid ingången av år 1947 en avveckling av arbetsförmedlingsbyråns utlänningssektion och en väsentlig nedskärning av vissa andra delar av kansliet, framför allt kameral- och förrådsbyrån, kunna påbörjas.

I sin förut berörda preliminära beräkning av nästa budgetårs medelsbehov ansåg sig kommissionen böra räkna med att byggnadsregleringen i dess nuvarande form skulle upphöra vid ingången av år 1947. Då de förhållanden, som föranlett denna reglering, såvitt man nu kan bedöma, torde komma att kvarstå jämväl under åtminstone större delen av nästa budgetår, anser sig kommissionen numera icke kunna räkna med avveckling av byggnadsregleringen vid angiven tidpunkt. Kommissionen anser sig därför böra förutsätta, att kansliets byggnadstillståndsbyrå kvarstår även under senare delen av nästa budgetår, vilket medför ökade kostnader för såväl avlöningar som omkostnader.

Från kommissionens avlönings- och omkostnadsanslag bestridas under innevarande budgetår även utgifterna för arvoden samt rese- och traktamentersättning till familjebidragsnämndernas revisorer och till ledamöterna i värnpliktslånenämnderna och värnpliktslånedlegationen. I propositionen 1946:120 föreslås, att de uppgifter, som för närvarande falla på kommissionens värnplikts hjälpsbyrå, skola från och med den 1 juli 1946 överflyttas på försvarets socialbyrå. Enligt kommissionens uppfattning böra av de från ingången av budgetåret 1946/47 uppkommande kostnaderna för den verksamhet, som nu ankommer på värnplikts hjälpsbyrån, kostnaderna för familjebidragsnämndernas revision falla på femte huvudtitelns anslag till länsstyrelserna (överståthållarämbetet), vilka förutsätts kunna från den 1 juli 1946 ombesörja revisionen utan anlåtande av särskild arbetskraft, samt alla kostnader i övrigt bestridas från fjärde huvudtiteln. Emellertid måste man räkna med att samtliga kostnader för familjebidragsnämndernas revisorer icke kunna regleras av kommissionen före utgången av budgetåret 1945/46. För ändamålet måste därför medel stå till kommissionens förfogande jämväl under budgetåret 1946/47. Ifrågavarande medel kunna överslagsmässigt uppskattas till 50 000 kronor för avlöningsanslagets del och till 30 000 kronor för omkostnadsanslagets del. Övriga kostnader för värnplikts hjälpsbyråns verksamhet, som kunna belöpa å tid före den 1 juli 1946 men icke hinna likvideras före avslutandet av räkenskaperna för budgetåret 1945/46, synas böra bestridas av medel från anslag under fjärde huvudtiteln, t. ex. arvoden och ersättningar till värnpliktslånenämndernas ledamöter m. m.

Kommissionen beräknar kostnaderna för de löneförhöjningar åt kommissionens personal, som motsvara för nästa budgetår beslutade provisoriska lönetillägg till vissa andra befattningshavare i statens tjänst, till 300 000 kronor.

Under angivna förutsättningar beräknar arbetsmarknadscommissionen medelsbehovet för budgetåret 1946/47 under *kommissionens avlönings- och omkostnadsanslag* till 2 650 000 respektive 850 000 kronor. Kommissionen erinrar om att vid den preliminära medelsberäkningen i november 1945 motsvarande medelsbehov uppskattats till 2 250 000 respektive 800 000 kronor.

Vad härefter angår anslagen till länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: avlöningar och omkostnader lämnar kommissionen till en början följande orientering beträffande dessa organs uppgifter.

Under de år, som förflutit sedan länsarbetsnämnderna inrättades såsom kommissionens länsorgan på arbetsmarknaden, har deras verksamhet i första

hand varit inriktad på att följa utvecklingen på arbetsmarknaden och att genom ett effektivt utnyttjande av arbetsförmedlingsorganisationens resurser åstadkomma en utjämning av tillgång och efterfrågan på arbetskraft mellan olika näringsområden. Därutöver ha en del extraordinära uppgifter åvilat nämnderna, betingade dels av olika regleringsåtgärder på arbetsmarknaden med hänsyn till folkförsörjningen och försvarsberedskapen, dels av planeringsåtgärder för arbetskraftens disposition vid allmän mobilisering eller krig. Hjälpverksamheten för de grupper av flyktingar eller andra utlännningar, som under och efter kriget omhändertagits i vårt land, har också krävt betydande insatser i olika avseenden av länsarbetsnämnderna. Slutligen ha nämnderna haft att taga befattning med åtgärder för mötande av en eventuell kris på arbetsmarknaden med arbetslöshet och stegrat behov av omflyttning av arbetskraft mellan skilda områden. Dessa olika åtgärder ha medfört dels en utbyggnad och effektivisering av själva arbetsförmedlingen, dels tillskapandet av en beredskapsorganisation hos länsarbetsnämnderna. Utbyggnaden och förstärkningen av förmedlingsapparaten ha gjort det möjligt för arbetsförmedlingen att snabbare än eljest skulle ha varit fallet anpassa sin organisation efter de för varje år ökade krav, som från olika håll ställts på arbetsförmedlingen såsom vägledande och utjämnande organ på arbetsmarknaden.

Den offentliga arbetsförmedlingen har såväl under krigsåren som under den tid, som förflutit sedan kriget upphört, tagits i anspråk i allt större omfattning av såväl arbetsgivare som arbetstagare. En mätare på arbetsförmedlingens allmänna prestationsförmåga utgör antalet tillsatta platser, vilka årligen undergått en avsevärd ökning. Siffrorna gestalta sig sålunda:

1939	436 000
1940	509 000
1941	609 000
1942	798 000
1943	893 000
1944	926 000
1945	1 096 000

Beträffande omfattningen av personalen hos länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna anför kommissionen följande.

Viss minskning av denna personal ägde rum under första hälften av innevarande budgetår. Antalet anställda (exklusive ombud) uppgick den 1 januari 1946 till 2 019. Motsvarande siffra den 1 januari 1945 var 2 031 och den 1 juli 1945, då personalstyrkan nådde maximum, 2 165. I *tab. 4* har antalet anställda vid de olika tidpunkterna fördelats efter sysselsättningens art på mera normala arbetsuppgifter respektive kris- och beredskapsuppgifter.

Tab. 4. Personalen vid länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter uppdelad efter sysselsättningens art.

	$\frac{1}{1}$ 1945	$\frac{1}{7}$ 1945	$\frac{1}{1}$ 1946
<i>I. Normalorganisationen.</i>			
Lednings- och kanslipersonal	297	304	307
Förmedlingspersonal vid huvudkontor	381	491	487
Förmedlings- och biträdespersonal vid avdelningskontor	434	479	482
Summa I	1 112	1 274	1 276

II. Beredskapsorganisationen.

Omflyttningen till skogen inkl. bidrag och premier	69	103	188
Byggnadstillståndsärenden	16	18	24
Värnpliktsärenden, mobiliseringsplanering m. m. Statistik, beredskapsregister och beredskapsmönstring	81	67	12
Materieförvaltning och förrådsrörelse	156	132	95
Utlänningsärenden	120	128	99
För samtliga beredskapsuppgifter gemensam skrivbiträdespersonal	188	154	145
	289	289	180
Summa II	919	891	743
Summa I och II	2 031	2 165	2 019

Att bokföringsmässigt göra en exakt uppdelning av personalen har ej varit möjligt, varför på vissa punkter endast en ungefärlig uppskattning kunnat företagas. Sålunda har det icke låtit sig göra att särskilja biträdespersonalen (kontors- och skrivbiträden) vilken i tabellen ingår i normalorganisationen till det antal, som svarar mot i personalplanerna upptagna befattningar. En del av sistnämnda biträdespersonal torde i viss utsträckning ha varit sysselsatt med beredskapsuppgifter.

Av tabellen framgår, att vid årsskiftet 1945—1946 1 276 personer eller 63 % sysselsattes med i huvudsak mera normala uppgifter, under det att 743 personer eller 37 % voro direkt sysselsatta med beredskapsuppgifter.

Tabellen visar, att antalet anställda inom normalorganisationen väsentligt ökade under första hälften av år 1945.

Ökningen av normalorganisationen var i fråga om huvudkontoren i huvudsak betingad av dels utbyggnaden av ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen samt tjänstemannaförmedlingen, dels inrättandet av assistenttjänster för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra samt konsulenttjänster inom det kvinnliga förmedlingsområdet.

Även avdelningskontoren ha under 1945 fått personalförstärkning. Sålunda ha vid vissa avdelningskontor assistenttjänster för ungdoms- och tjänstemannaförmedling tillsatts, varjämte ett flertal mindre avdelningskontor vartdera erhållit ett deltidsanställt biträde. Under år 1945 nyinrättades 18 avdelningskontor. Vid utgången av år 1945 utgjorde antalet avdelningskontor 221.

Antalet ortsombud, som den 1 januari 1945 uppgick till 453, utgjorde den 1 januari 1946 465. Antalet lokalombud den 1 januari 1946 uppgick till 541.

I fråga om beredskapsorganisationen framgår av tabellen, att antalet anställda minskat med 176 personer under år 1945. Den övervägande delen av denna minskning hänför sig till första hälften av innevarande budgetår.

En översyn av länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstalternas organisation fullbordades i slutet av föregående budgetår efter att ha pågått sedan hösten 1943. I översynsplanerna för personalstaterna finnas upptagna inalles 1 344 befattningar, av vilka 347 återfinnas på länsarbetsnämndernas centrala kanslier (lednings- och kanslipersonal) och övriga 997 inom den egentliga förmedlingsorganisationen (503 vid huvud- och 494 vid avdelningskontoren). Den reella ökningen av antalet befattningshavare enligt de fastställda personalplanerna utgjorde 128. Kommissionen har icke avsett, att dessa planer skulle omedelbart genomföras utan har betraktat dem såsom ett program, som skulle successivt realiserars. Hänsyn måste härvid bland annat tagas dels till det förhållandet, att organisationens genomförande i vissa

fall förutsätter ökade lokalutrymmen, vilka under nuvarande förhållanden ej kunnat anskaffas, dels och framför allt därtill att tillgången på kvalificerade sökande till vissa befattningar är så begränsad, att ett forcerat genomförande av den planerade organisationen otvivelaktigt skulle innebära en allvarlig risk för försämrad rekrytering. Ett förhållande, som också måste beaktas, är att tillfälle bör beredas vissa befattningshavare, som nu tagas i anspråk för beredskapsuppgifter, att efter avvecklingen av dessa arbetsuppgifter övergå till normalorganisationen och att därför tillsättandet av en del hithörande befattningar lämpligen bör ske i samband med den successiva indragningen av beredskapstjänsterna.

I detta sammanhang kan framhållas, att kommissionen, i enlighet med en i yttrande den 17 januari 1946 till riksdagens revisorer deklarerad avsikt, igångsatt en organisationsundersökning i samarbete med statens organisationsnämnd. Kommissionen förväntar, att åtgärder, som försvårats under de senaste åren genom de omfattande och arbetskrävande krisuppgifterna, skola bli möjliga att vidtaga för förenkling och effektivisering av arbetet hos länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingen.

Kommissionen lämnar härefter följande redogörelse för vissa arbetsuppgifter, som ställa speciella anspråk på arbetsförmedlingens medverkan.

Såsom förmedlande organ mellan arbetsgivare och arbetstagare har arbetsförmedlingen speciella uppgifter att fylla i samband med den frivilliga arbetslöshetsförsäkringen och hjälpverksamheten för arbetslösa överhuvud. Det åligger nämligen arbetslösa medlemmar av erkända arbetslöshetskassor och hjälpsökande arbetslösa hos arbetslöshetsnämnderna att omedelbart inskriva sig såsom arbets sökande vid arbetsförmedling för att i första hand beredas försörjning genom ordinärt arbete. *Arbetslöshetsförsäkringen* har blivit starkt utbyggd under senare år. Vid utgången av 1941 utgjorde antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna 290 000. I januari 1946 var medlemssiffran 833 000. Med hänsyn till att övervägande antalet medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna utgör arbetskraft med stor yrkesskicklighet från näringslivets olika områden, är det av största vikt, att arbetsförmedlingen förfogar över de allmänna resurser, som krävas för att förmedlings- resp. kontrollverksamheten beträffande medlemmar i erkända arbetslöshetskassor skall präglas av den effektivitet och vederhäftighet, som kassornas medlemmar med rätta kunna påfordra. De gångna årens erfarenheter giva också vid handen, att samarbetet mellan arbetsförmedling och arbetslöshetsförsäkring blivit alltmera utbyggt och påkallat en differentiering av förmedlingsarbetet för att bättre tillgodose anspråken inom olika yrken.

Vidare må erinras om att länsarbetsnämnderna jämlikt kungörelse den 30 juni 1944 (nr 475) äro lokala tillsynsorgan för den statliga och statsunderstödda hjälpverksamheten för arbetslösa, varjämte nämnderna fått sig tilldelade uppgifter i samband med investeringsplaneringen för eventuella krislägen på arbetsmarknaden.

Effektiviseringen av *tjänstemannaförmedlingen* inom den offentliga arbetsförmedlingen har fortgått successivt i enlighet med tidigare upprättade riktlinjer och beräknas under loppet av år 1946 vara i det närmaste avslutad. Förmedlingen, som avser att tillgodose förmedlingsbehovet för tjänstemän i allmän och enskild tjänst, kontorspersonal, tekniker, lantbruks- och skogstjänstemän samt lärare, har utbyggt i sådan omfattning, att den hittills avsedda uppgiften redan i väsentlig grad kunnat fyllas. Då denna verksamhet i stor utsträckning motsvarar ett förmedlingsbehov, som

tidigare endast i begränsad mån vunnit beaktande, kan man förvänta, att — med hänsyn till storleken av det arbetsområde, som faller under denna förmedling — ökade krav kunna komma att resas från olika tjänstemannagrupperns sida.

Den nu fortgående omställningen från krigs- till fredsförhållanden inom såväl privat som statlig verksamhet skapar omflyttningsproblem, som för tjänstemannaförmedlingen komma att medföra speciella arbetsuppgifter. En uppgift av utomordentlig vikt blir sålunda att till andra arbetsområden söka överföra den arbetskraft, som friställes på grund av avvecklingen av krisorganen samt personalindragningar, främst vid de militära förvaltningsorganen. Erfarenheten från verksamheten hittills visar, att denna uppgift kommer att bli både omfattande och i hög grad svårbemästrad. För att i möjligaste mån skapa förutsättningar för åstadkommande av en tillfredsställande lösning av nyssnämnda inom kort aktuella omflyttningsproblem har Kungl. Maj:t i brev den 12 oktober 1945 bemyndigat kommissionen att vidtaga en del planläggande åtgärder. Vidare har Kungl. Maj:t genom cirkulär till statsmyndigheterna den 18 januari 1946 (nr 9) angående vissa anmälningar rörande antagning av personal velat påkalla tjänstemannaförmedlingens medverkan för att överblicka och underlätta rekryteringen av tjänstemän och arbetarpersonal i allmän tjänst. Det är givet, att arbetsuppgifter av denna och liknande art komma att öka anspråken på tjänstemannaförmedlingen.

Utbyggnaden av *ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen* i enlighet med en 1944 fastställd plan (prop. 1944: 273, s. 45) beräknas kunna avslutas under budgetåret 1946/47. Utvecklingen har i någon mån fördröjts av brist på lokaler och kvalificerade sökande till tjänsterna. En bidragande orsak har även varit en viss avgång av kvalificerade tjänstemän till det enskilda näringslivet, som kunnat erbjuda avsevärt bättre anställnings- och avlöningsförhållanden än den offentliga arbetsförmedlingen. Under sådana förhållanden har det ansetts av största vikt att vidtaga åtgärder för att underlätta dels nyrekrytering, dels redan anställd personals vidareutbildning.

Den nu planlagda, återstående utbyggnaden är främst avsedd att tillmötesgå behovet av arbetsförmedling för ungdom och yrkesvägledning på vissa orter, där ungdomsförmedling nu saknas. Ett led i dessa strävanden är anställandet av s. k. kontaktmän, huvudsakligast lärare. Kontaktmännen ha till uppgift att utgöra en förbindelselänk mellan skola och ungdomsförmedling och lokalt biträda tjänstemännen i deras arbetsförmedlings- och yrkesvägledningsarbete. Omkring 180 kontaktmän, spridda över hela landet, beräknas vara i verksamhet under nästkommande budgetår; för närvarande uppgår antalet till 104.

Vid sidan av arbetsförmedling och yrkesvägledning för ungdom ha tjänstemännen alltmer tagits i anspråk för arbetet med yrkesvägledning för vuxna, som av olika anledningar behöva råd och upplysningar i frågor rörande yrkesval och yrkesutbildning. Bland vuxna, som i detta ärende vända sig till ungdomsförmedlingen, märkas personer, som uppskjutit yrkesvalet till sen ålder eller valt yrken, för vilka de sakna förutsättningar, personer, som av olika omständigheter (sjukdom, invaliditet, företagsrationaliseringar m. m.) tvungits söka nya yrken, personer, vilka först som vuxna erhållit ekonomiska möjligheter att förverkliga tidigare planer att förvärva viss yrkesutbildning eller önska upplysningar angående möjligheterna till fortbildning inom sina egna yrken etc. Denna betydelsefulla verksamhet bedrivs i nära samarbete med arbetsförmedlingens övriga avdelningar.

De totala lönekostnaderna för ungdomsförmedlingen och yrkesvägledningen under budgetåret 1946/47 beräknas uppgå till ca 765 000 kronor.

Den utbyggnad av arbetsförmedlingens verksamhet för *arbetsberedning åt partiellt arbetsföra*, som påbörjades under föregående budgetår efter samråd med den statliga kommittén för partiellt arbetsföra, har fortsatt. Särskilda assistenter med uppgift att biträda de ordinarie förmedlingsorganen med arbetsanskaffning åt arbetssökande, vilka på grund av fysisk, psykisk eller social belastning ha svårigheter att erhålla anställning, ha sålunda hittills förordnats i 15 län. För övriga län beräknas verksamheten kunna igångsättas under loppet av innevarande budgetår. I samband med den av riksdagen beslutade omskolningsverksamheten för i militärtjänst skadade, för vilka kommissionen enligt Kungl. Maj:ts särskilda uppdrag fungerar som arbetsvårdsorgan, ha betydande arbetsuppgifter kommit att påvåla samtliga länsarbetsnämnder. Denna verksamhet i fråga om beredskapsinvaliderna kommer att fortgå även under budgetåret 1946/47. Vissa ytterligare arbetsuppgifter ha lagts på arbetsförmedlingsorganen i samband med ikraftträdande av lagen om villkorlig frigivning, därigenom att enligt överenskommelse träffad med fängsvårdsorganen ansvaret för den egentliga arbetsanskaffningen åt de frigivna i huvudsak skall vila på arbetsförmedlingarna och där i synnerhet på de särskilda befattningshavarna för arbetsberedning åt partiellt arbetsföra.

Under år 1945 träffades överenskommelse med pensionsstyrelsen om samarbete mellan arbetsförmedlingen och pensionsnämnderna. I enlighet med denna överenskommelse lämnar arbetsförmedlingen sin medverkan vid utredningar rörande styrelsens klientel i fråga om dels behovet av utbildning i det enskilda fallet, dels valet av lämpligt yrke och lämplig utbildningsväg, dels slutligen arbetsanskaffning.

Med hänsyn härtill och till de alltmer ökade krav, som från olika anstalter, sjukvårdsinrättningar och socialvårdsorgan kommit att ställas på arbetsförmedlingens medverkan vid arbetsanskaffning åt sådan arbetskraft, som på grund av personliga arbetslinder av olika slag har svårigheter att finna en lämplig anställning, kan en ytterligare förstärkning av organisationen bli erforderlig.

Kommissionens verksamhet för *flyktingar och andra utlänningar* är fortfarande av stor omfattning. Praktiskt taget samtliga arbetsföra baltiska flyktingar hade under hösten 1945 kunnat lämna förläggningarna för att tillträda arbetsanställning. De ha erhållit sysselsättning främst inom jordbruk, skogsbruk och textilindustri, men givet är, att en del omplaceringar ägt rum på grund av växlingar i arbetstillgången och balternas förmåga att kunna inkopplas i olika slag av arbete. Det är naturligt, att olika sociala problem göra sig gällande för denna kategori liksom för andra flyktingsgrupper, som äro utplacerade på arbetsmarknaden. På framställning av statens utlänningskommission har arbetsmarknadscommissionen därför beslutat, att tjänstemän vid länsarbetsnämndernas utlänningsrotlar skola få biträda utlänningskommissionen med vissa lokala tjänsteförrättningar samt dessutom fungera som statens flyktingsnämnds ombud. Uppdragen omfatta inspektion av förläggningar, vidtagande av vissa åtgärder i understödsfrågor m. m. Det ökade arbete, som ifrågasvarande uppdrag medföra, och andra omständigheter ha nödvändiggjort en förstärkning av länsarbetsnämndernas personal för utlänningsärenden.

Av de genom Röda korsets och UNRRA:s försorg till Sverige överförda f. d. fångar från tyska koncentrationsläger (s. k. repatriander) finnas fortfarande ca 12 000 kvar i landet. Den 15 mars 1946 var flertalet arbetsföra repatriander i arbete. Beträffande de återstående — närmast avses dem, som äro friska eller under det närmaste året tillfriskna — har överenskommelse träffats mellan utlänningskommissionen och arbetsmarknadscommissionen om intensivare åtgärder för dessas utplacering på arbetsmarknaden. Även beträffande

repatriander ha länsarbetsnämnderna i uppgift att öva tillsyn och omvårdnad, och genom den pågående utplaceringen ökas länsarbetsnämndernas övervakningsuppgifter i avsevärd grad.

Efter Tysklands sammanbrott i maj 1945 har ett stort antal flyktingar lämnat Sverige för att återvända till sina hemländer. Genom utplaceringen av de baltiska flyktingarna och repatrianderna samt i viss mån genom den ström av danskar och norrmän, som sedan sommaren 1945 sökt sig till Sverige, finnes alltjämt ett stort antal utlänningar på den svenska arbetsmarknaden.

I samarbete mellan de centrala arbetsförmedlingsmyndigheterna i Danmark och Sverige ha ca 800 danskar erhållit arbete i Sverige. Till sommaren 1946 förberedes dessutom ett visst utbyte av jordbrukarungdom mellan Sverige, Norge och Danmark, liksom även inom andra yrkesområden liknande utbyten av arbetskraft planeras.

Kommissionen förutsätter, att de egentliga flyktingarnas antal kommer att avsevärt nedgå under nästa budgetår. I anslutning till vad som anförts beträffande personalbehovet för kommissionens centrala kansli beräknas, att avvecklingen av länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas befattning med själva flyktingfrågorna skall kunna påbörjas från och med ingången av år 1947.

Vid beräkningen av avlöningsanslaget för länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna utgår kommissionen från att genomförandet av de av kommissionen beslutade personalplanerna för länsarbetsnämnderna föranleder ökning av lönekostnaderna för den i normalorganisationen ingående personalen men att åtgärderna för överflyttning av arbetskraft till skogsbruket skola under nästa budgetår väsentligt inskränkas. Kommissionen beräknar avlöningsutgifterna för normalorganisationen till 8 200 000 kronor och för beredskapsorganisationen till 1 300 000 kronor. Sammanlagda *avlöningskostnaderna* för nästa budgetår upptagas alltså av kommissionen till 9 500 000 kronor mot 8 500 000 kronor i den preliminära beräkningen i november 1945. Ökningen förorsakades av de till 900 000 kronor kostnadsberäknade avlöningsförhöjningarna motsvarande provisoriskt lönetillägg samt av personalutgifter för utbetalning av arbetspremier och för de ökade uppgifterna i samband med byggnadsregleringen.

I fråga om länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingsanstalternas omkostnader finner kommissionen, att de mera fasta omkostnaderna, såsom för hyror, städning och telefon, icke kunde förväntas nedgå. En del nämnder avsåges under budgetåret 1946/47 skola inflytta i nya, mera ändamålsenliga lokaler, som betingade högre hyror. Beträffande flertalet övriga slag av omkostnader syntes en minskning av utgifterna kunna antagas. I jämförelse med den preliminära beräkningen i november 1945, då medelsbehovet under omkostnadsanslaget angavs till 3 100 000 kronor, förutser dock kommissionen en stegring, föranledd av ökade telefonkostnader och andra omkostnader på grund av byggnadsregleringens kvarblivande. Kommissionen beräknar *omkostnaderna* för budgetåret 1946/47 till 3 300 000 kronor.

Under hänvisning till vad kommissionen sålunda anført hemställer kommissionen, att för budgetåret 1946/47 måtte anvisas

dels till Statens arbetsmarknadskommision m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av	kronor	2 650 000
dels till Statens arbetsmarknadskommision m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av	»	850 000
dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar ett förslagsanslag av	»	9 500 000
dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader ett förslagsanslag av	»	3 300 000
dels till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av	»	22 000 000
dels ock till Kostnader för överflyttning av arbetskraft ett reservationsanslag av	»	15 000 000

Föredraganden.

Vid sin uppskattning av medelsbehovet under anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. under nästa budgetår utgår arbetsmarknadskommisionen från att behovet av arbetslöshetslindrande åtgärder skall komma att bli av ungefär samma omfattning som under innevarande budgetår. Under betonande att kostnadskalkylerna äro endast approximativa uppskattar kommissionen berörda medelsbehov till 52 miljoner kronor och reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1945/46 till 30 miljoner kronor. Kommissionen beräknar alltså det ytterligare anslagsbehovet för nästa budgetår till 22 miljoner kronor. Enligt underhandsupplysning från arbetsmarknadskommisionen har härvid hänsyn tagits till de kostnadsökningar som kunna uppkomma vid bifall till det av mig i det föregående förordade förslaget till revision av bestämmelserna om statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader. Däremot hade förslaget till provisoriska löneförbättringar för arkivarbetare m. fl. icke kunnat beaktas vid kostnadsberäkningen. Med hänsyn till osäkerhetsmarginalerna i kostnadsberäkningen finner jag sistnämnda förhållande icke böra föranleda jämkning av beräkningen. Ej heller i övrigt har jag något att erinra mot beräkningen. Av anslaget torde i likhet med vad som varit fallet under innevarande budgetår ett belopp av i runt tal 2,5 miljoner kronor få disponeras av Kungl. Maj:t för främjande av företagsverksamhet.

Vad angår anslaget till kostnader för överflyttning av arbetskraft vill jag erinra om att Kungl. Maj:t den 5 april 1946, på grundval av arbetsmarknadskommisionens i det föregående berörda framställning i ämnet, utfärdat bestämmelser om arbetspremier för skogsarbetare, vissa skogsägare m. fl. under tiden 23 april—30 juni 1946. Kostnaderna härför, vilka komma att falla på nästa budgetår, uppskattas av kommissionen till 18 miljoner kronor. Med hänsyn till under nästa budgetår sannolikt uppkommande kostnader för andra ändamål, vilka skola tillgodoses från förevarande anslag, beräknar kommissionen medelsbehovet, med viss marginal för oförutsedda utgifter, till 24 miljoner kronor. Då kommissionen räknar med att reservationen å anslaget vid utgången av budgetåret 1945/46 skall uppgå till 9 miljoner, skulle

det ytterligare anslagsbehovet utgöra 15 miljoner kronor. Denna anslagsberäkning synes mig böra godtagas.

Av arbetsmarknadskommissionens redogörelse för kommissionens centrala förvaltning samt länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna framgår, att antalet ärenden av militär natur högst väsentligt nedgått i anledning av den militära beredskapens avveckling. Verksamheten för arbetsplacering av flyktingar har även visat tendens till nedgång. Andra krisbetonade arbetsuppgifter, såsom verksamheten för tillgodoseendet av arbetskraftsbehovet i skogen och byggnadstillståndsärendena, kvarstå däremot alltså i oförändrad eller till och med ökad omfattning. Vissa nya arbetsuppgifter ha tillförts kommissionen och arbetsförmedlingsorganisationen har ytterligare utbyggt och specialiserats. Resultatet ur personalsynpunkt av den antydda utvecklingen har blivit en viss total minskning av personalen vid kommissionens kansli, länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter och en förskjutning av personalen från s. k. beredskapsuppgifter till mera normala uppgifter. En under nästa budgetår fortskridande återgång till normala förhållanden kommer uppenbarligen att föranleda ytterligare begränsning av kommissionens arbetsuppgifter av krisbetonad karaktär. Arbetsmarknadskommissionen beräknar också kostnaderna för avlöningar och omkostnader vid kommissionens kansli samt vid länsarbetsnämnder och arbetsförmedlingsanstalter till väsentligt lägre belopp än dem, vartill motsvarande kostnader — med hänsyn till medgivna anslagsöverskridanden — torde komma att uppgå under innevarande budgetår. Mot dessa beräkningar synes anledning till erinran icke föreligga. — Jag vill i detta sammanhang erinra om att utredningar pågå dels rörande ett centralt organ inom statsförvaltningen för handhavande av arbetsmarknadsfrågor, dels angående arbetsförmedlingens framtida organisation.

I enlighet med det anförda torde ifrågavarande avlönings- och omkostnadsanslag böra beräknas sålunda:

	Kronor
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	2 650 000
Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	850 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar, <i>förslagsanslag</i>	9 500 000
Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader, <i>förslagsanslag</i>	3 300 000

Det torde få ankomma på Kungl. Maj:t att utfärda närmare bestämmelser rörande dispositionen av anslagen.

Hemställan.

Under åberopande av vad jag i det föregående anförut hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen att för budgetåret 1946/47 under femte huvudtiteln anvisa

dels till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Avlöningar ett förslagsanslag av kronor 2 650 000;
dels till Statens arbetsmarknadskommission m. m.: Omkostnader ett förslagsanslag av kronor 850 000;
dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Avlöningar ett förslagsanslag av kronor 9 500 000;
dels till Länsarbetsnämnderna och arbetsförmedlingsanstalterna: Omkostnader ett förslagsanslag av kronor 3 300 000;
dels till Åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. ett reservationsanslag av kronor 22 000 000;
dels ock till Kostnader för överflyttning av arbetskraft ett reservationsanslag av kronor 15 000 000.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan lämnar Hans Maj:t Konungen bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

J.-G. Nilsson.

I. Arbetsmarknaden under år 1945.

(sid. 5—9 i verksamhetsberättelsen)

Redogörelsen överensstämmer helt med motsvarande avsnitt i
propositionen, sid. 2—6.

II. Arbetsmarknadskommisionens verksamhet år 1945.

A. Arbetsförmedlingen.

Arbetsförmedlingens organisation.

Genom kungörelsen den 20 oktober 1944 (nr 703) angående ändring i kungörelsen den 7 maj 1940 (nr 328) om länsarbetsnämnder omorganiserades dessa fr. o. m. den 1 januari 1945. Medan länsarbetsnämnd tidigare bestått av ordförande och två ledamöter, sammansattes den i stället av ordförande samt det antal ledamöter Kungl. Maj:t bestämde, dock minst i Stockholms stad fem och annorstädes sex (jfr 1944 års verksamhetsberättelse s. 9—10). En ytterligare ändring i länsarbetsnämndernas sammansättning företogs genom kungörelse den 1 juni 1945 (nr 339). Ändringen innebar, att antalet ledamöter utökades med ytterligare en, som förordnades av Kungl. Maj:t efter förslag av ordföranden och chefen för arbetsmarknadskommisionen. Samtliga dessa nya ledamöter äro kvinnor.

Genom kungörelse den 30 juni 1944 (nr 476) med tillämpningsföreskrifter till lag om arbetslöshetsnämnd (nr 475) föreskrevs, att länsarbetsnämnd fr. o. m. den 1 januari 1945 skulle följa utvecklingen inom respektive län i fråga om hjälpverksamheten vid arbetslöshet samt efter arbetsmarknadskommisionens bestämmande öva tillsyn över arbetslöshetsnämndernas verksamhet.

Sveriges offentliga arbetsförmedling omfattade vid 1945 års utgång inalles 25 huvudkontor, 221 avdelningskontor, 465 ortsombud och 14 fristående sjömansförmedlingar, eller tillsammans 725 förmedlingsorgan. Av dessa voro 18 avdelningskontor nyinrättade under året. (I början av år 1946 ha ytterligare 2 avdelningskontor inrättats.) Förutom nu nämnda mera ordinarie arbetsförmedlingsorgan voro under året inemot 550 lokalombud, sorterande under kontor eller ortsombud, anställda å sådana orter, där avdelning av erkända arbetslöshetskassor fanns eller behov i övrigt förelåg av organ för den offentliga arbetsförmedlingen.

I syfte att effektivisera arbetsförmedlingsverksamheten vid de kvinnliga avdelningarna beslöt arbetsmarknadskommisionen i oktober 1944 att inrätta särskilda konsulentbefattningar vid länsarbetsnämnderna (utom Gotlands). Vid utgången av år 1945 voro dylika befattningar tillsatta vid 16 av länsarbetsnämnderna.

För den utbyggnad och nyorganisation, som under år 1945 ägt rum inom olika grenar av förmedlingsarbetet, såsom ungdomsförmedling och yrkesvägledning, tjänstemannaförmedling, arbetsförmedling för artister och musiker, för partiellt arbetsföra och för flyktingar, lämnas på s. 16—25 närmare redogörelse.

På grundval av en under åren 1943—1945 företagen översyn av länsarbetsnämndernas personalorganisation beslöt arbetsmarknadskommisionen i maj 1945 fastställa särskilda planer för arbetsförmedlingens fortsatta utbyggnad.

Huvudsynpunkten vid översynsförslagens upprättande var att i personalavseende så förstärka organisationen, att denna mera effektivt än hittills skulle bli i stånd att handlägga förmedlingsärendena. Detta syftemål avsågs skola ernås icke blott genom en kvantitativ förstärkning av personalorganisationen utan även genom en kvalitativ sådan. Personalplanerna upptogo i enlighet härmed förslag till inrättande av nya förmedlingstjänster vid flertalet huvudkontor och större avdelningskontor, varigenom en ökad specialisering av förmedlingsarbetet möjliggjordes. Därjämte inneburo planerna, att ett ökat antal fasta tjänster inrättades i stället för tillfälliga (115). En annan synpunkt, som var vägledande vid upprättandet av personalplanerna, var önskvärdheten av att åstadkomma en utjämning av förefintliga lönedifferenser mellan olika befattningar inom arbetsförmedlingen på det sättet, att befattningar på de icke specialiserade avdelningarna i större utsträckning än tidigare varit fallet, erhöilo avlöningar, jämförliga med dem, som förekommo på specialförmedlingarna. En tredje utgångspunkt var önskemålet att tillgodose de omedelbara effektiviseringsbehov, som förelågo med hänsyn till kontorsnätets relativa gleshet. I överensstämmelse härmed innefatta översynsförslagen inrättande av nya avdelningskontor på sammanlagt 30 orter, där arbetsförmedlingen tidigare var representerad av ombud.

De antagna personalplanerna upptaga sammanlagt 1 344 befattningar, därav ledningspersonal 95, kanslipersonal 252, personal vid huvudkontorens förmedlingsexpeditioner 503 och vid avdelningskontorens 494. I jämförelse med läget före översynen innebär detta en nettoökning med 128 befattningar. Möjligheterna till nyrekrytering ha emellertid ytterligare ökat genom att 400 befattningar givits höjd löneersättning. Medan tyngdpunkten i lönesystemet för befattningshavare vid huvudkontoret före översynen motsvarade lönegraderna Eo 8—15, har denna flyttats att motsvara lönegraderna Eo 15—18; för avdelningskontoren flyttades tyngdpunkten från att motsvara lönegraderna Eo 8—12 till att motsvara lönegraderna Eo 12—15. För kontorsföreståndare vid avdelningskontor lades Eo 12 som lägsta norm för löneersättningen. — Vid årsskiftet 1945/46 beräknades omkring 50 % av de i personalplanerna upptagna nyinrättade eller reglerade tjänsterna vara besatta.

Vid utgången av år 1945 utgjorde hela antalet vid länsarbetsnämnderna anställda befattningshavare inalles 2 019. Av befattningshavarna sysselsattes 1 276 (63 %) med uppgifter, som motsvaras av befattningar enligt översynsplanerna, medan 743 befattningshavare (37 %) voro sysselsatta med olika kris- och beredskapsuppgifter.

Arbetsförmedlingsverksamheten.

Liksom under föregående år hörde det under 1945 till den offentliga arbetsförmedlingens förnämsta uppgifter att följa utvecklingen på arbetsmarknaden och att genom ett intimt samarbete de olika arbetsförmedlingsorganen emellan söka åstadkomma en utjämning mellan å ena sidan orter eller arbetsområden med brist på arbetskraft och å andra sidan orter eller områden med överskott på dylik.

Tab. 3. Verksamhetens omfattning vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1936—1945.¹

Å r	Hela verksamheten				Därav vid manliga avdelningen			
	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser	Arbets-sökande personer	Ansök-ningar om arbete	Lediga platser	Tillsatta platser
1936	338 243	1 053 290	401 298	301 414	241 963	834 695	204 467	174 071
1937	326 674	884 013	472 945	353 944	220 848	648 863	249 006	210 310
1938	347 451	927 132	474 096	360 606	231 547	658 633	236 061	203 038
1939	378 478	977 155	564 966	436 080	255 978	691 124	293 998	251 319
1940	476 349	1 153 164	634 676	509 897	315 114	784 317	379 958	315 301
1941	539 638	1 477 789	746 200	609 210	354 186	1 001 919	453 235	380 491
1942	614 041	1 494 242	1 016 878	798 152	410 835	977 547	638 315	513 528
1943	662 020	1 452 830	1 111 479	893 265	468 810	1 001 341	682 487	586 497
1944	651 788	1 547 584	1 138 133	926 031	466 034	1 109 564	683 291	602 134
1945	722 569	1 756 120	1 341 068	1 095 945	513 617	1 248 318	821 015	713 730

¹ Varje person, som en eller flera gånger under ett år besökt arbetsförmedlingen, redovisas i tabellen endast såsom en *arbetssökande person* under året. Den arbetssökande anses emellertid göra en *ansökning om arbete* varje månad han inställer sig. Därest han anvisas arbete och efter dettas avslutande återkommer till kontoret under samma månad, räknas han dock ha gjort förnyad ansökning om arbete. En och samma arbetssökande person kan sålunda motsvaras av flera arbetsansökningar under samma år.

Omfattningen av den offentliga arbetsförmedlingens verksamhet under åren 1936—1945 framgår av *tab. 3*.

Inalles voro under år 1945 cirka 722 600 personer inskrivna vid de olika förmedlingsorganen, eller cirka 70 800 flera än under 1944. Huvudparten — 513 600 — utgjordes av manliga arbetssökande; kvinnornas antal belöpte sig till 209 000. Tillsammans gjorde dessa personer 1 756 100 ansökningar om arbete. På manliga avdelningen steg antalet ansökningar med 138 800 och på kvinnliga avdelningen med 69 800. De anmälda lediga platserna uppgingo tillsammans till cirka 1 341 100, av vilka arbetsförmedlingen kunde tillsätta 1 096 000. Relationen mellan utbud och efterfrågan på arbetskraft blev i genomsnitt gynnsammare under år 1945 än under år 1944. Sålunda var antalet ansökningar per 100 lediga platser under redovisningsåret 131 mot 136 år 1944. En jämförelse mellan tillsättningsresultatet under år 1945 och närmast föregående år ger vid handen, att de tillsatta platsernas antal under det senast tillämdalupna året med 169 900 eller 18 % översteg det för år 1944 noterade. I genomsnitt tillsattes 91 325 platser per månad. I dessa siffror ingå icke hänvisningar till beredskaps- och reservarbeten; förmedlingsresultatet avser alltså uteslutande platstillsättningen på den öppna marknaden. Där- emot är det att märka, att en person, som placerats på ett statligt eller statskommunalt beredskapsarbete, alljämt betraktas såsom stående till arbetsmarknadens disposition och under hela tiden redovisas såsom aktuell arbets-sökande på hemortens arbetsförmedling.

Med hänsyn till förut antydda förhållanden med brist på arbetskraft på vissa orter och överskott på andra nödvändiggjordes alljämt anordningar för åstadkommande av en rationell fördelning av den tillgängliga arbetskraf-

ten. Arbetsförmedlingens *interlokala förmedlingsarbete*, varmed förstås i samverkan mellan skilda kontor tillsatta platser, underlättades genom de bidrag till arbetssökandes resor och flyttningkostnader med mera, som även under redovisningsåret ställdes till förfogande vid överflyttning av arbetskraft mellan olika yrkesområden. Till belysning av samarbetet mellan arbetsförmedlingsorganen inom skilda delar av landet lämnas i efterföljande sammanställning uppgift om i samverkan mellan olika arbetsförmedlingskontor och ombud tillsatta platser under åren 1936—1945.

Å r	Antal arbetssökande placerade genom annat kontor	därav utom länet
1936	6 727	3 674
1937	11 978	6 722
1938	14 020	8 380
1939	19 626	12 005
1940	33 413	17 956
1941	44 097	23 052
1942	68 912	36 833
1943	82 271	47 140
1944	72 641	40 885
1945	88 094	50 896

I samverkan mellan olika kontor och ombud tillsattes under år 1945 över 88 000 platser, av vilka 70 200 manliga och 17 800 kvinnliga. Dessa siffror innebära en ökning i jämförelse med föregående år med 21 %. Genom ovan nämnda platstilläggningar i samverkan bereddes tillsammans inemot 50 900 personer anställning i annat län än det, inom vilket ansökan om arbete ingivits.

De varje vecka utsända *radiorapporterna* och i samband med dessa lämnade upplysningar utgjorde liksom förut om åren ett viktigt led i det interlokala förmedlingsarbetet. I november införde arbetsmarknadscommissionen en var fjortonde dag återkommande radiobrevlåda med frågor och svar om yrkesval.

Antalet tillsatta platser inom olika yrkesområden framgår av *tab. 4* och *5*. I den förra göres anknytning till tidigare års redovisningsförfarande, varför gruppbezeichnungarna i de båda tabellerna, såsom noten anger, förete vissa skiljaktigheter.

Samtliga huvudgrupper uppvisade ökat antal lediga och tillsatta platser i förhållande till föregående år. Uppgången inom gruppen jordbruk och skogsbruk är i huvudsak belagd av att antalet tillsatta platser inom skogsbruket ökat med över 75 %. Sänkningen för industri och hantverk hör samman med de till följd av metallarbetarstrejken under februari—juni månader relativt låga platstilläggningssiffrorna icke blott inom metallindustrien utan även inom andra industrigrenar, som i sin verksamhet äro mer eller mindre beroende av den förras produktionsalster.

Inom *jordbruket* tillsattes under år 1945 60 500 platser för män och 9 100

Tab. 4. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1936—1945.

År	Jordbruk	Skogsbruk	Industri och hantverk	Sjöfart och fiske	Handel, samfärdsel och allmän tjänst ¹	Husligt arbete	Diverse arbete ¹	Frivilliga arbetsuppgifter	Summa
1936.....	48 543	12 694	34 174	22 904	57 597	82 925	42 577	—	301 414
1937.....	48 581	14 328	38 984	26 979	70 002	89 539	65 531	—	353 944
1938.....	51 212	10 719	46 801	26 185	85 510	97 240	42 939	—	360 606
1939.....	50 281	18 266	66 262	34 987	110 846	114 009	41 426	—	436 080
1940.....	54 767	39 636	87 998	27 357	127 265	113 890	58 984	—	509 897
1941.....	72 011	52 788	117 567	22 491	160 205	125 642	58 506	—	609 210
1942.....	² 61 597	79 778	180 829	23 034	*146 649	141 877	64 442	99 946	798 152
1943.....	56 452	122 413	245 739	24 018	173 786	151 761	36 325	82 771	893 265
1944.....	61 209	65 006	273 112	24 318	219 594	160 036	46 556	76 200	926 031
1945.....	69 644	114 933	281 100	33 003	265 750	198 479	66 659	66 377	1 095 945
Procentuell fördelning 1945	6·4	10·5	25·6	3·0	24·2	18·1	6·1	6·1	100·0

¹ Statistiken omlades i viss utsträckning vid ingången av år 1943, varför direkta jämförelser med tidigare års siffror icke äro möjliga.

² Nedgången för dessa grupper är endast skenbar, enär under år 1941 till jordbruksgruppen räknades frivilliga skördearbetare samt till gruppen allmän tjänst personer i frivillig värnplikts-tjänstgöring och frivillig luftbevakning, vilka fr. o. m. 1942 redovisats under rubriken »frivilliga arbetsuppgifter».

platser för kvinnor. Häri är icke inräknad den frivilliga arbetskraften till jordbruket. Denna verksamhet hade något mindre omfattning än år 1944, närmast på grund av beredskapsinkallelsernas avveckling. Antalet genom arbetsförmedlingen tillsatta platser av ifrågavarande slag uppgick till omkring 51 000.

Svårigheterna att anskaffa erforderlig arbetskraft till jordbruket, framför allt van sådan, voro alltjämt starkt framträdande liksom ock behovet av tillfällig arbetskraft såväl under vårarbetet som vid hö- och stråsädesskördens bärgning. Då våren kom tidigt i jämförelse med 1944, behövde vårarbetena icke forceras på samma sätt som då, varför den till buds stående arbetskraften lättare räckte till. Stråsädesskördens bärgning försvårades mångenstädes till följd av den regniga väderleken och måste därför koncentreras till en relativt kort tid, varigenom bristen på tillfällig arbetskraft ytterligare markerades. Genom åtgärder av olika slag kunde dock i allt väsentligt svårigheterna bemästras. Bristen på ladugårdsskötare och mjölkningsskunniga lant-hembiträden var liksom under tidigare år starkt kännbar. En närmare redogörelse för de åtgärder, som vidtogos för att tillgodose jordbrukets arbeidskraftsbehov, lämnas å s. 27 ff.

Rekryteringen av arbetskraft till *betfälten* vållade 1945 mindre svårigheter än under föregående år. En närmare redogörelse för de vidtagna åtgärderna lämnas å s. 28 ff.

Efterfrågan på arbetskraft till *skogarna* hade efter produktionspliktens återinförande väsentligt större omfattning än under föregående år. Sålunda visade antalet vid arbetsförmedlingarna lediganmälda platser en avsevärd

Tab. 5. Antal tillsatta platser inom olika yrkesområden vid de offentliga arbetsförmedlingsanstalterna åren 1944 och 1945.

Näringsgrenar	M ä n				K v i n n o r			
	1944	1945	Ökning (+) Minskning (-)		1944	1945	Ökning (+) Minskning (-)	
			Antal	%			Antal	%
Jordbruk (och fiske)	54 230	60 850	+ 6 620	+ 12·2	7 326	9 108	+ 1 782	+ 24·3
Skogsbruk	64 867	114 797	+ 49 930	+ 77·0	139	136	- 3	.
Industri och hantverk	243 607	247 785	+ 4 178	+ 1·7	29 505	33 315	+ 3 810	+ 12·9
Malmbrytn. o. metallind.	31 967	33 617	+ 1 650	+ 5·2	3 475	3 266	- 209	- 6·0
Träindustri	12 443	13 540	+ 1 097	+ 8·8	303	361	+ 58	.
Livsmedelsindustri	6 967	7 411	+ 444	+ 6·4	6 112	6 216	+ 104	+ 1·7
Textil- o. beklädnadsind.	3 825	4 126	+ 301	+ 7·9	10 256	12 808	+ 2 552	+ 24·9
Byggnadsverksamhet	152 663	150 971	- 1 692	- 1·1	13	12	- 1	.
Samfärdsel	72 092	77 467	+ 5 375	+ 7·5	1 406	1 794	+ 388	+ 27·6
Landtransport	49 180	46 064	- 3 116	- 6·3	347	508	+ 161	+ 46·4
Sjöfart	22 912	31 403	+ 8 491	+ 37·1	1 059	1 286	+ 227	+ 21·4
Handel	22 224	25 520	+ 3 296	+ 14·8	62 730	71 946	+ 9 216	+ 14·7
Affärs- o. lagerarbete	13 076	12 365	- 711	- 5·4	8 875	10 925	+ 2 050	+ 23·1
Hotell-, kafé- o. restaurang- rörelse	9 148	13 155	+ 4 007	+ 43·8	53 855	61 021	+ 7 166	+ 13·3
Förvaltning, arbetsledning och fria yrken	22 231	49 030	+ 26 799	+ 120·6	16 801	21 719	+ 4 918	+ 29·3
Förvaltn. o. tekn. ledning	3 360	4 298	+ 938	+ 27·9	214	309	+ 95	+ 44·4
Kontorsarbete	4 845	5 405	+ 560	+ 11·6	10 688	13 196	+ 2 508	+ 23·5
Undervisn. o. vetensk. verks.	3 447	3 299	- 148	- 4·3	4 159	3 746	- 413	- 9·9
Hälsovård och sjukvård	1 791	1 759	- 32	- 1·8	11 475	13 716	+ 2 241	+ 19·6
Husligt arbete	329	599	+ 270	+ 82·1	159 707	197 880	+ 38 173	+ 23·9
Arbete, ej hänfört till annan grupp	120 763	135 923	+ 15 160	+ 12·6	34 808	32 601	- 2 207	- 6·3
Summa	602 134	713 730	+ 111 596	+ 18·5	323 897	382 215	+ 58 318	+ 18·0

uppgång, från 78 600 år 1944 till 153 300 1945, d. v. s. i det närmaste fördubbling. De tillsatta platserna visade relativt en ännu mera markerad uppgång än de lediga, nämligen från 65 000 år 1944 till 114 900 år 1945, eller en ökning med cirka 75 %. Antalet arbets sökande vana skogsarbetare, som anmält sig på arbetsförmedlingarna, uppgick endast till 20 500. En närmare redogörelse för skogsbrukets arbetskraftsbehov lämnas å s. 31 ff.

Intill den förstärkta försvarsberedskapens upphörande kunde arbetsförmedlingarna under året göra 5 400 utplaceringar i frivillig luftbevakning och 3 600 placeringar i frivillig värnpliktstjänst.

Industrigruppen redovisade i fråga om samtliga grenar utom byggnadsverksamheten något högre förmedlingssiffror för år 1945 än för år 1944, och inom hela näringsgrenen tillsattes 281 100 platser, eller 8 000 flera än 1944. Uppgången var således ej synnerligen stor, men detta berodde, såsom tidigare framhållits, på den stagnation, som verkstadskonflikten i större eller mindre grad framkallade. Arbetsförmedlingarnas medverkan vid anvisning av arbetskraft inom byggnadsverksamheten var mycket omfattande, även om förmedlingssiffrorna ej fullt nådde upp till 1944 års nivå.

Sedan *sjöfarten* på utrikeshamnarna efter krigsslutet åter kommit i gång, ökades arbetsmöjligheterna för sjömän av olika kategorier; tidvis var efterfrågan på däcksmanskap större än den på sjömansförmedlingarna förefintliga tillgången.

Inom det *husliga arbetsområdet* var bristen på arbetssökande liksom tidigare starkt kännbar. Under året tillsattes cirka 30 500 hembiträdesplatser eller 2 000 flera än 1944. I större samhällen kunde bristen på hembiträden i viss mån avhjälpas genom tillgång på s. k. tillfällig hemhjälp. Antalet förmedlade platser av dylikt slag ökade med omkring 29 500 till 144 000. En närmare redogörelse för vidtagna åtgärder för att tillgodose behovet av huslig arbetskraft lämnas å s. 36 ff.

Ungdomsförmedlingens organisation har under de senaste åren, icke minst beroende på de ökade krav yrkesvägledningssuppgifterna medfört, kommit att te sig alltmera otillräcklig. Den av kommissionen under år 1944 uppgjorda planen för en successiv utbyggnad har under året legat till grund för effektiviseringen. Utbyggnaden avsåg att dels förstärka de vid huvudkontoren redan upprättade länscentralerna, dels göra även avdelningskontoren bättre rustade för sina uppgifter i samband med ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Ävsikten var, att vissa större avdelningskontor skulle utrustas med filialer för ungdomsförmedling. Antalet dylika filialer beräknades uppgå till ett 30-tal. Vid utgången av år 1945 voro 15 av dessa filialer inrättade, varvid under år 1945 tillkommit sådana i Borlänge, Haparanda, Karlshamn, Katrineholm, Kristinehamn, Kiruna, Motala och Trollhättan. Vid övriga avdelningskontor skulle verksamheten handhas av dels ambuleraande assistenter (knutna till länscentralerna eller till vissa av ovannämnda filialer), dels arvodes- och deltidsanställda s. k. kontaktmän (knutna till avdelningskontor, som inte på annat sätt specialutrustats för dessa uppgifter). Kontaktmännens antal beräknas komma att uppgå till omkring 150. I december 1945 voro 78 dylika kontaktmän utsedda.

Inom ungdomsförmedlingen inskrevos under året cirka 40 000 pojkar och 32 000 flickor (under 18 år) exklusive ungdomsberedskapen. Inklusive ungdomsberedskapen utgjorde antalet cirka 56 200 resp. 45 900.

Antalet tillsatta platser exklusive ungdomsberedskapen utgjorde 63 400. Detta innebär jämfört med 1944 en ökning med cirka 14 % och i jämförelse med genomsnittssiffrorna för 5-årsperioden 1935—39 en ökning med 85 %.

För den *yrkesvägledande verksamheten* har under år 1945 arbetet med yrkeskartoteket fortsatt; vid årets utgång hade 85 kartoteksblad utkommit, och ett hundratal voro under arbete. Kartoteket, som är avsett att användas som uppslagsverk, behandlar på varje blad ett yrke med angivande av arbetets art, de krav, som yrket ställer på utövaren, utbildnings- och löneförhållanden m. m. Yrkesbeskrivningarna kompletteras med översikter över större yrkesområden eller näringsgrenar. Uppgifterna ha insamlats genom frågeformulär, intervjuer med yrkesmän, studiebesök på arbetsplatser, studium av

facktidsskrifter och annan facklitteratur m. m. Arbetet har bedrivits i nära samarbete med arbetsmarknadens organisationer.

I en särskild serie meddelanden, »Aktuellt för yrkesvägledningen», ha därjämte lämnats aktuella upplysningar om framtidsutsikterna på speciella yrkesområden, om skolor och utbildningsanstalter, nyutkommen litteratur m. m.

Tidigare utgivna broschyrer — »Att välja yrke», avsedd för elever i folkskolans avgångsklasser, och »Gymnasisternas ämnesval», avsedd för lärjungar i gymnasiets »valringar» — ha under året utgivits i reviderade upplagor. Förberedelse har vidtagits för en ny upplaga av en broschyr för ungdom i flickskolor, realskolor och kommunala mellanskolor.

Under året ha tre distriktsöversikter över läroanstalter för yrkesundervisning utkommit, avseende Stockholms stad och län, Uppsala, Gotlands, Hallands, Göteborgs och Bohus, Älvsborgs, Skaraborgs, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs och Gävleborgs län. Av dessa är översikten för Stockholms stad och län samt Gotlands län omarbetning av en tidigare upplaga. Vid årets slut förelågo vidare två motsvarande översikter för Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Blekinge, Kristianstads och Malmöhus län i manuskript och material för ytterligare två översikter för övriga län.

En utredning angående låne- och stipendiemöjligheter för ungdom under yrkesutbildning samt en sammanställning av de formella kompetenskraven för statliga och kommunala tjänster ha slutförts under året. Vidare ha påbörjats dels en utredning angående ålders-, arbets- och yrkesutbildningsförhållanden för frisörer i Stockholm i avsikt att söka erhålla underlag för en prognos rörande frisöryrket, dels en bearbetning av de yrkesvalsönsknningar, som skriftligen inhämtats från ett stort antal ungdomar på skilda orter i landet, dels ock en efterundersökning av resultatet av den medicinska yrkesvägledning, som meddelades av vederbörande skolläkare under åren 1940—1944 i Malmö och Lund. Preliminära uppgifter angående omfattningen av den medicinska yrkesvägledning, som bedrivits av skolläkarna under läsåret 1944/1945, ha även bearbetats. I samråd med statens institut för folkhälsan har en utredning påbörjats angående yrkesrisker och yrkeskrav ur medicinsk synpunkt.

I samarbete med AB Radiotjänst påbörjades mot slutet av året en yrkesvägledande verksamhet i radio, vars lyssnare fått tillfälle att rikta skriftliga förfrågningar angående yrkesval o. dyl. till Radiotjänst, som för besvarande översänt dessa brev till sektionen för ungdomsförmedling och yrkesvägledning. Ett urval avhandlas i radio vid ett 15-minuters program »Frågor och svar om yrkesval» varannan onsdag; samtliga brev besvaras skriftligen av befattningshavare inom sektionen eller vid ungdoms- eller andra arbetsförmedlingar. Förfrågningarna ha i genomsnitt uppgått till 200—300 per månad. Denna »radiobrevlåda» har betydelse framför allt för personer, bosatta på orter, där organ för den offentliga arbetsförmedlingen saknas.

I likhet med föregående år har sektionen biträtt med material till flera ungdoms-, fritids- och andra utställningar, som anordnats av skilda organisationer.

Befattningshavare inom sektionen och vid vissa ungdomsförmedlingar ha vid årsskiftet 1945/1946 deltagit i den yrkesvägledande verksamhet, som i Stockholm och på andra orter i landet av kommissionen organiserats för befattningshavare inom krisförvaltningen.

Verksamheten i skolorna har planlagts i samråd med de båda delegationer, som äro knutna till kommissionen och i vilka olika skol- och lärarintressen äro företrädde.

Under läsåret 1944/1945 ha sammanlagt ca 25 000 ungdomar i folk- och fortsättningsskolor (på 420 orter) erhållit yrkesvägledning.

Broschyren »Att välja yrke» har utdelats i folkskolornas avgångsklasser som ett hjälpmedel vid lärarnas yrkesorienterande undervisning. Efter det eleverna ifyllt ett frågeformulär »Frågor inför yrkesvalet», har yrkesvägledaren i den mån det varit möjligt hållit s. k. yrkesorienterande lektioner i skolorna. De ifyllda formulären, kompletterade med skriftliga utlåtanden från lärare och skolläkare, ha varit yrkesvägledaren till stor hjälp vid den följande enskilda rådgivningen.

Ett omfattande instruktionsarbete har även bedrivits bland folkskolans lärare. I samarbete med folkskolinspektörerna ha under 1945 konferenser hållits med ca 2 000 lärare i olika delar av landet. Sedan denna verksamhet påbörjades 1943, ha sammanlagt ca 9 000 lärare deltagit i dylika konferenser. Även i seminarierna har instruktionsverksamhet bedrivits.

Vid de högre skolorna har yrkesvägledning givits i flickskolornas, realskolornas och mellanskolornas avgångsklasser samt i de s. k. »valklasserna», d. v. s. näst sista klassen i real- och mellanskolor, flickskolornas 5⁷ (4⁶) och gymnasiernas ring I³ och II⁴. Yrkesvägledningen har omfattat såväl orienterande lektionsföredrag som enskild rådgivning. Under läsåret 1944/1945 har yrkesvägledning ägt rum i så gott som samtliga högre skolor i landet.

För att samordna och organisera arbetsförmedlingsverksamheten för de mera intellektuellt betonade yrkena beslöt arbetsmarknadskommissionen i maj 1944 att inrätta en särskild *tjänstemannaförmedling*. Vid utgången av år 1945 var tjänstemannaförmedlingen i verksamhet vid nedan angivna huvud- och avdelningskontor, nämligen Stockholm, Uppsala, Eskilstuna, Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Malmö, Lund, Halmstad, Göteborg, Borås, Karlstad, Örebro, Västerås, Falun, Gävle, Sundsvall, Östersund och Umeå. Vid kontoren i Hälsingborg, Norrköping, Kristianstad, Skövde, Härnösand och Luleå beräknas verksamheten komma i gång under år 1946. Utbyggandet av organisationen har gått långsammare än beräknat, främst på grund av svårigheten att anskaffa lämpliga lokaler. Förmedlingens organisation har dock en sådan omfattning, att den avsedda uppgiften med förmedlingen — att bättre tillgodose förmedlingsbehovet för tjänstemän i allmän och enskild tjänst, kontorspersonal, tekniker, lantbruks- och skogstjänstemän samt lärare — i väsentlig grad kan fyllas. De tidigare student- och lärarförmedlingarna gingo upp i den nyinrättade tjänstemannaförmedlingen.

Tjänstemannaförmedlingens verksamhet präglades i stor utsträckning av

de omflyttningsproblem, som skapades genom den under 1945 begynnande omställningen av den statliga administrationen från krigs- till fredsförhållanden. Omplaceringen av den personal som genom denna process blev friställd, krävde speciella åtgärder, för vilkas genomförande tjänstemannaförmedlingen anlätades. Sålunda anförtroddes åt denna uppgiften att i enlighet med föreskrifterna i Kungl. Maj:ts brev den 1 juni 1945 söka bereda ny anställning åt den personal, som genom avvecklingen av allmänna säkerhetstjänstens centralbyrå friställdes från och med 1 juli 1945. Jämlikt bestämmelserna i Kungl. Maj:ts cirkulär den 29 juni 1945 (SFS nr 516) angående vissa avvecklingsåtgärder inom statsförvaltningen i samband med övergången till fredsförhållanden lämnade vidare vederbörande myndigheter fortlöpande uppgifter om företagna personaluppsägningar till tjänstemannaförmedlingen, som därefter omedelbart vidtogo erforderliga åtgärder. Erfarenheten från den sålunda påbörjade avvecklingen visade snart, att problemet att skaffa nya anställningar åt entledigad personal från krisförvaltningen och de militära förvaltningsorganen kunde komma att bli både stort och i hög grad svårbemästrat. För att i möjligaste mån skapa förutsättningar för åstadkommande av en tillfredsställande lösning av dessa snart aktuella omflyttningsproblem började tjänstemannaförmedlingen på senhösten med stöd av bemyndigande, som Kungl. Maj:t lämnat i brev av den 12 oktober 1945, att vidtaga vissa förberedande åtgärder, vilka dock icke hunno slutföras under året.

Sammanlagt inskrevos vid tjänstemannaförmedlingen 46 832 personer, av vilka 28 309 på manliga och 18 523 på kvinnliga avdelningen. Antalet tillsatta platser uppgick till 26 776.

Med början av år 1944 vidtogos inom den offentliga arbetsförmedlingens organisation åtgärder för att förbättra *arbetsförmedlingen för artister, musiker, statister* och liknande yrkesgrupper. Vid utgången av år 1945 voro särskilda s. k. artist- och musikerförmedlingar inrättade i Stockholm (fr. o. m. 1943), Linköping, Norrköping (1944), Växjö (1945), Malmö, Göteborg (1944), Karlstad, Örebro (1945) och Gävle (1944). Förmedlingsverksamhetens omfattning framgår av *tab. 6*.

Verksamheten under året har präglats av starkt ökad livaktighet. Inalles inskrevos 6 087 personer. Antalet förmedlade engagemang utgjorde 40 301.

Under året har en särskild överenskommelse träffats med Svenska musikerförbundet angående visst samarbete med dess musikerförmedlingar för fritidsmusiker.

Arbetsanskaffning åt partiellt arbetsföra. Arbetsmarknadskommissionen beslöt i juni 1944 i princip att i samtliga län (utom Gotlands) inrätta assistentbefattningar för arbetsanskaffning åt partiellt arbetsföra. Ifrågavarande tjänster skulle organisatoriskt knytas till arbetsförmedlingens huvudkontor men ha hela länet som verksamhetsområde.

Avsikten var närmast att — som ett led i strävandena att skapa en individualiserad arbetsförmedling — göra det möjligt för arbetsförmedlings-

Tab. 6. Artist- och musikerförmedlingens verksamhet under år 1945.

Kontor	Arbets sökande			Tillsatta platser		
	män	kvinnor	summa	män	kvinnor	summa
Stockholm	1 551	602	2 153	7 547	1 839	9 386
Göteborg	632	118	750	4 121	485	4 606
Malmö	749	104	853	3 179	670	3 849
Gävle	688	117	805	11 453	628	12 081
Linköping-Norrköping	519	39	558	6 480	320	6 800
Växjö ¹	183	11	194	547	96	643
Karlstad ¹	165	5	170	641	43	684
Örebro ²	162	25	187	1 070	31	1 101
Övriga kontor	357	60	417	842	309	1 151
Samtliga	5 006	1 081	6 087	35 880	4 421	40 301
Musiker	3 643	194	3 837	30 620	1 105	31 725
Teater- o. filmpersonal	1 194	794	1 988	5 121	2 971	8 092
Andra konstnärliga utövare....	169	93	262	139	345	484

¹ Verksamheten började $\frac{1}{7}$ 1945.

² " " " $\frac{1}{10}$ 1945.

organen att effektivisera den verksamhet för arbetsanskaffning åt den svårplacerade arbetskraften, som tidigare i större eller mindre omfattning och med mer eller mindre påtagligt resultat förekommit i samband med den ordinarie förmedlingsverksamheten.

Verksamheten för partiellt arbetsföra har karaktär av ett komplement till arbetsförmedlingens normala verksamhet. Liksom yrkesvägledningsverksamheten avser den närmast att stödja och biträda de ordinarie förmedlingsorganen i deras arbete med särskilt komplicerade arbetsuppgifter.

Förutom den egentliga förmedlingsuppgiften åligger det här ifrågavarande assistenter att lämna de partiellt arbetsföra råd och anvisningar i olika sociala och ekonomiska frågor. Assistenten har med andra ord en socialkurators uppgift.

De partiellt arbetsföra inskrivas som arbets sökande vid den förmedlingsexpedition, som normalt har att handlägga ifrågavarande arbetsansökan. Endast för de fall, att de icke kunna anvisas lämpligt arbete genom denna, påkallas medverkan från assistenten för arbetsanskaffning åt partiellt arbetsföra. På motsvarande sätt sker utplacering i arbete i samråd med vederbörande förmedlingsexpedition. Såväl arbets sökande som tillsatta platser redovisas på vanligt sätt i arbetsförmedlingens statistik.

Vid verksamhetsårets början voro dylika assistenter verksamma i Stockholm (för Stockholms stad och län), Göteborg och Malmö. Under året ha befattningar nyinrättats i Linköping, Jönköping, Växjö, Kalmar, Karlskrona, Kristianstad, Halmstad, Falun och Härnösand. De nytillträdande befattningshavarna ha beretts tillfälle att vid treveckorskurser, förlagda till ifrågavarande avdelning vid arbetsförmedlingen i Stockholm, dels genom tjänstgöring vid avdelningen praktiskt sätta sig in i sina arbetsuppgifter, dels genom föreläsningar och studiebesök förvärva vissa teoretiska insikter i hit hörande spörsmål.

Under år 1945 träffades överenskommelse med pensionsstyrelsen om samarbete mellan arbetsförmedlingen och pensionsnämnderna. I enlighet härmed lämnar arbetsförmedlingen sin medverkan vid utredningar rörande pensionsstyrelsens klientel i fråga om dels behovet av utbildning i det enskilda fallet, dels valet av lämpligt yrke och lämplig utbildningsväg, dels slutligen arbetsanskaffning. Genom detta samarbete kunde arbetsförmedlingen i större utsträckning utnyttja pensionsstyrelsens möjligheter att bereda yrkesutbildning i fråga om sådana arbetssökande, vilka icke utan föregående arbetsutbildning, fortbildning eller omskolning anses kunna beredas arbete.

Vidare träffades under året en överenskommelse med blindvårdsorganisationerna, varigenom arbetsförmedlingen fr. o. m. maj månad övertog de uppgifter i fråga om arbetsanskaffning m. m. åt blind och synsvag arbetskraft, vilka åvilade den av dessa organisationer anställde blindvårdskonulenten.

Den egentliga förmedlingsverksamheten för partiellt arbetsföra under 1944 och 1945 belyses i tab. 7. Uppmärksammas bör, att i tabellen endast redovisas sådana partiellt arbetsföra, vilkas arbetsansökan varit föremål för direkt handläggning vid de särskilda expeditionerna. Genom de ordinarie expeditionerna har ett icke ringa antal partiellt arbetsföra beretts arbete.

Av tabellen framgår, att antalet arbetssökande partiellt arbetsföra under år 1944 vid expeditionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö, utgjorde 4 610, därav 1 222 kvinnor. Vid nämnda expeditioner utgjorde under 1945

Tab. 7. Antal arbetssökande och tillsatta platser vid arbetsförmedlingens expeditioner för partiellt arbetsföra under åren 1944 och 1945.

Expedition	Arbetssökande			Tillsatta platser			
	män	kvinnor	summa	män	kvinnor	summa	därav tillfälliga
1944	3 388	1 222	4 610	3 159	1 191	4 350	.
Stockholm	2 337	1 052	3 389	2 362	1 063	3 425	1 043
Malmö	379	49	428	522	63	585	.
Göteborg	672	121	793	275	65	340	.
1945	4 622	1 529	6 151	4 684	1 277	5 961	2 562
Stockholm	2 262	1 154	3 416	3 154	1 015	4 169	2 209
Linköping ¹	305	29	334	169	25	194	11
Jönköping ¹	142	12	154	131	6	137	30
Växjö ¹	67	5	72	66	4	70	5
Kalmar ³	64	6	70	59	2	61	6
Karlskrona ³	88	6	94	99	6	105	14
Kristianstad ²	125	14	139	77	6	83	22
Malmö	660	151	811	543	139	682	168
Halmstad ⁴	43	9	52	24	6	30	—
Göteborg	729	134	863	304	60	364	92
Falun ¹	85	6	91	45	7	52	5
Härnösand ²	52	3	55	13	1	14	—

¹ Verksamheten började $\frac{1}{6}$ 1945.

² „ „ „ $\frac{1}{5}$ „

³ „ „ „ $\frac{1}{8}$ „

⁴ „ „ „ $\frac{1}{7}$ „

motsvarande siffror 5 090 och 1 439. Till landets samtliga under år 1945 i verksamhet varande expeditioner hänvisades 6 151 arbetssökande, därav 1 529 kvinnor. Antalet platser, som anvisades och tillsattes med partiellt arbetsföra, utgjorde år 1944 (Stockholm, Göteborg och Malmö) 4 350 och år 1945 vid samtliga expeditioner 5 961, därav 5 215 vid expeditionerna i Stockholm, Göteborg och Malmö. Av hela antalet platser hade 2 562, eller något mer än 40 %, en varaktighet av högst en månad.

Antalet arbetssökande vid arbetsförmedlingens expeditioner för partiellt arbetsföra under år 1945 med fördelning på de sökandes defekter framgår av följande sammanställning.

D e f e k t e r	Män	Kvinnor	Summa
Vanföra	566	71	637
Hörseldefekta	75	31	106
Syndefekta	88	31	119
Lungsjuka	463	106	569
Psykiskt sjuka eller defekta	751	281	1 032
Andra sjuka	1 091	236	1 327
Straffade m. fl.	875	43	918
Alkoholister	142	4	146
Överåriga	279	274	553
Andra arbetshinder	292	452	744
Summa	4 622	1 529	6 151

Av sammanställningen framgår, att av hela antalet arbetssökande, som under år 1945 hänvisades till de särskilda assistenterna för partiellt arbetsföra, ägde mer än hälften arbetshinder, beroende på sjukdom. Personer med kroppsliga defekter (vanföra, syn- och hörseldefekta) utgjorde endast omkring 15 % av hela antalet. Ett ungefärligt lika stort antal utgjorde de straffade. Arbetshinder på grund av alkoholism förekom i jämförelsevis liten omfattning, medan överårighet i nära 10 % angivits som orsak till placeringssvårigheterna.

I efterföljande sammanställning lämnas uppgifter om antalet tillsatta platser vid arbetsförmedlingens expeditioner för partiellt arbetsföra under 1945.

D e f e k t e r	Män	Kvinnor	Summa
Vanföra	330	55	385
Hörseldefekta	76	31	107
Syndefekta	58	12	70
Lungsjuka	334	87	421
Psykiskt sjuka eller defekta	1 081	295	1 376
Andra sjuka	980	166	1 146
Straffade m. fl.	1 069	41	1 110
Alkoholister	168	1	169
Överåriga	328	289	617
Andra arbetshinder	260	300	560
Summa	4 684	1 277	5 961
Därav tillfälliga platser	2 088	474	2 562

Sammanställningen utvisar, att av hela antalet förmedlade anställningar ett jämförelsevis stort antal arbetstillfällen kunnat beredas psykiskt sjuka och straffade. Härvid är emellertid att märka, att huvudparten av de tillfälliga platserna anvisats dessa kategorier. För de egentliga lytegrupperna ha de förmedlade anställningarna merendels varit av mera stadigvarande karaktär.

Genom kungl. brev den 25 maj 1945 uppdrogs åt arbetsmarknadskommissionen att i egenskap av arbetsvårdsorgan leda den verksamhet, som syftar till att bereda i *militärtjänstgöring skadad* utkomst genom eget arbete (arbetsvård). I anslutning därtill har kommissionen uppdragit åt länsarbetsnämnderna att fungera som lokala arbetsvårdsorgan för de beredskapsskadade. Ifrågavarande ärenden ha vid länsarbetsnämnderna handlagts av assistenterna för arbetsanskaffning åt partiellt arbetsföra, där sådana assistenter förordnats, i övrigt av för uppgiften särskilt avdelad personal.

På grundval av uppgifter erhållna från riksförsäkringsanstalten ha nämnderna verkställt utredning beträffande de skadades arbets- och inkomstförhållanden och i förekommande fall lämnat förslag till lämpliga åtgärder i fråga om utbildning (arbetsträning, fortbildning, omskolning) och liknande. Utredningarna ha verkställts i samråd med läkare, familjebidragsnämnder och andra sociala organ, tidigare arbetsgivare etc. samt den skadade själv. Intill den 31 december 1945 hade nämnderna verkställt dylika utredningar beträffande 4 288 personer.

Också i samband med själva arbetsvårdens genomförande ha länsarbetsnämnderna tilldelats viktiga uppgifter. Nämnderna ha sålunda — förutom att utbetala av kommissionen beviljade utbildningsbidrag — att under utbildningstiden biträda den skadade med råd och anvisningar i olika sociala och ekonomiska frågor samt att hålla sig underrättade om utbildningens förlopp. Sedan utbildningen avslutats, skola nämnderna medverka med arbetsanskaffning samt jämväl i fortsättningen bistå den skadade i olika sammanhang (eftervård).

Beträffande arbetsmarknadskommissionens arbetsuppgifter i övrigt vad gäller i militärtjänstgöring skadade hänvisas till s. 83 ff.

Arbetsförmedlingsverksamheten för utlänningar. Den stora tillströmningen av baltiska flyktingar under höstmånaderna 1944 kom att medföra en avsevärd ökning av arbetsförmedlingsverksamheten för utlänningar. Sammanlagt sökte sig närmare 30 000 baltiska flyktingar till vårt land. Av dessa placerades under november och december 1944 7 222 personer i arbete, vilka tillsammans med sina anhöriga i allt ca 14 000 personer, kunde lämna utlänningskommissionens och civilförsvarsstyrelsens förläggningar. Utplaceringen av balterna fortsatte under 1945 och var i huvudsak avslutad med utgången av augusti månad, efter vilken tid endast ca 550 personer, de flesta åldringar och sjuka, funnos kvar i förläggning.

De manliga flyktingarna bereddes i största möjliga utsträckning anställning

inom sina respektive yrken. Där så ej kunde ske, placerades de i allmänhet inom skogs- och jordbruk. Av de kvinnliga flyktingarna kommo många till textil- och beklädnadsindustrien, varjämte ett stort antal kunde beredas arbete i hushåll samt på sjukhus och vårdanstalter.

Placeringen av de intellektuella flyktingarna var förenad med vissa svårigheter. De, som icke kunde erhålla anställning i öppna marknaden, bereddes i viss utsträckning arkivarbete eller sysselsattes med fornminnesvårdsarbeten på särskilda av arbetsmarknadscommissionen och riksantikvarieämbetet ordnade arbetsplatser.

Vissa flyktingar voro av olika orsaker partiellt arbetsföra eller temporärt arbetsoförmögna. I dessa fall anskaffade länsarbetsnämnderna i samarbete med arbetsblockmyndigheterna inom respektive län lämpliga bostäder på landsbygden, där flyktingarna kunde bosätta sig, till dess de återhämtat sig och något lämpligt arbete av lättare slag hunnit ordnas. Under år 1945 torde ca 450 familjer på detta sätt ha bostadsplacerats, och av dem ha efter hand 200 kunnat göras självförsörjande. Denna successiva inplacering av flyktingar i normala förhållanden har visat sig synnerligen fördelaktig eftersom förläggningarnas avveckling härigenom påskyndats.

I och med utplaceringen av de baltiska flyktingarna uppstod en mångfald sociala problem. Då de myndigheter, som svara för den sociala omvårdnaden av flyktingarna — statens utlänningscommission och statens flyktingsnämnd — ej ägde egna lokala organ, hemställde de, att länsarbetsnämndernas personal för utlänningsärenden skulle biträda såsom lokalombud, vilket arbetsmarknadscommissionen medgav. Länsarbetsnämnderna fingo härmed till uppgift att ägna sig åt omvårdnad av flyktingarna även efter utplaceringen. Den omfattande ökning av arbetsuppgifterna, som förorsakades av besöksverksamheten i hem och på arbetsplatser, åtgärder i understödsfrågor m. m., nödvändiggjorde en förstärkning av länsarbetsnämndernas personal för utlänningsärenden. På försommaren 1945 tillsattes därför vid flertalet länsarbetsnämnder särskilda utlänningskonsulenter, vilka med biträde av de tidigare utlänningsamanuenserna svarade för utlänningsverksamheten i länen.

Efter europakrigets slut i maj kunde en del av de flyktingar, som vistats i Sverige, återvända till sina hemländer. Så var främst fallet med norrmän och danskar, vilka till ett antal av omkring 25 000 voro i arbete på den svenska arbetsmarknaden under våren 1945. Deras avresa innebar givetvis en kännbar minskning av arbetskraften, ehuru den i sin mån underlättade utplaceringen av balterna. Från de tyska fånglägren överfördes emellertid samtidigt till Sverige genom Röda korsets och UNRRA:s försorg en helt ny kategori flyktingar, sammanlagt omkring 30 000 s. k. repatriander, vilka under kortare tid skulle stanna i Sverige för att återvinna hälsa efter vistelsen i fånglägren. Avsikten var, att de efter konvalescenstidens utgång skulle återvända till sina hemländer, varför någon placering i arbete till en början ej var aktuell. Då många av dem visade sig överraskande snabbt kunna återhämta sig och önskade erhålla sysselsättning i väntan på vidareresan, utplacerades dock ett mindre antal redan under sommaren. Under fjolåret avreste ca 17 000 repatri-

ander till sina hemländer, men arbetsförmedlingsverksamheten fortsatte för en del av dem, vilka tills vidare ej kunde återvända. Vid årsskiftet 1945/46 voro omkring 5 500 repatriander i arbete. Vid samma tidpunkt funnos i förläggningarna ca 7 600 personer, av vilka åtminstone hälften torde kunna anses så återställda, att de kunna placeras i något slag av arbete. Då utplaceringen är att betrakta som ett led i strävan att återge repatrianderna deras andliga och fysiska hälsa, har verksamheten kommit att ställa särskilt stora krav på arbetsförmedlingen, som även i detta fall hållit intim kontakt med de utplacerade på arbetsplatserna och sökt hjälpa dem till rätta i anpassningen till de nya förhållandena.

Arbetsförmedlingen förmedlade under år 1945 58 497 arbetsanställningar åt utlänningar (av 40 olika nationaliteter), därav 40 946 för män och 17 551 för kvinnor. Beträffande fördelningen nationsvis kan nämnas, att 10 201 platser avsågo norrmän, 4 630 danskar och 23 340 balter. De tillsatta platsernas fördelning på olika yrkesgrupper var följande: jordbruk 9 088, skogsarbete 13 292, industriarbete 17 044, byggnadsverksamhet 2 263, hotell- och restaurangrörelse 4 159, husligt arbete 4 773, hälsovård och sjukvård 2 538; återstoden — 5 340 platser — kom på andra yrkesgrupper.

I detta sammanhang förtjänar också nämnas den yrkesutbildning, som överstyrelsen för yrkesutbildning av Kungl. Maj:t fått i uppdrag att ordna för norska ungdomar, vilkas utbildning på grund av kriget blivit eftersatt. Ungdomarna i fråga placeras vid svenska yrkesskolor, varvid arbetsmarknadskommissionen ombesörjer alla detaljer i samband med elevernas uppehälle under kurstiden, såsom kost och logi, utrustning med gång och arbetskläder m. m. Till utgången av december 1945 hade sammanlagt 704 elever kommit till landet, av vilka 139 under året fullföljt sin yrkesutbildning.

I samband med den statsunderstödda frivilliga *arbetslöshetsförsäkringen*, som står under socialstyrelsens överinseende, fullgör den offentliga arbetsförmedlingen omfattande kontroll- och arbetsanvisningsuppgifter. Härigenom bliva de försäkrade, som uppbära daghjälp, omedelbart tillgängliga för placering på arbetsmarknaden, när behov av arbetskraft uppkommer inom för dem lämpligt arbetsområde.

Arbetslöshetsförsäkringen utvidgades under år 1945 till att omfatta ytterligare 3 arbetslöshetskassor, nämligen järnvägsmännens, sågverksindustriarbetarnas och maskinbefälens. Totala antalet arbetslöshetsförsäkrade ökade härigenom med ca 42 000. För att meddela arbetsförmedlingens funktionärer undervisning om arbetslöshetsförsäkringens huvudprinciper och om tekniska frågor rörande arbetsförmedlingens uppgifter i detta sammanhang anordnade kommissionen och socialstyrelsen gemensamt ett antal konferenser, i vilka förutom arbetsförmedlingens personal även arbetslöshetskassornas lokala redogörare deltog.

Vid masspermittering av kassamedlemmar i samband med jul- och nyårshelgerna utsattes arbetsförmedlingen för onormal belastning, då samtliga

permitterade kassamedlemmar göra arbetsansökan på arbetsförmedlingen. För att minska belastningen på arbetsförmedlingen har ett särskilt system med skriftlig arbetsansökan kombinerad med självdeklaration utarbetats av socialstyrelsen och kommissionen gemensamt. Vid årsskiftet 1945/46 kom systemet till användning för cirka 27 000 kassamedlemmar.

Kommissionen lämnar här nedan en inom socialstyrelsen upprättad förteckning över de erkända arbetslöshetskassor, som voro i funktion den 1 januari 1946.

Erkänd arbetslöshetskassa	Erkänd den	Medlemsantal den 1/1 1946
Beklädnadsarbetarnas	2/1 1935	28 800
Sadelmakarnas, tapetserarnas och reseffektarbetarnas ..	1/2 1935	4 200
Stenindustriarbetarnas	23/2 1935	4 200
Handelsanställdas m. fl.	1/4 1935	43 900
Sko- och läderarbetarnas	1/7 1935	10 500
Träindustriarbetarnas	1/1 1936	37 100
Musikernas	21/1 1936	8 100
Lantarbetarnas	31/7 1936	47 400
Frisörernas	1/10 1936	4 100
Livsmedelsarbetarnas	1/1 1937	32 800
Textilarbetarnas	1/10 1937	41 100
Gjuteriarbetarnas	1/1 1938	10 200
Gruvindustriarbetarnas	1/1 1938	9 700
Handelstjänstemännens	1/1 1940	7 500
De kemisk-tekniska industriarbetarnas m. fl.	1/1 1941	13 500
Bleck- och plåtslagarnas	1/4 1941	3 000
Försvarsverkens civila personals	1/10 1941	20 500
Bryggeriarbetarnas	1/1 1942	6 300
Transportarbetarnas	1/1 1942	7 500
Metallindustriarbetarnas	1/6 1942	194 900
Bokbinderiarbetarnas	1/7 1942	10 400
Hotell-, kafé- och restauranganställdas	1/7 1942	18 700
Handelsresandenas	1/8 1942	600
Industritjänstemännens	1/9 1942	36 500
Arbetsledarnas	1/11 1942	16 900
Grov- och fabriksarbetarnas	1/1 1943	100 000
Elektrikernas	1/1 1943	13 200
Sjöfolkets	10/7 1943	12 300
Målarnas	1/10 1943	14 600
Väg- och vattenbyggnadsarbetarnas	1/1 1944	18 900
Järnvägsmännens	1/1 1945	24 100
Maskinbefälets	1/1 1945	1 900
Sågverksindustriarbetarnas	1/5 1945	16 100
	Summa	819 500

För att erhålla en överblick av det inom vissa näringsgrenar förekommande korttidsarbetet företog kommissionen åren 1942—1945 inventeringar bland de kassamedlemmar, som besökte arbetsförmedling för att genom

sina arbetslöshetskassor erhålla understöd i anledning av korttidssysselsättning. Kommissionen har genom denna årligen under våren återkommande inventering, vilken företagits under en veckas tid vid rikets samtliga arbetsförmedlingar, kunnat konstatera en alltmer avtagande korttidsdrift. Vid 1945 års inventering, som företogs den 23—28 april, visade sig av samtliga arbetslösa medlemmar i de erkända arbetslöshetskassorna 11 0/0 vara arbetslösa någon eller några dagar i veckan. Motsvarande procenttal för åren 1942, 1943 och 1944 voro 64, 34 och 17.

B. Särskilda åtgärder för tillgodoseende av vissa näringsgrenars arbetskraftsbehov.

Jordbruket.

Jordbruket hade under år 1945 liksom tidigare år svårigheter att erhålla arbetskraft i tillfredsställande omfattning. Svårigheterna fortsatte även efter det att den förstärkta försvarsberedskapen upphörde med utgången av juni månad. Allt fortfarande förelåg ett avsevärt behov av extra arbetskraft under de arbetsbråda perioderna. Propagandan för de frivilliga arbetsinsatserna bedrevs under året huvudsakligen lokalt genom länsarbetsnämnderna, men även radion togs i anspråk. Genom artiklar i olika ungdomstidningar lämnades upplysning om behovet av arbetsinsatser i jordbruket och om behovet av ungdomens medverkan därvidlag.

Den frivilliga arbetskraften gjorde under året en insats av betydande värde. Den var utplacerad hos enskilda jordbrukare, i arbetsläger, i praktikläger eller på annat sätt. I likhet med föregående år inriktades propagandan för deltagande i jordbruksarbete i första hand på utplacering hos enskilda jordbrukare. Genom arbetsförmedlingen utplacerades på detta sätt under året 5 288 personer, huvudsakligen skolungdomar. Härtill kom ett avsevärt antal personer, som utan arbetsförmedlingens medverkan antagit tillfälligt jordbruksarbete.

Under 1945 anordnades 258 arbetsläger för jordbruksarbete med, förutom ledarpersonal, 4 052 deltagare, varav 1 400 manliga och 2 652 kvinnliga. Av dessa läger voro 69 anordnade för sammanlagt 1 033 flyktingar. Sammanlagda arbetsinkomsten för deltagarna uppgick, frånsett ledarpersonalen, till 365 483 kronor, vilket innebär en medelinkomst per arbetsdag av kronor 3: 79. Motsvarande siffror för år 1944 voro 311 793 resp. 3: 11. Vid dessa arbetsläger sysselsattes 653 lägerledare och husmödrar. För utbildning av lägerledare anordnades i likhet med föregående år instruktionskurser om två dagar, där handledning lämnades i fråga om lägers ekonomiska förvaltning och ungdomens fritidssysselsättning.

De under 1945 anordnade praktiklägren i jordbruksarbete och lantushåll utgjorde en i mera praktisk riktning modifierad form av de under föregående år anordnade s. k. utbildningslägren. Med dessa praktikläger avsågs att ge de ungdomar, som ämna ägna sig åt jordbruk eller något jordbruket närlig-

gande yrke, såväl en så noggrann kännedom som möjligt om landsbygdens förhållanden som ock en möjlighet att pröva sin lämplighet för avsett yrke. Två praktikläger i jordbruksarbete anordnades med sammanlagt 35 manliga deltagare, vilkas dagsinkomst i regel låg mellan kronor 4: 50 och 5: 50. Dessutom anordnades fyra praktikläger i lantushåll med sammanlagt 75 kvinnliga deltagare, vilkas arbetslön uppgick till kronor 1: 50 à 2: — per arbetsdag.

Individuellt eller i arbetslag utförde 39 700 personer av arbetsförmedlingen anvisat jordbruksarbete av kortare varaktighet än det, som utfördes av hos enskilda jordbrukare, i arbetsläger eller i praktikläger utplacerade. En stor del av här ifrågavarande arbetsinsatser utfördes av skolungdom. Genom Kungl. Maj:ts cirkulär den 20 april 1945 (SFS nr 132) gavs i likhet med år 1944 möjlighet till viss ledighet från undervisningen i vissa slag av skolor under vår- och höstterminerna under sammanlagt högst fyra veckor för deltagande i för folkförsörjningen betydelsefullt arbete. Denna möjlighet utnyttjades på olika orter i växlande omfattning av arbetsmarknadsorganen i samråd med skolorna. Särskilt under höstens potatisupptagning fick skolungdomen i stor utsträckning utnyttjas.

Ett särskilt värdefullt tillskott av arbetskraft erhöll jordbruket genom hempermittering av vissa värnpliktiga under augusti och september. Sålunda gjordes ett extra övningsuppehåll i sammanlagt 16 dagar för de värnpliktiga av åldersklass 1944, som tillhörde armén, och 8 dagar för dem, som tillhörde kustartilleriet. Under övningsuppehållen åtnjöto enligt vissa beräkningar ca 30 000 värnpliktiga ledighet för jordbruksarbete; av dessa tillhörde ca 10 000 jordbruksnäringen.

För att tillgodose behovet av yrkeskunnig jordbrukspersonal anordnade kommissionen under 1945 särskilda kurser för baltiska flyktingar. För utbildning av ladugårdsskötare anordnades 32 kurser med sammanlagt 330 deltagare, för utbildning av gårdshantverkare 5 kurser med 71 deltagare samt för allmän utbildning i svenskt jordbruk 5 kurser med 60 deltagare.

Betodlingen. Frågan om arbetskraftsbehovet för 1945 års betodling upptogs till behandling redan i mars månad, då arbetsmarknadskommissionen kallade representanter från berörda länsarbetsnämnder i södra Sverige till konferens i Växjö. I april behandlades frågan ytterligare vid en sammankomst, som anordnades i Malmö av Svenska sockerfabriksaktiebolaget tillsammans med länsarbetsnämnden i Malmöhus län och Sveriges betodlars centralförening. Vid båda överläggningarna framhölls nödvändigheten av att i likhet med föregående år bedriva en intensiv arbetsförmedlingsverksamhet och genom propaganda inom icke-betodlande län verka för en överflyttning av arbetskraft. Särskild uppmärksamhet skulle ägnas de arbetskraftsreserver, som de strejkande metallarbetarna och vissa kategorier utlänningar kunde utgöra.

Kännetecknande för vårens och höstens betarbete var den synnerligen goda väderleken, vilken gynnade såväl sådd och gallring som upptagning

och körning. Tack vare de gynnsamma väderleksförhållandena kunde arbetskraften vara i arbete utan uppehåll för regn eller hård frost, men samtidigt krympte säsongen avsevärt samman, vilket medförde, att den tid, som stod till länsarbetsnämndernas disposition för anskaffning av arbetskraft, var mycket kort och ställde stora krav på snabba omdirigeringar av arbetskraften.

Vårens betgallringsarbeten. I sydsvenska betdistriktet, som omfattar Skåne, Blekinge och södra Halland, anmälde 1 529 betodlare ett arbetskraftsbehov av 4 413 man, vilket översteg 1944 års siffra med nära 1 000. Den av arbetsförmedlingarna anskaffade arbetsstyrkan 4 272 man kom också att avsevärt överstiga 1944 års förmedlingssiffra (3 124). Inom distriktet anskaffade arbetsförmedlingarna 1 400 man; från Norrland kommo endast 367 mot 927 våren 1944, vilket torde tillskrivas det ökade arbetskraftsbehovet inom skogsbruket. Denna minskning kompenseras emellertid av de genom verkstadskonflikten lediga metallarbetarna, vilka till ett antal av 700 kommo från platser utanför odlingsområdet. 1 169 flyktingar, varav 310 balter, sysselsattes dels i större grupper, dels i enskild utplacering hos olika odlare. Länsarbetsnämnden i Malmö inrättade 21 daghem för barn tillhörande kvinnlig arbetskraft; denna verksamhet övertogs sedermera av socialstyrelsen. För underlättande av kostfrågan voro 78 kollektivhushåll med över 1 000 deltagare i verksamhet. Nämnas bör härjämte, att skolornas medverkan, som bestod i utsändande av hela skolklasser på betfälten, var av stort värde för odlare, som icke kunde hålla kost och logi för tillresande arbetskraft.

Inom Linköpings betdistrikt anmälde 160 betodlare ett arbetskraftsbehov av 375 man för betskötseln. Van arbetskraft från de småländska skogsdistrikten kunde icke erhållas i samma utsträckning som tidigare år, vilket dock kompenseras av att en stor del metallarbetare antogo betarbete. Dessa anmälde sig i sådan omfattning, att det uppstod ett överskott av arbetskraft, som icke heller kunde placeras inom andra betdistrikt.

För att underlätta inkvarteringsmöjligheterna hos betodlare, vilka icke själva kunde upplåta bostad åt tillresande arbetskraft, ställde kommissionen baracker till förfogande.

Av det anmälda behovet (375) anskaffades genom distriktets arbetsförmedlingar 365 personer, varav 250 voro vana, 60 metallarbetare, 35 skolungdomar och 20 ovana från andra yrkesområden.

Skövdedistriktet noterade ett behov av 163 betskötare. Centralkontoret i Skövde och arbetsförmedlingarna i distriktet tillgodosågo nämnda behov dels genom anskaffande av 82 vana betskötare (från Småland), 35 konfliktberörda metallarbetare och 20 andra vid betskötsel ovana arbetare, dels genom överflyttning av van arbetskraft från odlare, som fått arbetet slutfört. Överflyttningen underlättades genom att sådden skedde på olika tidpunkter inom olika delar av odlingsdistriktet.

På Gotland anmäldes till arbetsförmedlingarna ett behov av ca 200 betskötare. Då endast 9 vana betarbetare kunde uppbringas, måste ovan arbets-

kraft anlitas. Därvid placerades 11 metallarbetare och 278 ungdomar. Av dessa senare voro 140 flickor och 20 pojkar inkvarterade i fyra av länsarbetsnämnden anordnade arbetsläger samt 52 flickor och 66 pojkar utplacerade hos odlare, som själva ordnade kost och logi.

Höstens betupptagning. Länsarbetsnämnden i Malmö noterade för sydsvenska betdistriktet ett anmält arbetskraftsbehov av 3 989 man till höstens upptagningsarbete. Motsvarande siffra för hösten 1944 var 4 079. Genom arbetsförmedlingarna anvisades 3 916 man. Av dessa kommo 1 229 från platser inom odlingsdistriktet, 454 från Kronobergs län, 1 089 från olika norrlands-län och 1 144 från andra platser i landet. Samtliga län i riket utom Gotlands bidrogo med arbetskraft. Under åren 1943 och 1944 anskaffades 45 resp. 34 % inom odlingsområdet — under redovisningsåret utgjorde denna kategori endast 25 %.

Ca 250 utläningar voro i arbete på betfälten i Sydsverige. Antalet utgjordes till större delen av danskar samt till ett 100-tal av repatriander. Genom Svenska landsbygdens ungdomsförbund tillfördes betfälten ca 70 ungdomar, vilka ägde vana vid jordbruksarbete.

Befrämjande för arbetskraftsanskaffningen var förutom den goda väderleken anordnandet av kollektivhushåll. Vid 79 hushåll med 93 kockor erhöles ca 1 000 betskötare sin kost. Barndaghem voro till ett antal av 20 i verksamhet inom odlingsdistriktet. För att bringa frågan om bostäder till en lösning ställdes 14 baracker till vissa odlares förfogande.

Länsarbetsnämnderna inom odlingsområdet voro under den tid betkampanjen pågick mycket restriktiva i fråga om medgivande att igångsätta byggnadsföretag på landsbygden.

Linköpingsdistriktet erhöles från 230 odlare beställningar på 480 man för betupptagning. Från Småland anmälde sig ett större antal betarbetare än under våren, i det att 310 man anskaffades därifrån, mot 250 vid vårarbetet. Från Norrland kom endast ett fåtal, emedan de flesta från denna landsdel önskade komma till Skåne. Ca 70 polacker, som placerades i 6 arbetsläger, och ungefär 70 andra ovana deltog även i upptagningsarbetet.

Skövdedistriktets arbetsförmedling kunde tillgodose hela det behov, 152 betupptagare, som anmäldes från odlarna. Av den anskaffade arbetskraften voro 116 fullt vana upptagare från odlingsområdet och Småland — återstående 36 voro ovana från orter inom Skaraborgs och Älvsborgs län.

Gotland noterade ett behov av 267 man. Genom arbetsförmedlingarna erhöles 254 man. Vissa svårigheter gjorde sig gällande vid placering av arbetskraft på grund av att många odlare icke kunde tillhandahålla vare sig logi eller kost. Av den anvisade arbetsstyrkan kommo endast 33 från Gotland — övriga 221 voro tillresande från 15 mellansvenska och nordliga län, bland vilka Norrbottens län kom främst med 72 man. Från Västmanlands län kommo 22 vana jordbruksarbetare genom Svenska landsbygdens ungdomsförbund.

Betodlingens arbetskraftsfråga under år 1945 löstes på ett för alla parter tillfredsställande sätt. Särskilt böra den tillresande arbetskraftens insatser

framhållas, vilka synas bli större år från år. Samtidigt kunde iakttagas en minskad insats från personer, boende inom resp. odlingsområden. Arbetsförmedlingarnas arbete att anskaffa arbetskraft från främmande orter underlättades genom anordnandet av kollektivhushåll och upplåtandet av baracker. De konfliktberörda metallarbetarnas insats under vårarbetet var icke oväsentlig. Underlättande faktorer i arbetskraftssituationen voro, jämfört med föregående år, förutom den gynnsamma väderleken dels arealminskningen om ca 10 0/0, dels höjningen av arbetslönerna.

Skogsbruket.

Skogsbrukets arbetskraftsfråga ägnades under år 1945 intensiv uppmärksamhet och krävde vittgående åtgärder för tryggande av landets bränsleförsörjning. Antalet i skogen sysselsatta arbetare vid årsskiftet 1944/45 var synnerligen ringa till följd av att produktionspliktens slopande skapat eftersläpning i avverkningsprogrammet (tab. 10). Antalet ovana skogsarbetare utgjorde den 31 december 1944 8 316 man, den lägsta siffra som vid motsvarande tidpunkt redovisats under krisåren. För att stimulera ytterligare överflyttning av arbetskraft till skogen från andra yrkesområden beslöt kommissionen att från och med den 1 februari i viss mån förbättra de bidragsförmåner, som utgingo till de ovana skogsarbetarna. Utbildnings- och förflyttningsbidragen omändrades till ett för samtliga icke yrkesvana skogsarbetare lika stort belopp — s. k. omskolningsbidrag — om 2 kronor per dag, varjämte tidigare tidsbegränsning av bidragen slopades. Familjetillägget ändrades också på så sätt, att detsamma fastställdes till följande maximibelopp per dag nämligen i ortsgrupp I 3: 30, i ortsgrupp II 4: 15, i ortsgrupp III 5: — kronor. Övriga förmåner — såsom hyresbidrag, fria verktyg, fri bostad, fria resor till och från arbetsplatsen m. m. — kvarstodo oförändrade. Antalet ovana arbetare visade kraftig stegring under årets första kvartal. Därtill bidrog särskilt ett stort antal metallarbetare, som på grund av arbetskonflikten sökte sig till skogen.

Antalet till kommissionen rapporterade ovana arbetare, som åtnjöto bidrag vid slutet av varje månad åren 1944 och 1945, framgår av efterföljande sammanställning.

M å n a d	1 9 4 4		1 9 4 5	
		Hela antalet	därav utlänningar	
Januari	16 721	11 770	4 754	
Februari	15 952	17 920	5 369	
Mars	10 564	22 896	5 372	
April	5 056	21 888	4 817	
Maj	3 088	19 722	4 120	
Juni	2 149	16 156	3 050	
Juli	1 597	8 827	2 175	
Augusti	1 887	8 397	2 142	
September	2 679	8 646	2 089	
Oktober	3 680	9 356	2 216	
November	6 799	12 721	2 797	
December	8 316	15 165	2 841	
Medeltal per månad	6 540	14 455	3 478	

Antalet ovana arbetare inom skogsbruket var alltså under år 1945 mer än dubbelt så stort som motsvarande antal under år 1944.

Antalet förläggningar (huggarkurser) uppgick under år 1945 till 2 333 med sammanlagt 28 430 personer, som under längre eller kortare tid deltog i skogsarbete. Som jämförelse kan nämnas, att motsvarande siffror för 1944 utgjorde 2 274 och 27 177.

Vid av länsarbetsnämnderna anordnade förläggningar för ovan arbetskraft av samtliga kategorier har regelbunden rapportering av arbetsresultaten fullgjorts till kommissionen. Omfattningen av verksamheten vid dessa förläggningar framgår av följande tablå.

Avverkade kvantiteter

År	Kastved m ³ t	Kolved res	Massaved m. m. fot ³	Timmer, slipers m. m. fot ³ toppmått
1942	984 200	2 553 124	4 497 700	3 208 600
1943	4 102 000	7 200 800	39 024 000	15 945 300
1944	1 397 300	1 139 900	7 726 000	6 876 500
1945	2 350 300	2 431 412	15 345 050	13 140 830

Antal dagsverken, arbetsförtjänster m. m.

År	Dagsverken	Ackords- förtjänst Kr.	Medel- förtjänst pr dag Kr.	Omskol- nings- bidrag Kr.	Bidrag pr dag Kr.	Summa inkomst pr dag Kr.
1942	990 911	5 795 437	5·85	2 394 797	2·42	8·29
1943	3 033 931	19 135 565	6·31	6 189 085	2·04	8·35
1944	984 131	6 868 935	6·98	1 437 811	1·46	8·44
1945	1 680 054	12 825 260	7·63	3 878 868	2·31	9·94

I ovanstående uppgift ingå ej familjetillägg eller hyresbidrag.

De individuella arbetsprestationerna varierade väsentligt. Den högsta medeldagsförtjänsten — omskolningsbidraget inräknat — som rapporterats under en månad utgjorde 22: 90 kronor och den lägsta 3: 96.

Genomsnittsprestationen vid samtliga förläggningar, anordnade genom länsarbetsnämnderna, utgjorde 2·48 m³t per bidragstagare och dag. Prestationen var praktiskt taget densamma som under föregående år, då den uppgick till 2·42 m³t.

Förutom i huggarkursföreläggningar voro under året ett stort antal ovana skogsarbetare enskilt utplacerade hos skogsarbetsgivare. Någon rapportering angående deras arbetsprestation har ej lämpligen kunnat genomföras, men erfarenheten har visat, att den i genomsnitt är större än för dem, som varit placerade vid föreläggningar. En särskilt god arbetsinsats utfördes under månaderna februari—juni av till skogsarbete överflyttade metallarbetare. Antalet dagsverken, som utfördes av de i enskild placering sysselsatta, utgjorde i runt tal 2 048 000 (år 1944 757 000).

Den totala kvantitet, som avverkades av dem, som åtnjöt bidrag av något slag från arbetsmarknadscommissionen, kan uppskattas till 9,85 milj. m³t (1944 4,43 milj. m³t). De sammanlagda kostnaderna för bidrag och andra

förmåner samt för huggarkurser och förläggningar uppgingo under år 1945 till 14 755 974¹ kronor (1944 15 680 689 kronor).

Under första hälften av året verkställde kommissionen nyinköp av 880 baracker för skogens behov. Dessa — som benämndes modell SAK 45 och SAK 45 A — erhöilo betydligt ändamålsenligare inredning än tidigare modeller. Under senare hälften av året överlätos 291 baracker till Danmark, varjämte 472 försålde till skogsbolag och enskilda personer. Innehavet av skogsbaracker utgjorde vid december månads utgång 1 775. Sedan huggarkursverksamhetens början ha sammanlagt 2 952 baracker ställts till skogsägarnas förfogande.

Arbetspremier. Trots den ökning, som kunde konstateras i antalet ovana skogsarbetare efter den 1 februari i samband med produktionspliktens återinförande, ansågos ytterligare åtgärder nödvändiga, om avverkningsprogrammet skulle kunna genomföras. Kungl. Maj:t beslöt också den 23 mars att införa ett särskilt premieringssystem för yrkesvana skogsarbetare och vissa skogsägare. Avsikten var att förmå dessa att under vår- och sommarmånaderna ägna sig åt huggning och framkörning av ved i större utsträckning än eljest brukade vara fallet. Arbetsmarknadskommissionen erhöil i uppdrag att handhava verksamheten. Av kommissionen utfärdade föreskrifter om arbetspremier inneburo i huvudsak följande.

Landet indelades i två områden, norra och södra området. I södra området fastställdes premieperioden till tiden $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{6}$ och i det norra till $\frac{23}{4}$ — $\frac{30}{6}$. Premien beräknades i förhållande till den arbetsinkomst, som uppnåddes vid huggning och framkörning av vissa vedsortiment under viss begränsad tid.

Premien för huggning fastställdes till 40 % å den del av inkomsten, som översteg 150 kronor. Inkomst av flottningsarbete i biflottled skulle få inräknas i detta belopp, som benämndes grundbelopp. Premien för framkörning fastställdes till 20 % å hela inkomsten. Vissa detaljbestämmelser gällde för enskild skogsägare, dennes familjemedlem och med fast lön anställd jordbruksarbetare, som verkställde huggning och körning å egen skog. Särskild hänsyn vid premieberäkningen skulle tagas vid avbrott i arbetet på grund av militärtjänstgöring eller olycksfall i arbetet. Premiesystemet kompletterades sedermera med bestämmelser om premier jämväl för stämplingsarbete.

Premieperioden för hela landet i fråga om såväl huggning som körning förlängdes att omfatta jämväl juli och augusti månader samt slutligen även september månad. För att säkerställa framkörning av viss erforderlig kvantitet brännved beslöt Kungl. Maj:t den 27 september, att arbetspremier för framkörningsarbete skulle utgå jämväl under oktober och november månader. Premiesatsen fördubblades — från 20 till 40 % — i förhållande till vad tidigare gällt.

Utbetalning av premierna handhades av länsarbetsnämnderna. I *tab. 8* meddelas uppgifter om antalet ansökningar samt utbetalade belopp för resp. perioder inom olika län. Beloppen avse till den 1 april 1946 gjorda utbe-

¹ Preliminär uppgift.

Tab. 8. Antal ansökningar om arbetspremier till vana skogsarbetare m. fl. samt utbetalade belopp.

Län	Perioden $\frac{1}{4}$ resp. $\frac{23}{4}$ — $\frac{30}{9}$ 1945		Perioden $\frac{1}{10}$ — $\frac{30}{11}$ 1945		Summa	
	Ansök- ningar	Utbetalat belopp kronor	Ansök- ningar	Utbetalat belopp kronor	Ansök- ningar	Utbetalat belopp kronor
Stockholms	2 459	283 935	516	66 949	2 975	350 884
Uppsala	2 509	234 753	521	51 933	3 030	286 686
Södermanlands	3 552	320 779	1 121	106 999	4 673	427 778
Östergötlands	6 241	553 176	1 404	118 329	7 645	671 505
Jönköpings	6 995	488 971	1 363	100 168	8 358	589 139
Kronobergs	7 315	519 291	1 917	126 405	9 232	645 696
Kalmar	6 826	890 631	1 116	247 656	7 942	1 138 287
Gotlands	474	26 014	42	2 536	516	28 550
Blekinge	2 180	121 323	433	29 513	2 613	150 836
Kristianstads	2 251	144 134	460	42 965	2 711	187 099
Malmöhus	813	67 962	184	14 572	997	82 534
Hallands	2 908	175 395	1 026	62 344	3 934	237 739
Göteborgs och Bohus	1 952	99 488	476	35 163	2 428	134 651
Älvsborgs	9 795	705 312	2 241	213 445	12 036	918 757
Skaraborgs	3 389	202 889	826	60 743	4 215	263 632
Värmlands	21 698	1 934 501	2 913	303 023	24 611	2 237 524
Örebro	8 910	839 233	1 714	165 179	10 624	1 004 412
Västmanlands	4 406	493 101	2 012	136 348	6 418	629 449
Kopparbergs	25 306	3 023 574	4 492	619 652	29 798	3 643 226
Gävleborgs	22 012	2 199 512	3 848	547 838	25 860	2 747 350
Västernorrlands	21 675	2 288 317	3 735	565 605	25 410	2 853 922
Jämtlands	22 315	2 446 467	3 706	688 194	26 021	3 134 661
Västerbottens	22 271	3 307 290	4 991	734 178	27 262	4 041 468
Norrbottnens	19 688	2 078 445	2 712	509 987	22 400	2 588 432
Summa	227 940	23 444 493	43 769	5 549 724	271 709	28 994 217

talningar. Vid denna tidpunkt återstodo endast ett mindre antal oregrerade ansökningar.

Under den tid, som huggningspremierna tillämpades — tiden $\frac{1}{4}$ — $\frac{30}{9}$ — avverkades enligt bränslekommissionens redovisning 26,4 milj. m³t brännved och massaved. Under motsvarande tid 1944 redovisades 10,5 milj. m³t. Under oktober och november månader framkördes 4,1 milj. m³t brännved.

Arbetsförmedlingsverksamheten inom skogsbruket under åren 1943—1945 framgår av tab. 9.

Antalet tillsatta platser inom skogsbruket uppgick under år 1945 till 114 933, en ökning i förhållande till år 1944 med i runt tal 50 000 platser. En starkt stegrad efterfrågan på skogsarbetare inom vissa län gjorde sig gällande i november månad, delvis förorsakad av stormskador i skogarna. Under årets sista månader utplacerades i skogsarbete ävenledes ett rätt stort antal danskar.

Även under 1945 fortsattes inventeringarna av skogsbrukets arbetskraft. Dessa företogs vid utgången av varje månad och avsågo under flertalet månader arbetskraft (huggare) anställd för avverkningsarbeten hos större av-

Tab. 9. Arbetsförmedlingsverksamheten inom skogsbruket åren 1943—1945.

Månad	Lediga platser			Tillsatta platser			Tillsatta platser på 100 lediga		
	1943	1944	1945	1943	1944	1945	1943	1944	1945
Januari.....	32 100	16 042	18 344	24 314	13 727	12 600	76	86	69
Februari.....	21 385	11 329	20 870	14 252	9 470	15 139	67	84	73
Mars.....	19 421	6 999	16 806	14 143	5 970	12 456	73	85	74
April.....	15 613	3 991	17 216	9 687	3 110	11 708	62	78	68
Maj.....	18 397	5 470	20 338	9 739	3 440	10 569	53	63	52
Juni.....	15 295	7 121	21 110	5 464	3 197	9 711	36	45	46
Juli.....	14 024	6 153	19 742	3 981	1 506	6 081	28	24	31
Augusti.....	14 439	7 059	19 368	4 155	2 315	5 612	29	33	29
September.....	15 441	7 180	20 018	4 970	3 112	5 496	32	43	27
Oktober.....	16 270	9 285	21 413	8 414	4 224	7 217	52	45	34
November.....	19 189	13 092	24 520	14 915	8 622	10 946	78	66	45
December.....	11 651	10 142	20 382	8 329	6 313	7 398	71	62	36
Hela året	151 780	78 572	153 301	122 413	65 006	114 933	81	83	75

verkare. Med större avverkare förstås de avverkare, som under avverkningsåret antingen ålagts en produktionsplikt av minst 200 m³t (avverkare i södra Sverige) resp. 500 m³t (avverkare i norra Sverige) eller eljest beräknas avverka minst nämnda kvantitet. I tab. 10 meddelas uppgifter om inventeringsresultaten under åren 1944 och 1945 beträffande hos större avverkare anställda. Särskilt anmärkningsvärt är det stora antalet sysselsatta arbetare under maj—september 1945 — ett resultat av arbetspremierna. Ett så stort antal arbetare sysselsatta med avverkningsarbeten under sommarmånaderna har tidigare icke förekommit inom landets skogsbruk.

Tab. 10. 'Arbetskraft' anställd för avverkningsarbeten hos större avverkare enligt inventeringarna åren 1944—1945.

Månad	Sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arbetskraft, som avverkare uppgivit sig ej själva kunna anskaffa	
	1944	1945	1944	1945	1944	1945
Januari.....	104 345	91 658	8 235	16 878	5 242	12 592
Februari.....	111 739	96 879	5 096	15 117	3 777	12 206
Mars.....	88 676	84 686	3 216	14 373	2 527	11 673
April.....	39 572	49 981	5 857	23 182	3 185	17 117
Maj.....	23 361	46 320	10 894	23 497	7 811	19 658
Juni.....	24 231	50 027	10 326	25 454	8 326	23 100
Juli.....	¹	37 135	.	28 973	.	24 565
Augusti.....	¹	42 498	.	28 565	.	25 070
September.....	24 766	45 504	15 198	29 018	11 214	24 638
Oktober.....	32 471	46 561	19 143	31 846	10 968	24 210
November.....	47 709	62 097	23 024	31 209	11 739	23 580
December.....	59 577	67 786	29 964	30 471	13 012	21 749

¹ Inventeringen inställd.

Inventeringar avseende hos samtliga avverkare anställd arbetskraft företogs under 1945 endast under februari, juni och september. I efterföljande sammanställning meddelas uppgifter om antalet vid nämnda tidpunkter åren 1944 och 1945 sysselsatta arbetare samt det ytterligare arbetskraftsbehovet.

	Antal sysselsatta arbetare		Ytterligare arbetskraftsbehov		Därav arbetskraft, som avverkare ej själva kunde anskaffa	
	1944	1945	1944	1945	1944	1945
Februari	121 138	102 839	6 207	16 903	4 140	13 343
Juni	25 381	53 020	10 823	27 091	8 660	24 346
September	25 511	48 129	16 151	30 712	11 690	25 693

Torvindustrien.

Den totala torvproduktionen under år 1945 uppgick till ca 1 240 000 ton, vilket innebär en ökning med 340 000 ton mot år 1944. Ökningen torde i främsta rummet vara betingad av de gynnsamma väderleksförhållandena under våren och försommaren.

Liksom under föregående år gällde arbetsförmedlingstvång för torvindustrien (SFS 1943: 641). Företagen fingo på grund härav endast antaga arbetskraft genom arbetsförmedlingen eller med dess godkännande. Genom kungörelse den 30 november 1945 (nr 753) upphävdes emellertid arbetsförmedlingstvånget.

Behovet av arbetskraft kunde i stort sett tillgodoses. En god insats utfördes av de metallarbetare, som på grund av konflikten inom verkstadsindustrien överfördes till torvarbete. Ett betydande antal utlänningar voro även sysselsatta i dessa arbeten.

Direkt genom arbetsförmedlingen anvisades arbetskraft för torvarbete enligt nedanstående sammanställning.

	Jan.— Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.— Dec.	Summa
Lediga platser	2 529	7 453	6 052	4 582	2 541	597	628	24 382
Tillsatta platser . .	1 937	7 104	5 483	4 335	2 418	564	497	22 338

Dessutom anordnades genom länsarbetsnämnderna arbetsläger för ungdom, som i huvudsak sysselsattes med lättare torvarbeten, såsom vändning, kupning o. dyl.

Under tiden maj—oktober företogs inventering av i torvindustrien sysselsatt arbetskraft. Antalet arbetare sysselsatta vid resp. månaders utgång framgår av nedanstående sammanställning.

Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.
14 823	16 782	15 525	4 928	2 972	2 189

Husligt arbete.

Då, som tidigare framhållits (s. 16), bristen på heltidsanställd huslig arbetskraft i icke oväsentlig grad kunde kompenseras med tillfällig och deltidanställd sådan, s. k. hemassistenter, vidtog kommissionen vissa åtgärder för

att vidga och förstärka denna förmedlingsverksamhet. Nedanstående siffror belysa utvecklingen under åren 1941—1945.

	Antal tillsatta <i>fasta</i> platser inom hela det husliga området	Antal tillsatta <i>tillfälliga</i> och deltidsbetonade husliga platser
1941	47 718	76 975
1942	46 858	94 239
1943	45 999	105 337
1944	45 259	114 448
1945	54 245	143 635

Bland de åtgärder, som kommissionen vidtagit för att bättre tillgodose behovet av huslig arbetskraft, kunna särskilt nämnas vissa prov- och kompletteringskurser, som under de sista åren anordnats genom länsarbetsnämndernas och arbetsförmedlingarnas försorg. Under åren 1941—1944 hölls 27 sådana kurser med tillsammans 266 kursdeltagare. Under år 1945 anordnades 49 kurser för tillsammans omkring 630 hemassistenter på olika platser i landet. Av samtliga kurser voro 8 avsedda för hemassistenter på landsbygden med tillsammans omkring 125 deltagare. I de flesta fall anordnades kurserna i samarbete med lärlings- och yrkesskolorna. Kurserna för landsbygdens hemassistenter förlades i allmänhet till lantbrukshålls- eller folkhögskolor.

I några enstaka fall ha kurserna helt bekostats av yrkesskolorna med statsbidrag enligt för dessa skolor gällande bestämmelser. Mestadels har emellertid kommissionen bekostat lärarlöner, materialkostnader och dylikt. Om kurserna anordnats inom yrkesskolornas lokaler, ha skolorna i allmänhet bekostat lyse och bränsle. Någon lokalhyra har i dessa fall ej heller krävts. Lärarlönerna ha beräknats i enlighet med de grunder, som tillämpas för lärare vid yrkesskolorna. Beträffande ersättning till lärare vid kurs för hemassistenter på landsbygden (internat) har kommissionen följt samma bestämmelse, som tillämpats vid kurser för kockor till skogsarbetarförläggningar, nämligen en lön av 200 kronor för hela tiden (14 dagar).

En av de väsentliga orsakerna till att rekryteringen av kursdeltagare det senaste året underlättades synes vara, att kursdeltagarna erhöles viss kompensation för mistad arbetsförtjänst. Dessa ersättningar utgingo med visst belopp per kurstimme och efter följande grunder.

Kursdeltagarnas ålder	Dyrortsgrupp		
	A—C	D—F	G—I
16—18 år	40 öre	50 öre	60 öre
19 år och däröver	60 »	70 »	80 »

Deltagare i kurs, där undervisning i matlagning meddelas, ha erhållit ett mål lagad mat gratis varje kursdag.

Deltagare i kurs, speciellt anordnad för hemassistenter på landsbygden, fick fria resor till och från kursorten samt kost och logi. Även i sådan kurs erhöles deltagare viss ekonomisk kompensation för mistad arbetsförtjänst. Denna kompensation beräknades till högst trettio kronor för en kurs av fjorton dagars varaktighet.

Kurserna voro icke avsedda att ge yrkesutbildning i egentlig mening, utan uppgiften var närmast att meddela vissa moderna rön inom det husliga arbetsområdet samt att bereda kursdeltagarna tillfälle att efter prov få sin genom tidigare erfarenhet förvärvat kompetens bestyrkt.

För att bli antagen till en kurs kräves, förutom praktik i husligt arbete, att vederbörande förbinder sig att efter genomgången kurs taga arbete som hem-assistent. Rekryteringen och urvalet av kursdeltagare skedde genom arbetsförmedlingen.

C. Reglering av byggnads- och anläggningsverksamheten.

Lagen den 30 juni 1943 (nr 444) om tillståndstvång för byggnadsarbete (byggnadstillståndslagen), vilken skulle gälla t. o. m. den 30 juni 1945, erhöll genom en lag den 15 juni 1945 (nr 282) fortsatt giltighet t. o. m. den 30 juni 1946.

Kungörelsen den 29 juli 1943 (nr 640) med tillämpningsföreskrifter till lagen om tillståndstvång för byggnadsarbete har under året erhållit delvis ändrad lydelse. Sålunda har bestämmelsen i 1 § om antalet sysselsatta vid byggnadsarbete, som må bedrivas utan byggnadstillstånd, ändrats genom kungörelsen den 27 april 1945 (nr 148). Ändringen har medfört en skärpning av den s. k. tremannaregeln såtillvida, att i arbetsstyrkan nu inräknas även sådana personer, som utan att kunna anses som arbetstagare deltaga i arbetet. Exempelvis skall arbetsgivare, som deltagar i arbetet, vare sig han utför arbetet för egen eller annans räkning, inräknas i arbetsstyrkan. Även personer, som på fritid och utan ersättning deltaga i byggnadsarbete, skola inräknas.

Genom sistnämnda kungörelse har vidare föreskrivits, att byggnadstillstånd alltid skall erfordras för anordnande av skyddsrum. I samband härmed har Kungl. Maj:t återkallat tidigare meddelat beslut om generellt byggnadstillstånd för anordnande av skyddsrum som icke ingår som del av annat byggnadsföretag. Den s. k. tremannaregeln gäller sålunda numera icke för skyddsrumsarbeten utan byggnadstillstånd måste inhämtas i varje särskilt fall, oberoende av arbetsstyrkans storlek. Detsamma har som bekant redan tidigare gällt i fråga om rivning av hus.

Tremannaregeln innebär numera, att utan byggnadstillstånd får utföras annat byggnadsarbete än rivning av hus och anordnande av skyddsrum, såvitt för arbetets utförande icke utom erforderligt antal plåtslagare, elektriker, rörarbetare och glasmästeriarbetare komma att sysselsättas mer än tre personer. I fråga om måleriarbetare har Kungl. Maj:t under år 1945 meddelat fortsatta förordnanden, varigenom dessa arbetare jämställts med ovannämnda specialarbetare och sålunda icke behöva inräknas i det antal arbetare, som utan byggnadstillstånd må sysselsättas i byggnadsarbete. Förordnandet gäller för närvarande för byggnadsföretag, som påbörjats före den 1 juli 1946.

Kungl. Maj:t har genom kungörelse den 30 november 1945 (nr 752), vil-

ken trätt i kraft den 12 december 1945, förordnat, att 4 § tillämpningskungörelsen skall upphöra att gälla. Den sålunda upphävda paragrafen var av följande lydelse: »Vid prövning av fråga om medgivande till sysselsättning i byggnadsarbete skall, där statens arbetsmarknadskommission ej meddelat undantag, gälla, att sådant medgivande ej må lämnas skogs- eller jordbruksarbetare eller på landsbygden bosatt diversearbetare.»

I samband härmed har Kungl. Maj:t i vissa delar återkallat sitt brev den 29 juli 1943 till statens arbetsmarknadskommission, vari Kungl. Maj:t bl. a. föreskrev, att i fråga om sysselsättning av arbetskraft vid byggnadsarbete, vartill byggnadstillstånd lämnats av Kungl. Maj:t eller arbetsmarknadskommissionen, skogs- och jordbruksarbetare samt på landsbygden bosatta diversearbetare icke finge utan medgivande av arbetsmarknadskommissionen sysselsättas i byggnadsarbete, även om kommissionen meddelat befrielse från s. k. förhandsprövning jämlikt 3 § 2 st. i tillämpningskungörelsen.

Genom upphävandet av 4 § i tillämpningskungörelsen har den generella avstängningen av skogs- och jordbruksarbetare samt på landsbygden bosatta diversearbetare från sysselsättning i byggnadsarbete, för vilket erfordras byggnadstillstånd, upphävts fr. o. m. den 12 december 1945. I fortsättningen skola sålunda sådana arbetare icke vara utestängda från erhållande av sysselsättning i byggnadsarbete. Emellertid innebära nu beslutade förändringar icke någon ändring i länsarbetsnämnds befogenhet att bestämma angående arbetsstyrkans sammansättning i de fall, då beslut om byggnadstillstånd förbundits med s. k. länsarbetsnämndsklausul (se nedan).

Det i föregående årsredogörelse omnämnda generella byggnadstillståndet för vissa för skogsbruket betydelsefulla slag av anläggningsarbeten i Väster-norrlands län har av Kungl. Maj:t (den 20 april och den 27 september 1945) förlängts och gäller nu t. o. m. 30 juni 1946.

Därjämte har Kungl. Maj:t under året meddelat generellt byggnadstillstånd på vissa villkor i ytterligare ett antal fall. Med hänsyn till den rådande bristen på bränsle meddelades sålunda den 1 juni 1945 generellt byggnadstillstånd för rivning av sådan av trä uppförd byggnad, som vid rivningens påbörjande stått oanvänd under minst sex månader, förutsatt att trävirket i byggnaden utnyttjades till bränsle.

Sådant tillstånd har vidare av Kungl. Maj:t (den 27 juli och den 5 oktober 1945) meddelats för s. k. barnrikehus och barnrikeegnahem. Byggnadstillstånd behöver sålunda icke sökas i varje enskilt fall i fråga om *dels* uppförande av bostadshus, för vilka beviljats lån enligt endera av kungörelserna den 4 september 1935 (nr 512) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av hyresbostäder åt mindre bemedlade, barnrika familjer och den 27 maj 1938 (nr 247) om lån och bidrag av statsmedel för beredande av bostäder i egnahem åt mindre bemedlade, barnrika familjer under förutsättning, att husen icke innehålla andra utrymmen än sådana bostadslägenheter med tillhörande ekonomilokaler, för vilka bidrag enligt endera av nyssnämnda kungörelser är avsett att utgå, *dels ock* ombyggnadsarbeten, som avse anordnande av sådana bostadslägenheter med tillhörande ekonomilokaler, som ovan sagts.

De generella byggnadstillstånden liksom flertalet av de tillstånd, som meddelats efter ansökan i varje enskilt fall, ha förbundits med s. k. länsarbetsnämndsklausul. Denna innebär att det skall ankomma på vederbörande länsarbetsnämnd att med hänsyn till förhållandena å arbetsmarknaden besluta om tid för påbörjande av arbetet samt, i den mån nämnden finner så erforderligt, om avbrott i arbetet. Vidare må vid varje tid sysselsättas allenast de arbetstagare, som länsarbetsnämnden bestämmer, sedan nämnden funnit desamma icke lämpligen böra sysselsättas i annan verksamhet i trakten eller anvisas arbete i annan del av landet.

I början av år 1945 föreskrev kommissionen, att den som med stöd av byggnadstillstånd, som meddelats av Kungl. Maj:t eller statens arbetsmarknadskommission för utförande av visst byggnads- eller anläggningsarbete, bedriver sådant arbete, är skyldig att senast å tredje dagen efter arbetets påbörjande å fastställt formulär lämna meddelande härom till vederbörande länsarbetsnämnd. Länsarbetsnämnderna ha genom denna rapportering av påbörjade byggnadsarbeten lättare kunnat bevaka, att meddelade byggnadstillstånd utnyttjats. Om så ej skett, ha länsarbetsnämnderna kunnat vidtaga åtgärder för att förmå vederbörande byggherre att påbörja arbetet, där så av arbetsmarknadsskäl varit befogat, eller för att få tillståndet återkallat.

På framställning av statens trafikkommission föreskrevs likaså i början av år 1945, att vissa uppgifter om för byggnadsföretag erforderliga transporter skulle bifogas ansökan om byggnadstillstånd. Sedan lättnader i försörjningsläget med avseende å lastbilsgummi efter krigsslutet inträtt, har denna föreskrift först uppmjukats och därefter i början av år 1946 helt upphävts.

En organisatorisk förändring av intresse har under året införts. De ärenden, som av statens arbetsmarknadskommission överlämnats till byggnadsberedningen och underställts Kungl. Maj:t för avgörande, hade tidigare utretts och föredragits av tjänstemän i byggnadsberedningens kansli. Fr. o. m. den 16 maj 1945 ombesörjes all utredning och föredragning (med undantag för besvärärenden) av vid kommissionen anställda tekniskt utbildade tjänstemän. Förändringen föranleddes dels av att det befunnits önskvärt att lägga behandlingen av alla ärenden i händerna på tekniskt utbildad personal, dels av att en enhetligare bedömning av ärendena ansågs bli möjlig genom att samma personer handlade ärendena för föredragning i både arbetsmarknadskommissionen och byggnadsberedningen.

Ett ständigt samarbete har under året liksom tidigare upprätthållits med statens industrikommission och statens byggnadslänebyrå, vilka efter remiss granskat och avgivit yttranden i ett stort antal ärenden.

På grund av den under året alltmer framträdande knappheten på vissa slag av byggnadsmaterialier har vid behandlingen av ansökningar om byggnadstillstånd stor vikt fästs vid åtgången av sådana materialier, på vilka knapphet rådde. Genom råd och anvisningar i samband med granskningen samt villkor och föreskrifter i byggnadstillstånden ha ansträngningar gjorts för att, där så befunnits möjligt, nedbringa materialåtgången respektive befrämja en övergång till material, på vilken tillgången var bättre.

Vid meddelandet av byggnadstillstånd har i många fall hänsyn tagits till önskvärdheten av att fördela byggnadsverksamheten någorlunda jämnt under hela året. Byggnadsbranschen har också uppvisat god sysselsättning under året, och utjämnningen av byggnadssäsongerna har, att döma av arbetslöshetssiffrorna, varit ännu mer markerad än föregående år.

Genom särskilda hos arbetsmarknadskommissionen anställda tjänstemän, vilka ställts till länsarbetsnämndernas förfogande, har kontrollerats, att byggnadsarbeten icke bedrivits i strid med byggnadstillståndslagen och dess tillämpningsföreskrifter samt att i byggnadstillstånden eventuellt intagna villkor blivit uppfyllda. Byggnadskontrollanternas verksamhet har under året genom olika åtgärder från kommissionens sida intensifierats och kontrollen skärpts. Därtill har den ökade byggnadsverksamheten under året (se nedan) medfört en ökning av det totala antalet överträdelser av gällande bestämmelser. Till följd av dessa omständigheter har kommissionen i ett större antal fall än förut sett sig föranlåten vidtaga åtgärder. Kommissionen har sålunda låtit verkställa polisutredning i 284 fall, anmält till åtal i 141 fall, förelagt vite i 50 fall och meddelat varning i 70 fall.

Under årets början utarbetades en statistisk översikt över under 1944 avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd. Därefter har under året förts fortlöpande statistik från månad till månad.

Uppgifter om antalet under 1945 inkomna och avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd samt de beräknade byggnadskostnaderna för ifrågavarande arbeten lämnas i *tab. 11*. Tabellen utvisar en icke obetydlig utökning av byggnadsverksamheten jämfört med föregående år, i det att antalet beviljade ansökningar ökat med 18,6 % och motsvarande byggnadskostnader med

Tab. 11. Under 1945 inkomna och avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd fördelade efter beslutsmånad.

Månad	Inkomna ansökningar		Beviljade ansökningar		Avslagna ansökningar	
	Antal	Kostnad milj. kr.	Antal	Kostnad milj. kr.	Antal	Kostnad milj. kr.
Januari.....	1 333	178 0	774	72·2	89	10·4
Februari.....	1 538	152·7	1 099	75·7	123	15·6
Mars.....	2 658	228·4	1 548	247 0	128	11·4
April.....	3 136	277·4	2 915	173·0	206	21·2
Maj.....	3 319	259·5	3 073	221·6	259	18·7
Juni.....	2 820	256·0	2 884	190·7	208	20·9
Juli.....	2 626	228·2	2 335	190·2	164	16·7
Augusti.....	1 925	168·8	2 163	159·1	209	25·4
September.....	1 757	193·7	2 020	174·8	134	26·0
Oktober.....	1 798	217·5	1 894	185 0	130	22·3
November.....	1 615	185·7	1 462	181·4	94	8·6
December.....	1 324	204·2	867	92·7	72	10·6
S:a 1945	25 849	2 550 1	23 034	1 963 4	1 816	207·7
S:a 1944	21 886	.	19 425	1 757·2	1 374	147·7

Tab. 12. Byggnadskostnader för under 1945 avgjorda ansökningar om byggnadstillstånd fördelade efter byggnadsarbetets art (huvudgrupper) och byggherre. 1000-tal kronor.

Byggnadsarbetets art	Beviljade ansökningar						Avslagna ansökningar
	Samtliga arbeten		därav arbeten för				
	Totalt	därav arbetslöner	staten	primärkommun	landsting	övriga	
Bostadshus (exklusive personalbostäder).....	1 065 804	346 734	—	16 753	—	1 049 051	52 789
Byggnader för jordbruk, skogsbruk o. fiske.....	39 294	14 469	5 121	2 717	320	31 136	1 511
Industribyggnader.....	384 100	133 610	58 133	18 341	—	307 626	64 527
Byggnader för samfärdsel..	128 803	38 876	47 977	69 572	—	11 254	4 532
Byggnader för handel.....	45 701	15 943	94	953	—	44 654	49 719
Byggnader för förvaltning, sociala ändamål m. m. ...	52 524	18 592	8 262	34 467	239	9 556	10 334
Byggnader för hälso- o. sjukvård.....	48 792	17 521	6 225	5 348	31 406	5 813	5 024
Kyrkor och skolor.....	72 969	25 241	4 489	59 747	5 526	3 207	5 983
Anläggningsarbeten.....	114 706	49 879	11 511	91 187	92	11 916	10 737
Militära arbeten.....	28 715	10 875	28 620	95	—	—	2 708
Samtliga arbeten	1 981 408	671 740	170 432	299 190	37 583	1 474 213	207 864

11·7 %/o. Med undantag av årets första månader har såväl antalet beviljade ansökningar som de sammanlagda byggnadskostnaderna legat på en förhållandevis hög nivå. En jämförelse mellan uppgifterna om inkomna och avgjorda ansökningar visar, att kostnaden för bordlagda eller endast delvis bifallna ansökningar varit avsevärt större än kostnaden för helt avslagna ansökningar.

Vid jämförelse mellan byggnadskostnaderna för under olika månader beviljade byggnadstillstånd bör beaktas, att i vissa månadssiffror ingå arbeten av betydande omfattning och med mycket lång byggnadstid. I kostnaderna för under mars 1945 beviljade byggnadstillstånd ingå således 50·6 milj. kr. för tunnelbana och 11·8 milj. kr. för brobyggnad i Stockholm samt 19·4 milj. kr. för arbeten å Västeråsbanan. Dessa arbeten beräknas kunna slutföras i oktober 1949, resp. juni och oktober 1947. Under maj 1945 beviljades byggnadstillstånd för vattenkraftsanläggning vid Hölleforsen (Jämtlands län) för 48·0 milj. kr., vilken beräknas vara slutförd först i september 1951. Slutligen beviljades under augusti byggnadstillstånd för vattenkraftsanläggningar i Mörsil och Söderala för 18·2 resp. 9·3 milj. kr., vilka arbeten beräknas slutförda under oktober resp. augusti 1948.

Av ansökningarna biföllos 20 224 av arbetsmarknadscommissionen och 2 810 av Kungl. Maj:t. Motsvarande byggnadskostnader voro 822·2 resp. 1 141·2 milj. kr.

De avgjorda ansökningarnas fördelning efter huvudgrupper av byggnadsändamål samt byggherre redovisas i *tab. 12*.

Det framgår härav, att den största andelen av beviljade byggnadsarbeten utgjordes av bostadshus, 1 066 milj. kr., varefter följde industribyggnader (inkl. driftsanläggningar) med 384 milj. kr. och anläggningsarbeten med 115

Tab. 13. Antal bostadslägenheter i under år 1945 beviljade byggnadsföretag avseende nybyggnader samt golvyta för bostadsändamål.

K o m m u n t y p	Hela antalet	därav lägenheter om					Golvyta för bostadsändamål 1000-tal m ²
		högst 1 rum	2 rum o. kök eller kökvrå	3 rum och kök	4 rum och kök	5 eller flera rum o. kök	
Städer med över 100 000 inv.	13 831	3 720	6 499	2 580	817	215	852·1
Städer med 30 000—100 000 inv. ...	11 002	3 457	4 324	2 528	469	224	676·4
Städer och övriga tätorter med 3 000—30 000 inv.	18 462	4 435	6 567	5 347	1 509	604	1 238·6
Städer och övriga tätorter med under 3 000 inv.	9 257	1 883	2 434	2 929	1 380	631	676·7
Egentlig landsbygd.....	6 175	821	1 548	2 082	1 150	574	494·2
Summa 1945	58 727	14 316	21 372	15 466	5 325	2 248	3 938·0
Summa 1944	56 860	17 618	23 350	11 373	3 383	1 136	3 313·6

milj. kr. Ett flertal bostadshus voro emellertid kombinerade med affärs- och kontorslokaler. På grundval av uppgifter om golvyta för olika ändamål samt antal bostadslägenheter kan den totala byggnadsverksamheten för merkan-tila ändamål uppskattas till ca 100 milj. kr. De största posterna bland av- slagna ansökningar utgjordes av industribyggnader, 65 milj. kr., bostadshus, 53 milj. kr., och byggnader för handel, 50 milj. kr.

I tab. 12 ingå även 895 ärenden avseende barnrikehus med en samman- lagd kostnad av 18 milj. kr., för vilka enskilda byggnadstillstånd icke med- delats. Detta sammanhänger med att Kungl. Maj:t under året beviljat gene- rellet byggnadstillstånd för sådana arbeten (jfr s. 39). För att jämförbarheten med tidigare månader icke skulle gå förlorad, när denna grupp av byggnads- arbeten bortföll, inhämtas fr. o. m. augusti 1945 särskilda uppgifter om samtliga barnrikehus från statens byggnadslånebyrå.

Av de beviljade bostadshusen avsågo med hänsyn till kostnaderna 19·7 % enfamiljshus, 5·9 % tvåfamiljshus och 74·4 % flerfamiljshus. Jämfört med föregående år hade enfamiljshusen ökat med 81·2 % och tvåfamiljshusen med 50·9 %, medan däremot flerfamiljshusen minskat med 3·4 %.

Totalantalet lägenheter (inklusive personalbostäder, pensionärshem etc.) utgjorde 58 727 mot 56 860 under föregående år. Samtidigt hade golvytan per lägenhet ökat från 58·3 till 67·1 m². Lägenheternas fördelning efter olika stor- lekar och kommuntyper framgår av tab 13.

Uppgifter om totala byggnadskostnaderna för beviljade och avslagna an- sökningar avseende olika grupper av industribyggnader jämte uppgifter om golvytan i beviljade nybyggnadsarbeten lämnas i efterföljande sammanställ- ning.

Av de totala byggnadskostnaderna för under året beviljade arbeten, 1 981·4 milj. kr., avsågo 1 854·4 milj. nybyggnad eller tillbyggnad, 95·4 milj. ombygg- nad eller tillbyggnad i samband med ombyggnad, 30·1 milj. reparations- och 1·5 milj. rivningsarbeten. Ökningen av byggnadskostnaderna från 1944 fal- ler helt på nybyggnadsarbeten, vilka ökat med 14·6 %, medan ombyggnads- arbeten minskat med 1·2 och reparationsarbeten med 27·8 %.

Industrigrupp	Byggnadskostnader milj. kr.		Golvyta i 1 000-tal m i beviljade nybygg- nadsarbeten
	beviljade	avslagna	
Malmbrytning och metallindustri	114·6	17·0	541·9
Jord- och stenindustri	24·8	0·8	118·8
Träindustri	35·6	4·2	230·9
Pappers- och grafisk industri	15·7	14·0	62·1
Livsmedelsindustri	26·7	11·8	107·6
Textil- och beklädnadsindustri	24·9	9·8	134·3
Läder-, hår- och gummivaruindustri . .	10·7	2·1	67·7
Kemisk-teknisk industri	14·3	2·3	58·0
Kraft-, belysnings- och vattenverk . .	115·4	1·9	20·9
Byggnadsverksamhet	1·4	0·6	13·9
Summa	384·1	64·5	1 356·1

Till arbetslöner beräknades 671·7 milj. kr. eller 33·9 % av den totala byggnadskostnaden mot 615·8 milj. kr. och 35·0 % föregående år. Totalantalet dagsverken utgjorde 32·5 resp. 30·0 milj. och kostnaden per dagsverke i medeltal 20 kr. 68 öre under 1945 och 20 kr. 47 öre under 1944. Dagsverkenas fördelning på arbetargrupper var följande.

Arbetargrupp	Antal dagsverken 1 000-tal		Procentuell fördelning	
	1944	1945	1944	1945
Byggnadsgrovarbetare	11 703	14 201	39·0	43·8
Byggnadsträarbetare	7 430	8 198	24·8	25·2
Murare	3 878	3 747	12·9	11·5
Målare	1 871	1 922	6·2	5·9
Övriga arbetare	5 136	4 413	17·1	13·6
Summa	30 018	32 481	100·0	100·0

Ökningen för grovarbetare, vilken i det närmaste motsvaras av en lika stor minskning för övriga arbetare, torde huvudsakligen kunna hänföras till skiljaktigheter i redovisningen. Minskningen för murare torde däremot sammanhånga med att under 1945 en något större andel av byggnadstillstånden avsett trähus och anläggningsarbeten och en något mindre del stenhus.

Den statistiska bearbetningen omfattar även beräknad förbrukning av ett 20-tal olika slags byggnadsmaterial. Uppgifter kunna sålunda erhållas om hur mycket cement, tegel, armeringsjärn etc., som erfordras för olika grupper av byggnadsobjekt, inom olika län och orter samt med fördelning efter beslutsmånad. Det totala materialbehovet för under året beviljade byggnadsarbeten var följande.

Cement	794 000 ton	Järnbalkar	24 973 ton
Takpapp	1 281 000 m ²	Smidda rör	20 137 »
Byggnadspapp	7 484 000 »	Gjutna rör	24 263 »
Koppar t. värmeanlägg.	765 ton	Cement eller lergodsror	76 401 »
» » andra ändamål	254 »	Fönsterglas 2 m/m	1 700 000 m ²
Elledningar	2 265 »	» annat	173 000 »
Kopparlegeringar	453 »	Radiatorer	1 493 000 »
Plåt till taktäckning	920 »	Kamflänsrör	100 000 m
» » andra ändamål	7 584 »	Lättbetong	432 000 m ³
Asfalt	5 007 »	Murtegel	426 milj.
Armeringsjärn	110 610 »	Trävirke ¹	423 000 stds

¹ Avser endast nybyggnadsarbeten, jfr sid 45.

Försök ha även gjorts att med ledning av de å ansökningsformulären lämnade uppgifterna om beräknad byggnadstid samt de infordrade rapporterna om tidpunkt för påbörjandet beräkna den faktiska materialförbrukningen under olika månader. Problemet visade sig dock svårt att praktiskt bemästra. Dels kan man nämligen icke räkna med att materialförbrukningen sker likformigt under arbetets gång, dels torde leveranssvårigheter (verkstadskonflikten) och brist på arbetskraft i ett stort antal fall ha kullkastat tidsberäkningarna.

Under det gångna året har förbrukningen av trävirke tilldragit sig stor uppmärksamhet. Uppgifter härom ha icke lämnats å ansökningsformulären, utan förbrukningen har uppskattats efter uppdelning med hänsyn till de olika arbetenas art och storleksordning samt huvudsakligt byggnadsmaterial. Med ledning av uppgifterna å ansökningsformuläret om ytterväggarnas konstruktion ha nämligen samtliga arbeten avseende husbyggnad kunnat fördelas på de fyra grupperna trähus, tegelhus, lättbetonghus och betonghus. Sistnämnda uppdelning på hustyper har även kombinerats med fördelning efter dels byggnadsarbetets art, dels län och kommuntyp.

Av samtliga hus byggdes, om man ser till kostnaderna, 30·1 % av trä, 46·7 % av tegel, 19·7 % av lättbetong och 3·5 % av betong. Av en- och tvåfamiljshusen byggdes närmare 90 % av trä, medan flerfamiljshusen till något mer än hälften byggdes av tegel, till 30 % av lättbetong och till endast 15 % av trä. Tegel som byggnadsmaterial dominerar för övrigt inom samtliga grupper utom byggnader för jordbruk med binäringar samt samfärdsel och handel.

Motsvarande fördelning av husbyggnaderna på kommuntyp utvisar även intressanta variationer. I de större städerna förekomma trähus endast i ringa utsträckning. Trähusens andel ökar emellertid med sjunkande agglomerationsgrad, så att på den egentliga landsbygden över 70 % av samtliga byggnadskostnader avsåg hus uppförda av trä. Tegelhusen utgöra däremot en större del av produktionen i städer och andra tätorter än på landsbygden. Tegel som byggnadsmaterial spelar dock en förhållandevis något mindre roll i storstäderna än i de medelstora städerna, vilket förklaras av att i storstäderna lättbetongen och betongen nyttjas som byggnadsmaterial i större utsträckning än inom övriga ortsgupper. Lättbetongens andel i byggnadsproduktionen sjunker successivt med agglomerationsgraden. Betongen däremot är minst vanlig i de medelstora städerna, men förekommer på den egentliga landsbygden i nästan samma proportioner till övriga byggnadsmaterial som i storstäderna.

De lokala variationerna med avseende på huvudsakligen använt byggnadsmaterial belysas ytterligare i följande sammanställning, vari kostnaderna för under 1945 beviljade nybyggnadsarbeten avseende husbyggnader inom olika riksområden procentuellt fördelats efter huvudsakligt byggnadsmaterial.

Slutligen kan nämnas, att av totalantalet lägenheter kommo 37·5 % på trähus, 39·1 % på tegelhus och 23·4 % på hus av betong eller lättbetong.

Riksområde ¹	Trähus	Tegelhus	Betong- eller lätt- betonghus	Summa
Stockholms stad och Mälardalen	15·9	51·4	32·7	100·0
Östra Götaland	45·0	30·8	24·2	100·0
Skåne, Halland och Blekinge	19·8	70·0	10·2	100·0
Bohuslän och Vänerlän	38·6	36·9	24·5	100·0
Dalarna och nedre Norrland	40·3	45·4	14·3	100·0
Övre Norrland	63·6	29·3	7·1	100·0
Hela riket	30·1	46·7	23·2	100·0

¹ Ang. riksområdenas omfattning se 1940 års folkräkning, del III, sid. 50.

D. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap.

En värnpliktig kan, för att tillgodose arbetsmarknadens behov, under olika förutsättningar erhålla

a) uppskov enligt uppskovskungörelsen 1940 (nr 717) vilket innebär, att han på förhand befrias från skyldighet att fullgöra tjänstgöring jämlikt 28 § värnpliktlagen, eller

b) anstånd med inställelse till eller hempermittering från tjänstgöring enligt 28 § värnpliktlagen.

Uppskov grundas som regel på beslut av arbetsmarknadskommissionen (uppskovsgruppen II) eller, i fråga om vissa tjänstemän, av vederbörande statens verk eller myndighet (uppskovsgruppen I), men skall för personal i viss militär befattning eller tjänstställning eller viss ålder (under 26 år) underställas Kungl. Maj:t. Anstånd med inställelse till eller hempermittering från tjänstgöring enligt 28 § värnpliktlagen beviljas i vissa fall av truppförbandschef, i regel dock av chefen för centrala värnpliktsbyrån eller av Kungl. Maj:t i kommandoväg.

Beträffande vissa näringsgrenar med mera säsongbetonad sysselsättning ha generella bestämmelser rörande anstånd respektive hempermittering under vissa tider av yrkeskunniga värnpliktiga kunnat meddelas. Detta har sålunda varit fallet i fråga om värnpliktiga jordbrukare, personal inom skogsbruket i arbetsledareställning eller med vissa speciella arbetsuppgifter, såsom milkolare m. fl. samt värnpliktiga arbetsledare och vissa specialarbetare inom bräntorvindustrin, liksom även värnpliktig personal för sommarskötsel av sockerbeter.

Vad jordbrukare och personal inom skogsbruket beträffar, har därvid det sedan år 1940 tillämpade systemet med uppgiftskort alltså kommit till användning. Förberedelsearbetet för här nämnda åtgärder för kollektiva hempermitteringar av värnpliktiga har utförts av arbetsmarknadskommissionen i samråd med överbefälhavaren och livsmedels- respektive bränslekommissionen samt representanter för berörda näringsintressen.

Tilldelningen av uppgiftskort till värnpliktiga jordbrukare är baserad på uppgifter, som införskaffats från arbetsblocken inom jordbruket rörande

bland annat åkerarealens storlek, tillgången på värnpliktig och icke värnpliktig arbetskraft samt arbetskraftens fördelning på olika yrkeskategorier. Med ledning härav har en gradering av hempermitteringsbehovet kunnat ske med beaktande av såväl produktionssynpunkter som tillgången på icke värnpliktig arbetskraft ävensom varje enskild värnpliktigs arbetsuppgift. Uppgiftskorten ha sedan enligt nämnda gradering uppdelats i grupperna A, B och C. Grupp A omfattade värnpliktiga jordbrukare, som oundgängligen erfordrades för jordbruksdriftens upprätthållande, grupp B jordbrukare, som behövdes men som dock i nödfall kunde undvaras, och grupp C övriga jordbrukare, som erfordrades, även om tillgänglig reservarbetskraft tagits i anspråk. Inom grupperna har en uppdelning på undergrupper (1—7) gjorts efter sysselsättningens art. Antalet uppgiftskort för värnpliktiga jordbrukare, som utfärdats av länsarbetsnämnderna, har sedan år 1942 uppgått till inom grupp A 30 000, inom grupp B 45 000 och inom grupp C 90 000.

Även uppgiftskorten för den värnpliktiga skogspersonalen äro med hänsyn till de värnpliktigas speciella arbetsuppgifter indelade i olika grupper. För värnpliktig skogspersonal utfärdades av kommissionen under år 1945 sammanlagt för de olika grupperna omkring 5 300 uppgiftskort.

Vid sidan av uppgiftskorten registrerade länsarbetsnämnderna i de skogrika länen vid årsskiftet 1944/45 omkring 20 000 värnpliktiga skogskörare, sysselsatta hos skogsägare, som hade mera betydande avverkningar. På grundval av denna registrering medgavs under tiden januari—april 1945 i viss omfattning hempermittering.

Omkring 2 200 arbetsledare och specialarbetare inom brännertorvindustrien registrerades av länsarbetsnämnderna våren 1945. Med ledning av detta register hempermitterades erforderlig torvpersonal i början av april månad.

Inom de sockerbetodlande länen ha våren 1945 i likhet med tidigare år av vederbörande länsarbetsnämnder registrerats närmare 10 000 yrkesvana värnpliktiga, som beräknades bli erforderliga för sommarskötsel av sockerbetorna. Ifrågavarande värnpliktiga hempermitterades i mitten av maj månad.

Från och med den 1 juli 1945 förekommo icke längre inkallelser jämlikt 28 § värnpliktslagen. Beträffande de värnpliktiga, som därefter inkallades jämlikt den särskilda lagen om inkallelser för avvecklingsarbete m. m. (SFS 1945: 310), infordrade truppregistreringsmyndigheterna före inkallelse från vederbörande länsarbetsnämnd yttrande, huruvida ur arbetsmarknadssynpunkt bestämt hinder för inkallelse förelåg. Därest enligt länsarbetsnämnds mening värnpliktig vid viss tidpunkt med hänsyn till civil sysselsättning icke borde inkallas, fick nämligen inkallelse blott i undantagsfall äga rum. Genom detta förfaringssätt behövde under senare halvåret 1945 särskilda registreringsåtgärder icke vidtagas hos länsarbetsnämnderna för tillfredsställandet av behovet av arbetskraft för skogskörslor och betupptagning.

Kommissionen har under år 1945 efter remiss avgivit yttrande över enskilda framställningar om anstånd med inställelse till eller hempermittering från beredskapstjänstgöring från omkring 15 000 värnpliktiga. De flesta yttrandena avgåvos under första halvåret. Den successiva minskningen av anta-

let ansökningar om anstånd eller hempermittering under senare halvåret sammanhängande med avtagande behov av personal för försvarsberedskapens avveckling och länsarbetsnämndernas ovannämnda förhandsprövning från fall till fall, huruvida ur arbetsmarknadssynpunkt inkallelse kunde ske utan avsevärt avbräck i betydelsefull civil arbetsuppgift.

E. Speciella utredningar, planläggning, registrering m. m.

Statistiska utredningar. Som ett led i efterkrigsplaneringen har arbetsmarknadskommissionen på uppdrag av chefen för finansdepartementet utfört vissa utredningar rörande de ekonomiska problem, som kunna uppkomma vid omställningen efter ett vapenstillestånd. Utredningsarbetet, som påbörjades under hösten 1943, avslutades under 1945. Under året överlämnades till chefen för finansdepartementet dels en promemoria angående sysselsättningsförhållandena inom sjöfartsnäringen under och närmast efter kriget (SOU 1945: 31), dels en redogörelse för anställnings- och utbildningsförhållanden m. m. för extra och arvodesanställd civil tjänstemannapersonal vid försvarsväsendet.

Efter framställning av sakkunniga för utredning rörande handelsundervisningens och handelsutbildningens ordnande (handelsutbildningskommittén) uppdrog Kungl. Maj:t den 9 november 1945 åt arbetsmarknadskommissionen att verkställa en utredning rörande sysselsättnings- och utbildningsförhållandena på handels område. Som ett led i denna utredning beslöt kommissionen verkställa en företagsinventering beträffande varuhandeln per den 29 januari 1946.

Utredning angående statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader. Ett antal industrikommuner i Västernorrlands län, inom vilka under de senaste åren en mera kännbar arbetslöshet förekommit, funno vid början av året anledning att framföra vissa anmärkningar mot det system för statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader, som med riksdagens medgivande försöksvis tillämpats från och med år 1941. Dessa anmärkningar finnas sammanförda i en promemoria, som den 7 februari 1945 överlämnades av representanter för sex arbetslöshetstyngda kommuner under ordförandeskap av landshövdingen i länet vid en uppvaktning i socialdepartementet och arbetsmarknadskommissionen.

Vid sammanträde, som ägde rum i samband med överlämnandet av nämnda promemoria, beslöts att inom arbetsmarknadskommissionen tillsätta en kommitté, som skulle utreda frågan och framlägga förslag till eventuella förändringar. Kommittén, som stått under ordförandeskap av en representant för socialdepartementet och i övrigt utgjorts av kommunrepresentanter från Bohuslän, Västernorrlands och Gävleborgs län samt tjänstemän inom arbetsmarknadskommissionen, överlämnade sitt betänkande till kommissionen den 1 oktober 1945.

Betänkandet utmynnade i vissa förslag, som såvitt möjligt tillgodosågo de önskemål, som framförts i ovannämnda promemoria. Förslagen ha utan reservation biträtts av kommitténs ledamöter från Västernorrlands län.

Arbetsmarknadskommissionen har med skrivelse den 6 december 1945 överlämnat betänkandet till Kungl. Maj:t. I sin skrivelse har kommissionen hemställt, att Kungl. Maj:t ville giva kommissionen bemyndigande att vidtaga de åtgärder avseende statsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader, som kunna föranledas av kommitténs förslag.

Industriens lokalisering. Frågan om industriens lokalisering har under senare år alltmera aktualiserats. Framför allt har situationen på arbetsmarknaden medfört, att ökad uppmärksamhet måst ägnas åt den lokala tillgången på arbetskraft. Sedan industriföretag hos arbetsmarknadsorganen anhållit om upplysningar och råd i detta avseende, har arbetsmarknadskommissionen under år 1945 börjat bedriva rådgivande verksamhet i fråga om industriens lokalisering. Därvid har överenskommelse om samarbete träffats mellan arbetsmarknadskommissionen och Industriens produktionsråd. Arbetsmarknadskommissionen kartlägger med bistånd av länsarbetsnämnderna arbetskraftssituationen på de orter, som kunna vara lämpliga för en viss industri. Kommissionen införskaffar också från kommunerna uppgifter beträffande tomtförhållanden, bostäder, kraftförsörjning, vattentillgång, trafikförhållanden, skatter etc. och ställer materialet till respektive företagares förfogande.

Vid utredningar om den lokala tillgången på arbetskraft ha vissa uppgifter i beredskapsmönstringsregistret varit till god hjälp. Likaså har en undersökning rörande befolknings- och näringsförhållandena i rikets kommuner och tätorter, utförd vid Stockholms handelshögskolas geografiska institut, lämnat värdefull vägledning. Arbetsmarknadskommissionen har förvärvat reproduktionsrätten till nämnda utredning för att dels centralt äga tillgång till densamma, dels ställa motsvarande material för respektive län till länsarbetsnämndernas och länsstyrelsernas förfogande. Vidare har arbetsmarknadskommissionen vidtagit förberedelser för att med hjälp av länsarbetsnämnderna genomföra en kompletterande kommunundersökning, avseende i första hand närings- och sysselsättningsförhållandena.

De hittills verkställda utredningarna ha i första hand gällt frågan om lämplig förlägningsplats för industrier med övervägande kvinnlig arbetskraft. Detta förklaras av den brist på kvinnlig arbetskraft, som under senare år kännetecknat den svenska arbetsmarknaden. I några fall ha dock utredningar verkställts beträffande verkstadsföretag.

Erfarenheterna från den verksamhet, varom här är fråga, ge vid handen, att på detta område stora möjligheter föreligga för en fruktbringande samverkan mellan arbetsmarknadsorganen och näringslivet.

Varselsystemet. För den praktiska administrationen av sysselsättningspolitiken krävas snabba informationer och förhandsomdömen om förändringar i

sysselsättningen inom olika näringsgrenar och på olika orter. I samband med efterkrigsplaneringen organiserades därför under 1944 ett rapportsystem för att systematiskt inhämta förhandsuppgifter från företagare om beräknade kommande avskedanden och permitteringar av arbetskraft inom respektive företag (se verksamhetsberättelsen för 1944). Härvid medverka, förutom de uppgiftslämnande företagen, socialstyrelsen, Industriens produktionsråd (f. d. Industriens omställningskommitté) samt länsarbetsnämnderna. Under 1945 har rapportsystemet utbyggt att gälla jämväl förhandsuppgifter från företagare om planerade större återintagningar och nyanställningar av arbetskraft. Vidare har speciell uppmärksamhet ägnats åt att göra systemet så effektivt som möjligt.

Projektering av beredskapsarbeten. Under första halvåret 1944 beviljade kommissionen av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering i vissa fall statsbidrag till kostnader för projektering av beredskapsarbeten, huvudsakligast vatten- och avloppsledningsföretag. Genom beslut den 4 augusti 1944 ställde Kungl. Maj:t efter framställning av investeringsutredningen av anslaget till planläggning av vissa anläggningsarbeten till kommissionens förfogande ett belopp av 500 000 kronor att av kommissionen användas för bidrag till detaljplanering av kommunala och enskilda anläggningsarbeten, och genom beslut den 10 november 1944 ställde Kungl. Maj:t av samma anslag efter framställning av kommissionen ytterligare 1 000 000 kronor till kommissionens förfogande för samma ändamål.

De riktlinjer, efter vilka kommissionen beviljar statsbidrag för planering av arbeten, innebär bl. a., att bidrag beviljas till

dels svårt skattetyngda kommuner med omfattande arbetslöshet,

dels kommuner, vilkas arbetslöshetsutgifter vid en arbetslöshetskris kunna beräknas bli särskilt betungande för kommunen,

dels ock kommuner med svag ekonomisk ställning, vilka önska utföra vissa arbetsobjekt och äro villiga att mottaga arbetskraft från annan ort för själva anläggningarnas utförande.

Vid meddelandet av statsbidrag har bidragets storlek uträknats på sätt framgår av kommissionens cirkulär nr B 5 (1945).

Bidrag ha beviljats till projektering av företag av olika slag, såsom anläggningar för vattenförsörjning och avlopp, enskilda vägbyggnader och vissa husbyggnader. Efterföljande sammanställning utvisar omfattningen av beviljade bidrag för varje län under år 1945.

Under år 1944 beviljades planeringsbidrag från dessa anslag med 531 885 kronor.

Frånräknas kostnaderna för hantlangning och stakningsvirke, vilka kostnader i de allra flesta fall vederbörande bidragstagare helt få vidkännas, uppgå de beräknade statsbidragsberättigade planeringskostnaderna 1944 och 1945 till 2 285 217 kronor. För planering av dessa arbeten ha i statsbidrag beviljats 1 368 197 kronor, vilket motsvarar en bidragsandel av i genomsnitt 60 %. De beviljade bidragen beröra 126 olika företag.

L ä n	Bidrag kronor	Slag av arbetsobjekt		
		Vatten o. avloppsledn.	Enskilda vägar	Övrig byggnads- verksamhet
Stockholms	11 750	6 750	—	5 000
Uppsala	750	—	—	750
Södermanlands	—	—	—	—
Östergötlands	13 050	13 050	—	—
Jönköpings	18 990	18 990	—	—
Kronobergs	15 550	15 550	—	—
Kalmar	4 950	4 950	—	—
Gotlands	—	—	—	—
Blekinge	154 908	154 173	735	—
Kristianstads	15 750	15 750	—	—
Malmöhus	1 400	—	1 400	—
Hallands	4 000	—	—	4 000
Göteborgs o. Bohus	24 930	16 500	1 430	7 000
Älvsborgs	—	—	—	—
Skaraborgs	2 750	2 750	—	—
Värmlands	37 025	32 825	4 200	—
Örebro	—	—	—	—
Västmanlands	—	—	—	—
Kopparbergs	22 700	22 700	—	—
Gävleborgs	177 800	177 800	—	—
Västernorrlands	89 042	70 244	4 248	14 550
Jämtlands	17 300	17 300	—	—
Västerbottens	59 800	59 800	—	—
Norrbottnens	163 867	153 200	3 092	7 575
Summa	836 312	782 332	15 105	38 875

Av tabellen framgår, att anläggningar för vattenförsörjning och avlopp dominera, i det icke mindre än ungefär 94 % av de medel, som under år 1945 fördelats, avse planering av dylika anläggningar.

Till 124 företag har kommissionen av olika orsaker ej ansett sig böra lämna statsbidrag. Av dessa senare företag ha icke mindre än 57 antingen varit färdigplanerade eller så pass färdiga, att statsbidrag för planeringskostnaderna icke ansetts böra utgå från här ifrågavarande anslag.

Den 31 december 1945 förelågo hos kommissionen 103 ansökningar om statsbidrag till planering av kommunala och enskilda arbeten med en sammanlagd ungefärlig planeringskostnad av 1 580 000 kronor. I den mån statsbidrag kan komma att beviljas till planering av dessa arbeten, kan sammanlagda statsbidragskostnaden uppskattas till ungefär 900 000 kronor.

I avsikt att vid en eventuellt inträdande kris på arbetsmarknaden ha en reserv av välbelägna och lämpliga företag planerade och tillgängliga ha på arbetsmarknadskommissionens initiativ redan år 1941 igångsatts s. k. generalplaneutredningar för vattenförsörjning och avlopp. Utredningarna utföras genom respektive länsstyrelser med hjälp av sakkunniga konsulterande ingenjörer, och utredningskostnaderna bestridas helt av medel, som kommissionen ställer till vederbörande länsstyrelses disposition av anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering.

I den mån de pågående generalplaneutredningarna bliva slutförda i de olika länen, torde omfattningen av antalet ansökningar angående detaljplaneringar liksom deras sammanlagda kostnad komma att öka avsevärt.

Efterföljande sammanställning utvisar de under år 1945 beviljade generalplaneutredningarna och kostnaderna för desamma.

L ä n	Antal berörda kommuner	Kostnad
Jönköpings	66	90 000
Kalmar	70	90 000
Kristianstads	104	125 000
Malmöhus	90	115 000
Hallands	38	55 000
Göteborgs o. Bohus	176	100 000
Värmlands	38	110 000
Västerbottens	24	120 000
	Summa 606	805 000

Tidigare ha anslag lämnats till länsstyrelserna i Stockholms, Kronobergs, Blekinge, Älvsborgs, Örebro, Västmanlands, Kopparbergs, Gävleborgs, Väster-norrlands och Norrbottens län för liknande ändamål, varvid början gjordes i Västernorrlands och Norrbottens län. Kostnaderna för dessa tidigare beviljade generalplaneutredningar uppgå till 865 000 kronor.

Krigsindustriens planering för produktion har under 1945 vidmakthållits. Arbetet har liksom förut bedrivits i nära och kontinuerligt samarbete med såväl industrikommissionen som krigsmaterielverket. Samarbetet mellan företagen och arbetsmarknadskommissionen har varit gott. Besök av representanter för arbetsmarknads- och industrikommissionerna ha företagits vid ett 100-tal företag. Besöken — ävensom konferenser på initiativ från båda hållen — ha avsett att vidmakthålla ett ömsesidigt förtroende samt att hos industrien bevara vanan att planera personalanvändningen för krigsproduktion.

Genom avtal med riksförsäkringsanstalten i egenskap av chefsmyndighet för yrkesinspektionen knöt arbetsmarknadskommissionen inom varje län från och med senare halvåret 1942 en tjänsteman inom yrkesinspektionen, vanligen en driftsingenjör, till varje länsarbetsnämnd i egenskap av konsultent. Dessa industrikonsulenter medverkade på ett förtjänstfullt sätt vid länsarbetsnämndernas planeringsarbete för den krigsviktiga industrien. Sedan den militära beredskapen avvecklats, syntes emellertid yrkesinspektionens personal icke längre böra betungas med ett direkt deltagande i nämnda planeringsarbete, varför arbetsmarknadskommissionen i samråd med riksförsäkringsanstalten fr. o. m. den 1 september 1945 indragit samtliga industrikonsulentbefattningar.

Då det måste anses vara av stort värde för det fortsatta planeringsarbetet att nämnderna bibehålla kontakten med yrkesinspektionens befattningshavare och äga möjlighet att för planeringsarbetet tillgodogöra sig deras sak-

kunskap, har kommissionen efter samråd med riksförsäkringsanstalten i sådant syfte förordnat de förutvarande industrikonsulenterna eller andra befattningshavare inom yrkesinspektionen till sakkunniga för ifrågavarande planeringsarbete.

Nya anvisningar beträffande registrering i länsarbetsnämndernas *beredskapsregister* av icke värnpliktig personal, avsedd att under krig tagas i anspråk av civilförsvaret, ha jämlikt kungörelsen den 30 augusti 1941 (nr 720), ändrad genom kungörelsen den 14 september 1944 (nr 649), under året lämnats civilförsvarscheferna. Härvid har erforderligt samråd ägt rum med civilförsvarsstyrelsen.

Den 1 oktober 1945 voro 970 339 personer (544 153 män och 426 186 kvinnor) registrerade i beredskapsregistret, därav för civilförsvaret omkring 492 500 personer (307 850 män och 184 650 kvinnor) samt för byggnads- och reparationsberedskapen (BRB), hemvärnet, frivilliga försvarsorganisationer m. fl. 171 328 personer (105 300 män och 66 028 kvinnor). Av återstående registrerade utgjorde 306 385 personer (män och kvinnor) frivillig eller s. k. anvisad reservarbetskraft för jordbruket och den krigsviktiga industrien m. m. Med frivillig reservarbetskraft avses sådan personal, med vilken myndighet eller företag i samband med viss utbildning av densamma eller eljest träffat avtal om att vid krig eller krigsfara stå till myndighetens eller företagets förfogande för att ersätta hos myndigheten eller företaget anställd personal, som inkallats till militärtjänstgöring, eller för att i övrigt utfylla myndighetens eller företagets egen personalstyrka i planlagd omfattning. Anvisad reservarbetskraft utgöres av personer, som av länsarbetsnämnderna bl. a. med ledning av uppgifterna till 1943 års beredskapsmönstring registrerats i beredskapsregistret för att i händelse av krig utfylla den personalbrist vid jordbruket och den krigsviktiga industrien m. m., som återstår sedan den frivilliga reservarbetskraften ianspråktagits. Antalet som frivillig reservarbetskraft registrerade utgjorde 147 253 personer. Av dessa hade 39 381 (7 058 män och 32 323 kvinnor) bundit sig för arbetsuppgift inom den krigsviktiga industrien och 86 451 (33 040 män och 53 411 kvinnor) för arbetsuppgift inom jordbruket. Som anvisad reservarbetskraft hade 159 132 personer registrerats. Av dessa avsågos 74 555 personer (46 980 män och 27 575 kvinnor) för den krigsviktiga industrien och 73 270 personer (20 913 män och 52 357 kvinnor) för jordbruket.

I överensstämmelse med Kungl. Maj:ts beslut den 17 december 1943 har det genom 1943 års beredskapsmönstring (kungörelse den 16 oktober 1942, nr 819) insamlade uppgiftsmaterialet också under år 1945 hållits i aktuellt skick.

I *mönstringsregistren* redan befintliga blanketter ha således försetts med uppgift om flyttning mellan olika församlingar samt om ändring av efternamn i samband med vigsel och i samband med antagande av nytt släktnamn. Uppgift beträffande flyttning från en fastighet till en annan inom

samma församling har dock icke under året införts i mönstringsregistren. Pastors skyldighet att lämna dylik flyttningssuppgift har efter underdånig framställning från kommissionen upphävts genom kungörelse den 12 oktober 1945 (nr 694).

Mönstringsregistren ha tillförts mönstringsuppgifter från svenska medborgare födda år 1930, i samband med den mönstring av dessa, som anordnats vid årsskiftet 1944/45. Enligt kungörelse den 12 oktober 1945 (nr 695) skall — efter framställning av kommissionen — dock icke skyldighet att lämna mönstringsuppgift föreligga för den, som under kalenderåret fyller 15 år. Jämlikt 9 § i kungörelsen den 17 december 1943 (nr 928), ha mönstringsuppgifter från värnpliktiga, som under 1944 fyllt 47 år och sålunda vid årsskiftet 1944/45 utträtt ur värnpliktsåldern, infordrats och insortrats i mönstringsregistren. Mönstringsuppgifter ha också av vederbörande länsarbetsnämnder infordrats från de vid de militära inskrivningsförrättningar- na frikallade och från dem som entledigats från anställning eller befattning vid krigsmakten.

Avregistrering från mönstringsregistren har skett av personer, som avlidit, och av män, som inskrivits såsom värnpliktiga eller eljest registrerats vid krigsmakten.

Arbetsblockorganisationen. Under år 1945 ha nya och förenklade mobiliseringsplaner legat till grund för fördelningen av uppgiftskorten för värnpliktiga jordbrukare. Länsblockledarna ha överfört vissa i mobiliseringsplanerna förekommande uppgifter jämte uppgifter rörande reservarbetskraft till länsammandrag, vilka i sin tur ligga till grund för ett nytt rikssammandrag.

För att jordbrukets ökade arbetskraftsbehov under sträsädesskörden skulle bli tillgodosett utverkades, såsom förut nämnts å s. 28, omfattande hempermitteringar av årets rekryter, vilka utplacerades genom arbetsförmedlingarnas och överblockledarnas försorg. Jordbruket har även på sätt som framgår av lämnad redogörelse å s. 27 ff. under året tillförts avsevärd s. k. frivillig arbetskraft.

Under ledning av hushållningssällskapen ha med statsbidrag från arbetsmarknadskommissionen hållits 58 kurser för reservmaskinskötare, som skola kunna disponeras för jordbruksarbete i händelse av krig. Under året utbildades på detta sätt 1 255 personer, varför sammanlagda antalet utbildade reservmaskinskötare nu uppgår till omkring 9 500. Arbetsmarknadskommissionen beviljar sedan oktober 1945 icke längre statsbidrag till dessa kurser.

Förskott jämlikt kungörelsen den 16 juli 1943 om förskott av statsmedel i vissa fall i samband med arbetsblockverksamheten inom jordbruket har under året beviljats med ett belopp av 600 kronor. Av föregående år beviljade förskott ha 2 156 kronor återbetalats. Befrielse från återbetalningsskyldighet har under året av riksblockmyndigheten meddelats för ett sammanlagt belopp av 4 649 kronor. De förskott, som vid årets slut återstodo att återbetala, uppgingo till sammanlagt 1 458 kronor. Efter den 1 juli 1945 har förskott icke beviljats.

Utöver de beredskapsuppgifter, för vilka ovan redogjorts, har verksamheten

även under år 1945 i viss utsträckning omfattat en del sekundära uppgifter, för vilka en översikt lämnades i kommissionens verksamhetsberättelse för år 1944. Riksblockmyndigheten har sålunda verkställt en inventering beträffande blockmedlemmarnas möjligheter att utföra vedkörning under tiden juni—september 1945 samt i samband därmed bedrivit propaganda för största möjliga anslutning bland blockmedlemmarna under läns- och överblockledarnas ledning. Enligt den 1 juni inkomna rapporter kunde sammanlagt omkring 300 000 dagsverken ställas till förfogande.

Sedan länsblockledarnas arbetsuppgifter efter den förstärkta försvarsberedskapens upphörande betydligt minskat i omfattning, äro samtliga från och med den 1 oktober anställda mot dagarvode och tjänstgöra endast efter anmodan av vederbörande länsblockmyndighet.

F. Hjälpverksamheten för arbetslösa.

I fråga om principerna för hjälpverksamhetens bedrivande ha inga ändringar vidtagits under året. Det system för statsbidrag till den kommunala hjälpverksamheten, som av Kungl. Maj:t godkändes den 6 december 1940, tillämpades även under 1945. Under året har emellertid kommissionen hemställt hos Kungl. Maj:t om bemyndigande att vidtaga vissa ändringar i statsbidragssystemet (se s. 48 f.). I det följande lämnas en redogörelse för verksamhetens omfattning och utformning.

Hjälsökandeklienteletets omfattning och sammansättning.

Uppgifter om antalet hjälpsökande arbetslösa vid slutet av varje månad under åren 1936—1945 ingå i de sammanfattande uppgifter om arbetsmarknaden, som lämnas i bilaga 14. Av bilagan framgår, att antalet hjälpsökande arbetslösa under hela år 1945 var mindre än år 1944. Under den senaste 10-årsperioden var det endast år 1943, som kunde uppvisa lägre antal hjälpsökande. Vid jämförelse tillbaka i tiden bör dock beaktas, att den fortskridande tillväxten av medlemsantalet i de erkända arbetslöshetskassorna inverkat på hjälpsökandesiffrorna (jfr s. 25 ff.). Liksom under föregående år voro hjälpsökandetalen högst under årets första kvartal. De voro dock lägre än under motsvarande tid 1944. Hjälsökandeantalet var lägst i augusti och september, varefter en mindre säsongmässig stegring gjorde sig gällande. Under årets sista kvartal nådde antalet dock ej tillnärmelsevis samma höjd som under det första.

Antalet kommuner, som rapporterade arbetslöshet, redovisas i *tab. 14*. Detta antal var genomgående något mindre än motsvarande under närmast föregående år. Minimum under 1945 noterades för september med endast 171 rapporterade kommuner. Vid 1945 års utgång rapporterade 203 av rikets 2 514 kommuner arbetslöshet. Folkmängden i de rapporterade kommunerna uppgick dock till 45·3% av folkmängden i hela riket. I 171 kommuner (84·2% av rapportkommunerna) var antalet hjälpsökande mindre

Tab. 16. Antal hjälpsökande arbetslösa inom olika län åren 1936—1945. Årsmedeltal.

L ä n	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Stockholms stad.....	3 436	2 053	1 323	986	1 903	4 131	2 313	1 424	1 566	1 913
Stockholms	1 132	416	187	153	277	1 227	569	168	182	123
Uppsala	470	265	282	227	137	230	120	56	62	72
Södermanlands	273	160	157	109	158	350	70	10	66	103
Östergötlands	774	524	466	362	260	534	337	91	247	172
Jönköpings.....	628	295	219	218	183	309	152	65	91	73
Kronobergs	452	164	142	187	110	133	43	15	8	3
Kalmar	1 080	420	410	399	276	502	198	76	145	135
Gotlands	129	102	100	71	29	70	49	38	49	69
Blekinge	1 612	814	637	794	323	303	142	91	169	164
Kristianstads	342	132	107	104	55	87	43	22	25	11
Malmö stad.....	1 189	862	779	562	957	1 331	755	339	253	191
Malmöhus i övrigt....	1 713	1 248	1 096	661	498	767	494	251	250	172
Hallands.....	574	409	371	253	159	260	143	36	86	97
Göteborgs stad	2 399	1 283	1 186	1 047	2 630	4 574	2 398	1 206	971	823
Göteborgs och Bohus i övrigt	3 332	2 022	1 724	1 541	1 736	2 353	2 001	1 298	1 254	973
Älvsborgs	765	427	279	231	207	276	114	50	175	69
Skaraborgs	455	203	196	82	32	83	40	29	38	23
Värmlands	1 669	513	515	1 121	309	325	214	182	546	232
Örebro	887	329	199	168	210	200	92	128	160	113
Västmanlands.....	174	57	46	44	51	80	19	1	17	4
Kopparbergs	1 195	274	121	154	105	66	31	16	35	35
Gävleborgs	1 874	747	554	742	336	499	167	79	306	195
Västernorrlands	5 072	2 809	3 266	3 954	1 927	2 685	1 484	1 271	3 265	1 920
Jämtlands	307	30	25	212	43	65	13	1	18	24
Västerbottens	897	299	345	637	191	332	85	26	282	199
Norrbottnens.....	2 773	1 359	1 457	2 537	265	447	220	112	989	853
Hela riket	35 601	18 213	16 189	17 556	13 367	22 219	12 306	7 081	11 255	8 761
Städer	15 893	10 272	8 643	6 887	8 704	15 020	8 131	4 325	4 975	4 552
Landsbygd	19 708	7 941	7 546	10 669	4 663	7 199	4 175	2 756	6 280	4 209

än 1 0/0 av folkmängden, i 23 kommuner 1—2 0/0, i 9 kommuner mer än 2 0/0. Tre kommuner, alla belägna i Göteborgs och Bohus län, hade en arbetslöshet överstigande 3 0/0 av folkmängden. Dessa voro Askum (3·1 0/0), Näsinge (3·2 0/0) samt Svenneby (3·8 0/0).

Av tab. 15 framgår, att de hjälpsökandes fördelning på geografiska områden företedde vissa avvikelser från den fördelning, som förelåg under föregående år. Den främsta anledningen härtill var, att arbetslösheten under året ökat i Stockholms stad, samtidigt som den undergått en betydande minskning i Västernorrlands län. Arbetslösheten var dock fortfarande betydande i sistnämnda län. Stockholms stad och Västernorrlands läns landsbygd redovisade vardera en femtedel av medelantalet hjälpsökande arbetslösa 1945. Av samtliga hjälpsökande voro under 1945 52·0 0/0 hemmahörande i städer, därav 33·4 0/0 i storstäder, och 48·0 0/0 på landsbygden.

Ytterligare uppgifter om arbetslöshetens geografiska fördelning lämnas i tab. 16, vari redovisas medelantalet hjälpsökande i varje län under åren 1936—1945, och i tab. 17, vari nämnda årsmedeltal satts i relation till hela folk-

Tab. 17. Antal hjälpsökande arbetslösa på 1 000 invånare inom olika län åren 1936—1945. Årsmedeltal.

Län	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Stockholms stad.....	6.4	3.8	2.4	1.7	3.3	7.0	3.9	2.3	2.5	2.9
Stockholms	4.2	1.5	0.7	0.5	1.0	4.3	2.0	0.6	0.6	0.4
Uppsala	3.4	1.9	2.0	1.6	1.0	1.7	0.9	0.4	0.4	0.5
Södermanlands.....	1.4	0.8	0.8	0.6	0.8	1.8	0.4	0.1	0.3	0.5
Östergötlands	2.5	1.7	1.5	1.2	0.8	1.7	1.1	0.3	0.8	0.5
Jönköpings	2.7	1.2	0.9	0.9	0.8	1.3	0.6	0.3	0.4	0.3
Kronobergs	2.9	1.1	0.9	1.2	0.7	0.9	0.3	0.1	0.1	0.0
Kalmar.....	4.7	1.8	1.8	1.7	1.2	2.2	0.9	0.3	0.6	0.6
Gotlands.....	2.2	1.8	1.7	1.2	0.5	1.2	0.8	0.6	0.8	1.2
Blekinge	11.0	5.6	4.4	5.5	2.2	2.1	1.0	0.6	1.1	1.1
Kristianstads	1.4	0.5	0.4	0.4	0.2	0.4	0.2	0.1	0.1	0.0
Malmö stad.....	8.4	6.0	5.3	3.7	6.2	8.6	4.8	2.1	1.6	1.1
Malmöhus i övrigt....	4.5	3.3	2.9	1.8	1.3	2.1	1.3	0.7	0.7	0.5
Hallands	3.8	2.7	2.4	1.7	1.0	1.7	0.9	0.2	0.6	0.6
Göteborgs stad	9.3	4.9	4.4	3.8	9.4	16.3	8.5	4.2	4.7	2.7
Göteborgs och Bohus i övrigt	15.8	9.6	8.3	7.5	8.5	11.5	9.8	6.4	4.3	15.0
Älvsborgs.....	2.4	1.3	0.9	0.7	0.6	0.8	0.3	0.2	0.5	0.2
Skaraborgs.....	1.9	0.8	0.8	0.3	0.1	0.3	0.2	0.1	0.2	0.1
Värmlands	6.1	1.9	1.9	4.2	1.2	1.2	0.8	0.7	2.0	0.9
Örebro	4.1	1.5	0.9	0.8	0.9	0.9	0.4	0.6	0.7	0.5
Västmanlands.....	1.1	0.3	0.3	0.3	0.3	0.5	0.1	0.0	0.1	0.0
Kopparbergs	4.8	1.1	0.5	0.6	0.4	0.3	0.1	0.1	0.1	0.1
Gävleborgs.....	6.7	2.7	2.0	2.7	1.2	1.8	0.6	0.3	1.1	0.7
Västernorrlands	18.0	10.0	11.7	14.2	7.0	9.7	5.4	4.6	11.8	6.9
Jämtlands	2.2	0.2	0.2	1.5	0.3	0.5	0.1	0.0	0.1	0.2
Västerbottens	4.2	1.4	1.6	2.9	0.9	1.5	0.4	0.1	1.3	0.9
Norrbottnens.....	13.4	6.5	6.9	12.0	1.2	2.1	1.0	0.5	4.4	3.7
Hela riket	5.7	2.9	2.6	2.8	2.1	3.5	1.9	1.1	1.7	1.3
Städer	7.4	4.7	3.9	3.0	3.7	6.3	3.3	1.7	1.9	1.7
Landsbygd	4.8	2.0	1.9	2.6	1.2	1.8	1.1	0.7	1.6	1.1

¹ Ökningen i förhållande till 1944 beror på folkmängdsminskning genom Västra Frölunda sockens inkorporering med Göteborgs stad.

mängden i respektive län. Det absoluta antalet hjälpsökande var alltså störst i Västernorrlands län. Stockholms stad utvisade emellertid ett nästan lika stort årsmedeltal. På tredje och fjärde plats följde Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs stad samt Norrbottens län. Gynnsammast ställda i arbetslöshetshänseende voro Kronobergs, Västmanlands och Kristianstads län.

Även i förhållande till folkmängden var arbetslösheten fortfarande störst i Västernorrlands län, närmast följt av Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs stad, Norrbottens län, Stockholms stad samt Göteborgs stad. Av de i tabellen redovisade områdena, som hade någon mera betydande arbetslöshet, var det endast Stockholms stad, som 1945 utvisade högre arbetslöshetssiffror i förhållande till folkmängden än 1944.

I *bilaga 1* lämnas uppgifter om arbetslöshetsförhållandena i samtliga kommuner, som rapporterade arbetslöshet den 31 december åren 1944 och 1945.

Tab. 18. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper åren 1936—1945.
Årsmedeltal.¹

Yrkesgrupper	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Antal										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	1 739	514	891	2 121	355	410	209	112	430	267
Jordbruk	790	295	242	321	162	221	118	38	105	95
Skogshushållning	949	219	649	1 800	193	189	91	74	325	172
<i>Industri och hantverk</i> ..	17 684	9 347	8 348	8 283	8 239	14 835	8 341	4 599	7 190	5 131
Malmbrytning och metallindustri	2 840	1 138	1 013	932	673	1 126	509	251	482	695
Jord- och stenindustri	3 845	1 841	1 338	1 481	1 458	2 147	1 780	1 146	1 125	898
Trävaruindustri	4 262	2 406	2 409	2 475	1 290	1 576	814	542	1 031	545
Pappers- o. grafisk ind.	854	434	391	347	538	1 136	336	398	1 095	431
Byggnadsverksamhet	3 805	2 317	2 195	2 317	3 705	7 895	4 301	1 908	3 205	2 380
Övriga industrier....	2 078	1 211	1 002	731	575	955	601	354	252	182
<i>Handel, samfärdsel, förvaltning m. m.</i>	4 379	2 651	2 100	1 782	2 250	4 193	2 374	1 474	1 997	1 938
<i>Arbete, ej hänfört till annan grupp</i>	11 799	5 701	4 850	5 370	2 523	2 781	1 382	896	1 638	1 425
Summa	35 601	18 213	16 189	17 556	13 367	22 219	12 306	7 081	11 255	8 761
Procent										
<i>Jordbruk och skogshushållning</i>	4.9	2.8	5.5	12.1	2.7	1.8	1.7	1.6	3.8	3.0
Jordbruk	2.2	1.6	1.5	1.8	1.2	1.0	1.0	0.5	0.9	1.0
Skogshushållning	2.7	1.2	4.0	10.3	1.5	0.8	0.7	1.1	2.9	2.0
<i>Industri och hantverk</i> ..	49.7	51.3	51.6	47.2	61.6	66.8	67.8	64.9	63.9	58.6
Malmbrytning och metallindustri	8.0	6.3	6.2	5.3	5.0	5.1	4.1	3.5	4.3	7.9
Jord- och stenindustri	10.8	10.1	8.3	8.4	10.9	9.7	14.5	16.2	10.0	10.3
Trävaruindustri	12.0	13.2	14.9	14.1	9.7	7.1	6.6	7.7	9.2	6.2
Pappers- o. grafisk ind.	2.4	2.4	2.4	2.0	4.0	5.1	2.7	5.6	9.7	4.9
Byggnadsverksamhet	10.7	12.7	13.6	13.2	27.7	35.5	35.0	26.9	28.5	27.2
Övriga industrier....	5.8	6.6	6.2	4.2	4.3	4.3	4.9	5.0	2.2	2.1
<i>Handel, samfärdsel, förvaltning m. m.</i>	12.3	14.6	13.0	10.1	16.8	18.9	19.3	20.8	17.8	22.1
<i>Arbete ej hänfört till annan grupp</i>	33.1	31.3	29.9	30.6	18.9	12.5	11.2	12.7	14.5	16.3
Summa	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹ För tiden ^{31/1} 1938—^{30/6} 1940 ha i statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa, för vilka månatliga uppgifter om yrkesfördelningen icke föreligger under denna tid, fördelats på yrkesgrupper med ledning av vissa specialundersökningar.

I tab. 18 meddelas uppgifter om de arbetslösas fördelning på yrkesgrupper åren 1936—1945. Av tabellen framgår, att inga större förskjutningar i yrkesfördelningen förekommit sedan föregående år. Endast en yrkesgrupp, nämligen malmbrytning och metallindustri, uppvisade 1945 ett större antal hjälpsökande arbetslösa än 1944. Inom samtliga övriga yrkesgrupper var antalet arbetslösa lägre. Den största minskningen kunde konstateras inom yrkesgruppen pappers- och grafisk industri, vilken 1945 endast omfattade 4.9 0/0 av samtliga hjälpsökande mot 9.7 0/0 år 1944.

Tab. 19. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på åldersgrupper vid vissa tidpunkter åren 1936—1945.

Tidpunkt	A n t a l				P r o c e n t			
	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa ¹	16—25 år	26—50 år	över 50 år	Summa
³¹ / ₇ 1936	3 899	11 449	4 582	19 930	19·6	57·4	23·0	100·0
³¹ / ₆ 1937	1 031	4 911	2 858	8 800	11·7	55·8	32·5	100·0
³⁰ / ₁₁ 1939	1 799	8 064	3 526	13 389	13·5	60·2	26·3	100·0
³¹ / ₇ 1940	408	4 445	3 049	7 902	5·2	56·2	38·6	100·0
³¹ / ₁₂ 1940	2 470	14 186	6 813	23 469	10·5	60·5	29·0	100·0
³¹ / ₇ 1941	1 167	9 225	5 813	16 205	7·2	56·9	35·9	100·0
³¹ / ₁₂ 1941	1 438	10 459	7 686	19 583	7·3	53·4	39·3	100·0
³¹ / ₇ 1942	225	2 974	3 760	6 959	3·2	42·7	54·1	100·0
³¹ / ₁₂ 1942	412	3 885	4 295	8 592	4·8	45·2	50·0	100·0
³¹ / ₇ 1943	123	1 498	2 950	4 571	2·7	32·8	64·5	100·0
³¹ / ₁₂ 1943	659	5 686	5 331	11 676	5·6	48·7	45·7	100·0
³¹ / ₇ 1944	319	3 279	3 715	7 313	4·4	44·8	50·8	100·0
³¹ / ₁₂ 1944	800	5 550	4 694	11 044	7·2	50·3	42·5	100·0
³¹ / ₇ 1945	196	2 249	3 521	5 966	3·3	37·7	59·0	100·0
³¹ / ₁₂ 1945	234	3 109	3 953	7 296	3·2	42·6	54·2	100·0

¹ För åren 1936—1939 överensstämma icke summasiffrorna med hela antalet hjälpsökande, då åldersuppgifter saknas för ett mindre antal hjälpsökande vid resp. tidpunkter. För ³⁰/₁₁ 1939 saknas dessutom åldersuppgifter för vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa.

En fullständig fördelning på län och yrkesgrupper av den 31 december 1945 anmälda hjälpsökande är intagen i *bilaga 2*. De yrkesgrupper, som vid utgången av 1945 uppvisade ett mera betydande antal arbetslösa, voro byggnadsverksamhet (2 356), arbete ej hänfört till annan grupp (1 305), jord- och stenindustri (812), träindustri (416, därav sågverksindustri 377), landtransport (396) samt malmbrytning och metallindustri (326).

I *tab. 19* meddelas uppgifter om arbetslöshetsklienteletets ålderssammansättning vid vissa tidpunkter åren 1936—1945. Av tabellen framgår, att antalet hjälpsökande i åldern 50 år och däröver vid 1945 års slut utgjorde en större del av klientelet än vid samma tidpunkt tidigare år. Antalet hjälpsökande i åldern 16—25 år uppgick endast till 3·2 % av samtliga hjälpsökande.

Kvinnorna utgjorde under 1945, liksom förut, en obetydlig del av de hjälpsökande. Under 1945 voro i genomsnitt 56 av samtliga hjälpsökande kvinnor. Vid årets utgång voro 43 (0·6 %) kvinnor anmälda.

Alltifrån den 1 juli 1934 gälla i vissa avseenden särskilda bestämmelser rörande i vistelsekommun *icke hemortsberättigade* hjälpsökande arbetslösa. Antalet sådana hos arbetslöshetsnämnderna anmälda arbetslösa har under de gångna åren städse varit ringa. Vid 1945 års utgång voro 103 eller 1·4 % av samtliga hjälpsökande icke hemortsberättigade i den kommun, där de erhållit eller sökt arbetslöshetshjälp.

Arbetslinjen.

Statliga arbeten i arbetsmarknadscommissionens regi. De arbeten, som kommissionen under år 1945 åtagit sig att utföra, ha varit väg-, farleds-,

Tab. 20. Antal arbetslösa sysselsatta vid arbeten i arbetsmarknadskommisionens regi¹ åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %	1945	Hänvisade från		Hela antalet	Därav från städer %
	städer	landsbygd				städer	landsbygd		
1936	3 124	5 944	9 068	34·5	Januari.....	789	732	1 521	51·9
1937	1 896	2 316	4 212	45·0	Februari	792	792	1 584	50·0
1938	956	995	1 951	49·0	Mars	802	854	1 656	48·4
1939	517	994	1 511	34·2	April.....	843	765	1 608	52·4
1940	543	620	1 163	46·7	Maj	805	800	1 605	50·2
1941	1 519	1 281	2 800	54·3	Juni	742	580	1 322	56·1
1942	1 018	1 177	2 195	46·4	Juli	718	408	1 126	63·8
1943	735	709	1 444	50·9	Augusti.....	721	371	1 092	66·0
1944	750	940	1 690	44·4	September ..	739	383	1 122	65·9
1945	785	585	1 370	57·3	Oktober	804	411	1 215	66·2
					November ..	851	453	1 304	65·3
					December....	815	474	1 289	63·2

¹ Omfattar t. o. m. juni 1940 statliga reservarbeten (inklusive statliga arkivarbeten) samt därefter statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi och statliga arkivarbeten samt fr. o. m. april 1942 även musikerhjälp.

vatten- och avlopps- samt flygfältsanläggningar, fornvårdsarbeten samt en byggnad för fritidsanläggning. Vidare ha en del huvudsakligen kompletterande försvarsarbeten utförts. Uppgifter angående försvarsarbeten ingå ej i det följande annat än i fråga om antalet sysselsatta arbetare och medeldagsförtjänster. En fullständig förteckning över andra arbeten, som kommissionen under år 1945 åtagit sig, återfinnes i *bilaga 3*. Kostnaderna för dessa arbeten uppgå till sammanlagt 9 036 335 kronor. Kostnadernas fördelning på olika län framgår av *bilaga 8*. En förteckning över under år 1945 avslutade arbeten — andra än försvarsarbeten — lämnas i *bilaga 4*.

Antalet arbetslösa sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi under åren 1936—1945 redovisas i *tab. 20*. Under 1945 sysselsattes i genomsnitt 1 370 arbetslösa, varav 57·3 % voro hänvisade från städer. Av hela antalet sysselsatta arbetslösa voro 66·7 % försörjningspliktiga.

Enligt en undersökning avseende slutet av september 1945 voro av de vid kommissionens beredskapsarbeten sysselsatta hänvisade arbetslösa 82·8 % sysselsatta inom hänvisningslänet mot 79·7 % vid samma tid 1944. Av arbetarna kunde 62·2 % utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister) och 37·8 % bodde i av kommissionen tillhandahållen förläggning eller undantagsvis i genom egen försorg anskaffad tillfällig bostad. Vid statliga beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa åtnjuta vissa sociala förmåner, såsom fri resa till och under vissa förutsättningar från arbetsplatsen, ersättning med 2 kronor per dag för sjukdagar m. m. De arbetare, som utnyttja av kommissionen tillhandahållen bostad, erlägga härför en avgift av 50 öre per dygn. I denna avgift ingår även ersättning för värme, lyse, sängutrustning med lakan, handdukar, tvättkärl samt vissa kokkärl. Arbetarna svara själva för den dagliga städningen, men skurning av golv m. m. verkställes på kommissio-

nens bekostnad två gånger i månaden. Samtliga dessa förmåner utgå vid statliga beredskapsarbeten, oavsett i vilken myndighets regi arbetena bedrivs.

Kostnaderna per dagsverke för statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi (exklusive försvarsarbeten) under åren 1944 och 1945 framgå av följande sammanställning.

	1944		1945	
	Kronor	%	Kronor	%
Arbetskostnad	22: 55	89·4	26: 57	87·3
Administration	1: 94	7·7	2: 37	7·8
Sociala kostnader	0: 73	2·9	1: 49	4·9
	Summa 25: 22	100·0	30: 43	100·0
därav kontant utbetalade arbetslöner	13: 63	54·1	14: 55	47·8

Medeldagsförtjänsterna för vid statliga beredskapsarbeten i kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under åren 1943—1945 framgå av *tab. 21*. Förtjänsterna, som äro beräknade per 8 timmars dagsverke, inkludera indextillägg och semesterersättning samt i förekommande fall (försvarsarbeten) övertidersättning. Arbetarnas dagsförtjänster kunna emellertid väsentligt avvika från angivna tal; särskilt är detta fallet under vintern, då arbetstiden är något avkortad. Det bör observeras, att de i kommissionens regi utförda arbetena i största utsträckning bedrivs på ackord och att de angivna dagsinkomsterna inkludera utbetalda ackordsöverskott. Vid bedömning av de i denna och andra tabeller angivna medeldagsförtjänsterna för olika grupper av arbeten torde även beaktas, att variationer i grundpenningen för tidlönsarbete föreligga mellan olika orter och tidsperioder ävensom att omfattningen av ackordsarbetet varierar. Antalet under 1945 utförda dagsverken uppgick till 384 628 mot 412 725 under föregående år.

Tab. 21. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknadskommisionens regi åren 1943—1945. Kronor per 8-timmars dagsverke.

M å n a d	Vägarbeten			Andra arbeten ¹			Samtliga arbeten		
	1943	1944	1945	1943	1944	1945	1943	1944	1945
Januari	12: 32	12: 48	12: 00	17: 20	18: 48	15: 68	15: 76	14: 40	13: 04
Februari	12: 08	12: 96	12: 80	17: 28	18: 16	18: 24	15: 92	14: 48	14: 48
Mars	11: 92	13: 20	12: 80	16: 88	17: 76	17: 12	14: 88	14: 24	14: 00
April	12: 24	12: 96	13: 36	17: 76	17: 76	18: 00	14: 64	13: 84	14: 48
Maj	12: 32	13: 92	14: 24	17: 68	17: 04	19: 20	14: 24	14: 56	15: 20
Juni	13: 20	14: 32	15: 92	18: 88	18: 08	20: 08	15: 20	15: 44	16: 96
Juli	13: 04	14: 16	16: 40	18: 72	18: 48	19: 44	15: 52	15: 76	17: 12
Augusti	13: 60	14: 24	16: 96	18: 32	18: 96	18: 56	15: 92	16: 24	17: 36
September	13: 12	13: 76	17: 68	18: 56	19: 36	15: 12	15: 84	16: 16	17: 04
Oktober	12: 88	13: 36	16: 80	19: 12	19: 60	14: 80	15: 92	15: 76	16: 16
November	12: 32	12: 88	16: 00	18: 24	18: 16	15: 36	15: 20	14: 56	15: 84
December	12: 48	12: 80	17: 28	19: 28	17: 92	15: 44	15: 12	14: 16	16: 64

¹ Farleds-, flygfälts-, försvarsarbeten m. m.

Tab. 22. Antal arbetslösa sysselsatta vid arkiv- och musikerhjälparbeten åren 1936—1945.

Års-medeltal	Arkivarbeten			Musikerhjälp-arbeten ¹	1945	Arkivarbeten			Musikerhjälp-arbeten
	statliga	statskommunala	summa			statliga	statskommunala	summa	
1936	109	—	109	—	Januari.....	272	62	334	86
1937	84	—	84	—	Februari.....	279	64	343	88
1938	105	—	105	—	Mars.....	283	79	362	88
1939	117	—	117	—	April.....	287	88	375	85
1940	131	—	131	—	Maj.....	294	91	385	68
1941	233	14	247	—	Juni.....	287	88	375	13
1942	270	76	346	22	Juli.....	285	91	376	14
1943	209	53	262	65	Augusti.....	297	95	392	12
1944	267	75	342	74	September ...	301	99	400	10
1945	296	85	381	87	Oktober.....	309	92	401	81
					November ...	319	88	407	100
					December....	333	87	420	101

¹ Medeltal för de 8 månader, under vilka musikerhjälparbeten huvudsakligen förekommo. Under sommarmånaderna bedrivs hjälpverksamhet endast i undantagsfall.

I antalet arbetslösa sysselsatta vid arbeten i kommissionens regi äro även inräknade de arbetslösa tillhörande intellektuella m. fl. yrken, som beredas utkomst vid de fr. o. m. 1934 i form av statligt reservarbete anordnade arkivarbetena samt de arbetslösa musiker, som sysselsättas i den fr. o. m. april 1942 anordnade statliga musikerhjälp. Fr. o. m. oktober 1941 sysselsättas arbetslösa även vid statskommunala arkivarbeten. Hela antalet arbetslösa sysselsatta vid *arkiv- och musikerhjälparbeten* under åren 1936—1945 framgår av tab. 22. Tabellen utvisar, att antalet arkivarbetare under 1945 uppgick till i genomsnitt 381 personer per månad, varav 296 vid statliga och 85 vid statskommunala arbeten. Här ha icke inräknats de flyktingar, som under de senaste åren placerats i resp. hjälpformer.

Inalles 59 arbetslösa ha under 1945 erhållit interlokal hänvisning till arkivarbete, d. v. s. hänvisats till arbetsplatser utom hemorten. Motsvarande siffra för musikerna utgjorde 24.

De 420 svenska arbetslösa, som vid årets slut voro placerade i arkivarbeten, fördelade sig med hänsyn till yrkestillhörigheten på följande sätt:

Y r k e s g r u p p	Antal	%
Jordbruk och skogsbruk	6	1.5
Industri och hantverk	8	1.9
Samfärdsel	8	1.9
Handel	125	29.8
Förvaltning, arbetsledning och fria yrken (inkl. kontorsarbete)...	265	63.1
Hälsa- och sjukvård	7	1.7
Arbete ej hänfört till annan grupp	1	0.1
Summa	420	100.0

Antalet arbetsplatser, vid vilka arkivarbetare voro sysselsatta, uppgick under 1945 till i medeltal 128 (tab. 23). Av dessa voro 99 statliga och 29 statskommunala.

Tab. 23. Antal arkivarbetsplatser resp. musikorganisationer, som tagits i anspråk för arkiv- och musikerhjälpbeten för svenskar åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Arkivarbetsplatser			Musikorganisationer	Summa	1945	Arkivarbetsplatser			Musikorganisationer	Summa
	Statliga	Statskommunala	Summa				Statliga	Statskommunala	Summa		
1936	72	—	72	—	72	Januari.....	101	25	126	104	230
1937	32	—	32	—	32	Februari....	96	25	121	107	228
1938	34	—	34	—	34	Mars	101	29	130	109	239
						April	97	31	128	109	237
1939	35	—	35	—	35	Maj	99	33	132	82	214
1940	36	—	36	—	36	Juni	97	31	128	28	156
1941	77	18	95	—	95	Juli	92	31	123	18	141
						Augusti.....	94	30	124	15	139
1942	99	24	123	33	156	September..	96	31	127	15	142
1943	76	22	98	71	169	Oktober	101	30	131	78	209
1944	90	31	121	98	219	November ..	105	27	132	96	228
1945	99	29	128	98	226	December...	108	30	138	97	235

Liksom under de två närmast föregående åren ha intellektuella flyktingar även under 1945 beretts utkomstmöjligheter vid statliga och statskommunala arkivarbeten på i princip samma villkor som i dessa arbeten placerade svenska arbetslösa. Antalet i dylika arbeten sysselsatta flyktingar (inkl. musikerhjälppta) uppgick vid utgången av år 1945 till 1 293, av vilka ungefär $\frac{1}{3}$ sysselsattes med vetenskapliga eller vetenskapligt betonade arbetsuppgifter och de övriga med arkivarbeten av mera rutinmässig natur.

Antalet musikorganisationer, som vid någon tidpunkt under kalenderåret 1945 bedrev musikerhjälpverksamhet, uppgick till 135, lokaliserade till 84 orter. De 116 musiker, som vid någon tidpunkt under året sysselsattes vid dessa organisationer (av vilka flera ofta gemensamt utnyttjade en enda musiker), trakterade i huvudsak följande instrument:

violin.....	55	piano	11	slagverk	2
cello	23	kontrabas	6	övriga instrument...	4
klarinettt	12	flöjt	3		

Musikerna ha utövat aktiv musik såsom orkestermedlemmar, instruktörer eller dirigenter. Nästan alla ha dessutom haft att meddela undervisning åt orkestermedlemmar och skolungdom, och många ha utnyttjats för notskrivning.

Förutom svenskar har även inemot ett 40-tal danska, norska och baltiska musikerflyktingar hänvisats till musikerhjälpben; ca hälften av dem har tidvis haft arbete vid den s. k. notskrivningscentralen i Uppsala, där även några svenskar varit placerade. Under senare halvåret 1945 utfördes vid centralen ca 11 000 sidor notskrift för ett trettiotal statliga myndigheters och kulturella institutioners räkning, såsom musikaliska akademien, allmänna läroverk, regementsmusikkårer, ABF- och KFUM-orkestrar m. fl.

Under de närmare fyra år musikerhjälpen pågått ha inalles 160 olika musikorganisationer landet runt i sin verksamhet sysselsatt arbetslösa musiker. Nedan lämnas vissa sammanfattande uppgifter om musikerhjälpen under tiden 1942/43—1945/46; beaktas bör, att vederbörande verksamhetsperiod i huvudsak omfattat tiden oktober—maj, varför resp. perioders siffror ej sammanfalla med kalenderårens.

Verksamhetsperiod	Antal orter, där musikerhjälp bedrivits	Antal sysselsatta musiker	Antal elever i undervisningsverksamhet
1942/43	40	85	850
1943/44	61	120	1 710
1944/45	69	137	2 204
1945/46 ¹	68	137	.

¹ Preliminära uppgifter.

Av de 2 204 eleverna under verksamhetsperioden 1944/45 voro ca 1 200 skolbarn, därav nära 1 000 under 15 år.

Avlöningen till de vid arkivarbetena och musikerhjälpen sysselsatta har sedan i oktober 1942 utgått med oförändrade belopp eller med högst kr. 74: 90 (ortsgrupp I) och lägst kr. 45: 15 (ortsgrupp A) per vecka.

Interlokalt hänvisad familjeförsörjare är berättigad att under vistelse på arbetsplatsen behålla den för hans hemort fastställda arbetslönen, varjämte den hemmavarande familjen efter behovsprövning kan tillerkännas hyreshjälp. Dessutom äger interlokalt hänvisad person — såväl familjeförsörjare som icke-familjeförsörjare — från den 1 oktober 1945 åtnjuta hyresbidrag. Detta utgår per kalendermånad med följande belopp:

Ortsgrupp	Arkivarbetslön per vecka kr.	Hyresbidragsbelopp per kalendermånad ¹ för	
		familjeförsörjare kr.	icke-familjeförsörjare kr.
A	45: 15	30: —	18: —
B	47: 95	30: —	18: —
C	50: 40	30: —	18: —
D	52: 50	42: —	30: —
E	55: 30	42: —	30: —
F	59: 15	42: —	30: —
G	65: 45	54: —	42: —
H	71: 40	54: —	42: —
I	74: 90	60: —	45: —

¹ Vid halvtidstjänst utgår hyresbidraget med hälften av angivna belopp.

Från och med 1945 medgivas i reserverarbete (alltså både i arkivarbete och musikerhjälp) sysselsatta att tillgodoräkna sig mot semester svarande arbetsledighet efter i huvudsak samma grunder som föreskrivas i semesterlagen.

Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi. Statliga beredskapsarbeten bedrevs under 1945 förutom i kommissionens även i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi. Dessutom bedrevs ett arbete

Tab. 24. Antal arbetslösa sysselsatta vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi åren 1938—1945.

Års-medeltal	Hela antalet	därav hänvisade från			1945	Hela antalet	därav hänvisade från		
		Göteb. o. Bohus län (utom Gbgs stad)	Väster-norr-lands län	Övriga län			Göteb. o. Bohus län (utom Gbgs stad)	Väster-norr-lands län	Övriga län
1938.....	663	363	231	69	Januari.....	2 571	523	1 468	580
1939.....	1 392	357	669	366	Februari.....	2 859	605	1 690	564
1940.....	898	435	369	94	Mars.....	3 182	612	1 951	619
1941.....	1 495	760	461	274	April.....	3 282	680	1 818	784
1942.....	1 074	483	366	225	Maj.....	2 427	667	1 237	523
1943.....	1 066	380	493	193	Juni.....	1 895	674	807	414
1944.....	2 231	562	1 292	377	Juli.....	1 582	648	639	295
1945.....	2 105	610	1 054	441	Augusti.....	1 463	625	580	258
					September....	1 328	575	545	208
					Oktober.....	1 352	565	529	258
					November....	1 606	585	665	356
					December....	1 712	557	721	434

i järnvägsstyrelsens regi. Kostnaderna för dessa beredskapsarbeten uppgingo till 23 314 805 kronor, därav statsbidrag 21 399 704 kronor. Bilaga 8 utvisar, hur dessa kostnader fördelade sig länsvis. Mer än hälften av kostnaderna kom på Västernorrlands län. Samtliga dessa arbeten finnas upptagna i bilaga 3. I *bilaga 5* meddelas uppgifter om kostnader och dagsverken för under 1945 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi.

I *tab. 24* lämnas uppgifter om antalet under åren 1938—1945 vid statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än kommissionens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa. Av tabellen framgår, att under 1945 i medeltal 2 105 arbetslösa voro sysselsatta vid dessa arbeten. Av de sysselsatta voro 1 054 eller hälften hemmahörande i Västernorrlands län. Från Göteborgs och Bohus län utom Göteborgs stad voro 610 eller 29·0 % av samtliga sysselsatta voro 93·7 % hänvisade från landskommuner; 90·7 % voro försörjningspliktiga. Vid september månads utgång kunde 78·6 % utnyttja sin ordinarie bostad (dagkolonister).

Medeldagsförtjänsterna (inklusive indextillägg och semesterersättning) för vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi sysselsatta hänvisade arbetslösa under åren 1940—1945 framgå av *tab. 25*.

Vid en jämförelse med motsvarande uppgifter för kommissionens arbeten bör beaktas, att de i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi utförda arbetena närmast äro jämförbara med kommissionens vägarbeten och att arbetsstyrkorna i väsentligt större utsträckning än vid arbeten i kommissionens regi bestå av folk från orten, s. k. dagkolonister. I fråga om sociala förmåner gäller detsamma som vid kommissionens arbeten.

Tab. 25. Medeldagsförtjänster vid statliga beredskapsarbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi juli 1940—december 1945. Kronor per 8-timmars dagsverke.

Månad	1940	1941	1942	1943	1944	1945
Januari.....		10: 24	11: 76	13: 06	14: 32	14: 08
Februari.....		10: 55	12: 28	13: 66	14: 48	14: 64
Mars.....		10: 84	12: 51	14: 41	14: 64	14: 96
April.....		11: 28	12: 99	14: 42	15: 12	15: 52
Maj.....		11: 80	13: 54	14: 44	15: 20	15: 04
Juni.....		12: 25	13: 25	14: 34	15: 20	15: 52
Juli.....	10: 91	12: 24	13: 30	14: 39	15: 20	15: 52
Augusti.....	11: 14	12: 10	13: 65	14: 43	14: 96	15: 04
September.....	11: 17	12: 60	13: 54	14: 77	14: 40	14: 96
Oktober.....	10: 71	12: 31	13: 85	14: 86	14: 72	14: 72
November.....	10: 82	12: 37	13: 43	14: 71	14: 56	14: 64
December.....	10: 23	12: 57	13: 46	14: 26	15: 04	14: 88

Statskommunala beredskapsarbeten. En förteckning över de beredskapsarbeten, som under 1945 beviljats för utförande i kommunal regi, återfinnes i *bilaga 6*. Kostnaderna uppgingo till 11 656 835 kronor, varav 3 795 894 kronor utgjorde statsbidrag. Kostnadernas fördelning på olika län framgår av *bilaga 8*. Denna utvisar, att hälften av kostnaderna kom på Stockholms stad.

Antalet vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1938—1945 framgår av *tab. 26*. Under år 1945 sysselsattes vid dessa arbeten i medeltal 1 238 arbetslösa. Av hela antalet sysselsatta voro 64·5 % hänvisade från städer; 93·7 % voro försörjningspliktiga. Antalet kommuner, som under 1945 hade arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten, uppgick i medeltal till 43, därunder 16 städer och 27 landskommuner.

Även den mindre konkurrensdugliga arbetskraften har sysselsatts vid statskommunala beredskapsarbeten, för vilka i sådana fall, efter överenskommelse mellan arbetsmarknadscommissionen och kommunalarbetareförbundet, vissa särskilda bestämmelser tillämpas. Sålunda utgår vid tidlönsar-

Tab. 26. Antal arbetslösa sysselsatta vid statskommunala beredskapsarbeten åren 1938—1945.

Års-medeltal	Hänvisade från		Hela antalet	Därunder från städer %	1945	Hänvisade från		Hela antalet	Därunder från städer %
	städer	lands-bygd				städer	lands-bygd		
1938	191	408	599	31·9	Januari.....	707	500	1 207	58·6
					Februari.....	727	519	1 246	58·3
1939	261	543	804	32·5	Mars.....	834	538	1 372	60·8
1940	154	243	397	38·8	April.....	865	560	1 425	60·7
1941	900	207	1 107	81·3	Maj.....	869	565	1 434	60·6
1942	1 131	216	1 347	84·0	Juni.....	962	472	1 434	67·1
1943	701	112	813	86·2	Juli.....	899	409	1 308	68·7
1944	802	444	1 246	64·4	Augusti.....	861	378	1 239	69·5
1945	799	439	1 238	64·5	September.....	813	356	1 169	69·5
					Oktober.....	714	329	1 043	68·5
					November.....	753	348	1 101	68·4
					December.....	588	288	876	67·1

Tab. 27. Medeldagsförtjänster vid statskommunala beredskapsarbeten åren 1944 och 1945.
Kronor per 8-timmars dagsverke.

Månad	Stockholm med förorter, Göteborg och Malmö		Övriga städer		Landsbygd		Hela riket	
	1944	1945	1944	1945	1944	1945	1944	1945
Januari.....	19: 84	21: 11	17: 00	15: 43	14: 00	14: 28	18: 12	16: 67
Februari	19: 24	20: 58	15: 50	15: 23	14: 17	15: 02	16: 46	16: 51
Mars	19: 86	22: 46	16: 10	15: 78	14: 01	15: 44	17: 18	17: 22
April	19: 97	19: 73	16: 45	16: 61	13: 56	14: 97	16: 87	17: 14
Maj	21: 15	20: 08	16: 83	17: 26	14: 45	15: 41	17: 59	17: 55
Juni	21: 77	19: 70	16: 54	16: 82	14: 54	16: 32	17: 63	17: 90
Juli	21: 57	19: 65	16: 69	16: 73	14: 72	16: 59	17: 63	18: 26
Augusti.....	21: 98	20: 82	17: 34	17: 13	14: 64	16: 48	17: 80	18: 76
September	22: 09	22: 31	18: 86	17: 25	15: 57	15: 43	18: 74	19: 86
Oktober	21: 93	20: 93	15: 94	17: 58	15: 28	14: 67	17: 46	18: 73
November	21: 57	21: 17	17: 06	18: 49	13: 81	15: 50	17: 99	19: 12
December	21: 94	21: 73	16: 20	17: 98	15: 99	15: 93	18: 07	18: 98

bete en timlön, som med 15 % understiger den för vederbörande kommun i gällande kommunalarbetareavtal stadgade lönen. Arbetena bedrivs dock i största möjliga utsträckning såsom ackordsarbete, varvid sedvanliga ackordspriser användas. Någon viss minimitimförtjänst garanteras ej å ackord, utan endast intjänt lön utbetalas.

I tab. 27 redovisas medeldagsförtjänster per 8 timmars dagsverke för vid statskommunala beredskapsarbeten sysselsatta under varje månad åren 1944 och 1945. I densamma ha arbeten belägna i Stockholm med förorter, Göteborg och Malmö samt övriga städer resp. på landsbygden redovisats vart för sig.

*Statskommunala reservarbeten.*¹ Under år 1945 har arbetsmarknadskommissionen icke i något fall lämnat statsbidrag för utförande av nya statskommunala reservarbeten. För dylika arbeten, som beviljats före 1945, har kommissionen under året medgivit statsbidrag på beräknade merkostnader å tillhoppa 59 700 kronor. Av beloppet utgjorde 36 600 kronor arbetskostnader och 23 100 kronor övriga kostnader. Vid arbetena sysselsattes huvudsakligen mindre konkurrensduglig arbetskraft.

I tab. 28 meddelas uppgifter om vid statskommunala reservarbeten sysselsatta arbetslösa under åren 1936—1945. I genomsnitt sysselsattes under 1945 endast 128 arbetslösa vid dessa arbeten. Av arbetarna voro 88·3 % hänvisade från städer; 60·8 % voro försörjningspliktiga. Endast 8 kommuner hade arbetslösa sysselsatta vid statskommunala reservarbeten. Dessa kommuner voro: Stockholm, Kalmar, Göteborg, Uddevalla, Örebro, Eda, Timrå och Holmsund. Medeldagsförtjänsterna vid de statskommunala reservarbetena under åren 1943—1945 redovisas i tab. 29.

¹ Statskommunala arkivarbeten, se sid. 63

Tab. 28. Antal arbetslösa sysselsatta vid statskommunala reservarbeten (inkl. statskommunala arkivarbeten) åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	Därav i städer %	1945				
					Städer	Lands- bygd	Hela riket	Därav i städer %	
1936	2 188	2 403	4 591	47·7	Januari.....	96	21	117	82·1
1937	1 114	975	2 089	53·3	Februari	91	20	111	82·0
1938	663	645	1 308	50·7	Mars	124	20	144	86·1
1939	414	426	840	49·3	April.....	141	20	161	87·6
1940	106	114	220	48·2	Maj	145	14	159	91·2
1941	81	68	149	54·4	Juni	149	16	165	90·3
1942	143	34	177	80·8	Juli	116	16	132	87·9
1943	109	25	134	81·3	Augusti.....	108	14	122	88·5
1944	148	21	169	87·6	September ..	110	14	124	88·7
1945	113	15	128	88·3	Oktober	94	14	108	87·0
					November ..	90	13	103	87·4
					December....	87	—	87	100·0

Tab. 29. Medeldagsförtjänster vid statskommunala reservarbeten åren 1943—1945. Kronor per 8-timmars dagsverke.

M å n a d	Städer			Landsbygd			Hela riket		
	1943	1944	1945	1943	1944	1945	1943	1944	1945
Januari	8: 30	9: 38	11: 07	8: 78	8: 51	9: 39	8: 39	9: 31	10: 52
Februari.....	9: 26	9: 42	11: 04	9: 08	8: 71	9: 13	9: 22	9: 07	10: 19
Mars	9: 80	9: 54	11: 47	9: 48	8: 70	8: 97	9: 68	9: 17	10: 65
April	10: 31	9: 14	12: 31	9: 34	8: 74	9: 46	10: 04	8: 96	11: 48
Maj	10: 58	9: 33	12: 72	8: 50	9: 81	9: 59	10: 00	9: 50	12: 07
Juni.....	10: 30	9: 65	11: 95	8: 59	9: 72	10: 38	9: 81	9: 66	11: 57
Juli	10: 63	10: 08	12: 65	8: 66	8: 73	9: 49	10: 07	9: 66	11: 11
Augusti.....	10: 63	10: 59	11: 34	9: 36	8: 28	9: 09	10: 25	10: 15	10: 25
September	9: 74	10: 33	11: 03	9: 40	8: 25	9: 12	9: 63	10: 01	9: 94
Oktober	9: 84	10: 75	10: 07	9: 13	8: 57	9: 06	9: 59	10: 39	9: 27
November	9: 78	10: 97	11: 35	9: 40	8: 62	8: 89	9: 61	10: 53	9: 49
December	8: 69	11: 97	11: 47	9: 13	12: 66	8: 85	8: 93	12: 13	9: 26

Tab. 30. Antal arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1 9 4 5			
				Städer	Lands- bygd	Hela riket	
1936	1 023	1 384	2 407	Januari	544	339	883
1937	990	537	1 527	Februari.....	598	309	907
1938	928	590	1 518	Mars	532	224	756
1939	867	883	1 750	April	433	180	613
1940	691	371	1 062	Maj	364	213	577
1941	782	524	1 306	Juni.....	282	160	442
1942	297	179	476	Juli	203	159	362
1943	167	108	275	Augusti	156	148	304
1944	320	360	680	September	176	154	330
1945	335	202	537	Oktober	196	163	359
				November	240	201	441
				December	294	177	471

Tab. 31. Arbetslinjens omfattning åren 1936—1945.

Månad	Antal sysselsatta									
	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
<i>Stalliga arbeten</i>										
Januari	11 348	7 818	2 806	2 894	2 285	2 995	3 880	2 552	2 927	4 092
Februari	11 088	7 862	3 004	3 134	1 963	3 402	4 473	3 024	3 628	4 443
Mars	10 171	6 740	2 856	2 884	1 640	3 454	4 154	3 076	4 180	4 838
April	9 140	5 659	2 282	2 489	1 366	4 223	3 469	2 710	4 757	4 890
Maj	10 578	4 147	2 709	2 903	1 458	5 326	3 528	2 522	5 092	4 032
Juni	10 453	3 510	2 565	3 418	1 497	6 610	3 414	2 483	4 661	3 217
Juli	9 299	3 027	2 416	3 267	1 727	6 438	3 310	2 329	4 218	2 708
Augusti	8 184	2 680	2 523	3 267	2 303	5 484	3 120	2 248	3 929	2 555
September	7 479	2 302	2 537	2 868	2 639	4 031	2 772	2 218	3 682	2 450
Oktober	7 001	2 139	2 647	2 865	2 775	3 424	2 533	2 231	3 381	2 567
November	7 424	2 444	2 635	2 664	2 862	3 228	2 326	2 415	3 207	2 910
December	6 648	2 212	2 386	2 180	2 218	2 929	2 252	2 307	3 393	3 001
<i>Statskommunala arbeten</i>										
Januari	6 417	3 047	1 727	1 699	1 047	472	1 981	886	1 081	1 324
Februari	6 209	3 132	1 828	2 055	878	635	2 096	954	1 516	1 357
Mars	5 865	3 005	2 089	2 271	648	878	2 185	1 162	1 674	1 516
April	5 631	2 775	2 318	2 084	540	1 121	1 987	1 067	1 850	1 586
Maj	5 655	2 242	2 253	1 974	742	1 240	1 623	1 066	1 785	1 593
Juni	4 940	2 017	2 216	1 833	732	1 294	1 452	1 006	1 634	1 599
Juli	4 223	1 643	1 951	1 535	515	1 570	1 319	955	1 366	1 440
Augusti	3 438	1 394	1 821	1 359	513	1 487	1 238	908	1 262	1 361
September	3 302	1 387	1 808	1 358	436	1 416	1 223	890	1 241	1 293
Oktober	3 181	1 449	1 832	1 220	459	1 478	1 137	886	1 181	1 151
November	3 090	1 476	1 654	1 279	503	1 689	1 078	792	1 192	1 204
December	3 134	1 507	1 385	1 070	394	1 784	966	787	1 190	963
<i>Kommunala arbeten</i>										
Januari	3 885	2 885	1 993	2 992	1 335	2 035	1 028	324	856	883
Februari	3 709	2 751	2 167	3 488	1 404	2 371	963	474	1 274	907
Mars	3 468	2 276	2 064	3 139	1 386	2 238	791	364	1 257	756
April	2 672	1 790	1 648	2 360	1 041	1 773	671	357	916	613
Maj	2 164	1 417	1 337	1 489	724	1 395	477	263	674	577
Juni	1 929	1 098	1 092	1 347	589	1 094	409	187	558	442
Juli	1 734	863	1 077	1 015	661	847	281	202	385	362
Augusti	1 673	832	965	896	669	818	220	186	288	304
September	1 575	875	980	844	814	815	209	158	313	330
Oktober	1 702	989	1 188	964	1 021	652	231	143	431	359
November	2 220	1 285	1 672	1 192	1 575	801	244	262	563	411
December	2 152	1 268	2 027	1 277	1 523	830	189	376	647	471
<i>Summa</i>										
Januari	21 650	13 750	6 526	7 585	4 667	5 502	6 889	3 762	4 864	6 299
Februari	21 006	13 745	6 999	8 677	4 245	6 408	7 532	4 452	6 418	6 707
Mars	19 504	12 021	7 009	8 294	3 674	6 570	7 130	4 602	7 111	7 110
April	17 443	10 224	6 248	6 933	2 947	7 117	6 127	4 134	7 523	7 089
Maj	18 397	7 806	6 299	6 366	2 924	7 961	5 628	3 851	7 551	6 202
Juni	17 322	6 625	5 873	6 598	2 818	8 998	5 275	3 676	6 853	5 258
Juli	15 256	5 533	5 444	5 817	2 903	8 855	4 910	3 486	5 969	4 510
Augusti	13 295	4 906	5 309	5 522	3 485	7 789	4 578	3 342	5 479	4 220
September	12 356	4 564	5 325	5 070	3 889	6 262	4 204	3 266	5 236	4 073
Oktober	11 884	4 577	5 667	5 049	4 255	5 554	3 901	3 260	4 993	4 077
November	12 734	5 205	5 961	5 135	4 940	5 718	3 648	3 469	4 962	4 555
December	11 934	4 987	5 798	4 527	4 135	5 543	3 407	3 470	5 230	4 435

Tab. 82. Arbetslinjens omfattning inom olika geografiska områden
åren 1936—1945.

Å r M å n a d	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket	Stor- städer	Övriga städer	Lands- bygd	Hela riket
Årsmedeltal.								
1936.....	2 283	4 052	9 730	16 065	32·5	45·7	49·4	45·1
1937.....	1 392	2 609	3 828	7 829	33·2	43·0	48·2	43·0
1938.....	686	2 063	3 289	6 038	20·9	38·5	43·6	37·3
1939.....	456	1 659	4 183	6 298	17·6	38·7	39·2	35·9
1940.....	531	1 023	2 186	3 740	9·7	31·8	46·9	28·0
1941.....	1 735	1 833	3 288	6 856	17·3	36·8	45·7	30·9
1942.....	1 775	1 062	2 433	5 270	32·5	39·9	58·3	42·8
1943.....	1 374	551	1 806	3 731	46·3	40·6	65·5	52·7
1944.....	1 207	1 070	3 739	6 016	43·3	49·0	59·5	53·5
1945.....	1 240	924	3 214	5 378	42·3	56·9	76·4	61·4
1945								
Januari.....	1 086	1 222	3 991	6 299	31·5	47·2	65·9	52·1
Februari.....	1 108	1 286	4 313	6 707	28·9	47·3	68·3	52·1
Mars.....	1 154	1 314	4 642	7 110	26·6	49·4	71·1	52·6
April.....	1 220	1 258	4 611	7 089	29·0	65·0	78·1	58·9
Maj.....	1 224	1 125	3 853	6 202	32·5	67·2	84·0	61·9
Juni.....	1 388	881	2 989	5 258	42·7	69·0	88·1	66·4
Juli.....	1 312	714	2 494	4 510	57·7	73·8	91·2	75·6
Augusti.....	1 295	629	2 296	4 220	67·2	68·7	89·5	78·1
September.....	1 290	623	2 160	4 073	66·9	65·5	85·4	75·3
Oktober.....	1 280	626	2 171	4 077	65·1	61·5	76·0	69·8
November.....	1 340	705	2 510	4 555	62·4	56·0	74·9	67·4
December.....	1 177	710	2 548	4 435	57·2	46·4	68·8	60·8

Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag. Antalet arbetslösa sysselsatta vid kommunala hjälparbeten utan statsbidrag åren 1936—1945 framgår av tab. 30. Vid dylika arbeten sysselsattes under 1945 i genomsnitt 537 arbetslösa. Av de sysselsatta voro 62·4 % hemmahörande i städer; 82·8 % voro försörjningspliktiga.

Sammanfattande uppgifter lämnas i tab. 31 om arbetslinjens omfattning under varje månad åren 1936—1945 och i tab. 32 om dess omfattning inom olika geografiska områden under samma år. Av samtliga arbetslösa, som erhållit hjälp i form av arbete, voro under 1945 i medeltal 64·6 % sysselsatta vid statliga arbeten, 25·4 % vid statskommunala arbeten och 10·0 % vid kommunala arbeten utan statsbidrag. Av hela antalet hjälpsökande voro under 1945 i medeltal 61·4 % hjälpta enligt arbetslinjen mot 53·5 % föregående år. I storstäderna voro 42·3 % hjälpta enligt denna hjälpform mot 56·9, respektive 76·4 % i övriga städer och landskommuner.

En jämförelse mellan *hänvisningsförhållandena* under 1945 vid olika slag av arbeten lämnar följande resultat.

Statliga arbeten	I % av samtliga hänvisade inom resp. arbetsformer voro i medeltal		
	från städer	från landskommuner	försörjningspliktiga
i arbetsmarknadskommissionens regi	57·3	42·7	66·7
i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi	6·3	93·7	90·7
Statskommunala beredskapsarbeten	64·5	35·5	93·7
Statskommunala reservarbeten	88·3	11·7	60·8
Kommunala hjälparbeten utan statsbidrag	62·4	37·6	82·8

Av dem, som hänvisats till beredskapsarbeten, kunde en ganska stor del utföra arbete som dagkolonister (se s. 61). Vid utgången av september 1945 voro sålunda vid arbetsmarknadskommissionens arbeten 62·2 % och vid arbeten i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi 78·6 % dagkolonister.

I *bilaga 9* återgives en sammanställning per den 31 december 1945 av statliga och statskommunala beredskapsarbeten, som antingen slutförts under 1945 eller den 31 december voro under utförande eller beslutade men ej påbörjade.

Särskilda arbeten. Den 21 juli 1944 uppdrog Kungl. Maj:t åt kommissionen att i samråd med statens utrymningskommission låta utbygga 5 barackläger, belägna i olika delar av landet. Arbetena, som utfördes i arbetsmarknadskommissionens regi, påbörjades beträffande vissa läger i juli 1944 och slutfördes i sin helhet under januari månad 1945. Arbetena ha utförts med arbetskraft anvisad från öppna marknaden. Kostnaden har uppgått till 2 500 000 kronor.

Kungl. Maj:t förordnade vidare den 5 oktober 1945 efter förhandlingar mellan representanter för danska och svenska staten, att under svenska statliga myndigheters förvaltning stående baracker jämte tillhörande inredning, intendenturmateriel m. m. i viss omfattning skulle genom försäljning överlätas till danska staten. Samtidigt uppdrogs åt kommissionen att centralt leda och ansvara för leveransens fullgörande. Genom kommissionens försorg nedmonterades och levererades 458 baracker. Härtill kommo 200 nya baracker levererade direkt från fabrik, varjämte från militära myndigheter överlämnades 300 och från civilförsvarsstyrelsen 27 baracker. Hela leveransen omfattade 985 baracker med ett beräknat platsantal av 25 362. Härutöver levererades intendenturmateriel m. m. till ett värde av ca 1 400 000 kronor. Hela leveransen fullgjordes på 8 veckor. Nedmonteringsarbetena ha i huvudsak utlämnats på entreprenad; dock har kommissionen i vissa fall utfört arbetena i egen regi med anvisad arbetskraft.

Sedermera förordnade Kungl. Maj:t den 23 november 1945 efter framställning från danska staten, att ytterligare baracker med inredning jämte viss monterings-, drifts- och sysselsättningsmateriel skulle överlätas. På grund härav nedmonterades och levererades genom kommissionens försorg 372 baracker samt genom militära myndigheter 200, eller sammanlagt 572 baracker med ett beräknat platsantal av 13 429. Härutöver levererades materiel för ca 900 000 kronor. Leveransen var i huvudsak fullgjord vid årsskiftet.

Kostnaden för samtliga ovan angivna arbeten och leveranser till Danmark har inklusive transporter beräknats till ca 10 miljoner kronor.

Dessutom har kommissionen på Kungl. Maj:ts uppdrag överlämnat 21 backer samt viss intendenturmateriel m. m. till Svenska kommittén för internationell hjälpverksamhet i Polen.

Understödslinjen.

Dagunderstöd. Dagunderstöden utgingo under 1945 enligt de grunder, som Kungl. Maj:t fastställt den 10 mars 1944 (se verksamhetsberättelsen för år 1944).

Dagunderstödsverksamhetens omfattning under åren 1936—1945 framgår av *tab. 33*, vari angivits dels det genomsnittliga antalet, dels det högsta antalet kommuner, som under respektive år bedrivit sådan verksamhet, samt av *tab. 34*, vari lämnas uppgifter om antalet dagunderstödda arbets-

Tab. 33. Antal kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet resp. hyreshjälpsverksamhet under åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Dagunderstödsverksamhet		Högsta antalet kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet under resp. år	Hyreshjälpsverksamhet		Högsta antalet kommuner, som bedrivit hyreshjälpsverksamhet under resp. år
	Hela antalet	därav städer		Hela antalet	därav städer	
1936.....	34	12	86	15	8	36
1937.....	23	8	54	11	5	28
1938.....	27	10	54	14	6	28
1939.....	35	10	81	13	7	30
1940.....	29	12	50	13	7	22
1941.....	45	20	81	27	15	43
1942.....	37	15	68	23	12	42
1943.....	21	10	33	16	10	25
1944.....	26	12	53	18	11	37
1945.....	19	12	38	13	11	26

Tab. 34. Antal dagunderstödda (ej kursdeltagare) åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Städer	Landsbygd	Hela riket	1945			
				Städer	Landsbygd	Hela riket	
1936	2 759	1 951	4 710	Januari.....	1 700	480	2 180
1937	1 263	1 008	2 271	Februari.....	2 119	632	2 751
1938	1 190	1 180	2 370	Mars.....	2 206	502	2 708
1939	1 232	1 653	2 885	April.....	1 545	213	1 758
1940	3 036	728	3 764	Maj.....	1 057	45	1 102
1941	7 268	1 463	8 731	Juni.....	605	15	620
1942	2 864	664	3 528	Juli.....	461	—	461
1943	1 103	233	1 336	Augusti.....	342	3	345
1944	1 299	649	1 948	September.....	348	5	353
1945	997	164	1 161	Oktober.....	371	4	375
				November.....	467	13	480
				December.....	739	62	801

lösa under samma tioårsperiod. I denna redovisning har hänsyn icke tagits till dagunderstödda deltagare i beredskapskurser eller i av arbetslöshetsnämnder anordnade andra kurser.

Av tabellerna framgår, att antalet kommuner, som bedrivit dagunderstödsverksamhet, nedgått till 38 från 53 föregående år samt att antalet dagunderstödda var lägre än tidigare under tioårsperioden. Verksamheten var till största delen lokaliserad till de större städerna, särskilt Stockholm och Göteborg. Av de landskommuner, som bedrev sådan verksamhet, voro de flesta belägna i Västernorrlands samt Göteborgs och Bohus län. Av samtliga dagunderstödda voro 85·9 % hemmahörande i städer; 70·8 % voro familjeförsörjare.

I genomsnitt för hela riket uppgick under 1945 understödet till 4 kr. 57 öre per dag och understödstagare mot 4 kr. 18 öre föregående år.

Hyreshjälp. Antalet kommuner, som bedrivit hyreshjälpsverksamhet under åren 1936—1945, framgår av tab. 33, i vilken årsmedeltalet resp. högsta antalet kommuner resp. år finnes angivet. Antalet arbetslösa, som erhållit hyreshjälp under åren 1942—1945, redovisas i tab. 35.

Det den 1 juli 1941 försöksvis införda systemet med hyreshjälp till familjeförsörjare, som hänvisats till beredskapsarbete på sådant avstånd från hemorten, att den hänvisade ej kunde använda familjebostaden, har tillämpats även under 1945. Då arbetslösa familjeförsörjare på grund av de gynnsamma förhållandena på arbetsmarknaden endast i undantagsfall behövt hänvisas till arbetsplatser utom hemorten, har förlängt tillstånd till dylik hyreshjälpsverksamhet sökts och medgivits i blott två fall.

Kommunalt understöd. Antalet genom kommunal understödsverksamhet (sålunda utan statsbidrag) hjälpta under åren 1936—1945 angives i tab. 36. Av tabellen framgår, att verksamheten under år 1945 varit av ringa omfatt-

Tab. 35. Antal arbetslösa, som erhållit hyreshjälp åren 1942—1945.]

Månad	Hela antalet				Därav städer			
	1942	1943	1944	1945	1942	1943	1944	1945
Januari	7 388	2 579	3 910	1 972	6 688	2 475	3 145	1 720
Februari.....	8 589	2 413	4 128	2 381	7 706	2 249	3 463	2 122
Mars	7 622	1 989	3 763	2 505	6 721	1 814	3 107	2 267
April	5 835	1 490	2 595	1 703	5 066	1 365	2 011	1 577
Maj	2 559	1 081	1 267	1 130	2 298	1 063	996	1 095
Juni.....	1 003	490	411	717	940	487	384	712
Juli	627	330	285	546	609	327	285	546
Augusti.....	613	242	205	420	595	240	205	420
September	566	303	328	375	556	301	328	375
Oktober	707	513	462	383	686	510	462	383
November	917	1 028	548	480	888	1 014	548	480
December.....	1 662	2 105	1 123	730	1 610	1 935	1 069	730
Årsmedeltal	3 174	1 213	1 585	1 112	2 864	1 148	1 333	1 036

Tab. 36. Antal arbetslösa som erhållit kommunalt understöd åren 1936—1945.

Årsmedeltal	Städer	Lands- bygd	Hela riket	1945	Städer	Lands- bygd	Hela riket
1936	2 506	664	3 170	Januari	112	15	127
1937	2 060	322	2 382	Februari	128	23	151
1938	2 054	198	2 252	Mars	389	36	425
1939	1 300	246	1 546	April	685	40	725
1940	1 417	133	1 550	Maj	810	64	874
1941	321	173	494	Juni	778	23	801
1942	163	75	238	Juli	102	14	116
1943	59	21	80	Augusti	8	11	19
1944	70	38	108	September	8	11	19
1945	257	24	281	Oktober	12	9	21
				November	18	19	37
				December	30	25	55

ning, även om den omfattat ett mer än dubbelt så stort antal arbetslösa som under föregående år. I medeltal åtnjöto under året 281 arbetslösa kommunalt understöd mot 108 föregående år. Antalet varierade starkt under de olika månaderna. Högst var det i maj, då 874 arbetslösa åtnjöto dylikt understöd.

Sammanfattande uppgifter rörande understödslinjen återfinnas i tab. 37. Av samtliga arbetslösa, som erhållit hjälp enligt understödslinjen, åtnjöto under 1945 i medeltal 80,5 % dagunderstöd och 19,5 % kommunalt understöd utan statsbidrag.

Utbildningshjälp. Av deltagarna i de under ledning av överstyrelsen för yrkesutbildning anordnade yrkesutbildningskurserna för arbetslösa åtnjöto ett flertal hjälp i form av dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnader. Enligt arbetslöshetsnämndernas rapporter åtnjöto i genomsnitt per månad 188 kursdeltagare sådan hjälp.

Till följd av det ringa antalet hjälpsökande i ungdomsåldrarna har kommissionen under året icke bedrivit någon verksamhet i form av frivillig arbetstjänst eller ungdomsreservarbeten.

Kursverksamheten i allmänbildande ämnen för arbetslösa hade under 1945 mycket begränsad omfattning. Kurserna anordnades huvudsakligen av ABF, som av kommissionen beviljades statsbidrag till kostnaderna för de arbetslösas deltagande i kurserna med 100 % till lärarlöner och 50 % till arbetsmateriel. Sammanlagt deltog ett 100-tal arbetslösa personer på ett 10-tal orter i skilda delar av landet i dylika kurser i diverse ämnen. Kommissionen har vidare under året understött en kurs i maskinskrivning, som anordnades genom arbetslöshetsnämnden i Göteborg för ca 15 personer.

Härutöver bedrevs av Folkuniversitetets kursverksamhet i Stockholm, Göteborg, Uppsala och Lund ett flertal kurser med statsbidrag för att huvudsakligen möjliggöra flyktingars deltagande häri.

En speciell form av statsunderstödd kursverksamhet har varit anordnad av föreningen Bohus stickning. Genom denna har sysselsättning beretts hust-

Tab. 37. Understödslinjens omfattning åren 1936—1945.¹

Månad	Antal understödstagare									
	1936	1937	1938	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945
<i>Dagunderstöd</i>										
Januari	11 226	5 497	4 725	6 206	3 273	14 089	9 183	2 738	5 013	2 180
Februari	13 305	6 073	4 985	2 928	3 423	17 338	10 191	2 352	5 213	2 751
Mars	12 982	5 774	4 622	7 028	3 493	17 369	8 524	1 954	4 929	2 708
April	9 321	3 565	3 282	5 847	2 676	15 288	5 631	1 561	3 529	1 758
Maj	2 901	1 506	1 372	2 441	1 279	10 829	2 082	1 006	1 126	1 102
Juni	465	140	810	529	993	6 677	974	460	353	620
Juli	—	—	220	—	1 009	4 140	822	327	247	461
Augusti	—	—	265	—	1 532	3 316	781	248	210	345
September	—	—	304	—	2 694	3 201	817	280	317	353
Oktober	142	167	1 068	842	5 702	2 427	654	516	456	375
November	1 968	1 284	2 146	1 811	8 330	3 123	898	1 287	541	480
December	4 211	3 251	4 566	2 930	10 765	6 974	1 778	3 303	1 447	801
<i>Kommunalt understöd</i>										
Januari	4 799	3 433	3 297	3 053	2 085	1 021	696	180	257	127
Februari	5 393	3 119	3 580	2 958	2 582	911	564	136	270	151
Mars	4 744	2 584	3 027	2 505	2 814	801	424	91	214	425
April	4 350	2 375	2 635	2 023	1 397	674	231	75	164	725
Maj	2 566	2 252	2 100	1 127	921	503	116	57	75	874
Juni	1 828	1 854	1 807	889	1 057	294	66	38	38	801
Juli	1 569	1 630	1 807	776	1 379	199	50	27	18	116
Augusti	1 758	1 488	1 446	596	1 867	191	40	22	14	19
September	2 108	1 719	1 415	783	1 807	180	34	28	24	19
Oktober	2 667	2 239	1 379	834	817	206	39	35	29	21
November	2 816	2 826	1 925	1 366	839	363	55	58	63	37
December	3 441	3 064	2 611	1 688	1 034	583	538	217	134	55
<i>Summa</i>										
Januari	16 025	8 930	8 022	9 259	5 358	15 110	9 879	2 918	5 270	2 307
Februari	18 698	9 192	8 565	5 886	6 005	18 249	10 755	2 488	5 483	2 902
Mars	17 726	8 358	7 719	9 533	6 307	18 170	8 948	2 045	5 143	3 133
April	13 671	5 940	5 917	7 870	4 073	15 962	5 862	1 636	3 693	2 483
Maj	5 467	3 758	3 472	3 568	2 200	11 332	2 198	1 063	1 201	1 976
Juni	2 293	1 994	2 617	1 368	2 050	6 971	1 040	498	391	1 421
Juli	1 569	1 630	2 027	776	2 388	4 339	872	354	265	577
Augusti	1 758	1 488	1 711	596	3 399	3 507	821	270	224	364
September	2 108	1 719	1 719	783	4 501	3 381	851	308	341	372
Oktober	2 809	2 406	2 447	1 676	6 519	2 633	693	551	485	396
November	4 784	4 110	4 071	3 177	9 169	3 486	953	1 345	604	517
December	7 652	6 315	7 177	4 618	11 799	7 557	2 316	3 520	1 581	856

¹ Kursdeltagare ej medräknade.

rur och döttrar till arbetslösa stenhuggare inom Bohusläns stendistrikt. Kvinnorna ha på så sätt kunnat medverka till att förbättra stenhuggarnas ekonomiska ställning. Under året ha tre dylika kurser med sammanlagt ett 30-tal deltagare pågått.

I tab. 38 lämnas en sammanställning av den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning åren 1936—1945.

Tab. 38. Den statliga och statsunderstödda utbildningshjälpens omfattning åren 1936—1945. Årsmedeltal.

År	Antal deltagare i frivillig arbetstjänst	Antal sysselsatta i ungdomsreservarbeten	Antal kursdeltagare ¹	Summa
1936.....	364	250	306	920
1937.....	210	75	17	302
1938.....	170	35	36	241
1939.....	132	39	65	236
1940.....	50	6	390	446
1941.....	62	—	845	907
1942.....	² 63	—	558	589
1943.....	—	—	280	280
1944.....	—	—	271	271
1945.....	—	—	188	188

¹ Här ingå endast kursdeltagare, som åtnjutit statlig arbetslöshetshjälp. Elever vid verkstadsskolor för arbetslös ungdom ingå sålunda ej och av eleverna vid beredskapskurser endast de, som åtnjöt dagunderstöd eller bidrag till inackorderingskostnaderna. — ² Medeltal för januari—juni.

Hjälpverksamhetens totala omfattning.

En översikt över totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1936—1945 lämnas i *tab. 39*. Under 1945 åtnjöt i medeltal 80·0 % av samtliga hjälpsökande arbetslöshetshjälp. Av dessa åtnjöt 61·4 % hjälp enligt arbetslinjen, 16·4 % enligt understödslinjen och 2·2 % erhöilo utbildningshjälp. Den förstnämnda procentsiffran är den högsta, som hittills förekommit för denna hjälpform.

En summarisk redovisning av kostnaderna för hjälpverksamheten under såväl budgetåret 1944/45 som kalenderåret 1945 återfinnes i *bilagorna 10 och 11*.

Statliga stenbeställningar.

I samband med bemyndigande för arbetsmarknadskommissionen att låta återupptaga beställningarna av gatsten för statens räkning fastställde Kungl. Maj:t genom skrivelse den 28 augusti 1942 det högsta antal, som finge sysselsättas med statliga eller andra beställningar, till 950 man, därav högst 150 finge utgöras av sådan fullgod arbetskraft, som är nödvändig för rationell drift i storbrott.

Efter beslut därom vid sammanträde den 10 januari 1945 med delegationen för handläggning av vissa ärenden angående inköp av gatsten för statens räkning anhöll kommissionen i underdånig skrivelse den 30 i samma månad om medgivande att i mån av behov från och med den 1 januari 1945 inom gatstensindustrin med statliga eller andra beställningar sysselsätta högst 1 050 arbetare, varav högst 150 utgörande fullgod arbetskraft.

I skrivelsen erinrades om att kommissionen i sin verksamhetsberättelse för år 1943 hade anmält, att antalet sysselsatta arbetare vid intet tillfälle överstigit det av Kungl. Maj:t medgivna högsta antalet men att kommissionen an-

Tab. 39. Totalantalet statligt och kommunalt hjälpta åren 1936—1945.

Å r Månad	Antal hjälpta				Hjälpta i % av hjälpsökande			
	Arbets- linjen	Under- stöds- linjen	Utbild- nings- hjälp	Summa	Arbets- linjen	Under- stöds- linjen	Utbild- nings- hjälp	Summa
Årsmedeltal								
1936.....	16 065	7 880	961	24 906	45·1	22·1	2·7	69·9
1937.....	7 829	4 653	318	12 800	43·0	25·6	1·7	70·3
1938.....	6 038	4 622	264	10 924	37·3	28·6	1·6	67·5
1939.....	6 297	4 431	252	10 980	35·9	25·2	1·4	62·5
1940.....	3 740	5 314	449	9 503	28·0	39·7	3·4	71·1
1941.....	6 856	9 225	907	16 988	30·9	41·6	4·1	76·5
1942.....	5 270	3 766	589	9 625	42·8	30·6	4·8	78·2
1943.....	3 731	1 416	280	5 427	52·7	20·0	4·0	76·7
1944.....	6 016	2 057	271	8 344	53·4	18·8	2·4	74·1
1945.....	5 378	1 442	193	7 013	61·4	16·4	2·2	80·0
1945								
Januari	6 299	2 307	205	8 811	52·1	19·1	1·7	72·9
Februari.....	6 707	2 902	254	9 863	52·1	22·6	2·0	76·7
Mars	7 110	3 133	261	10 504	52·6	23·2	1·9	77·7
April	7 089	2 483	255	9 827	58·9	20·6	2·1	81·6
Maj	6 202	1 976	252	8 430	61·9	19·7	2·5	84·1
Juni.....	5 258	1 421	214	6 893	66·4	17·9	2·7	87·0
Juli	4 510	577	190	5 277	75·6	9·7	3·2	88·5
Augusti	4 220	364	161	4 745	78·0	6·8	3·0	87·8
September	4 073	372	129	4 574	75·3	6·9	2·4	84·6
Oktober	4 077	396	145	4 618	69·8	6·8	2·4	79·0
November	4 555	517	130	5 202	67·4	7·7	1·9	77·0
December	4 435	856	123	5 414	60·8	11·7	1·7	74·2

sett det möjligt att lämna sysselsättningstillstånd för ett högre antal, då det visat sig, att varje månad en viss del av arbetarna var frånvarande från arbetet bland annat på grund av sjukdom eller beredskapstjänstgöring. Förhållandena hade varit desamma under år 1944. Marginalen mellan lämnade medgivanden och verkligt sysselsatta hade emellertid successivt minskats, vilket medfört, att det högsta av Kungl. Maj:t medgivna antalet (950) i december 1944 hade uppnåtts. Anledningen härtill hade bland annat varit, att beredskapstjänstgöringen och de militära anläggningsarbetena ej längre ställde lika höga krav på arbetskraft som under de båda föregående åren.

Kommissionen framhöll vidare, att en stor del av arbetarna vid de statliga gatstensbeställningarna utgjordes av äldre personer, vilkas inkomster inom stenindustrin vore obetydliga men säkerligen hade en avsevärd betydelse för dem själva som komplement till folkpension eller annan inkomst. Dessa äldre personer hade tagit i anspråk en relativt obetydlig del av de be-
lopp, som förbrukats för de statliga gatstensbeställningarna, men utgjorde en förhållandevis stor del av det högsta medgivna antalet sysselsatta.

Genom beslut den 2 mars 1945 biföll Kungl. Maj:t kommissionens framställning. Från och med den 1 januari 1945 utgör således det högsta antal,

Tab. 40. Vid statliga stenbeställningar under år 1945 sysselsatta arbetare.

Månad	Göteborgs och Bohus län	Blekinge län	Kalmar län	Samtliga län	
				Hela antalet	därav dagsverkare
Januari	772	87	44	903	116
Februari	759	89	44	892	113
Mars	789	101	43	933	115
April	814	101	40	955	118
Maj	819	96	21	936	112
Juni	814	89	34	937	113
Juli	802	87	32	921	109
Augusti	820	95	30	945	114
September	830	94	31	955	115
Oktober	835	97	31	963	124
November	839	96	30	965	124
December	834	99	15	948	123
Årsmedeltal	811	94	33	938	116
Därav arbetare anvisade av länsarbetsnämnd (fullgod arbetskraft)	78	—	15	93	78

som får sysselsättas med statliga eller andra beställningar, 1 050, därav högst 150 må utgöras av sådan fullgod arbetskraft, som är nödvändig för rationell drift i storbrott och som uttages efter av kommissionen givna anvisningar.

I tab. 40 lämnas uppgift å antalet under varje månad 1945 med gatstens-tillverkning för staten eller andra beställare hos sådana företagare sysselsatta, som tilldelats beställning för statens räkning. Av uppgifterna framgår, att under året i medeltal 938 stenhuggare och dagsverkare varit sysselsatta.

Tab. 41. Tillverkningen av sten för statens räkning under år 1945.

Månad Län	Smågatsten		Storgatsten		Summa 1 000-tal kr.
	Kvantitet 1 000-tal st.	Värde 1 000-tal kr.	Kvantitet 1 000-tal st.	Värde 1 000-tal kr.	
Januari	2 279	113	388	107	220
Februari	3 293	163	212	59	222
Mars	3 583	178	298	82	260
April	3 534	175	288	80	255
Maj	3 292	163	265	73	236
Juni	3 490	173	245	68	241
Juli	2 139	106	100	28	134
Augusti	3 777	187	172	47	234
September	3 785	197	226	66	263
Oktober	4 173	217	134	39	256
November	4 453	232	130	38	270
December	4 635	241	81	24	265
Summa	42 433	2 145	2 530	711	2 856
Därav					
Göteborgs o. Bohus län ..	41 633	2 103	2 211	616	2 719
Blekinge län	567	30	312	90	120
Kalmar län	233	12	16	5	17

Av dessa utgjordes 93 av genom länsarbetsnämnderna anvisad fullgod arbetskraft. Kungl. Ma:jt:s ovan nämnda medgivande om sysselsättning av större arbetsstyrka än den tidigare maximistyrkan, 950 man, har ej behövt utnyttjas annat än under april månad, då 955 man sysselsattes, samt under månaderna september—november. Högsta antalet sysselsatta utvisar november månad med 965 man.

Under 1945 ha nya anställningsmedgivanden lämnats för 104 man. Medgivande om anställning har, liksom under föregående år, lämnats endast i de fall, då den företagna undersökningen visat, att den sökande på grund av sjukdom, ålder eller tungt vägande familjeskäl ej synes ha haft möjlighet att antaga arbete utom hemorten eller annat tillgängligt arbete inom den samma. Under året ha cirka 260 ansökningar om nyanställning eller återanställning behandlats. Inkomna ansökningar 1943 och 1944 utgjorde cirka 500 respektive 300, av vilka 276 respektive 129 biföllos.

Samtidigt som nya sysselsättningstillstånd meddelats, ha en del tidigare lämnade återkallats. Detta har möjliggjorts genom den kontinuerliga avgång, som skett på grund av dödsfall, varaktig sjukdom, hög ålder m. m. En annan avgångsorsak, som i ett flertal fall har angivits, har varit, att veder-

Tab. 42. Årskostnadsbidrag åren 1941—1944. Kronor.

L ä n	1941	1942	1943	1944
Stockholms stad.....	942 352	555 533	356 499	451 209
Stockholms	119 086	85 208	32 829	39 057
Uppsala	12 645	11 292	5 624	9 583
Södermanlands.....	8 587	2 021	2 023	1 946
Östergötlands	71 160	48 825	20 323	29 089
Jönköpings.....	10 969	6 647	4 865	9 680
Kronobergs	1 849	2 260	33	13
Kalmar.....	10 003	10 293	6 516	10 025
Gotlands.....	3 853	4 404	4 373	5 882
Blekinge.....	513	117	223	2 427
Kristianstads.....	5	—	—	—
Malmö stad.....	251 742	140 214	50 524	50 895
Malmöhus i övrigt	109 818	77 958	35 655	58 138
Hallands.....	4 121	11 368	4 657	5 605
Göteborgs stad	972 953	471 813	235 730	264 570
Göteborgs och Bohus i övrigt	117 226	89 738	74 798	75 607
Älvsborgs.....	10 612	7 208	2 426	2 156
Skaraborgs.....	197	270	401	1 028
Värmlands.....	28 778	23 092	15 831	40 674
Örebro	24 876	8 680	16 103	32 513
Västmanlands	2 348	2 300	2 300	—
Kopparbergs	—	—	—	—
Gävleborgs.....	32 500	19 720	11 881	18 107
Västernorrlands	684 926	208 075	132 734	513 253
Jämtlands	3 185	4 608	3 671	3 102
Västerbottens	6 374	4 144	2 521	15 083
Norrbottens.....	6 837	3 649	4 064	7 485
Summa	3 437 515	1 790 437	1 026 604	1 647 127

börande övergått till annat arbete. Detta synes tyda på att de förhållanden, som varit utslagsgivande då medgivande om sysselsättning inom gatstensindustrin lämnades, t. ex. sjukdom eller besvärliga familjeförhållanden, sedermera förändrats till det bättre. Antalet avgångna arbetare utgjorde under året 65.

Omfattningen av stentillverkningen för statens räkning under år 1945 framgår av *tab. 41*.

Årskostnadsbidrag.

Från och med år 1941 utgår statsbidrag till kommunernas kostnader för arbetslöshetshjälp — förutom engångsbidrag till vissa beredskaps- och reservarbeten (arbetsbidrag) — i form av s. k. årskostnadsbidrag. I redogörelsen för kommissionens verksamhet för år 1942 har närmare redogjorts för hur detta bidrag beräknas. Bidragssystemet tillämpas alltjämt endast försöksvis. Beträffande förslag till ändrade bestämmelser se sid. 48 f.

I *tab. 42* redovisas de totala belopp, som utgått i årskostnadsbidrag till kommunernas arbetslöshetskostnader för åren 1941—1944.

Antalet kommuner, som erhållit årskostnadsbidrag för dessa år redovisas i efterföljande sammanställning, fördelade efter bidragsprocent.

Liksom under föregående år förekom under 1944 högre bidragsprocent än 20 endast i Göteborgs och Bohus samt Västernorrlands län. Antalet kommuner, som uppburit bidrag, uppvisade någon ökning jämfört med föregående år.

Län	Statsbidrag i % av årskostnaden							S:a
	År	20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	
Göteborgs o. Bohus län								
1941	15	1	7	—	2	—	—	25
1942	17	2	2	—	—	1	—	22
1943	18	1	1	—	1	—	—	21
1944	17	2	1	—	—	—	—	20
Västernorr- lands län								
1941	9	2	2	3	2	3	2	23
1942	10	3	3	—	—	1	—	17
1943	18	3	1	—	—	—	—	22
1944	18	4	5	2	—	—	—	29
Övriga län								
1941	85	1	—	—	—	—	—	86
1942	74	—	—	—	—	—	—	74
1943	66	—	—	—	—	—	—	66
1944	82	—	—	—	—	—	—	82
Summa								
1941	109	4	9	3	4	3	2	134
1942	101	5	5	—	—	2	—	113
1943	102	4	2	—	1	—	—	109
1944	117	6	6	2	—	—	—	131

G. Värnpliktshjälp.

Familjebidrag.

Under tiden för den förstärkta försvarsberedskapen har krigsfamiljebidragsförordningen varit tillämplig å samtliga värnpliktiga, oavsett arten av deras tjänstgöring. Även de, som inkallats för att fullgöra dem åliggande fredstjänstgöring, ha sålunda hänförs under krigsfamiljebidragsförordningen. I samband med den förstärkta försvarsberedskapens upphävande från och med den 1 juli 1945 har fredsfamiljebidragsförordningen (nr 524/1942) i sin helhet satts i kraft. Efter denna tidpunkt gälla såväl krigs- som fredsfamiljebidragsförordningarna. Krigsfamiljebidragsförordningen är tillämplig dels å värnpliktiga (krigsfrivilliga), som fullgöra arbetsuppgifter sammanhängande med avvecklingen av beredskapen, dels å fredstjänstgörande värnpliktiga, vilka ålagts förlängd tjänstgöring för utbildning till officerare och underofficerare (motsvarande) eller vilka fullgöra sin fredstjänstgöring senare än det kalenderår, varunder de uppnått 25 års ålder, dels ock övergångsvis å yngre värnpliktiga, som påbörjat fredstjänstgöring före den 1 juli 1945 och som kvarbliva i tjänst efter nämnda dag; sistnämnda värnpliktiga hava medgivits fortsatt rätt till krigsfamiljebidrag intill tjänstgöringsperiodens slut. Fredsfamiljebidragsförordningen är tillämplig å värnpliktiga, som efter ingången av juli månad 1945 börjat eller börja tjänstgöring, vilken åligger dem enligt 27 § värnpliktslagen, och som icke på grund av sin ålder — lägst 26 år det kalenderår, varunder tjänstgöringen fullgöres — äger rätt till bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen.

I fråga om rätten till vissa bidrag enligt krigsfamiljebidragsförordningen ha inskränkande bestämmelser meddelats. Sålunda äger bestämmelsen om att familjebidrag kan utgå viss tid efter tjänstgöringens avslutande icke tillämpning efter den 30 juni 1945 å värnpliktiga, vilka fullgöra fredstjänstgöring, som berättigar till krigsfamiljebidrag. Dessa värnpliktiga äga ej heller komma i åtnjutande av hemortslön.

Familjebidrag enligt fredsfamiljebidragsförordningen utgår endast i form av familjepenning och begravningsbidrag. Familjepenningen är avsedd att utgöra bidrag till familjemedlemmarnas försörjning. Vid beloppets bestämmande tages även hänsyn till den värnpliktiges bostadskostnader. Ansökan om fredsfamiljebidrag göres till familjebidragsnämnden i den värnpliktiges hemortskommun, varefter familjebidragsnämnden har att med eget yttrande översända ansökan till länsstyrelsen, som beslutar i ärendet. Länsstyrelsens beslut tillställles vederbörande militära myndighet, som utbetalar beviljat bidrag.

I egenskap av tillsynsmyndighet såväl enligt krigs- som fredsfamiljebidragsförfattningarna har arbetsmarknadskommissionen utfärdat anvisningar dels angående efter försvarsberedskapens upphörande gällande familjebidragsbestämmelser, dels ock angående tillämpningen av fredsfamiljebidragsförfattningarna.

Enligt fredsfamiljebidragsförordningen utgående bidrag blir i åtskilliga fall mindre än det, som i motsvarande fall utgått under tid före den 1 juli

1945, då krigsfamiljebidragsbestämmelserna varit tillämpliga å samtliga i tjänst varande värnpliktiga. Detta föranledde hösten 1945 klagomål från åtskilliga håll, och förhållandet hade påvisats av kommissionen i anslutning till ikraftträdandet av fredsfamiljebidragsförordningen. Sedan frågan varit föremål för närmare övervägande inom kommissionen och överläggningar ägt rum med representanter för samtliga länsstyrelser och ett antal familjebidragsnämnder i olika delar av landet, ingav kommissionen den 19 december 1945 ett förslag till Kungl. Maj:t att fredsfamiljebidragsförordningen måtte slopas och krigsfamiljebidragsförordningen ändras till en såväl i fred som under krig gällande familjebidragsförordning. Förslaget åtföljdes av förslag till författningsbestämmelser, och Kungl. Maj:t har också framlagt proposition i ämnet för 1946 års riksdag.

Annan än i krigsfamiljebidragsförordningen särskilt nämnd anhörig till den värnpliktige kan efter särskilt medgivande av tillsynsmyndigheten jämställas med familjemedlem till denne. Dyligt medgivande sökes av vederbörande familjebidragsnämnd. Därest familjebidragsnämnd vägrar att göra dylik framställning, kan den värnpliktige eller den anhörige själv göra framställning till tillsynsmyndigheten. Under år 1945 behandlades av kommissionen 579 dylika framställningar från familjebidragsnämnder, av vilka framställningar 447 biföllos och 132 avslogos. Från värnpliktiga och dem närstående inkommo 26 framställningar, av vilka 6 biföllos och 20 avslogos.

Antalet under år 1945 av familjebidragsnämnder gjorda framställningar att få utbetala näringsbidrag för nedlagd rörelse utan hinder av att dylikt bidrag jämte utgående familjepening och bostadsbidrag kommer att överstiga 300 kronor för månad, utgjorde 77. Av dessa ansökningar biföllos 68 och avslogos 9.

Därest familjebidragsnämnd beslutar att nedsätta eller indraga familjebidrag, enär giltig anledning icke ansetts föreligga för familjemedlem att lämna innehavd arbetsanställning, skall familjebidragsnämndens beslut underställas kommissionen. Dylika underställningar gjordes i 16 fall; i 15 fall fastställdes de underställda besluten, medan ett beslut upphävdes.

Kungl. Maj:t har bemyndigat kommissionen att medgiva, att ansökningar om retroaktiv hemortslön, d. v. s. ansökningar om hemortslön för tjänstgöring fullgjord under tiden 1 januari 1941—30 juni 1942, må upptagas till prövning utan hinder av att ansökningen icke inkommit inom föreskriven tid, senast den 31 december 1942. Under år 1945 inkommo 8 framställningar om dylikt medgivande, vilka samtliga biföllos.

Beträffande familjebidrag åt värnpliktiga med flera, vilka drabbats av kroppsskada, har förordningen den 28 juni 1941 (nr 591) med ändringar den 30 juni 1944 (nr 456) jämte av arbetsmarknadscommissionen utfärdade tillämpningsföreskrifter alltjämt varit gällande under året.

För den hjälpverksamhet som, med anlitande av särskilda statsmedel, sedan år 1941 bedrivits till förmån för de till militärtjänst inkallades familjer, ställdes av kommissionen under år 1945 till rikets landshövdingars förfo-gande ett sammanlagt belopp av 142 545 kronor.

Övergångsförmåner till viss långtidsinkallad militär personal.

Genom kungörelser den 25 maj 1945 (nr 194—195) meddelades bestämmelser angående övergångsförmåner till viss långtidsinkallad militär personal. För underlättande av övergången till civil verksamhet kan viss militär personal, som vid avvecklingen av försvarsberedskapen fullgjort långvarig militär tjänstgöring (långtidsinkallade), erhålla övergångsförmån i form av avvecklingsersättning, yrkesutbildning och värnpliktslån.

Rätten att besluta i avvecklingsersättningsärenden tillkommer vederbörande familjebidragsnämnd, arbetsmarknadskommissionen och Kungl. Maj:t. I de fall, där vederbörande fullgjort tvångstjänstgöring av viss mera betydande omfattning under de senaste två åren före avvecklingen av försvarsberedskapen, tillkommer sålunda rätten att besluta i avvecklingsersättningsärenden vederbörande familjebidragsnämnd, vars beslut dock för att bli gällande måste fastställas av arbetsmarknadskommissionen. Därest vederbörande under tid för den förstärkta försvarsberedskapen fullgjort tvångstjänstgöring under sammanlagt minst tre år men avslutat tjänstgöringen inom ett år före avvecklingen av beredskapen, kan dock vederbörande av kommissionen tillerkännas rätt till avvecklingsersättning, under förutsättning att svårigheter föreligga för vederbörande att erhålla civil utkomst, och dessa svårigheter kunna anses förorsakade av militärtjänstgöringen. Där synnerliga skäl föreligga, kan Kungl. Maj:t medgiva att även i annat fall än nu nämnts övergångsförmån må utgå.

Avvecklingsersättningen avser att för långtidsinkallad, som vid tjänstgöringens avslutande saknar möjlighet att återgå till tidigare anställning eller verksamhet och till följd därav är arbetslös eller som erhåller ny anställning med lägre avlöningsförmåner än de förmåner, som utgått under militärtjänstgöringen, avhjälpa eller lindra de ekonomiska svårigheterna under en övergångstid. Ersättningen kan utgå under en tid av högst sex månader. Det för första månaden fastställda beloppet minskas med tio procent av första månadens belopp för varje följande månad, och från beloppet för vederbörlig månad skall avdragas vad den ersättningsberättigade under motsvarande tid uppburit i arbetsinkomst.

Yrkesutbildning kan beviljas långtidsinkallad, vilken är anmäld hos den offentliga arbetsförmedlingen som arbetssökande utan att lämpligt arbete kan anvisas honom. Yrkesutbildning kan meddelas för att underlätta återgången till förutvarande yrkesområde (fortbildning) eller för att möjliggöra övergång till nytt yrkesområde (omskolning).

Långtidsinkallad kan vidare komma i fråga till värnpliktslån oberoende av huruvida han eljest är hänförlig under 1940 års förordning om värnpliktslån. Härutinnan hänvisas till vad nedan anföres under rubriken värnpliktslån.

Arbetsmarknadskommissionen, som är förordnad som centralt organ för handläggningen av frågor rörande övergångsförmåner till långtidsinkallade, har i denna egenskap utfärdat anvisningar rörande tillämpningen av bestämmelserna om övergångsförmåner.

Beträffande omfattningen av kommissionens verksamhet med ärenden rörande övergångsförmåner må följande uppgifter lämnas.

Intill den 1 januari 1946 handlades av kommissionen slutligt 1 698 ärenden rörande avvecklingsersättning, vilka varit föremål för behandling av vederbörande familjebidragsnämnder. I dessa ärenden hade familjebidragsnämnderna i 1 574 fall beviljat avvecklingsersättning och enligt därom gällande bestämmelser underställt kommissionen sina beslut; övriga 124 ärenden utgjorde besvär över av familjebidragsnämnderna meddelade beslut att avslå ansökningar om avvecklingsersättningar. I fråga om de underställda ärendena godkände kommissionen i 1 365 fall besluten, i vad dessa avsågo, att avvecklingsersättning skulle utgå, men i 222 av dessa fall ändrades den oavkortade avvecklingsersättningens belopp av kommissionen. Kostnaderna för avvecklingsersättning till ifrågavarande 1 365 personer uppgå för första månaden, under förutsättning att det oavkortade avvecklingsersättningsbeloppet utgår, till 577 281 kronor. I 209 fall upphävdes de av familjebidragsnämnderna fattade besluten om utgivande av avvecklingsersättning av kommissionen, enär vederbörande icke voro behöriga att erhålla dylik ersättning. Vad angår de ärenden, i vilka familjebidragsnämnds beslut om avvecklingsersättning upphävdes har 71 sökande sedermera antingen besvärat sig hos Kungl. Maj:t över kommissionens beslut eller ock gjort underdånig framställning om att få komma i åtnjutande av avvecklingsersättning. Kungl. Maj:t har icke i något fall bifallit över kommissionens beslut anförda besvär, men har i ett fåtal fall, med anledning av bevären, i enlighet med förslag av kommissionen lämnat vederbörande medgivande att få komma i åtnjutande av övergångsförmåner. Vidare biföll kommissionen med stöd av den befogenhet, som tillkommer kommissionen att bevilja avvecklingsersättning åt vissa långtidsinkallade, vilka fullgjort tvångstjänstgöring om sammanlagt tre år under hela beredskapstiden men likväl icke fylla förutsättningarna för att familjebidragsnämnderna skola kunna bevilja ersättning, framställningar från 176 sökande. Kostnaderna för de dem beviljade avvecklingsersättningarna uppgå, vad gäller ersättningarnas oavkortade belopp för första månaden, till 73 577 kronor. I anledning av anförda besvär beviljade kommissionen avvecklingsersättning i 28 fall med ett belopp, som beräknat på sätt nyss sagts, utgör 11 837 kronor, medan kommissionen i 96 fall lämnade besvären utan bifall. Slutligen prövade Kungl. Maj:t intill den 1 januari 1946 690 ansökningar om att få komma i åtnjutande av övergångsförmåner, över vilka ansökningar kommissionen avgivit yttrande. I de 395 fall, där Kungl. Maj:t fann skäl medgiva avvecklingsersättning till vederbörande, utgöra, med de av kommissionen sedermera fastställda beloppen, kostnaderna för första månaden — under förutsättning att ersättningarna under nämnda månad utgå med hela sitt belopp — 149 902 kronor. I flertalet av de övriga 295 fallen, där Kungl. Maj:t lämnade framställningarna utan bifall, äro framställningarna ingivna av personer, vilka endast fullgjort krigsfrivilligtjänstgöring.

Sammanlagt beviljades alltså under tiden intill den 1 januari 1946 av-

vecklingsersättning till 1 964 personer, och kostnaderna för första månaden uppgå — därest varje ersättning utgår med oavkortat belopp — till 812 597 kronor. Vid nyssnämnda tidpunkt voro ett 40-tal ärenden ännu icke avgjorda, i flertalet fall beroende på att från vederbörliga militära myndigheter infordrade kompletterande uppgifter icke inkommit.

Värnpliktslån.

I fråga om värnpliktslån utfärdades tre nya författningar nämligen dels den ovan omnämnda kungörelsen den 25 maj 1945 angående värnpliktslån till viss långtidsinkallad militär personal (nr 195), dels en kungörelse den 29 juni 1945 angående lån från värnpliktslånefonden (nr 494), dels ock en kungörelse den 29 juni 1945 (nr 495) angående värnpliktslån till vissa under militärtjänstgöring skadade.

Kungörelsen den 25 maj 1945 innebär, att långtidsinkallad, även i det fall, att han icke är hänförlig under 1940 års förordning om värnpliktslån, kan erhålla värnpliktslån enligt denna förordning. Härvid gälla vissa för vederbörande förmånligare villkor och förutsättningar. Lån må sålunda utgå även för tillgodoseende av lånebehov, som avser påbörjande av yrkesutbildning eller vinnande av utkomst i yrke eller näring, varav sökanden icke tidigare haft sin bärgning. Lånebeloppets maximum är vidare höjt till 7 000 kronor.

Genom kungörelsen angående lån från värnpliktslånefonden ha möjligheter beretts avgånget fast anställt manskap och värnpliktiga, som undergått befälsutbildning, att erhålla värnpliktslån. Beslutanderätten i fråga om dessa värnpliktslån tillkommer arbetsmarknadscommissionen. Därest lån beviljats, skall dock commissionens beslut underställas Kungl. Maj:ts prövning. Lånebeloppets maximum utgör, i likhet med vad som gäller i fråga om värnpliktslån enligt 1940 års förordning, 5 000 kronor. Lån kan beviljas i den mån så prövas erforderligt för underlättande av yrkesutbildning eller för utövande av yrke eller näring, varav lånesökanden har sin bärgning, eller för övergång till annan verksamhet, allt under förutsättning att den fasta anställningen respektive befälsutbildningen uppenbarligen bidragit till att framkalla eller öka föreliggande lånebehov.

Enligt kungörelsen den 29 juni 1945 angående värnpliktslån till vissa under militärtjänstgöring skadade kan den, som uppbär ersättning enligt militärsättningsförordningen på grund av kroppsskada ådragen under militärtjänstgöring, erhålla värnpliktslån enligt bestämmelserna i 1940 års värnpliktslåneförordning. Lån må beviljas även för tillgodoseende av lånebehov, som avser påbörjande av yrkesutbildning eller vinnande av utkomst i yrke eller näring, varav sökanden icke tidigare haft sin bärgning.

Under år 1945 biföllos genom värnpliktslånenämndernas beslut 235 ansökningar om lån enligt 1940 års förordning gällande 538 128 kronor helt eller delvis, varvid ett belopp av 339 826 kronor beviljades; 753 ansökningar avseende ett sammanlagt belopp av 2 335 531 kronor avslogos helt. Vid årets utgång förelågo 9 icke slutprövade låneansökningar, gällande ett belopp av

38 300 kronor. Genom av kommissionen i underställningsärenden meddelade beslut upphävdes 11 av värnpliktslånenämnderna beviljade lån å sammanlagt 33 250 kronor. Efter av vederbörande anförda besvär beviljade kommissionen 18 lån å sammanlagt 58 515 kronor.

Antalet under år 1945 gjorda ansökningar om lån enligt kungörelsen om värnpliktslån till viss långtidsinkallad militär personal utgjorde 849. Av dessa ansökningar ha av värnpliktslånenämnderna 257 helt eller delvis bifallits, 527 helt avslagits och 65 ännu ej hunnit slutbehandlas. Det av värnpliktslånenämnderna beviljade lånebeloppet uppgick till 1 071 200 kronor. Genom kommissionens beslut i underställningsärenden ha 5 beslut att bevilja lån å sammanlagt 28 300 kronor upphävts. 33 ärenden, vari besvär anförts till kommissionen, ha föranlett beviljande av lån å sammanlagt 148 500 kronor.

Antalet ansökningar om lån enligt kungörelsen angående värnpliktslån till vissa under militärtjänstgöring skadade uppgick under år 1945 till 96. Av dessa ha 53 helt eller delvis bifallits av värnpliktslånenämnderna, varvid ett belopp av 157 200 kronor beviljats. 29 ansökningar avseende sammanlagt 148 000 kronor ha helt avslagits, medan 14 ansökningar avseende 60 465 kronor icke slutbehandlats. Efter till kommissionen anförda besvär ha ytterligare 4 lån beviljats å sammanlagt 15 500 kronor.

Till kommissionen inkommo under år 1945 79 ansökningar om lån från värnpliktslånefonden. Av dessa, vilka avsågo ett sammanlagt belopp av 346 450 kronor, ha 27 helt eller delvis bifallits. Den sammanlagda av kommissionen beviljade lånesumman uppgår till 89 000 kronor. Vid årets utgång hade 19 ansökningar, gällande en sammanlagd lånesumma av 88 000 kronor, ännu icke slutprövats. Av de av kommissionen meddelade besluten, varigenom lån beviljats, fastställdes 13 av Kungl. Maj:t, före utgången av år 1945.

Av värnpliktslånenämnderna och kommissionen prövades under år 1945 325 ansökningar avseende anstånd med amorterings påbörjande eller förlängd amorteringstid. Av dessa ansökningar ha 286 bifallits och 39 avslagits.

Av de beviljade lånen måste under år 1945 6 lån på grund av olika omständigheter helt eller delvis avskrivnas. Det avskrivna beloppet uppgår till 1 872 kronor. 12 framställningar om avskrivning lämnades under året av Kungl. Maj:t utan bifall.

Sedan värnpliktslåneverksamheten började hösten 1940, ha fram till och med den 31 december 1945 av värnpliktslånenämnderna och arbetsmarknads-kommissionen beviljats sammanlagt 9 293 lån å sammanlagt 8 269 297 kronor. Enligt uppgift från statskontoret hade den 30 juni 1945 av de utbetalade lånebeloppen återbetalats 3 143 331 kronor.

I *bilagorna 13 och 14* ha sammanförts vissa kostnader för arbetsförmedlingsverksamhet, överflyttning och omskolning av arbetskraft, premier för skogsarbete, familjebidragsnämndernas revisorer m. m. under dels budgetåret 1944/45, dels kalenderåret 1945.

U p p g i f t e r

rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1944 och 1945.

A. Länsfördelning.

L ä n	Invånar- antal	Antal rapporte- rande kommuner		Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v		
		^{31/12} 1944	^{31/12} 1945	^{31/12} 1944	^{31/12} 1945	^{31/12} 1944	^{31/12} 1945		^{31/12} 1945	arbets- linjen	under- stöds- linjen
Stockholms stad	654 864	1	1	1 434	1 417	2.2	2.2	1 313	971	319	23
Stockholms...	154 044	9	14	116	98	0.8	0.6	74	63	10	1
Uppsala	65 959	2	4	60	61	0.9	0.9	38	38	—	—
Södermanlands	21 705	2	2	106	14	4.9	0.6	10	10	—	—
Östergötlands.	134 036	3	3	192	161	1.4	1.2	104	28	76	—
Jönköpings...	62 146	3	3	90	46	1.4	0.7	33	30	—	3
Kronobergs...	18 669	2	1	8	2	0.4	0.1	2	2	—	—
Kalmar	48 956	4	4	143	124	2.9	2.5	51	47	1	3
Gotlands	15 719	2	2	76	81	4.8	5.2	44	38	—	6
Blekinge	82 913	15	15	178	198	2.1	2.4	151	151	—	—
Kristianstads .	32 326	1	3	12	28	0.4	0.9	23	22	—	1
Malmö stad ..	167 885	1	1	269	127	1.6	0.8	95	21	73	1
Malmöhus i öv- rigt	161 790	9	6	256	146	1.6	0.9	67	30	37	—
Hallands	54 959	5	5	93	77	1.7	1.4	20	20	—	—
Göteborgs stad	309 348	1	1	841	515	2.7	1.7	475	185	228	62
Göteborgs och Bohus i öv- rigt	121 423	35	34	1 099	898	9.1	7.4	735	697	38	—
Älvsborgs	120 038	11	6	135	80	1.1	0.7	24	21	3	—
Skaraborgs ...	41 294	4	2	26	21	0.6	0.5	10	1	9	—
Värmlands ...	116 229	15	12	441	210	3.8	1.8	181	73	6	2
Örebro	58 590	1	1	143	139	2.4	2.4	114	109	—	5
Västmanlands.	54 347	1	1	7	11	0.1	0.2	—	—	—	—
Kopparbergs..	38 032	4	2	41	19	1.1	0.5	2	2	—	—
Gävleborgs ...	111 239	10	10	270	87	2.4	0.8	42	37	1	4
Västernorr- lands	233 851	43	38	2 571	1 414	11.0	6.0	1 110	1 066	39	5
Jämtlands	29 957	2	3	34	34	1.1	1.1	31	29	—	2
Västerbottens.	126 977	11	8	478	196	3.8	1.5	94	94	—	—
Norrbottnens ..	194 610	20	21	1 925	1 092	9.9	5.6	671	650	16	5
Hela riket	3 231 906	217	203	11 044	7 296	3.4	2.3	5 414	4 435	856	123

¹ Västra Frölunda s:n, som den ^{1/1} 1945 inkorporerades med Göteborgs stad, har för jämförbarhetens skull även den ^{31/12} 1944 redovisats under Göteborgs stad.

B. Kommunfördelning.

* anger att kommunen icke stått i rapportförbindelse med kommissionen för ifrågavarande månad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta 1945	D ä r a v			
		1/1 1945	31/13	31/12	31/13		31/12	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälpen
			1944	1945	1944		1945			
<i>Stockholms stad</i>	654 864	1 434	1 417	2·2	2·2	1 313	971	319	23	
<i>Stockholms län</i>	154 044	116	98	0·8	0·6	74	63	10	1	
Lidingö	12 769	*	1	—	0·1	1	1	—	—	
Solna	31 743	62	64	2·0	2·0	43	32	10	1	
Sundbyberg	13 708	13	4	0·9	0·3	4	4	—	—	
Södertälje	18 909	*	3	—	0·2	3	3	—	—	
Boo	3 600	*	1	—	0·3	1	1	—	—	
Fresta	1 147	*	1	—	0·9	1	1	—	—	
Huddinge	15 979	4	1	0·3	0·1	1	1	—	—	
Järfälla	4 159	9	1	2·2	0·2	1	1	—	—	
Nacka	11 247	17	3	1·5	0·3	3	3	—	—	
Saltsjöbadens kpg	3 603	1	1	0·3	0·3	1	1	—	—	
Sollentuna kpg	14 869	1	2	0·1	0·1	2	2	—	—	
Spånga	12 883	8	13	0·6	1·0	10	10	—	—	
Tyresö	2 236	*	1	—	0·4	1	1	—	—	
Täby	7 192	1	2	0·1	0·3	2	2	—	—	
<i>Uppsala län</i>	65 959	60	61	0·9	0·9	38	38	—	—	
Enköping	7 533	—	1	—	0·1	—	—	—	—	
Uppsala	44 686	41	48	0·9	1·1	34	34	—	—	
Bondkyrka	5 662	*	2	—	0·4	2	2	—	—	
Älvkarleby	8 078	19	10	2·4	1·2	2	2	—	—	
<i>Södermanlands län</i>	21 705	106	14	4·9	0·6	10	10	—	—	
Nyköping	15 680	1	1	0·1	0·1	1	1	—	—	
Nikolai	6 025	105	13	17·4	2·2	9	9	—	—	
<i>Östergötlands län</i>	134 036	192	161	1·4	1·2	104	28	76	—	
Linköping	46 617	25	13	0·5	0·3	10	10	—	—	
Norrköping	75 792	163	146	2·2	1·9	92	18	74	—	
Motala lk.	11 627	4	2	0·3	0·2	2	—	2	—	
<i>Jönköpings län</i>	62 146	90	46	1·4	0·7	33	30	—	3	
Huskvarna	10 266	3	*	0·3	—	—	—	—	—	
Jönköping	39 171	86	44	2·2	1·1	31	28	—	3	
Tranås	8 211	*	1	—	0·1	1	1	—	—	
Vetlanda	4 498	1	1	0·2	0·2	1	1	—	—	
<i>Kronobergs län</i>	18 669	8	2	0·4	0·1	2	2	—	—	
Växjö	16 900	2	2	0·1	0·1	2	2	—	—	
Åseda kpg.	1 769	6	*	3·4	—	—	—	—	—	
<i>Kalmar län</i>	48 956	143	124	2·9	2·5	51	47	1	3	
Kalmar	23 834	72	48	3·0	2·0	32	29	1	2	
Västervik	13 263	54	74	4·1	5·6	18	18	—	—	

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälppta s ¹ / ₁₃ 1945	D ä r a v		
		s ³¹ / ₁₂ 1944	s ³¹ / ₁₂ 1945	s ³¹ / ₁₃ 1944	s ³¹ / ₁₃ 1945		arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälpn
Gamleby	3 070	1	*	0·3	—	—	—	—	—
Misterhult	3 793	16	1	4·2	0·3	—	—	—	—
Ålem	4 996	*	1	—	0·2	1	—	—	1
<i>Gottlands län</i>	15 719	76	81	4·8	5·2	44	38	—	6
Visby	13 626	70	76	5·1	5·6	39	33	—	6
Slite kpg	2 093	6	5	2·9	2·4	5	5	—	—
<i>Blekinge län</i>	82 913	178	198	2·1	2·4	151	151	—	—
Karlshamn	10 206	9	4	0·9	0·4	2	2	—	—
Karlskrona	32 341	66	64	2·0	2·0	58	58	—	—
Asarum	7 195	19	13	2·6	1·8	13	13	—	—
Backaryd	1 952	1	*	0·5	—	—	—	—	—
Bräkne-Hoby	4 459	—	4	—	0·9	—	—	—	—
Eringsboda	1 841	10	16	5·4	8·7	16	16	—	—
Hasslö	1 522	6	12	3·9	7·9	6	6	—	—
Hällaryd	2 492	15	12	6·0	4·8	10	10	—	—
Jämshög	3 626	1	*	0·3	—	—	—	—	—
Listerby	1 790	4	14	2·2	7·8	1	1	—	—
Mörrum	4 049	16	21	4·0	5·2	15	15	—	—
Olofström	3 130	*	1	—	0·3	1	1	—	—
Sillhövda	1 983	2	2	1·0	1·0	2	2	—	—
Sturkö	1 624	19	10	11·7	6·2	10	10	—	—
Tjurkö	368	2	5	5·4	13·6	5	5	—	—
Tving	2 511	6	8	2·4	3·2	8	8	—	—
Åryd	1 824	2	12	1·1	6·6	4	4	—	—
<i>Kristianstads län.....</i>	32 326	12	28	0·4	0·9	23	22	—	1
Hässleholm	7 613	*	1	—	0·1	1	1	—	—
Kristianstad	22 807	12	26	0·5	1·1	21	21	—	—
Västra Broby	1 906	*	1	—	0·5	1	—	—	1
<i>Malmö stad.....</i>	167 885	269	127	1·6	0·8	95	21	73	1
<i>Malmöhus län i övrigt..</i>	161 790	256	146	1·6	0·9	67	30	37	—
Eslöv	6 686	6	15	0·9	2·2	2	—	2	—
Hälsingborg	65 357	141	66	2·2	1·0	36	6	30	—
Landskrona	22 602	9	15	0·4	0·7	13	13	—	—
Lund	30 665	21	16	0·7	0·5	11	8	3	—
Trelleborg	15 311	69	31	4·5	2·0	2	—	2	—
Ystad	12 109	3	*	0·2	—	—	—	—	—
Dalby	1 752	5	*	2·9	—	—	—	—	—
Hällestad	823	1	*	1·2	—	—	—	—	—
Kävlinge	2 836	1	—	0·4	—	—	—	—	—
Lomma	3 649	*	3	—	0·8	3	3	—	—
<i>Hallands län</i>	54 959	93	77	1·7	1·4	20	20	—	—
Falkenberg	7 148	8	8	1·1	1·1	—	—	—	—
Halmsstad	30 364	12	21	0·4	0·7	1	1	—	—
Varberg	11 270	58	27	5·1	2·4	12	12	—	—
Enslöv	3 720	12	17	3·2	4·6	3	3	—	—
Slättåkra	2 457	3	4	1·2	1·6	4	4	—	—

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v				
		^{1/1} 1945	^{31/12} 1944	^{31/12} 1945	^{31/12} 1944		^{31/12} 1945	^{31/12} 1945	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
<i>Göteborgs stad</i>	309 348	841	515	2.7	1.7	475	185	228	62		
<i>Göteborgs och Bohus län i övrigt</i>	121 423	1 099	898	9.1	7.4	735	697	38	—		
Lysekil	5 349	34	31	6.4	5.8	27	27	—	—		
Märstrand	1 279	8	8	6.3	6.3	—	—	—	—		
Mölndal	17 124	56	11	3.3	0.6	7	3	4	—		
Strömstad	3 010	41	34	13.6	11.3	27	27	—	—		
Uddevalla	19 923	84	69	4.2	3.5	51	41	10	—		
Askum	2 203	70	68	31.8	30.9	66	66	—	—		
Backa	3 124	15	1	4.8	0.3	1	1	—	—		
Bottna	449	4	2	8.9	4.5	2	2	—	—		
Brastad	2 992	66	56	22.1	18.7	45	36	9	—		
Bro	2 156	55	46	25.5	21.3	39	34	5	—		
Bärfendal	426	13	11	30.5	25.8	11	11	—	—		
Forshälla	1 618	1	1	0.6	0.6	1	1	—	—		
Foss	4 121	23	9	5.6	2.2	8	8	—	—		
Grebbestads kpg	721	9	1	12.5	1.4	1	1	—	—		
Herrestad	1 130	4	4	3.5	3.5	3	3	—	—		
Hogdal	1 171	33	26	28.2	22.2	25	25	—	—		
Häby	644	1	*	1.6	—	—	—	—	—		
Krokstad	1 653	4	—	2.4	—	—	—	—	—		
Kungshamn	2 507	22	38	8.8	15.2	31	31	—	—		
Kville	4 227	88	89	20.8	21.1	86	82	4	—		
Lommeland	633	21	8	33.2	12.6	8	8	—	—		
Lye	2 227	24	25	10.8	11.2	24	24	—	—		
Malmö	1 094	13	7	11.9	6.4	2	2	—	—		
Mollösund	590	7	9	11.9	15.3	—	—	—	—		
Morlanda	2 711	2	10	0.7	3.7	8	8	—	—		
Näsinge	869	37	28	42.6	32.2	4	4	—	—		
Partille	9 372	9	7	1.0	0.7	7	7	—	—		
Skee	4 484	96	70	21.4	15.6	59	59	—	—		
Skredsvik	1 396	6	7	4.3	5.0	7	7	—	—		
Stenkyrka	3 886	1	6	0.3	1.5	4	—	4	—		
Svenneby	1 135	42	43	37.0	37.9	31	31	—	—		
Tanum	4 510	58	56	12.9	12.4	48	46	2	—		
Tjärnö	1 652	*	2	—	1.2	2	2	—	—		
Tossene	4 423	144	106	32.6	24.0	100	100	—	—		
Öckerö	6 614	8	9	1.2	1.4	—	—	—	—		
<i>Älvsborgs län</i>	120 038	135	80	1.1	0.7	24	21	3	—		
Alingsås	10 795	7	*	0.6	—	—	—	—	—		
Borås	51 453	2	1	0.0	0.0	1	1	—	—		
Trollhättan	21 143	8	5	0.4	0.2	5	2	3	—		
Vänerns borg	13 948	248	19	3.4	1.4	11	11	—	—		
Åmål	7 239	15	1	2.1	0.1	—	—	—	—		
Bengtstors kpg	2 586	5	40	1.9	15.5	7	7	—	—		
Fuxerna	2 783	27	—	9.7	—	—	—	—	—		
Kinna	4 487	4	14	0.9	3.1	—	—	—	—		
Melleruds kpg	1 709	5	*	2.9	—	—	—	—	—		
Steneby	3 895	14	—	3.6	—	—	—	—	—		

¹ Västra Frölunda s:n, som den ^{1/1} 1945 inkorporerades med Göteborgs stad, har för jämförbarhetens skull även den ^{31/12} 1944 redovisats under Göteborgs stad.

² Häri ingå 12 arbetslösa från Vassända-Naglums s:n, som den ^{1/1} 1945 inkorporerades med Vänersborgs stad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp ta	D ä r a v			
		^{31/12} 1944	^{31/12} 1945	^{31/12} 1944	^{31/12} 1945		^{31/12} 1945	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälpen
<i>Skaraborgs län.....</i>	41 294	26	21	0·6	0·5	10	1	9	—	
Falköping	9 602	1	—	0·1	—	—	—	—	—	
Lidköping	12 733	23	20	1·8	1·6	9	—	9	—	
Skövde	15 736	1	—	0·1	—	—	—	—	—	
Töreboda kpg.....	3 223	1	1	0·3	0·3	1	1	—	—	
<i>Värmlands län</i>	116 229	441	210	3·8	1·8	81	73	6	2	
Arvika	14 477	58	*	4·0	—	—	—	—	—	
Karlstad	31 369	99	70	3·2	2·2	5	5	—	—	
Alster	1 219	1	1	0·8	0·8	1	1	—	—	
Eda	6 115	23	17	3·8	2·8	4	4	—	—	
Forshaga kpg.....	3 959	5	—	1·3	—	—	—	—	—	
Glava	2 613	11	7	4·2	2·7	6	—	6	—	
Gräsmark	2 901	2	—	0·7	—	—	—	—	—	
Hammarö	6 371	24	9	3·8	1·4	9	9	—	—	
Järnskog	2 477	1	*	0·4	—	—	—	—	—	
Nedre Ullerud	4 164	—	2	—	0·5	—	—	—	—	
Nor	3 483	1	4	0·3	1·1	4	4	—	—	
Norra Råda	10 863	78	41	7·2	3·8	14	14	—	—	
Nyed	4 310	17	21	3·9	4·9	6	6	—	—	
Ransäter	5 772	81	27	14·0	4·7	23	23	—	—	
Sunne lk.	8 248	20	8	2·4	1·0	7	7	—	—	
Säffle kpg.....	7 888	20	3	2·5	0·4	2	—	—	2	
<i>Örebro län.....</i>	58 590	143	139	2·4	2·4	114	109	—	5	
Örebro	58 590	143	139	2·4	2·4	114	109	—	5	
<i>Västmanlands län ...</i>	54 347	7	11	0·1	0·2	—	—	—	—	
Köping	10 041	—	11	—	1·1	—	—	—	—	
Västerås	44 306	7	*	0·2	—	—	—	—	—	
<i>Kopparbergs län</i>	38 032	41	19	1·1	0·5	2	2	—	—	
Falun	15 327	4	2	0·3	0·1	2	2	—	—	
Hedemora	4 455	6	—	1·3	—	—	—	—	—	
Grangärde	10 965	29	17	2·6	1·6	—	—	—	—	
Järna	7 285	2	*	0·3	—	—	—	—	—	
<i>Gävleborgs län.....</i>	111 239	270	87	2·4	0·8	42	37	1	4	
Gävle	40 988	34	17	0·8	0·4	3	2	—	1	
Hudiksvall	7 612	25	1	3·3	0·1	1	1	—	—	
Söderhamn	9 683	27	29	2·8	3·0	14	13	1	—	
Arbrå	5 292	15	7	2·8	1·3	5	5	—	—	
Bollnäs lk.....	10 731	51	19	4·8	1·8	6	5	—	1	
Enånger	2 502	10	7	4·0	2·8	7	7	—	—	
Hamrånge	4 878	8	—	1·6	—	—	—	—	—	
Mo	1 820	*	1	—	0·5	1	—	—	1	
Njutånger	4 332	—	2	—	0·5	2	2	—	—	
Norråla	2 851	1	1	0·4	0·4	1	1	—	—	
Ovansjö	8 251	21	*	2·5	—	—	—	—	—	
Söderåla	12 299	78	3	6·3	0·2	2	1	—	1	

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		1/1 1945	31/12	31/12	31/12		31/12	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp- pen
			1944	1945	1944		1945			
<i>Västernorrlands län...</i>	233 851	2 571	1 414	11·0	6·0	1 110	1 066	39	5	
Härnösand	13 316	8	23	0·6	1·7	2	1	—	1	
Sollefteå	7 607	12	*	0·3	—	—	—	—	—	
Sundsvall	20 074	83	51	4·1	2·5	37	37	—	—	
Örnsköldsvik	6 338	4	—	0·6	—	—	—	—	—	
Alnö	5 484	119	91	21·7	16·6	61	61	—	—	
Anundsjö	8 429	11	—	1·3	—	—	—	—	—	
Arnäs	5 320	41	3	7·7	0·6	2	—	2	—	
Attmar	2 882	7	14	2·4	4·9	11	11	—	—	
Bjärträ	4 545	151	104	33·2	22·9	73	73	—	—	
Borgsjö	7 547	*	68	—	9·0	—	—	—	—	
Boteå	1 462	22	22	15·0	15·0	17	17	—	—	
Dal	1 158	29	14	25·0	12·1	13	13	—	—	
Fjällsjö	2 593	1	*	0·4	—	—	—	—	—	
Gideå	2 880	3	—	1·0	—	—	—	—	—	
Grundunda	4 212	126	66	29·9	15·7	58	58	—	—	
Gudmundrå	13 309	243	28	18·3	2·1	25	23	—	2	
Hässjö	3 811	111	74	29·1	19·4	68	67	—	1	
Högsjö	4 020	84	74	20·9	18·4	63	61	1	1	
Indal	2 299	4	7	1·7	3·0	5	5	—	—	
Liden	2 560	8	—	3·1	—	—	—	—	—	
Ljustorp	2 297	13	8	5·7	3·5	8	8	—	—	
Långsele	3 399	35	17	10·3	5·0	15	15	—	—	
Njurunda	11 350	94	104	8·3	9·2	103	103	—	—	
Nora	3 084	76	55	24·6	17·8	49	49	—	—	
Nätra	6 001	77	32	12·8	5·3	22	22	—	—	
Ramsäle	4 267	2	1	0·5	0·2	—	—	—	—	
Selånger	3 641	10	4	2·7	1·1	3	3	—	—	
Sidensjö	2 303	10	15	4·3	6·5	14	14	—	—	
Sjålevad	12 605	18	6	1·4	0·5	5	5	—	—	
Skog	1 039	2	1	1·9	1·0	1	1	—	—	
Skön	13 662	260	139	19·0	10·2	111	91	20	—	
Styrnäs	1 195	7	2	5·9	1·7	2	2	—	—	
Stöde	5 200	15	18	2·9	3·5	17	17	—	—	
Säbrå	4 360	43	26	9·9	6·0	21	21	—	—	
Sättna	1 865	17	10	9·1	5·4	10	10	—	—	
Timrå	8 280	533	161	64·4	19·4	151	151	—	—	
Torp	9 927	28	32	2·8	3·2	26	26	—	—	
Torsåker	1 112	20	10	18·0	9·0	10	10	—	—	
Tuna	4 354	66	47	15·2	10·8	35	34	1	—	
Tynderö	1 058	7	8	6·6	7·6	6	6	—	—	
Vibyggerå	1 707	16	15	9·4	8·8	12	12	—	—	
Viksjo	1 015	2	2	2·0	2·0	2	2	—	—	
Ytterlännäs	6 442	155	61	24·1	9·5	51	36	15	—	
Ådals-Liden	2 930	8	*	2·7	—	—	—	—	—	
Överlännäs	912	—	1	—	1·1	1	1	—	—	
<i>Jämtlands län.....</i>	29 957	34	34	1·1	1·1	31	29	—	2	
Östersund	19 055	33	31	1·7	1·6	29	29	—	—	
Hammerdal	5 022	*	2	—	0·4	2	—	—	2	
Ragunda	5 880	1	1	0·2	0·2	—	—	—	—	
<i>Västerbottens län....</i>	126 977	478	196	3·8	1·5	94	94	—	—	
Skellefteå	11 492	48	45	4·2	3·9	31	31	—	—	
Umeå	14 971	*	1	—	0·1	1	1	—	—	

¹ Sollefteå lk., som den 1/1 1945 inkorporerades med Sollefteå stad, har för jämförbarhetens skull även den 31/12 1944 redovisats under Sollefteå stad.

K o m m u n	Invånar- antal	Rapporterat antal hjälp- sökande		Antal hjälp- sökande per 1 000 invånare		Antal hjälp- ta	D ä r a v			
		31/12 1944	31/12 1945	31/12 1944	31/12 1945		31/12 1945	arbets- linjen	under- stöds- linjen	utbild- nings- hjälp
Bureå	5 686	14	11	2.5	1.9	8	8	—	—	
Byske	9 594	65	62	6.8	6.5	20	20	—	—	
Degerfors	9 878	16	*	1.6	—	—	—	—	—	
Dorotea	5 897	1	—	0.2	—	—	—	—	—	
Holmsund	4 904	51	*	10.4	—	—	—	—	—	
Hörnefors	3 916	40	*	10.2	—	—	—	—	—	
Norsjö	7 515	*	21	—	2.8	21	21	—	—	
Skellefteå lk.	24 963	80	43	3.2	1.7	12	12	—	—	
Tärna	2 169	124	*	57.2	—	—	—	—	—	
Umeå lk.	14 856	4	1	0.3	0.1	1	1	—	—	
Vilhelmina	11 136	35	12	3.1	1.1	—	—	—	—	
<i>Norrbottens län</i>	194 610	1 925	1 092	9.9	5.6	671	650	16	5	
Boden	10 058	31	1	3.1	0.1	1	1	—	—	
Haparanda	2 951	*	20	—	6.8	—	—	—	—	
Luleå	16 553	109	57	6.6	3.4	26	26	—	—	
Piteå	4 744	22	13	4.6	2.7	3	3	—	—	
Gällivare	21 666	86	79	4.0	3.6	75	75	—	—	
Hietaniemi	2 657	72	7	27.1	2.6	7	7	—	—	
Hortlax	4 533	115	82	25.4	18.1	56	56	—	—	
Jukkasjärvi	18 339	111	144	6.1	7.9	87	69	16	2	
Karl-Gustav	3 571	23	7	6.4	2.0	7	7	—	—	
Korpilombolo	3 655	4	*	1.1	—	—	—	—	—	
Nederkalix	14 759	255	221	17.3	15.0	146	146	—	—	
Nederluleå	11 124	117	52	10.5	4.7	2	2	—	—	
Nedertorneå	4 589	41	16	8.9	3.5	5	4	—	1	
Norrfjärden	4 860	22	8	4.5	1.6	3	3	—	—	
Pajala	6 664	*	1	—	0.2	1	1	—	—	
Piteå lk.	14 094	133	81	9.4	5.7	50	50	—	—	
Råneå	9 056	136	85	15.0	9.4	74	74	—	—	
Töre	5 228	40	49	7.7	9.4	29	27	—	2	
Ålvsby	9 224	79	64	8.6	6.9	35	35	—	—	
Överkalix	9 089	253	56	27.8	6.2	34	34	—	—	
Överluleå	10 495	84	14	8.0	1.3	14	14	—	—	
Övertorneå	6 701	192	35	28.7	5.2	16	16	—	—	

De hjälpsökande arbetslösas fördelning på

Yrkesgrupper		Stockholms stad	Stockholms län	Uppsala län	Södermanlands län	Östergötlands län	Jönköpings län	Kronobergs län	Kalmar län	Gotlands län	Blekinge län	Kristianstads län	Malmö stad
1	Jordbruk och skogsbruk	6	—	3	—	2	—	—	1	1	3	—	2
2	Förvaltnings- o. befälspersonal	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
3	Jordbruksarbetare	3	—	3	—	2	—	—	1	1	3	—	2
4	Skogsarbetare	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
5	Industri och hantverk	610	60	25	13	93	26	—	54	24	131	7	73
6	Malmbrytning och metallindustri	97	7	4	11	2	3	—	2	1	5	2	4
7	Jord- o. stenindustri	13	1	4	2	2	—	—	3	—	68	—	2
8	stenindustri	7	1	—	—	—	—	—	3	—	68	—	1
9	Träindustri	10	—	4	—	3	—	—	14	4	—	—	—
10	sågverksindustri	3	—	3	—	3	—	—	11	—	—	—	—
11	Pappers- o. grafisk industri	11	—	1	—	—	1	—	1	—	—	—	—
12	Livsmedelsindustri	8	—	—	—	—	—	—	3	2	—	—	1
13	Textil- o. beklädnadsindustri	4	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
14	Läder-, hår- o. gummiindustri	9	—	—	—	—	1	—	1	—	2	1	2
15	Kemisk-teknisk industri	4	—	—	—	—	6	—	11	—	—	—	1
16	Byggnadsverksamhet	454	52	12	—	86	15	—	19	17	56	4	63
17	husbyggnadsarbete	434	34	3	—	85	6	—	13	17	18	4	63
18	väg-, gatu- o. vattenbyggnadsarbete	20	18	9	—	1	9	—	6	—	38	—	—
19	Kraft-, belysnings- o. vattenverk	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
20	Samfärdsel	133	5	7	—	22	5	—	27	5	7	4	12
21	Landtransport	117	5	7	—	18	5	—	23	3	6	4	12
22	hamn- o. stuveriarbetare	21	—	3	—	10	2	—	19	—	5	—	2
23	chaufförer o. åkeriarbetare	71	4	3	—	8	3	—	2	3	1	4	10
24	Sjöfart	16	—	—	—	4	—	—	4	2	1	—	—
25	fartygsbefälhavare m. fl.	10	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
26	Handel	207	6	6	—	13	1	—	3	1	3	2	7
27	Affärs- o. lagerarbete	169	6	4	—	12	1	—	3	1	2	2	4
28	affärsföreståndare m. fl.	88	2	3	—	5	1	—	—	—	—	—	2
29	affärsbiträden m. fl.	17	1	—	—	1	—	—	1	—	2	1	—
30	agenter o. försäljare	29	2	1	—	2	—	—	1	—	—	—	—
31	lagerarbetare och förrådsbiträden	35	1	—	—	4	—	—	1	1	—	1	2
32	Hotell-, kafé- o. restaurangrörelse	38	—	2	—	1	—	—	—	—	1	—	3
33	Förvaltning, arbetsledning o. fria yrken ..	290	22	10	1	12	3	2	3	1	2	1	14
34	Förvaltning	54	5	1	—	2	—	—	1	1	—	—	1
35	Teknisk ledning	47	2	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—
36	Kontorsarbete	107	5	3	—	3	1	1	1	—	1	—	3
37	Undervisning o. vetenskaplig verksamhet ..	7	1	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—
38	Litterär och konstnärlig verksamhet ..	75	9	4	—	7	2	1	1	—	1	1	10
39	Hälsövärd och sjukvård	7	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
40	Legitimerade yrkesutövare m. fl.	5	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
41	Övriga hithörande grupper	2	1	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—
42	Husligt arbete	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
43	Arbete ej hänfört till annan grupp	164	4	10	—	19	11	—	35	49	52	14	19
44	Summa	1 417	98	61	14	161	46	2	124	81	198	28	127

Bilaga 2.

yrkesgrupper och län den 31 december 1945.

	Malmöhus län i övrigt	Hallands län	Göteborgs stad	Göteborg, o. Bohus län i övrigt	Älvsborgs län	Skaraborgs län	Värmlands län	Örebro län	Västmanlands län	Kopparbergs län	Gävleborgs län	Västernor- lands län	Jämtlands län	Västerbottens län	Norrbottens län	Summa		
																Hela riket	därav	
																	städer	lands- bygd
—	1	2	4	—	—	3	2	1	—	1	146	—	26	128	332	27	305	1
—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1	—	—	2	7	4	3	2
—	1	2	3	—	—	2	2	1	—	—	33	—	6	58	123	23	100	3
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	1	112	—	20	68	202	—	202	4
59	56	291	776	55	8	156	101	10	17	55	890	30	116	598	4 334	1 790	2 544	5
9	3	67	6	—	—	13	2	1	7	4	14	1	12	49	326	236	90	6
—	5	10	667	2	—	18	1	—	—	2	8	—	—	4	812	84	728	7
—	5	5	667	2	—	—	1	—	—	1	—	—	—	—	761	65	696	8
2	4	13	10	—	—	20	—	—	—	17	194	—	30	91	416	90	326	9
—	11	3	3	—	—	16	—	—	—	17	191	—	30	89	377	65	312	10
—	13	4	2	37	—	—	—	—	—	2	135	—	8	7	222	21	201	11
5	—	6	4	—	4	2	1	—	—	—	5	—	3	1	45	37	8	12
2	1	7	1	—	—	2	—	—	—	—	1	—	—	—	18	18	—	13
3	—	3	1	—	—	1	6	—	—	—	6	—	—	2	38	29	9	14
1	—	—	6	—	—	2	2	—	—	—	68	—	—	—	99	31	68	15
36	30	181	78	16	4	100	89	9	10	30	459	29	63	444	2 356	1 242	1 114	16
33	18	170	35	4	4	27	86	5	2	11	122	—	27	92	1 313	1 067	246	17
3	12	11	43	12	—	73	3	4	8	19	337	29	36	352	1 043	175	868	18
—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	2	2	—	19
11	11	45	18	1	3	7	5	—	—	3	55	—	9	71	466	357	109	20
8	9	30	13	1	2	7	5	—	—	3	48	—	5	65	396	309	87	21
4	9	5	9	—	2	3	—	—	—	2	25	—	2	44	167	122	45	22
3	—	23	2	1	—	3	5	—	—	1	23	—	3	18	191	151	40	23
3	2	15	5	—	1	—	—	—	—	—	7	—	4	6	70	48	22	24
1	—	3	—	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	16	14	2	25
14	1	62	1	2	—	7	2	—	1	1	10	—	1	1	352	343	9	26
13	1	53	1	2	—	7	2	—	1	1	7	—	1	1	294	287	7	27
2	—	11	—	—	—	2	1	—	1	—	4	—	—	—	122	118	4	28
—	—	5	1	—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	31	30	1	29
2	—	11	—	1	—	1	—	—	—	1	2	—	1	—	54	53	1	30
9	1	26	—	1	—	2	1	—	—	—	1	—	—	1	87	86	1	31
1	—	9	—	—	—	—	—	—	—	—	3	—	—	—	58	56	2	32
13	1	82	2	3	1	2	12	—	1	4	5	2	2	1	492	469	23	33
4	—	13	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	83	80	3	34
—	—	5	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	58	55	3	35
6	—	41	—	3	—	2	3	—	1	1	4	2	2	1	191	185	6	36
—	1	2	—	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	13	13	—	37
3	—	21	1	—	—	—	7	—	—	—	3	—	—	—	147	136	11	38
—	—	3	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	14	13	1	39
—	—	2	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	7	7	—	40
—	—	1	—	1	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	7	6	1	41
—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	1	1	—	42
49	7	29	97	18	9	35	16	—	—	23	308	2	42	293	1 305	590	715	43
146	77	515	898	80	21	210	139	11	19	87	1 414	34	196	1 092	7 296	3 590	3 706	44

Bihang till riksdagens protokoll 1946. 1 saml. Nr 293. Bil.

Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1945 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi ¹	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor ²
4/1	Utvidgning av beredskapsarbetet omläggning och förbättring av vägen Docksta-Risnäs, delen km 0/000—4/560, (28/1 1944) med omläggning och förbättring av delen km 4/560—14/940 av samma väg, Västernorrlands län	B	800 000	800 000
	Omläggning av vägen Bredbyn—Gottne på delen Bredbyn—Mo, Västernorrlands län	A	1 000 000	1 000 000
	Vatten- och avloppsledningar i stadsdelen Grekland, Älvsby m:e, Norrbottens län	B	200 000	120 000
	Utbyggnad av en huvudavloppsledning, Älvsby m:e, Norrbottens län	B	100 000	60 000
	1071 Bölevägen. Omläggning och förbättring av vägen Råneå—Niemisel på delen Råneå—Böle, Norrbottens län	A	154 000	154 000
	1062 Råneåvägen. Omläggning och förbättring av kustlandsvägen Luleå—Kalix på delen mellan Råneå och Strömsund, Norrbottens län	A	600 000	600 000
10/1	Ytterligare kostnader för och ytterligare arbeten å första utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Bovallstrands m:e, Göteborgs och Bohus län (10/12 1943, 25/1 1944)	B	211 000	200 350
13/1	Ytterligare arbeten å 1046 Sundsvalls flygfält, Västernorrlands län (20/4, 20/8 1944)	A	4 500	4 500
16/1	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av fiskhamn vid Hälsö, Öckerö s:n, Göteborgs och Bohus län (25/2 1942)	B	25 000	22 500
17/1	Anläggning av väg Dafter—Daftö—Södra Öddö, Göteborgs och Bohus län	B	250 000	250 000
	Anläggning av väg Tjärnö—Södra Öddö, Göteborgs och Bohus län	B	300 000	300 000
	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av vägen Fiskja by—Ramsjö—Östby, km 0/000—13/100, Västernorrlands län (8/3 1939, 19/1 1940, 12/12 1941, 21/4 1942, 9/10 1944)	B	37 750	348 000
	Ytterligare kostnader för andra utbyggnadsetappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Nederkalix s:n, Norrbottens län (20/11 1944)	B	235 000	164 500

¹ A = företag i statens arbetsmarknadskommissions regi.

B = » » väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

C = » » järnvägsstyrelsens regi.

² Fr. o. m. januari 1941 utgår i vissa fall även årskostnadsbidrag, som fastställs först efter årets utgång.

³ Därav 10 250 kr. utgörande vederbörande vägdistrikts andel i totalkostnaderna för arbetet, vilken ej erlagts vid vägväsendets förstatligande.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
	Ytterligare kostnader för utbyggnad av en vatten- och avloppsledningsanläggning för Bergnåset, Nederluleå s:n, Norrbottens län (²⁷ / ₁₁ 1944).....	B	30 000	18 000
	Ytterligare kostnader för omläggning av kustlandsvägen Luleå—Kalix på delen mellan Småkvarnarna och Månsbyn, Norrbottens län (²⁸ / ₇ 1939, ¹ / ₃ 1940)..	B	106 150	¹ 115 000
¹⁸ / ₁	Ytterligare arbeten å 1046 Sundsvalls flygfält, Väster- norrlands län (²⁹ / ₄ , ²⁰ / ₈ 1944, ¹⁸ / ₁ 1945).....	A	20 000	20 000
¹⁹ / ₁	En första utbyggnad av utvidgning och förbättring av Gravarne fiskehamn, Gravarne och Bäckeviks m:e, Göteborgs och Bohus län	B	1 200 000	1 080 000
²⁵ / ₁	Fjärde utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsled- ningar, Bjärträ s:n, Väster- norrlands län.....	B	1 300 000	975 000
	Anläggning av väg Å skola—Hamnviken—Frånö fabrik, delen km 0/000—2/220, Väster- norrlands län	B	400 000	400 000
	Omläggning av vägen Gallsätter—Binböle, Väster- norrlands län	B	350 000	350 000
² / ₂	Ytterligare arbeten å 860 Dannemarksvägen, Blekinge län (² / ₄ 1935)	A	19 300	19 300
	Omläggning av vägen Dalen—Uleberg, delen Dalen— Backa, Göteborgs och Bohus län	B	286 600	286 600
⁸ / ₂	1067 Husbyvägen. Omläggning av vägen Blacksta— Husby gård, Södermanlands län	A	686 100	686 100
	1066 Kisavägen. Omläggning av vägen Österbymo— Kisa, delen Ydre härads gräns—Björndal, Östergöt- lands län	A	413 100	413 100
	1063 Älmebodavägen. Omläggning av vägen Älmeboda —Eringsboda, Kronobergs län	A	620 000	620 000
	Omläggning av vägen Hässleholm—Hälsingborg mellan Hässleholm och Finja, delen närmast stadsgränsen, Kristianstads län	A	114 000	114 000
	1064 Gällstadsvägen. Omläggning av vägen Ulricehamn —Tranemo, delarna Berga—Gällstads kyrka och Stora Bystad—Hulared, Älvsborgs län.....	A	389 000	389 000
	1065 Stråkenvägen. Omläggning av vägen Jönköpings läns gräns vid Bönared—Mullsjö—Skövde, delen Bönared—Mullsjö, Skaraborgs län	A	620 000	620 000
¹² / ₂	Omläggning och förbättring av del av vägen Gravböle- åsen—Stocka och i samband därmed breddning och höjning av vägbank mellan Stocka och Rönnskär, Gävleborgs län	B	97 500	97 500
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppslednings- anläggning i Köpmanholmen, Nätra s:n, Väster- norrlands län (¹⁴ / ₄ 1941, ¹⁷ / ₁₂ 1942, ⁸ / ₄ 1944)	B	12 000	12 000
	Ytterligare arbeten i samband med omläggning av vägen Umeå—Holmsund, delen Rotnäs—Lövön, Västerbottens län (²⁷ / ₄ , ⁷ / ₇ 1944)	B	22 000	22 000
¹⁴ / ₃	Vatten- och avloppsledningar i Medborgargatan, Sköns- bergs m:e, Väster- norrlands län	B	60 000	36 000

¹ Därav 8 850 kr. utgörande vederbörande vägdistrikts andel i totalkostnaderna för arbetet, vilken ej erlagts vid vägväsendets förstatligande.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
15/2	Femte utbyggnadsetappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	625 000	375 000
21/2	Utvidgning av 1064 Gällstadsvägen (omläggning av vägen Ulricehamn—Tranemo, delarna Berga—Gällstads kyrka och Stora Bystad—Hulared, 3/2 1945) med omläggning av delen Gällstads kyrka—Stora Bystad av samma väg, Älvsborgs län	A	250 000	250 000
	Andra utbyggnadsskedet av en vatten- och avloppsledningsanläggning i Öjebyn, Piteå s:n, Norrbottens län	B	350 000	210 000
24/2	Omläggning och förbättring av vägen Öravattnet—Skyttmon, delen km 29/380—30/500, Jämtlands län	B	110 000	110 000
	Ytterligare arbeten i samband med utbyggnad av en vatten- och avloppsledningsanläggning för Bergnåset, Nederluleå s:n, Norrbottens län (27/11 1944, 17/1 1945)	B	20 000	12 000
27/2	Återstående sprängningsarbeten vid Fredriksberg för utvidgning av Karlstads flygplats, Värmlands län	B	350 000	350 000
3/3	Anläggning av väg Arnesand—Måkesund å Galtön, Göteborgs och Bohus län	B	189 000	189 000
	Utvidgning av beredskapsarbetet omläggning och förbättring av de mellan km 0/000—0/900 samt km 4/280—10/000 belägna delarna av väg från Njurundabommen till Björkö (21/8 1944) med omläggning och förbättring av delen km 0/900—4/280 av samma väg, Västernorrlands län	B	150 400	150 400
5/3	Planering å en Lysekils stad tillhörig tomt på Grötö	B	100 800	9 520
	Ytterligare arbeten i samband med hamnanläggning på Grötö, Lysekils stad (20/3 1941, 20/5 1942)	B	142 000	127 800
	Grävnings- och lägningsarbeten för friskvattenledningar å Göteborg—Torslanda flygplats, Göteborgs och Bohus län	B	30 000	30 000
	Ytterligare kostnader för fjärde utbyggnadsetappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västernorrlands län (9/3 1944)	B	41 000	41 000
8/3	Anläggning av väg från egnahemsområdet Hemmanet till kustlandsvägen Hudiksvall—Sundsvall vid Svartvik, Västernorrlands län	B	635 000	635 000
9/3	Ytterligare kostnader för anläggning av väg från Cederlund till Saltkällan, Göteborgs och Bohus län (9/2 1940, 1/4 1942)	B	11 900	1 70 000
	Ytterligare arbeten i samband med vatten- och avloppsledningar för centrala delen av Vivsta—Näs m:e, Västernorrlands län (22/12 1944)	B	10 000	6 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar för Näskeby, Nätra s:n, Västernorrlands län (22/12 1944)	B	98 000	58 800
13/3	Ombyggnad av Törefors kajer, Töre s:n, Norrbottens län	B	355 000	248 500
15/3	Omläggning av rikshuvudvägen (Sundsvall—)Sörberge—Svarvarböle (—Härnösand) å delen Torsboda—Svarvarböle (Hussjöby), km 6/206,4—12/829, Västernorrlands län	B	1 500 000	1 500 000

¹ Därav 58 100 kr. utgörande vederbörande vägdistrikts andel i totalkostnaderna för arbetet, vilken ej erlagts vid vägväsendets förstatligande.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
22/3	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av allmänna vägen Gravarne—Hunnebostrand—Bovallstrand—Dingle å delen Gravarne—Dalen, Göteborgs och Bohus län (1/2 1941, 22/2 1943).....	B	800	800
	Vatten- och avloppsledningar inom Edsgårdsområdet, Timrå s:n, Västernorrlands län	B	600 000	360 000
	1069 Byske vatten och avlopp. Byske m:e, Västerbottens län	A	197 000	147 750
2/4	Omläggning och förbättring av allmänna vägen Övertorneå—Pajala sockengräns, delen Haapakylä—Tapani km 0/000—2/760, Norrbottens län	B	309 500	309 500
4/4	Ytterligare arbeten å 906 Jönköpings flygfält, Jönköpings stad (2/2 1940)	A	230 000	230 000
	Anläggning av fiskehamn vid Ekenäs på Sydkoster, Göteborgs och Bohus län	B	267 200	240 480
	Ytterligare kostnader för omläggning av rikshuvudvägen Uddevalla—Svinesund å delen Dyne—Hogdals kyrka, Göteborgs och Bohus län (16/12 1940)	B	449 500	449 500
	Ytterligare kostnader för omläggning av allmänna vägen Dingle—Fjällbacka, delen Sjörod—Fjällbacka, Göteborgs och Bohus län (24/8 1941, 18/10 1943, 20/7 1944)	B	11 000	11 000
	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Tanums kyrka—Tyft—Naverstad, delen Tanums kyrka—Tyft, km 0/000—6/710, Göteborgs och Bohus län (4/5, 2/12 1944)	B	3 200	3 200
13/4	Ytterligare kostnader för etapperna III c, III d, III e och III g av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (2/4 1944)	B	30 000	30 000
	Förhöjt statsbidrag till vatten- och avloppsledningar för Näske by, Nätra s:n, Västernorrlands län (22/12 1944, 2/3 1945)	B	—	32 000
26/4	Omläggning av vägen Hälsingborg—Hässleholm, delen Södergatan—stadsgränsen, Hässleholms stad	A	199 490	189 516
	Ytterligare kostnader för fjärde etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Alnö s:n, Västernorrlands län (27/1, 2/4 1944)	B	107 000	107 000
	Förhöjt statsbidrag till utbyggnad av en huvudavloppsledning, Älvsby m:e, Norrbottens län (4/1 1945)	B	—	7 800
2/5	Utvidgning av beredskapsarbetet omläggning av vägen Uddevalla—Svinesund mellan Uddevalla och Torp, delen km 0/880—2/400, (2/2 1944) med omläggning av delen km 2/400—Torp av samma väg, Göteborgs och Bohus län	B	458 900	458 900
2/6	Stålrörsledning under Indalsälven, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	140 000	84 000
	Vatten- och avloppsledningar inom delar av Riimrådet, Timrå s:n, Västernorrlands län	B	1 300 000	780 000
	Ytterligare kostnader och ytterligare arbeten för förlängning av Kramfors Aktiebolags industrispår vid Öd, Västernorrlands län (2/6 1944)	C	182 000	117 600

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
24/5	Utvidgning av beredskapsarbetet omläggning av vägen Stene—Dyne på huvudvägen Uddevalla—Svinesund, (19/11 1944) med omläggning av vägen Värmlandsbro—Stene på samma huvudväg, Göteborgs och Bohus län	B	225 000	225 000
	Omläggning och förbättring av vägen Lillberg—Boden, km 8/000—8/800, km 12/800—22/300 och km 27/750—28/500, Norrbottens län	B	895 000	895 000
	Omläggning och förbättring av vägen Töre—Kosjärv, km 1/080—6/200, Norrbottens län	B	456 700	456 700
	1070 Pitsundsvägen. Omläggning av vägen Bergsviken—Pitsund, km 0/000—10/650, Norrbottens län	A	903 025	903 025
26/5	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Kärr—Grohed, delsträckorna km 0/000—2/887 och km 3/900—7/440, Göteborgs och Bohus län (19/12 1940, 5/5 1944)	B	253 500	253 500
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i egnaomsområdet Haget—Munkåsen, Munkfors m:e, Värmlands län (22/3 1944)	B	174 000	174 000
5/6	Omläggning av del av östra infartsvägen till Strömstads stad, Göteborgs och Bohus län	B	13 600	13 600
	Ytterligare arbeten i samband med avloppsledningar i Lundvallen och Solbacken samt vatten- och avloppsledningar i Glöden och Torpet, Timrå s:n, Västernorrlands län (27/1 1944)	B	48 000	31 200
	Anläggning av väg Byn—Slättmon på delen km 0/000—12/955, Västernorrlands län	B	879 000	879 000
14/6	Ytterligare arbeten å 1046 Sundsvalls flygfält, Västernorrlands län (29/4, 20/5 1944, 13/1, 15/1 1945)	A	460 000	460 000
20/6	Ytterligare arbeten å 957 Lida friluftsgård, Stockholms län (6/10 1941)	A	35 020	29 370
	Fornvårdsarbeten i Adelsö s:n, Stockholms län, i Uppsala stad, i Långlöts s:n, Kalmar län samt i Vä s:n, Kristianstads län	A	100 000	100 000
4/7	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Umeå—Holmsund, delen Rotnäs—Lövön, Västerbottens län (27/3, 7/7 1944, 12/2 1945)	B	14 900	13 975
6/7	Utvidgning av beredskapsarbetet anläggning av väg från allmänna vägen vid Bogslöts skola till Hummelviks brygga (2/5 1944) med omläggning och förbättring av vägen Buskhyttans såg—Bogslöts skola, Södermanlands län	B	300 500	300 500
	Ytterligare kostnader för vattenledning från Kåsjön och avloppsledning från Skultorp Västergård och Partille Östergård, Partille m:e, Göteborgs och Bohus län (6/3 1942)	B	720 000	720 000
18/7	Ytterligare kostnader och arbeten för vatten- och avloppsledningar i Lästa by, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län (6/5 1944)	B	60 000	47 750
27/7	Ytterligare arbeten å 1046 Sundsvalls flygfält, Västernorrlands län (29/6, 20/6 1944, 13/1, 13/1, 14/6 1945)	A	331 000	331 000
10/8	Ytterligare arbeten för andra utbyggnadsskedet av en vatten- och avloppsledningsanläggning i Öjebyn, Piteå s:n, Norrbottens län (21/2 1945)	B	2 000	1 200

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
26/8	1076 Malöströmmar. Förbättring av farleden genom Malö strömmar i Norra farleden till Uddevalla, Göteborgs och Bohus län	A	355 000	355 000
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg Fjällbacka—Vetteberget—Lersten, Göteborgs och Bohus län (24/11 1944)	B	34 000	34 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningsanläggning för samhällena Sandö och Lugnvikstrand i Bjärträ s:n och Klockestränd i Nora s:n, Västernorrlands län (27/1 1944)	B	303 000	303 000
	Ytterligare kostnader för anläggning av vattenledningar, Hörnefors m:e, Västerbottens län (20/8 1944)	B	20 000	20 000
	Ytterligare arbeten i samband med en huvudavloppsledning, Älvsby m:e, Norrbottens län (4/3, 28/4 1945) ..	B	90 700	64 380
16/9	Väg- och ledningsarbeten i Alvik och Strand, Alnö s:n, Västernorrlands län	B	15 000	11 250
17/9	Fornvårdsarbeten i Kjula s:n, Södermanlands län samt i Mönsterås och Ås s:nar, Kalmar län	A	40 000	40 000
	Ytterligare kostnader för fornvårdsarbeten i Adelsö s:n, Stockholms län, i Uppsala stad, i Långlöts s:n, Kalmar län samt i Vä s:n, Kristianstads län (20/8 1945)	A	65 000	65 000
24/9	Ytterligare kostnader för anläggning av fiskehamn i Fjällbacka m:e, Göteborgs och Bohus län (13/3 1944) ..	B	8 000	8 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar jämte tryckstegringspumpstation i Östby, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län (4/12 1943)	B	5 000	5 000
3/10	Ytterligare kostnader för utbyggnad av vatten- och avloppsledningsnät, Fjällbacka m:e, Göteborgs och Bohus län (13/11 1941, 31/1 1942, 18/1 1944)	B	11 000	11 000
	Ytterligare kostnader och ytterligare arbeten för anläggning av väg Öd-Mjövattnet, delen Öd-bron över Kramforsån, Västernorrlands län (7/8 1944)	B	997 700	997 700
12/10	Ytterligare arbeten å 1046 Sundsvalls flygfält, Västernorrlands län (29/3, 20/8 1944, 13/1, 18/1, 14/8, 27/7 1945) ..	A	40 000	40 000
16/10	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av vatten- och avloppsledningar i Hamburgsund, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län (12/12 1941, 18/10 1943, 20/12 1944) ..	B	16 000	12 800
	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av fiskehamn i Fjällbacka m:e, Göteborgs och Bohus län (13/3 1944, 24/9 1945)	B	40 000	36 000
	Ytterligare arbeten i samband med första utbyggnadsstappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Bjästa och Förnätra, Nätra s:n, Västernorrlands län (10/12 1943, 2/4, 6/12 1944)	B	26 000	15 600
	Ytterligare kostnader för omläggning av kustlandsvägen Luleå—Kalix på delen mellan Småkvarnarna och Månsbyn, Norrbottens län (28/7 1939, 1/3 1940, 17/1 1945)	B	42 105	42 105
22/10	Ytterligare arbeten å 906 Jönköpings flygfält, Jönköpings stad (9/2 1940, 6/4 1945)	A	4 500	4 500
23/10	Ytterligare kostnader för fjärde etappen av vatten- och avloppsledningsanläggning, Alnö s:n, Västernorrlands län (27/1, 8/4 1944, 28/4 1945)	B	77 000	77 000

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
	Ytterligare kostnader för första utbyggnadsetappen av vatten- och avloppsledningsanläggning i Bjästa och Förnätra, Nätra s:n, Västernorrlands län (¹⁰ / ₁₂ 1943, ³ / ₄ , ⁶ / ₁₂ 1944, ¹⁵ / ₁₀ 1945)	B	58 000	58 000
²⁴ / ₁₀	Ytterligare kostnader för utbyggnad av en vatten- och avloppsledningsanläggning för Bergnäset, Nederluleå, s:n, Norrbottens län (²⁷ / ₁₂ 1944, ¹⁷ / ₁₂ , ²⁴ / ₁₂ 1945)	B	20 000	20 000
³¹ / ₁₀	Servisledningar inom Brastads stationssamhälle, Brastads s:n, Göteborgs och Bohus län	B	77 000	53 900
	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Göteborgs stads gräns—Torslanda, delarna inom Björlanda och Torslanda s:nar, Göteborgs och Bohus län (²⁰ / ₂ 1941, ¹⁷ / ₈ 1942, ¹⁰ / ₈ 1943, ²⁴ / ₈ 1944)	B	4 000	4 000
²⁷ / ₁₁	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Slottet—Övertun, Göteborgs och Bohus län (¹⁶ / ₁₀ 1944) ..	B	27 800	27 800
	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av vägen Söderala—Söderhamn, delarna km 0/000—4/445 och km 4/445—5/260 exkl. vägbro över statens järnvägar, Gävleborgs län (⁷ / ₈ , ²⁰ / ₁₂ 1944)	B	163 000	162 050
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningsanläggning i Köpmanholmen, Nätra s:n, Västernorrlands län (¹⁴ / ₄ 1941, ¹⁷ / ₁₂ 1942, ³ / ₄ 1944, ¹² / ₂ 1945) ..	B	10 000	10 000
	Omläggning av vägen Småsel (Brännvinstjärn)—Morjärv, km 0/000—5/958, Norrbottens län	B	568 300	568 300
	Ytterligare kostnader för anläggning av del av vägen Nybyn—Rödupp, Norrbottens län (⁸ / ₈ 1939)	B	184 300	¹ 186 000
	<i>För följande företag ha medel anvisats för bestridande av den del av vederbörande vägdistrikts andel i totalkostnaderna, som icke erlagts vid vägväsendets förstatligande.</i>			
	Omläggning av vägen Kärr—Grohed, delsträckorna km 0/000—2/887 och km 3/900—7/440, Göteborgs och Bohus län (¹⁸ / ₁₂ 1940, ⁵ / ₈ 1944, ²⁶ / ₈ 1945)	B	—	25 367
	Omläggning av rikshuvudvägen Uddevalla—Strömstad, delen Torp—Småröd, Göteborgs och Bohus län (¹⁹ / ₄ 1941)	B	—	99 069
	Anläggning av väg Hjällstad—Flatåsen, Värmlands län (²¹ / ₄ 1939, ²⁰ / ₈ 1940)	B	—	18 300
	Anläggning av väg Mosberg—Hjeltin—Basterud—Buda—Rotviken, Värmlands län (²¹ / ₄ 1939, ²⁰ / ₈ 1940) ..	B	—	20 400
	Omläggning och förbättring av del av kustlandsvägen mellan Brattbergsbacken och Källan, Gävleborgs län (¹⁸ / ₄ 1939, ²⁰ / ₈ 1942)	B	—	14 900
	Omläggning och förbättring av kustlandsvägen å delen Skarplyckan—Prästbacken, Gävleborgs län (⁹ / ₁ 1941)	B	—	12 200
	Omläggning och förbättring av vägen Bollnäs—Lottefors, Gävleborgs län (⁴ / ₄ , ¹⁴ / ₈ 1941)	B	—	87 105
	Omläggning av vägen Högom—Bergeforsen, Västernorrlands län (²⁰ / ₈ 1937, ²⁰ / ₈ 1940)	B	—	36 877
	Omläggning och förbättring av kustlandsvägen Hudiksvall—Sundsvall, delen mellan Nolby och gränsen mot Sköns s:n, Västernorrlands län (⁶ / ₁₀ 1938, ¹⁴ / ₈ 1943)	B	—	82 477

¹ Därav 1 700 kr. utgörande vederbörande vägdistrikts andel i totalkostnaderna för arbetet, vilken ej erlagts vid vägväsendets förstatligande.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
	Omläggning och förbättring av kustlandsvägen mellan Sundsvall och Härnösand på delen Högom—Rådsta, Västernorrlands län (⁸ / ₁ 1941)	B	—	19 880
	Omläggning och förbättring av vägen Stavreviken—Nordanå, Västernorrlands län (⁸ / ₁ 1941)	B	—	84 069
	Anläggning av vägportar och tillfartsvägar vid Gumsekullens idrottsplats och Vaplenås, Västernorrlands län (²⁹ / ₁ 1942)	B	—	43 700
	Omläggning av vägen Torsfjärden—Fågelberget, Jämtlands län (²¹ / ₄ 1939, ³⁰ / ₈ 1940)	B	—	900
	Anläggning av del av vägen Lassbyn—Sundet med biväg till Gunnarsbyn, Norrbottens län (¹⁰ / ₃ , ¹⁴ / ₇ 1939) ...	B	—	900
²⁸ / ₁₁	1079 Tollare. Anläggning av väg från Tollare blivande folkhögskola till enskilda vägen till Tollare pappersbruk, Stockholms län	A	37 000	22 200
⁸ / ₁₂	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av vägen Stravreviken—Nordanå, Västernorrlands län (⁸ / ₁ 1941, ²⁷ / ₁₁ 1945)	B	279 000	279 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Karlsborg och Näsbyn, Nederkalix s:n, Norrbottens län (¹⁰ / ₂ 1944)	B	60 000	60 000
	Omläggning av vägen Umeå—Haparanda på delen Mjoträsk—Säivis, Norrbottens län	B	267 500	267 500
¹⁰ / ₁₂	Anläggning av väg Mörhult—Långsjö, Göteborgs och Bohus län	B	450 000	450 000
¹⁴ / ₁₂	1080 Vitsåvägen. Omläggning och förbättring av vägen Fors—Witsåhamn, Stockholms län	A	425 000	425 000
	Reparationer och förbättring av undervattensledning, Alnö s:n, Västernorrlands län	B	61 000	61 000
	Ytterligare kostnader för 719 Arnäsvägen, Västernorrlands län (⁹ / ₃ 1934, ¹² / ₅ 1944)	A	2 300	2 300
¹⁵ / ₁₂	Vissa vatten- och avloppsledningar, Njurunda s:n, Västernorrlands län	B	29 000	14 500
	Ytterligare kostnader för etapperna III a och III b av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (⁷ / ₁ 1944)	B	34 000	34 000
	Ytterligare kostnader och ytterligare arbeten för etapperna III c, III d, III e och III g av vatten- och avloppsledningsanläggning, Njurunda s:n, Västernorrlands län (⁶ / ₄ 1944, ¹³ / ₄ 1945)	B	139 000	133 000
²⁷ / ₁₂	1081 Alby vatten och avlopp. Anläggning för vattenförsörjning och avlopp inom Alby m:e, Västernorrlands län	A	722 000	496 600
	Stickspar från Ostkustbanan till Stockviksverken, Västernorrlands län	C	555 000	343 000
	Summa		32 351 140	30 130 965

**Förteckning över år 1945 avslutade statliga beredskapsarbeten i statens
arbetsmarknadskommissions regi.**

Dag för beslut	A r b e t s f ö r e t a g	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
1933 ¹⁰ / ₁₀	533 Backarydsvägen. Omläggning av väg på delarna Bredåkra—Kronobergs läns gräns och Belganet—Hallabro samt Bräkne—Hoby, Blekinge län .	1 612 564	1 504 034	166 189
1934 ¹⁴ / ₉	821 Vikarydsvägen. Omläggning av väg Alingsås stads gräns—Ale härads gräns vid Brunnsdalen, Älvsborgs län	725 589	687 654	42 265
1935 ⁴ / ₁	802 Gräsmarksvägen. Omläggning av väg Lersjöfors—Uddheden, Värmlands län	996 653	964 955	82 033
¹⁵ / ₁₁	900 Gärdalsvägen. Omläggning av väg från Haffsta i Själevads socken till Sidensjö sockengräns, Väster-norrlands län	684 814	658 564	30 700
	Summa	4 019 620	3 815 207	321 187

Förteckning över år 1945 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi ¹	Totalkostnader kronor	Därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel kronor	Antal utförda dagsverken
1933 ¹⁸ / ₆	Konservering av Mörby slottsruin, Fasterna s:n, Stockholms län	D	80 962	80 962	6 000
1938 ²⁰ / ₆	Undersökning av Västernorrlands läns malmföring	E	8 383	8 383	394
²⁰ / ₁₂	Första etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	2 077 000	1 869 300	95 480
1939 ³ / ₃	Omläggning och förbättring av vägen Fiskja by—Ramsjö—Östby, km 0/000—13/100, Västernorrlands län	B	653 850	594 900	26 000
1940 ¹² / ₄	Andra etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	423 000	380 700	22 545
²⁶ / ₁	Reservbrandpumpstation vid Alnösundet, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	46 800	42 100	836
1941 ¹⁴ / ₂	Fiskehamnsanläggning vid Brevik på Syd-koster, Tjärnö s:n, Göteborgs och Bohus län	B	151 000	143 450	5 767
²¹ / ₃	Vattenledning från Korstabäcken till Ortviken samt utbyggnad m. m. av Sibiriengatan, Sköns s:n, Västernorrlands län	B	267 000	219 500	7 814
¹⁴ / ₆	Omläggning av allmänna vägen Dingle—Fjällbacka, delen Sjøröd—Fjällbacka, Göteborgs och Bohus län	B	1 691 700	1 398 095	70 000
²⁷ / ₁₁	Anläggning av fiskehamn och lastbrygga vid Malmön, Malmöns s:n, Göteborgs och Bohus län	B	310 000	279 000	9 587
1942 ¹⁸ / ₂	Utbyggnad av vatten- och avloppsledningsnätet, Kalix m:e, Norrbottens län	B	213 102	156 302	7 017
²⁸ / ₂	Anläggning av fiskehamn vid Hälsö, Öckerö s:n, Göteborgs och Bohus län	B	426 000	383 400	8 374
²⁸ / ₃	Högreservoar samt vatten- och avloppsledningar, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	B	178 000	128 475	5 424

¹ B = företag i väg- och vattenbyggnadsstyrelsens regi.

D = » » riksantikvarieämbetets regi.

E = » » Sveriges geologiska undersöknings regi.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Regi	Totalkostnader kronor	Därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel kronor	Antal utförda dagsverken
1943 17/11	Ombyggnad och reparation av byggnader och slipar m. m. vid väg- och vattenbyggnadsstyrelsens förräds- och reparationsplats i Lysekils stad	B	50 000	50 000	2 108
18/12	Förbättring av statens fiskehamn vid Smögen, Göteborgs och Bohus län	B	81 500	81 500	3 620
1944 5/1	Förbättring av hamnen i Grebbestads kpg, Göteborgs och Bohus län	B	101 000	101 000	2 227
	Vatten- och avloppsledning i Nordanåker och Näs, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län..	B	108 000	70 200	3 360
18/2	Vatten- och avloppsledning i Angsta, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	B	140 000	91 000	3 530
1945 15/9	Väg- och ledningsarbeten i Alvik och Strand, Alnö s:n, Västernorrlands län	B	13 699	10 274	411
	Summa		7 020 996	6 088 541	280 494
1945	<i>Tilläggsanslag till förut redovisade företag</i>				
22/3	Ytterligare kostnader för omläggning och förbättring av allmänna vägen Gravarne—Hunnebostrand—Dingle å delen Gravarne—Dalen, Göteborgs och Bohus län (1/2 1941)	B	800	800	—
31/10	Ytterligare kostnader för omläggning av vägen Göteborgs stads gräns—Torslanda, delarna inom Björlanda och Torslanda s:nar, Göteborgs och Bohus län (20/2 1941)	B	4 000	4 000	150
27/11	Medel för bestridande av den del av vederbörande vägdistrikts andel i totalkostnaderna för anläggning av del av vägen Lassbyn—Sundet med biväg till Gunnarsbyn, Norrbottens län (10/3 1939), som ej erlagts vid vägväsandets förstatligande	B	—	900	—
	Summa		7 025 796	6 094 241	280 644

Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1945 av arbetslöshetsmedel.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor ¹
4/1	Terrasseringsarbeten för förortsbana till Södertörns villastad å delsträckan Sockenvägen—Fagersjövägen, Stockholms stad ..	910 000	182 000
10/1	Avloppsledning i Bliåängen, Ransätters s:n, Värmlands län ...	13 000	7 800
	Avloppsledning i Brogatan, Sunnanå m:e, Västerbottens län .	28 000	14 000
13/1	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledning i S:ta Gertruds väg, Västerviks stad (^{23/1} 1942)	3 282	1 313
16/1	Avloppskulvert i Junebäcks dalgång genom kvarteret Nyckeln, Jönköpings stad	46 000	9 200
	Igenläggning av vissa delar av Junebäcken söder om Friaredalen, Jönköpings stad	25 600	5 120
17/1	Anläggning av väg Koskullskulle—Gällivare, Gällivare s:n, Norrbottens län	250 000	125 000
23/1	Ny- och omläggning av Danska vägen, delen Södra vägen—Påskbergsvägen, Varbergs stad	154 000	30 800
	Iordningställande av Mossegatan inom den till Enslövs s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	14 500	5 800
	Vatten- och avloppsledning inom delar av Frånö och Å byar, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	144 000	93 600
2/2	Ytterligare arbeten i samband med nyanläggning jämte breddning av Fabriksvägen utmed Hammarby industriområdes södra sida mellan gamla Dalarövägen och Sicklaslussen, Stockholms stad (^{20/1} 1944)	274 200	54 840
	Ytterligare kostnader för breddnings- och avloppsledningsarbeten å trafikleden Gamlestadstorg—Partille mellan Kortedalsgatan och Utbys västra gräns, Göteborgs stad (^{11/11} 1940, ^{22/3} 1943) .	40 428	32 342
	Vatten- och avloppsledning i Valhallavägen jämte högreseervoar, Bengtsfors kpg, Älvsborgs län	65 000	19 500
	Anläggning av vägar i delar av Vålbergs samhälle, Nors s:n, Värmlands län	50 700	20 280
	Dränering av idrottsplats i Norrsundet, Hamrånge s:n, Gävleborgs län	3 650	*
6/2	Ytterligare kostnader för huvudavloppsledning mellan Haga pumpstation och Hamngatan, avd. I och II, Karlstads stad (^{12/12} 1943)	46 675	14 003
	Ytterligare arbeten i samband med lekplan vid östra folkskolan, Hudiksvalls stad (^{21/1} 1944)	4 450	1 780
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild utfartsväg i Geresta fram till allmänna vägen i Stavred, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (^{20/1} 1944)	12 860	6 430
8/2	Regnvattenledningar i Venusvägen m. fl. gator i Berga, Kalmar stad	45 000	9 000

¹ Fr. o. m. januari 1941 utgår i vissa fall även årskostnadsbidrag, som fastställs först efter årets utgång. * Anger att endast årskostnadsbidrag utgår.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
14/2	Ytterligare kostnader för och ytterligare arbeten i samband med fortsatt utbyggnad av vatten- och avloppsledningsanläggning, Hässjö s:n, Västernorrlands län (10/1 1944)	130 000	97 500
	Återstående arbeten å enskild väg från allmänna vägen Svarvarböle—Åvike vid Västansjö över Tjärngodset till anslutning med allmänna vägen till Söråkers järnvägsstation, Hässjö s:n, Västernorrlands län (tidigare bedrivet såsom statskommunalt reservarbete)	27 300	13 650
	Krossning av 1 000 m ³ makadam, Långsele s:n, Västernorrlands län	12 600	5 040
	Vatten- och avloppsledningar, Norsjö m:e, Västerbottens län ..	150 000	90 000
15/2	Vattenledning för Kungl. Hälsinge flygflottillj, Östanbo, Sandarne och Lervik, Söderhamns stad	479 500	263 725
3/3	Enskild väg från allmänna vägen Timrå—Kovland vid Horsta genom Horsta by, Timrå s:n, Västernorrlands län	18 800	9 400
9/3	Vattenförsörjnings- och avloppsanläggning för Flerängsområdet, Älvkarleby s:n, Uppsala län	187 000	112 200
	Vissa förstahandsarbeten å ett för fiskerirörelser avsett område å Saltö, Karlskrona stad	84 100	16 820
	Vissa arbeten för tillbyggnad av ålderdomshem, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	6 400	4 480
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Valhallavägen jämte högreservoar, Bengtsfors kpg, Älvsborgs län (2/3 1945)	15 000	4 500
	Enskild väg från allmänna vägen Lögdö—Lunde till fastigheten Rii 4 ^e , Timrå s:n, Västernorrlands län	31 100	15 550
17/3	Kulvertledning i Kvarn- och Sit Olovsgatorna, Landskrona stad	70 000	14 000
	Schaktningsarbeten för en träningsplan vid Örjans valls idrottsplats, Halmstads stad	28 000	5 600
	Ridvägar och galoppbana inom Delsjökomplexet, Göteborgs stad	83 800	16 760
	Omläggning och förbättring av enskilda vägen Ingeröd—Svensvik, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	25 700	12 850
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg från allmänna vägen Maj—Ortsjön vid Skärsätt till bron över sjön Norrbjörken vid Baggböle, Njurunda s:n, Västernorrlands län (2/2 1944) ..	13 600	6 800
	Ytterligare kostnader för anläggning av väg från allmänna vägen vid Skatans fiskeläge till allmänna vägen vid Björkönen på delen Skatan—Myrbodarna, Njurunda s:n, Västernorrlands län (2/2 1944)	8 200	4 100
	Ytterligare kostnader för planering av Vapelnäs skoltomt, Njurunda s:n, Västernorrlands län (21/4 1944)	10 150	*
	Ytterligare kostnader för anläggning av odlingsväg från Byvägen till odlingsområdet söder om Skyffelängssjön, Njurunda s:n, Västernorrlands län (23/6 1944)	1 600	800
	Ytterligare arbeten i samband med planeringsarbeten å Sköns och Byns kyrkogårdar, Sköns s:n, Västernorrlands län (6/6 1944)	19 500	11 700
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Mullbergsvägen och Norrbölegatan, Skellefteå stad (4/6 1941)	10 700	2 140
22/3	Ytterligare kostnader för verkstads- och hangarbyggnad å Bromma flygfält, Stockholms stad (9/2 1942)	659 745	131 949

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
5/4	Ytterligare kostnader för fjärde och femte utbyggnadsetapperna av Bromma flygfält, Stockholms stad (28/11 1940, 19/11 1941, 28/6 1944)	350 000	245 000
	Utdikning av koloniområde vid Månängen, Södertälje stad	12 600	2 520
	Avloppsledningar inom del av Hovslätts samhälle, Jönköpings stad	48 700	9 740
	Vatten- och avloppsledningar i Sättra strand, Hagfors m:e, Värmlands län	50 000	15 000
	Skogsbilväg Nässom/Strinne—Norrtjärn, Bjärträ s:n, Väster- norrlands län	193 500	164 475
	Utbyggnad av Östra Radiogatan m. fl. gator, Skönsmons m:e, Västernorrlands län	55 650	33 390
	Enskild utfartsväg från Stavre by till allmänna vägen Sunds- vall—Härnösand vid Ljusta by, Sköns s:n, Västernorrlands län	11 500	5 750
	Avloppsdike mellan Vitbergs- och Kågevägarna, Skellefteå stad	15 000	3 000
	Förbättrings- och anläggningsarbeten å badstranden vid Luossa- järvi, Jukkasjärvi s:n, Norrbottens län	31 100	6 220
	Planering av Vita Bandets barnkolonitomt i Sandudden, Över- kalix s:n, Norrbottens län	13 800	11 040
13/4	Uppförande av cementvarufabrik, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	48 000	36 000
	Utbyggnad av verkstadslokal för laggkärlstillverkning, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	32 000	24 000
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar inom delar av Dynäs by, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län (9/6 1942)	931	605
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Knäfte, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län (9/3 1941)	1 819	1 273
	Vatten- och avloppsledningar i Långsele stationssamhälle, Lång- sele s:n, Västernorrlands län	16 000	6 400
	Planering av Böle skolgård, Timrå s:n, Västernorrlands län	25 000	14 400
25/1	Ytterligare kostnader för enskild väg mellan Hundsjö och Stor- näset, Högsjö s:n, Västernorrlands län (2/3 1944)	6 400	3 200
	Ytterligare kostnader för enskild väg från Hosjö by till Flattoms by, Högsjö s:n, Västernorrlands län (2/3 1944)	11 100	5 550
	Enskild väg från allmänna vägen Vålänger—Rö till kustlands- vägen vid Överskog, Högsjö s:n, Västernorrlands län	21 400	10 700
	Planering av kommunalrustomten i Skönsberg, Sköns s:n, Väs- ternorrlands län	20 500	10 800
12/6	Terrassering och planering av Glasbruksgatan, Västerviks stad	4 800	*
24/5	Exploateringsarbeten i Södra Hammarby, Stockholms stad ...	3 000 000	*
18/6	Utvidgning av Nätra kyrkogård, Nätra s:n, Västernorrlands län	5 700	3 420
26/6	Fabriksbyggnad för textilindustri, Hunnebostrands m:e, Göte- borgs och Bohus län	73 000	29 200
	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av Basgränd och Skogsgatan samt vatten- och avloppsledningar i Basgränd och kvarteret Solfjädern, Skönsbergs m:e, Västernorrlands län (6/1, 24/7, 1944)	38 000	24 700

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Stats- bidrag kronor
4/7	Iordningställande av områden vid arbetslöshetsnämndens ungkarlsbostäder, Stockholms stad	27 000	4 700
	Ytterligare arbeten i samband med anläggning av Ulvsundavägen mellan Bällstavägen och Kratsbodavägen med tillhörande avloppsledning, Stockholms stad (27/11 1941)	12 000	2 400
	Muddringsarbeten m. m. i norra fjärdarna väster om Svinö, Kalmar stad	128 500	25 700
	Ytterligare kostnader för anläggande av tre branddammars samt upprensning av en förutvarande damm, Foss s:n, Göteborgs och Bohus län (21/11 1941)	10 739	5 906
	Anläggning av väg Klev—Däveland, sekt. III, Kville s:n, Göteborgs och Bohus län	58 600	29 300
	Ytterligare kostnader för anläggning av skjutbana och skyttepaviljong, Timrå s:n, Västernorrlands län (10/3 1944)	14 000	8 400
9/7	Ytterligare kostnader för omläggning av vattenledning i Sturevägen jämte nedläggning av ny avloppsledning mellan Albvägen och Friggavägen, Lidingö stad (6/6 1941, 7/1 1942)	13 250	2 650
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar i Skolvägen från Vårvägen till Torsviks skola, Lidingö stad (7/1 1942)	1 500	300
18/7	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild väg från allmänna vägen Hornökrängen—Östanö till Grönsvik, Nora s:n, Västernorrlands län (3/2 1942)	20 825	10 413
28/8	Anläggning av Vattugatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	11 000	6 600
	Planeringsarbeten å Sidsjöns sjukhusområde, Sundsvalls stad	593 800	593 800
6/9	Vissa arbeten inom Koskullskulle gruvsamhälle, Gällivare s:n, Norrbottens län	82 566	24 760
13/9	Ytterligare kostnader för kaj och brygga m. m. vid Ryahamnen, Göteborgs stad (12/2, 28/10 1942)	112 000	33 600
24/9	Muddringsarbeten, badbryggor m. m. vid Långviksbadet, Kalmar stad	32 225	6 295
	Ytterligare kostnader för iordningställande av Mossegatan inom den till Enslövs s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län (23/1 1945)	2 200	880
	Gata nr 1 inom Väjerns m:e, Göteborgs och Bohus län	16 000	10 400
	Ytterligare kostnader för anläggning av enskild utfartsväg i Geresta fram till allmänna vägen i Stavred, Bjärträ s:n, Västernorrlands län (20/1 1944, 5/2 1945)	4 740	2 370
11/10	Iordningställande av en idrottsplats söder om Hålekärrsgatan i Majorna, Göteborgs stad	327 100	65 420
15/10	Förbättring och utvidgning av skjutbana, Söderhamns stad ..	9 000	3 600
	Enskild väg från fastigheten Näset nr 142 till allmänna vägen Stornäset—Eriksdal, Alnö s:n, Västernorrlands län	7 000	4 900
17/10	Anläggning av Silvergatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	8 600	5 160
	Ytterligare arbeten i samband med utvidgning av Kville kyrkogård, Göteborgs och Bohus län (6/12 1943)	16 000	11 200
	Enskild utfartsväg Vännäs by—Kalix älv, Överkalix s:n, Norrbottens län	62 000	46 500

Dag för beslut	Arbetsföretag	Totalkostnader kronor	Statsbidrag kronor
²⁴ / ₁₀	Ytterligare arbeten i samband med omläggning av östra infartsvägen, delen km 0/200—2/235, Strömstads stad (⁹ / ₃ 1944) ..	56 700	53 865
	Ytterligare kostnader för vatten- och avloppsledningar till kvarteren Tresund, Skollägdan och Lansmannen, Vilhelmina m:e, Västerbottens län (¹⁶ / ₁₂ 1944)	3 550	2 130
² / ₁₁	Vatten- och avloppsledningar för Stora Myren, Strömstads stad	137 000	41 100
¹⁰ / ₁₁	Terrasserings- och avloppsarbeten i Svedmyra, Stockholms stad	286 000	57 200
	Anläggning av Anneslättsgatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	10 200	6 120
	Gatu- och ledningsarbeten för stadsdelen övre Egersberg, Uddevalla stad	96 000	28 800
	Anläggning av väg från allmänna vägen Greby—Havstensund vid Fåraby till Vikens samhälle, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län	50 000	32 500
²¹ / ₁₁	Ytterligare kostnader för omläggning inom stadens område av infartsvägen från Norsholm på delen från stadsgränsen förbi Borgs kyrka till nya förbifartsvägen, Norrköpings stad (²⁴ / ₂ 1941, ²¹ / ₃ 1942, ²⁰ / ₁₂ 1944)	310 107	248 086
	Ytterligare kostnader för bostadshus i stadsdelen Bagaregården, Göteborgs stad (¹² / ₁₁ 1941)	179 543	35 909
	Anläggning av gator jämte framdragande av vatten- och avloppsledningar i Gångvikens m:e, Västernorrlands län	183 000	109 800
⁸ / ₁₂	Vatten- och avloppsledningar vid kvarteret Nötskrikan inom Torpaområdet, Jönköpings stad	51 100	10 220
	Vatten- och avloppsledningar i Kiruna m:e, Norrbottens län ..	170 000	34 000
	Vatten- och avloppsledningar i Malmbergets m:es östra del, Norrbottens län	105 000	42 000
¹¹ / ₁₂	Iordningställande av underbacke i Sörby samt avjämning av område invid samma skidbacke till slalombacke, Örebro stad	8 800	1 760
	Omläggning av den s. k. Ryssbacksvägen, Gångvikens m:e, Västernorrlands län	20 000	12 000
	Upptagning av vägdikeytefter väg till Näsudden mellan N. Hamngatan och Djävulsön, Skellefteå stad	9 000	*
	Ytterligare arbeten i samband med vissa arbeten inom Koskullskulle gruvsamhälle, Gällivare s:n, Norrbottens län (⁶ / ₃ 1945)	7 250	2 175
	Ytterligare arbeten i samband med vatten- och avloppsledningar för kvarteren 74—77 m. fl. inom Malmbergets m:e, Norrbottens län (¹² / ₁₂ 1944)	13 100	3 930
	Väganläggningar inom Bergnäsets samhälle, Nederluleå s:n, Norrbottens län	28 500	17 100
²⁷ / ₁₂	Grundläggningsarbeten för sex monteringsfärdiga bostadshus och en mindre samlingslokalbyggnad m. m., Stockholms stad	43 000	8 250
	Framdragande av väg genom och nedläggande av vatten- och avloppsledningar i Hantverkareparken, Sundsvalls stad ...	8 000	1 600
	Avloppsledning i Håkanstå, Sundsvalls stad	16 700	3 340
	Vatten- och avloppsledningar i Fiskja by, Gudmundrå s:n, Västernorrlands län	3 000	*
	Summa	11 656 835	3 795 894

Förteckning över år 1945 avslutade statskommunala beredskapsarbeten.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Totalkostnader kronor	Därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel ¹ kronor	Antal utförda dagsverken
1938 3/11	Anläggning av väg från allmänna vägen Bollsta—Nyländ till Gersholmen, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	50 898	36 975	3 434
20/7	Reparationsarbeten å skolbyggnader i Forsnäs, Gullträsk, Lakaträsk, Mellanån, Sandträsk och Spikberg, Edefors s:n, Norrbottens län.....	173 282	56 400	4 805
1939 20/7	Ny idrottsplats i Nyländ, Ytterlännäs s:n, Västernorrlands län	95 757	47 390	4 896
1940 20/11	Utbyggnad av Bromma flygfält, 4:e och 5:e etapperna, Stockholms stad	9 521 275	6 704 974	179 789
1941 20/2	Förlängning av Skeppsbrokajen, Västerviks stad ...	611 235	397 303	11 935
	Kajbyggnad jämte erforderliga gatu- och spåranläggningar, Malmö stad	1 824 405	600 000	35 000
24/2	Terrasseringsarbeten för omläggning inom stadens område av infartsvägen från Norsholm på delen från stadsgränsen förbi Borgs kyrka till nya förbifartsvägen, Norrköpings stad	1 782 594	1 422 285	53 551
13/3	Magasinsbyggnad i frihamnen, Malmö stad	917 142	83 000	13 000
15/3	Huvudavloppsledning från Industrigatan till reningsverket, Vetlanda stad	31 683	6 337	1 866
	Vatten- och avloppsledningar i samt utfyllnad av Falkenbergsgatan och Danska vägen, 2:a och 3:e etapperna, Varbergs stad	81 807	16 361	4 173
6/6	Vatten- och avloppsledningar i Mullbergsvägen och Norrbölegatan, Skellefteå stad.....	52 872	10 140	1 991
10/6	Andra etappen av en vatten- och avloppsledningsanläggning, Säbrå s:n, Västernorrlands län	328 423	228 200	11 980
21/7	Huvudavloppsledning till stadsdelen Toltorpsdalen, Mölndals stad	1 403 717	1 012 500	34 931
23/10	Omläggning av järnvägsspår Sundbybergs norra station—Ulvsunda m. fl. arbeten, Stockholms stad .	946 065	189 213	20 451
	Utläggning av Åsbäcksgatan och Norra vägen jämte nedläggande av vatten- och avloppsledning, Söderhamns stad	455 213	273 128	16 625
20/10	Elektriska vipparmskranar för kolhamnen, Malmö stad	1 150 038	228 000	.
21/10	Utvidgning av kyrkogården på Malmön, Malmöns s:n, Göteborgs och Bohus län	75 860	52 920	4 219

¹ Se not 1 till bilaga 6.

Dag för beslut	Arbetsföretag	Totalkostnader kronor	Därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel kronor	Antal utförda dagsverken
1942 2/4	Avlopp i Råå jämte pumpverk, tryckledning och utlopp i Öresund, Hälsingborgs stad.....	320 712	64 142	7 590
1943 17/11	Utvidgning av begravningsplatserna å kyrkogårdarna i Vägga och Askum, Askums s:n, Göteborgs och Bohus län	70 448	69 652	3 028
4/12	Vissa arbeten med gång- och cykelbanor å trafikleden Gamlestadstorg—Kviberg—Utby—Partille gräns mellan Kortedalsgatan och Utbys västra gräns, Göteborgs stad	150 264	102 400	3 450
	Utförande av fyra branddammar, Tanums s:n, Göteborgs och Bohus län	4 293	2 678	287
	Avloppsledningar i Fiskja, Gudmundrå s:n, Väster-norrlands län	21 926	13 156	1 123
	Avloppsledningar i Sörlimsta, Gudmundrå s:n, Väster-norrlands län	13 660	8 196	616
	Vatten- och avloppsledningar i Trafikgatan mellan Prästgatan och Bygatan, Skönsbergs m:e, Väster-norrlands län	28 595	18 587	721
1944 18/1	Utbyggnad av vatten- och avloppsledningar, Sköns-mons m:e, Väster-norrlands län	40 220	26 143	1 300
28/1	Kulvertering av del av Bävebäcken, Uddevalla stad	80 800	23 010	1 861
	Anläggning av enskild utfartsväg i Geresta fram till allmänna vägen i Stavred, Bjärträ s:n, Väster-norrlands län.....	43 411	21 706	2 079
	Anläggning av väg samt vatten- och avloppsledningar inom Brunne egnaomsråde, Gudmundrå s:n, Väster-norrlands län	8 595	*	396
2/2	Omläggning av Bygärdesbäcken inom områdena söder om och invid Avos, Örebro stad	62 709	9 600	2 141
	Anläggning av väg från allmänna vägen vid Skatans fiskeläge till allmänna vägen vid Björkön på delen Skatan—Myrbodarna, Njurunda s:n, Väster-norrlands län.....	43 916	11 250	2 038
	Enskild väg från allmänna vägen Maj—Ortsjön vid Skärsätt till bron över sjön Norrbjörken vid Baggböle, Njurunda s:n, Väster-norrlands län	59 269	16 000	2 679
25/2	Terrasseringsarbeten för industrispåranläggning i stadsdelen Näset, Södertälje stad	30 802	4 409	1 353
29/2	Stenbrytning och stenskärvning å ca 8 500 m ² mark vid Grybyvägen, Eslövs stad	9 699	1 940	691
	Enskild väg från vägen Kallstorp—Berg vid Branneby till allmänna vägen Fjällbacka—Dingle vid Humlekärr, Kvälle s:n, Göteborgs och Bohus län	39 241	16 500	1 703
3/3	Regnvattenledning i del av Sjövägen, Örebro stad .	25 321	4 200	769
	Utläggning av del av Anstorpsvägen, Örebro stad .	5 705	940	163

Dag för beslut	Arbetsföretag	Total- kostnader kronor	Därav stats- bidrag av arbetslös- hetsmedel kronor	Antal utförda dags- verken
10/3	Vatten- och avloppsledningar i Rolfserudsgatan, Säffle kpg, Värmlands län	26 137	5 100	1 361
	Anläggning av skjutbana och skyttepaviljong, Timrå s:n, Västernorrlands län	51 150	29 940	1 824
21/3	Vatten- och avloppsledningar inom Kalkalldalens egnaomsråde i Hagfors m:e, Värmlands län ..	250 214	73 800	9 204
	Avloppsledningsarbeten i Hörnett, Varvet och Sund, Själevads s:n, Västernorrlands län	46 292	13 500	1 811
30/3	Ombyggnad av motorbåtshamnen vid renhållningsverket, Örebro stad	21 240	4 200	673
3/4	Restaurering av Bjärträ kyrka m. fl. arbeten, Bjärträ s:n, Västernorrlands län	92 719	46 308	1 597
4/4	Nybyggnad för sjukhem vid Njurunda s:ns ålderdomshem, Västernorrlands län	326 261	100 000	5 925
21/4	Iordningställande av del av Södermalmsgatan m. m., Mölndals stad	54 976	13 500	2 028
	Vatten- och avloppsledningar i Björkliden samt avloppsledning i Dalgången, Mölndals stad	63 571	16 200	2 053
	Lekplan vid östra folkskolan, Hudiksvalls stad	23 988	7 900	1 445
	Anläggning av enskild väg från allmänna vägen Njurunda—Sörfors till Råna i Hälljums by, Njurunda s:n, Västernorrlands län	42 208	9 450	1 930
24/5	Terrassering, dränering och ledningsarbeten för idrottsplan inom kvarteret Bjälken, Sundsvalls stad ...	18 504	3 300	806
	Anläggning av gatorna n:ris 2 och 4 i Gångvikens m:e, Västernorrlands län	26 845	15 600	1 019
	Avloppsledning i Yttre Ursviken, Skelleftestrands m:e, Västerbottens län	34 309	14 650	1 794
22/6	Anläggning av odlingsväg från Byvägen till odlingsområdet söder om Skyffelängssjön, Njurunda s:n, Västernorrlands län	14 454	3 150	660
	Omläggning av enskild väg från O. D. Wedins fastighet i Skönsbyn till allmänna utfartsvägen vid Rosenlunds järnväghållplats, Sköns s:n, Västernorrlands län	28 477	9 500	788
	Anläggning av väg från O. D. Wedins fastighet i Skönsbyn till Skönsbergs m:es soptipp i Tamböle, Sköns s:n, Västernorrlands län	13 883	6 420	479
8/9	Skjutbaneanläggning m. m. för Krokstrands skytteförening, Skee s:n, Göteborgs och Bohus län	25 769	9 620	2 052
3/10	Anläggning av Esperedsvägen inom Oskarströms m:e, Hallands län	13 524	5 400	685
	Huvudavloppsledning i Östanbo, Söderala s:n, Gävleborgs län	117 792	*	4 261
18/11	Invallningsarbeten för mudderupplag å Hospitalsholmen och i Rörsviken, Norrköpings stad	43 511	8 702	2 429

Dag för beslut	Arbetsföretag	Totalkostnader kronor	Därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel kronor	Antal utförda dagsverken
28/11	Branddammar för luftskyddet, Jönköpings stad	55 711	24 025	2 020
	Vatten- och avloppsledning för kvarteren Vulkanen och Vårdkasen, Jönköpings stad	35 908	7 182	1 601
8/12	Huvudvattenledning till Rosenborgsområdet, Karlstads stad	57 096	16 890	1 848
	Huvudavloppsledning mellan Haga pumpstation och Hamngatan, avd. III, Karlstads stad	75 460	22 500	2 548
12/12	Lek- och träningsplan vid idrottsplatsen Malmvallen i Oxelösunds m:e, Södermanlands län	87 220	7 460	3 568
	Brandbrunn vid Åkervägen, Örebro stad	6 277	3 000	329
	Vatten- och avloppsledning för kvarteren 74—77 m. fl. inom Malmbergets m:e, Norrbottens län	55 150	15 930	2 218
16/12	Vatten- och avloppsledning för kvarteren Tresund, Skollägdan och Länsmanen inom Vilhelmina m:e, Västerbottens län	17 550	10 512	515
20/12	Gatuarbeten norr om Sjöleden, Kalmar stad	43 395	7 080	1 919
1945				
10/1	Avloppsledning i Bliåängen, Ransätters s:n, Värmlands län	13 151	7 800	649
	Avloppsledning i Brogatan, Sunnanå m:e, Västerbottens län	25 437	12 719	1 083
16/1	Avloppskulvert i Junebäckes dalgång genom kvarteret Nyckeln, Jönköpings stad	54 330	9 200	2 749
23/1	Iordningställande av Mossegatan inom den till Enslövs s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	16 695	6 678	742
2/2	Dränering av idrottsplats i Norrsundet, Hamrånge s:n, Gävleborgs län	5 906	*	401
6/2	Regnvattenledning i Venusvägen m. fl. gator, Kalmar stad	43 237	8 647	1 874
14/2	Återstående arbeten å enskild väg från allmänna vägen Svarvarböle—Åvike vid Västansjö över Tjärngodset till anslutning med allmänna vägen till Söråkers järnvägsstation, Hässjö s:n, Västernorrlands län	27 146	13 573	1 276
9/3	Vissa förstahandsarbeten å ett för fiskerirörelser avsett område å Saltö, Karlskrona stad	86 878	16 820	2 347
	Vissa arbeten för tillbyggnad av ålderdomshem, Bro s:n, Göteborgs och Bohus län	7 006	4 480	331
5/4	Utdikning av koloniområde vid Månängen, Södertälje stad	11 426	2 285	637
	Avloppsledning inom del av Hovslätts samhälle, Jönköpings stad	29 068	5 814	1 288
	Vatten- och avloppsledning i Sättra strand, Hagfors m:e, Värmlands län	46 826	14 048	1 394
	Avloppsdike mellan Vitbergs- och Kågevägarna, Skellefteå stad	8 480	1 696	409

Dag för beslut	Arbetsföretag	Totalkostnader kronor	Därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel kronor	Antal utförda dagsverken
	Förbättrings- och anläggningsarbeten å badstranden vid Luossajärvi, Jukkasjärvi s:n, Norrbottens län	26 991	5 398	338
	Planering av Vita Bandets barnkolonitomt i Sandudden, Överkalix s:n, Norrbottens län	16 923	11 040	639
13/6	Utvidgning av Nätra kyrkogård, Nätra s:n, Väster- norrlands län	3 757	2 254	289
4/7	Iordningställande av områden vid arbetslöshetsnämndens ungarbostäder, Stockholms stad	22 150	4 270	624
28/8	Anläggning av Vattugatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	12 727	6 600	591
17/10	Anläggning av Silvergatan inom den till Slättåkra s:n hörande delen av Oskarströms m:e, Hallands län	9 632	5 160	411
	Summa	12 799 209	12 428 936	.
1945	<i>Tilläggsanslag till förut redovisade företag.</i>			
13/1	Ytterligare statsbidrag för vatten- och avloppsledningar i S:ta Gertruds väg, Västerviks stad (23/1 1942)	—	1 313	—
2/2	Ytterligare statsbidrag för breddnings- och avloppsledningsarbeten å trafikleden Gamlestadstorg—Partille mellan Kortedalsgatan och Utbys västra gräns, Göteborgs stad (14/11 1940)	—	32 342	—
6/2	Ytterligare statsbidrag för huvudavloppsledning mellan Haga pumpstation och Hamngatan, avd. I och II, Karlstads stad (16/12 1943)	—	14 003	—
22/3	Ytterligare statsbidrag för verkstads- och hangarbyggnad å Bromma flygfält, Stockholms stad (9/2 1942)	—	131 949	—
13/4	Ytterligare statsbidrag för vatten- och avloppsledningar i Knäfte, Gudmundrå s:n, Väster- norrlands län (6/3 1941)	—	1 273	—
	Ytterligare statsbidrag för vatten- och avloppsledningar inom delar av Dynäs by, Gudmundrå s:n, Väster- norrlands län (9/6 1942)	—	605	—
25/4	Ytterligare statsbidrag för enskild väg mellan Hundsjö och Stornäset, Högsjö s:n, Väster- norrlands län (3/3 1944)	—	3 200	—
4/7	Ytterligare statsbidrag för anläggning av tre branddamm samt upprensning av en förutvarande damm, Foss s:n, Göteborgs och Bohus län (21/11 1941)	—	5 906	—
9/7	Ytterligare statsbidrag för omläggning av vattenledning i Sturevägen jämte nedläggning av ny avloppsledning mellan Albavägen och Friggavägen, Lidingö stad (6/6 1941)	—	2 647	—
	Ytterligare statsbidrag för vatten- och avloppsledningar i Skolvägen från Vårvägen till Torsviks skola, Lidingö stad (7/1 1942)	—	300	—
21/11	Ytterligare statsbidrag för bostadshus i stadsdelen Bagaregården, Göteborgs stad (12/11 1941)	—	35 909	—
	Summa	22 799 209	12 658 388	.

Kostnader för under år 1945 beviljade statliga och statskommunala beredskapsarbeten fördelade länsvis.

Län/år	Statliga beredskapsarbeten				Statskommunala beredskapsarbeten		Summa	
	i kommissionens regi		i annan myndighets regi		Total-kostnader	därav statsbidrag	Total-kostnader	därav statsbidrag
	Total-kostnader	därav statsbidrag	Total-kostnader	därav statsbidrag				
Stockholms stad	—	—	—	—	5 561 945	686 339	5 561 945	686 339
Stockholms	529 820	509 370	—	—	27 350	5 470	557 170	514 840
Uppsala	71 750	71 750	—	—	187 000	112 200	258 750	183 950
Södermanlands	686 100	686 100	300 500	300 500	—	—	986 600	986 600
Östergötlands	413 100	413 100	—	—	310 107	248 086	723 207	661 186
Jönköpings	234 500	234 500	—	—	171 400	34 280	405 900	268 780
Kronobergs	620 000	620 000	—	—	—	—	620 000	620 000
Kalmar	43 050	43 050	—	—	213 807	42 308	256 857	85 358
Gotlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Blekinge	19 300	19 300	—	—	84 100	16 820	103 400	36 120
Kristianstads	370 890	360 916	—	—	—	—	370 890	360 916
Malmö stad	—	—	—	—	—	—	—	—
Malmöhus i övrigt	—	—	—	—	70 000	14 000	70 000	14 000
Hallands	—	—	—	—	228 500	60 960	228 500	60 960
Göteborgs stad	—	—	—	—	742 871	184 031	742 871	184 031
Göteborgs och Bohus i övrigt	355 000	355 000	5 816 800	1 5 703 686	546 139	259 601	6 717 939	6 318 287
Älvsborgs	639 000	639 000	—	—	80 000	24 000	719 000	663 000
Skaraborgs	620 000	620 000	—	—	—	—	620 000	620 000
Värmlands	—	—	524 000	1 562 700	160 375	57 083	684 375	619 783
Örebro	—	—	—	—	8 800	1 760	8 800	1 760
Västmanlands	—	—	—	—	—	—	—	—
Kopparbergs	—	—	—	—	—	—	—	—
Gävleborgs	—	—	260 500	1 373 755	496 600	269 105	757 100	642 860
Västernorrlands	2 579 800	2 354 400	11 953 850	4 10 464 803	1 788 275	1 355 856	16 321 925	14 175 059
Jämtlands	—	—	110 000	1 110 900	—	—	110 000	110 900
Västerbottens	197 000	147 750	56 900	55 975	216 250	111 270	470 150	314 995
Norrbottens	1 657 025	1 657 025	4 292 255	1 3 827 385	763 316	312 725	6 712 596	5 797 135
Summa 1945	9 036 335	8 731 261	23 314 805	21 399 704	11 656 835	3 795 894	44 007 975	33 926 859
1944	9 598 685	9 424 035	41 738 312	38 396 892	18 020 168	8 528 984	69 357 165	56 349 911
1943	186 500	160 800	7 804 600	7 331 540	1 871 473	968 027	9 862 573	8 460 367
1942	1 585 400	1 393 710	7 592 900	5 595 710	11 470 006	3 422 031	20 648 306	10 411 451

¹ Därav 182 536 kronor utgörande vissa vägdistrikts andelar i totalkostnaderna för arbeten, vilka ej erlagts vid vägväsendets förstatligande.

² Därav 38 700 kronor för d.o. — ³ Därav 114 205 kronor för d.o. — ⁴ Därav 277 253 kronor för d.o. — ⁵ Därav 900 kronor för d.o. — ⁶ Därav 11 450 kronor för d.o.

Sammanställning per den 31 december 1945 av statliga

Arbetets art	Slutförda företag		Företag under utförande	
	Antal	Total- kostnader kronor	Antal	Total- kostnader kronor
<i>Statliga beredskapsarbeten i arbetsmarknads-</i> <i>kommissionens regi</i>	4	4 019 620	82	69 644 105
Vägarbeten	4	4 019 620	68	62 786 485
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	1	499 000
Flottledsarbeten	—	—	1	669 100
Flygfältsarbeten	—	—	4	4 672 500
Friluftsgårdsanläggning	—	—	1	260 020
Fornvårdsarbeten	—	—	5	205 000
Vatten- och avloppsledningsarbeten	—	—	1	197 000
Farledsarbeten	—	—	1	355 000
<i>Statliga beredskapsarbeten i annan myndighets</i> <i>regi</i>	19	7 025 796	143	103 146 403
Vägarbeten	2	2 350 350	78	54 506 255
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	—	—	2	727 000
Vatten- och avloppsledningsarbeten	9	3 466 601	49	30 994 100
Hamnarbeten	6	1 119 500	8	3 942 400
Flygfältsarbeten	—	—	3	8 910 748
Broar	—	—	2	3 965 100
Andra arbeten	2	89 345	1	100 800
<i>Statskommunala beredskapsarbeten</i>	85	22 799 209	144	32 869 495
Väg- och gatuarbeten (med tillhörande led-	24	3 087 584	59	11 730 973
ningsarbeten)	4	3 606 918	6	3 906 500
Hamnarbeten	2	976 867	2	4 754 000
Järnvägs- och spårvägsanläggningar	30	3 434 815	45	5 171 448
Vatten- och avloppsledningsarbeten	1	9 521 275	3	2 800 500
Flygfältsarbeten	7	311 297	10	1 734 025
Bad- och idrottsanläggningar	1	325 261	—	—
Sjukhus och tandpolikliniker	—	—	1	620 000
Teater-, musei- och konserthusbyggnader ..	4	1 190 149	4	349 750
Andra byggnadsarbeten	3	66 281	4	113 050
Brandbrunnar och branddammar	9	277 762	10	1 689 249
Andra arbeten				
Summa	108	33 844 625	369	205 660 003

och statskommunala beredskapsarbeten under 1945.

Beslutade men ej påbörjade företag		Samtliga företag			Av summa totalkostnader belöpa å	
Antal	Totalkostnader kronor	Antal	Totalkostnader kronor	därav statsbidrag av arbetslöshetsmedel kronor	arbetslöner kronor	övriga kostnader kronor
7	3 587 700	93	77 251 425	74 515 661	46 511 000	30 740 425
6	3 205 000	78	70 011 105	67 855 191	42 010 000	28 001 105
—	—	1	499 000	324 350	300 000	199 000
—	—	1	669 100	543 500	500 000	169 100
—	—	4	4 672 500	4 672 500	2 969 000	1 703 500
—	—	1	260 020	154 370	100 000	160 020
—	—	5	205 000	205 000	185 000	20 000
1	382 700	2	579 700	405 750	232 000	347 700
—	—	1	355 000	355 000	215 000	140 000
14	4 979 200	176	115 151 399	97 589 195	62 645 823	52 505 576
12	4 395 200	92	61 251 805	59 810 929	36 598 520	24 653 285
1	555 000	3	1 282 000	887 600	604 050	677 950
1	29 000	59	34 489 701	26 284 441	16 892 310	17 597 391
—	—	14	5 061 900	4 479 560	2 257 170	2 804 730
—	—	3	8 910 748	4 461 000	4 980 000	3 930 748
—	—	2	3 965 100	1 566 800	1 189 530	2 775 570
—	—	3	190 145	98 865	124 243	65 902
25	2 193 425	254	57 862 129	26 300 015	26 650 531	31 211 598
14	290 500	97	15 109 057	6 997 767	7 922 963	7 186 094
—	—	10	7 513 418	2 609 803	2 870 478	4 642 940
1	263 000	5	5 993 867	863 622	2 773 617	3 220 250
6	489 400	81	9 095 663	4 244 773	4 749 662	4 346 001
—	—	4	12 321 775	9 086 423	4 843 280	7 478 495
—	—	17	2 045 322	441 383	946 024	1 099 298
—	—	1	326 261	100 000	113 711	212 550
—	—	1	620 000	100 000	250 000	370 000
3	1 100 525	11	2 640 424	654 777	837 212	1 803 212
—	—	7	179 331	65 819	102 481	76 850
1	50 000	20	2 017 011	1 135 648	1 241 103	775 908
46	10 760 325	523	250 264 953	198 404 871	135 807 354	114 457 599

Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden ¹/₇ 1944—³⁰/₆ 1945.¹ Kronor.

L ä n	Beredskapsarbeten	Statskommunala reservarbeten	Arkivarbeten och musikerhjälp	Kontantunderstöd	Utbildningshjälp	Administrationsbidrag till arbetslöshetsnämnder	Summa
Stockholms stad....	3 193 103	27 339	2 402 546	214 519	6 019	57 836	5 901 362
Stockholms.....	2 272 298	—	133 361	21 630	11 149	604	2 439 042
Uppsala.....	172 325	—	368 103	1 013	—	—	541 441
Södermanlands.....	987 015	—	9 864	1 045	—	107	998 031
Östergötlands.....	508 533	—	22 696	22 163	—	797	554 189
Jönköpings.....	406 098	—	28 174	5 678	—	262	440 212
Kronobergs.....	853 421	—	10 417	1 702	—	9	865 549
Kalmar.....	223 169	12 355	7 826	7 953	—	213	251 516
Gotlands.....	3 913	—	—	6 723	—	187	10 823
Blekinge.....	2 287 906	—	7 203	2 237	—	190	2 297 536
Kristianstads.....	357 639	—	4 324	1 620	—	—	363 583
Malmö stad.....	689 208	—	—	46 890	—	—	736 098
Malmöhus i övrigt..	139 727	1 042	210 006	30 690	—	2 537	384 002
Hallands.....	28 293	206	6 635	6 089	—	160	41 383
Göteborgs stad....	1 130 996	10 000	333 336	237 120	—	1 558	1 713 010
Göteborgs o. Bohus i övrigt.....	240 571	53 337	1 828	51 452	—	18 849	366 037
Älvsborgs.....	1 263 317	2 057	19 523	19 391	—	167	1 304 455
Skaraborgs.....	106 797	—	6 826	11 135	—	75	124 833
Värmlands.....	149 558	—	56 173	36 649	—	897	243 277
Örebro.....	148 539	4 807	32 266	14 273	—	2 448	202 333
Västmanlands.....	10 375	—	22 841	1 362	—	—	34 578
Kopparbergs.....	10 000	—	7 364	2 422	—	—	19 786
Gävleborgs.....	157 267	—	9 653	10 592	—	555	178 067
Västernorrlands.....	3 398 062	66 378	16 825	261 014	5 766	40 854	3 788 899
Jämtlands.....	50 008	—	7 726	3 175	—	—	60 909
Västerbottens.....	364 886	2 606	18 488	2 676	—	641	389 297
Norrbottens.....	728 336	—	1 912	8 905	—	933	740 086
Hela riket	19 881 360	180 127	3 745 916	1 030 118	22 934	129 879	24 990 334

¹ Utöver i tabellen redovisade belopp har jämlikt kungl. brev den ²⁵/₆ 1942 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivits dragningsrätt å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för statliga beredskapsarbeten med kr. 16 600 000, för rörinköp med kr. 555 000 och för steninköp med kr. 2 875 000, summa kr. 20 030 000.

Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden 1/1—31/12 1945.¹ Kronor.

L ä n	Beredskapsarbeten	Statskommunala reservarbeten	Arkiv- och musikerhjälp	Kontantunderstöd	Utbildningshjälp	Administrationsbidrag till arbetslöshetsnämnder	Summa
Stockholms stad . . .	3 350 842	24 895	3 181 209	169 418	3 444	43 697	6 773 505
Stockholms	3 069 785	—	156 785	17 251	756	604	3 245 181
Uppsala	238 796	2 881	544 594	1 606	—	5 413	793 290
Södermanlands	965 915	—	20 099	1 523	—	107	987 644
Östergötlands	964 415	—	36 295	23 277	—	797	1 024 784
Jönköpings	576 402	—	23 244	5 340	—	262	605 248
Kronobergs	713 196	—	15 287	1 280	—	9	729 772
Kalmar	193 324	6 807	10 392	10 293	—	303	221 119
Gotlands	3 913	—	—	6 594	—	186	10 693
Blekinge	1 755 775	—	6 474	2 597	—	190	1 765 036
Kristianstads	385 225	—	5 462	743	—	—	391 430
Malmö stad	523 300	—	—	—	—	—	523 300
Malmöhus i övrigt	238 485	1 042	234 931	64 167	—	2 537	541 162
Hallands	66 762	—	13 094	9 498	—	160	89 514
Göteborgs stad	1 351 309	10 000	379 891	248 364	—	1 595	1 991 159
Göteborgs o. Bohus i övrigt	107 954	66 071	—	—	—	18 867	192 892
Älvsborgs	1 046 140	2 057	28 707	19 184	—	166	1 096 254
Skaraborgs	106 002	—	8 709	10 773	—	98	125 582
Värmlands	27 965	18 856	59 003	36 625	—	897	143 346
Örebro	98 611	3 007	37 414	11 818	—	2 448	153 298
Västmanlands	340	—	33 075	840	—	—	34 255
Kopparbergs	526	—	8 893	3 257	—	—	12 676
Gävleborgs	103 388	—	13 188	12 354	—	1 540	130 470
Västernorrlands	1 481 173	67 149	23 636	187 147	—	40 561	1 799 666
Jämtlands	57 759	—	7 753	3 832	—	—	69 344
Västerbottens	362 107	—	17 239	7 314	—	641	387 301
Norrbottnens	60 125	—	5 937	8 345	—	1 382	75 789
Hela riket	17 849 534	202 765	4 871 311	863 440	4 200	122 460	23 913 710

¹ Utöver i tabellen redovisade belopp har jämlikt kungl. brev den 26/10 1942 väg- och vattenbyggnadsstyrelsen medgivits dragningsrätt å anslaget till åtgärder för arbetsmarknadens reglering m. m. för statliga beredskapsarbeten med kr. 19 600 000, för steninköp med kr. 2 575 000 samt för rörinköp med kr. 145 000, summa kr. 22 320 000.

² Härav inbetald ersättning för av väg- och vattenbyggnadsstyrelsen utfört arbete med kr. 3 192 113.

Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden ^{1/7} 1944—^{30/6} 1945. Kronor.

L ä n	Läns- arbets- nämnder med arbetsför- medlings- anstalter	Rese- bidrag till arbets- sökande	Särskilda förmåner vid arbeten i öppna marknaden		Jord- bruks- läger	Kostna- der för uttagnin- g med tjän- steplikt av arbets- kraft	Kost- nader för arbets- block- organisa- tionen	Kost- nader för revisorer för familje- bidrags- nämnder	Regi- strering av arbets- kraft	Diverse kost- nader ¹
			Utbildnings- och förflytt- ningsbidrag, familjetillägg samt omskol- ningsbidrag	Andra förmåner						
Stockholms stad	1 582 560	51 119	167 464	19 946	—	252	—	2 160	19 900	21 398
Stockholms	666 715	55 765	427 477	231 771	108 577	327	12 057	22 999	8 179	11 231
Uppsala	305 309	14 287	158 461	159 536	24 550	180	9 930	13 534	5 719	4 248
Södermanlands	454 193	44 281	374 378	313 212	26 116	139	8 453	12 661	7 737	15 893
Östergötlands	910 576	47 738	253 204	295 498	37 502	4 074	16 657	22 479	32 231	12 348
Jönköpings	412 662	35 641	319 529	277 780	22 656	32	10 693	26 314	8 170	7 460
Kronobergs	318 876	35 991	197 491	186 930	35 637	—	10 043	26 324	6 990	9 089
Kalmar	399 010	25 401	292 289	143 216	76 733	145	24 342	21 656	12 472	18 602
Gotlands	94 544	10 315	14 953	12 988	18 090	34	9 113	10 100	14	3 308
Blekinge	253 150	7 943	158 640	42 729	17 933	79	5 256	13 278	7 207	6 352
Kristianstads	412 895	18 531	101 232	39 290	31 094	80	6 481	20 063	6 409	27 645
Malmöhus	880 458	64 189	129 543	275	98 149	619	2 778	47 539	10 486	18 068
Hallands	235 290	9 766	198 449	48 941	20 998	341	23 948	16 384	9 144	8 080
Göteborgs o. Bohus	912 278	23 309	524 151	62 340	23 565	142	12 198	19 154	21 640	12 775
Älvsborgs	440 840	4 538	358 333	111 142	13 135	946	5 350	42 896	7 340	6 579
Skaraborgs	285 562	5 564	200 976	118 730	31 284	1 270	19 866	33 704	6 478	24 850
Värmlands	428 979	2 678	733 655	594 138	6 980	746	4 339	24 802	6 497	9 805
Örebro	534 064	9 477	328 844	333 534	33 105	644	11 790	19 118	12 281	26 192
Västmanlands	353 918	12 270	206 264	120 066	11 931	65	3 382	21 491	8 871	13 088
Kopparbergs	430 594	36 770	490 892	701 067	7 449	553	13 352	20 555	6 938	17 583
Gävleborgs	561 508	48 482	712 048	515 016	11 806	475	4 805	40 735	7 129	23 179
Västernorrlands	736 111	82 626	816 137	602 018	19 367	337	15 609	20 143	10 862	23 395
Jämtlands	388 964	21 106	384 049	435 430	12 972	1 441	10 133	10 915	7 066	16 183
Västerbottens	344 297	81 720	153 657	258 586	43 049	230	14 102	21 306	8 350	13 580
Norrbottnens	434 986	21 532	270 637	31 738	16 519	1 597	6 565	15 179	13 913	4 989
Hela riket	12 778 339	771 039	7 972 753	5 592 441	749 197	14 748	261 242	545 489	252 023	355 920

¹ Här ingå kostnader för administration för värnpliktslänenämnder med kr. 14 750, revisorer för arbetslöshetsnämnder med kr. 9 246 samt kostnader för länsarbetsnämndernas förråd med kr. 150 103. Kostnader för anskaffning av kojor och kojinventarier, som icke medtagits i tabellen, ha uppgått till kr. 2 930 875. Försäljningar och hyresinkomster ha bokförts till kr. 486 249, varför slutsumman utvisar en nettoutgift av kr. 2 444 626.

² Avser inkomster.

Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden $1/1-31/12$ 1945. Kronor.

L ä n	Läns- arbets- nämnder med arbetsför- medlings- anstalter	Rese- bidrag till arbets- sökande	Särskilda förmåner vid arbeten i öppna marknaden			Jord- bruks- läger	Kostna- der för uttagning med tjän- steplikt av arbets- kraft	Kost- nader för arbets- block- organisa- tionen	Kost- nader för revisorer för familje- bidrags- nämnder	Regi- strering av arbets- kraft	Diverse kost- nader ¹
			Utbildnings- och förflytt- ningsbidrag, familjetillägg samt omskol- ningsbidrag	Premier för skogs- arbete	Andra förmåner						
Stockholms stad	1 692 989	47 628	250 674	—	32 360	466	252	—	4 110	17 291	9 525
Stockholms	706 328	57 019	667 186	301 812	434 663	52 720	35	7 072	30 689	16 589	14 345
Uppsala	326 412	15 484	209 027	238 837	183 139	14 866	13	6 731	14 640	6 794	9 344
Södermanlands	504 529	69 183	502 565	329 177	283 303	12 531	28	6 212	13 269	8 233	18 744
Östergötlands	943 275	49 217	375 440	559 473	231 578	48 729	—	20 577	22 784	30 681	24 421
Jönköpings	458 028	37 403	423 468	480 076	195 246	22 377	—	8 029	25 454	8 539	9 142
Kronobergs	364 941	34 382	289 876	586 853	197 963	55 785	—	5 909	26 014	7 844	12 806
Kalmar	445 348	35 831	423 082	877 075	210 046	54 580	—	17 953	20 287	13 815	15 933
Gotlands	102 714	10 069	26 025	27 177	22 869	10 957	—	7 758	9 985	—	1 687
Blekinge	277 477	10 425	205 103	112 565	59 770	25 978	—	4 748	12 744	7 060	3 201
Kristianstads	448 137	23 349	129 486	138 265	61 325	59 982	—	3 712	20 159	6 529	32 561
Malmöhus	944 424	68 738	164 944	62 527	96 077	100 238	70	2 232	48 310	9 258	12 075
Hallands	254 905	8 562	287 230	213 910	87 918	26 477	60	19 549	16 124	9 441	17 299
Göteborgs o. Bohus	1 032 929	20 828	745 667	111 076	137 960	15 715	—	10 088	21 005	18 647	7 654
Älvsborgs	493 342	7 467	581 002	720 999	197 014	6 918	423	3 477	40 414	7 916	9 273
Skaraborgs	305 217	3 981	242 372	208 295	132 529	11 321	72	13 323	29 665	6 699	16 807
Värmlands	520 036	7 808	1 117 504	1 923 841	859 506	19 079	44	3 619	24 703	7 171	33 007
Örebro	598 284	21 547	511 337	875 161	414 429	41 296	78	12 895	17 916	12 101	55 513
Västmanlands	376 179	20 497	275 623	520 585	156 415	11 718	—	2 050	21 580	9 811	12 668
Kopparbergs	520 959	38 687	759 073	2 898 318	552 620	5 158	4	11 044	24 524	6 959	25 622
Gävleborgs	638 005	44 656	1 009 837	2 111 014	603 217	11 622	425	3 338	31 357	8 269	23 900
Västernorrlands	815 434	47 253	1 268 901	2 224 807	599 273	11 278	—	9 449	22 835	9 982	37 304
Jämtlands	432 562	11 717	450 636	2 327 259	416 838	3 038	*62	9 028	12 217	8 728	15 960
Västerbottens	350 782	93 650	202 432	3 426 566	122 008	27 542	94	9 477	19 688	10 946	17 779
Norrbottnens	490 386	30 509	411 645	2 060 074	142 413	14 355	65	4 524	16 901	8 003	10 751
Hela riket	14 043 622	815 890	11 530 135	23 335 742	6 430 479	664 726	1 601	202 794	547 374	257 306	447 321

¹ Här ingå kostnader för administration för värnplikslänenämnder med kr. 19 264, revisorer för arbetslöshetsnämnder med kr. 9 031 samt kostnader för länsarbetsnämndernas förråd med kr. 173 884. Kostnader för anskaffning av koror och kojinventarier, som icke medtagits i tabellen, ha uppgått till kr. 5 075 671. Försäljningar och hyresinkomster ha bokförts till kr. 571 151 samt diverse omflyttningar kr. 1 167 378, varför slutsumman utvisar en nettoutgift av kr. 3 337 142. Ersättningar för till flyktingar utlämnad personlig utrustning har under kalenderåret uppgått till kr 2 784 827, vilket icke gottskrivits i ovanstående tabell.

² Avser inkomster.

Arbetsmarknaden under åren 1936—1945.

Å r	Jan.	Febr.	Mars	April	Maj	Juni	Juli	Aug.	Sept.	Okt.	Nov.	Dec.	Års- medel- tal
<i>Antal ansökningar om arbete på 100 lediga platser vid den offentliga arbetsförmedlingen.</i>													
1936	370	319	261	249	214	194	194	175	169	204	289	327	262
1937	265	208	171	161	137	133	142	129	130	162	208	194	187
1938	218	230	182	157	146	153	152	128	132	167	236	231	196
1939	219	230	179	155	126	119	119	106	124	154	193	186	173
1940	165	162	144	132	114	115	137	154	166	187	227	243	182
1941	249	241	208	184	160	154	139	131	130	141	176	195	198
1942	227	202	168	131	110	103	99	97	97	102	114	125	147
1943	137	133	114	109	99	93	89	90	93	109	129	150	131
1944	164	157	139	121	103	96	90	92	95	106	118	129	136
1945	131	132	128	116	106	103	93	89	91	97	102	106	131
<i>Arbetslösheten inom fackförbunden. Procent.</i>													
1936	19·0	18·1	16·5	13·8	10·2	9·3	8·1	8·1	8·7	10·3	12·3	17·5	12·7
1937	16·3	14·8	14·5	11·2	8·8	7·7	6·4	6·2	6·8	8·3	11·1	17·8	10·8
1938	15·6	14·5	13·0	10·7	8·4	8·5	7·2	7·2	7·5	9·0	11·2	17·8	10·9
1939	14·9	13·0	11·7	9·0	6·3	5·6	4·8	5·0	6·3	8·0	10·4	15·2	9·2
1940	14·1	14·5	15·8	11·1	9·5	8·7	9·0	9·1	9·8	11·0	12·6	16·1	11·8
1941	17·1	16·4	15·1	13·1	10·6	9·3	7·8	7·5	7·3	8·2	10·0	13·0	11·3
1942	13·6	12·5	11·0	8·1	5·9	4·9	4·2	4·0	4·3	4·8	5·9	10·3	7·5
1943	8·6	7·5	6·4	6·1	4·4	4·4	3·9	3·6	3·5	4·5	5·8	9·6	5·7
1944	8·5	8·0	7·2	5·5	3·7	3·2	2·9	2·8	2·9	3·3	4·2	7·2	4·9
1945	6·6	6·2	5·9	4·5	3·8	3·5	3·2	3·1	3·0	3·2	3·9	6·7	4·5
<i>Antal rapporterade hjälpsökande arbetslösa.¹</i>													
1936	61 400	58 127	53 162	46 628	34 571	25 863	21 510	20 783	20 903	24 712	28 742	30 814	35 601
1937	33 509	31 280	27 750	22 247	15 840	11 429	9 800	9 577	9 782	12 411	16 169	18 765	18 213
1938	22 022	22 263	20 071	16 935	13 797	11 891	10 057	9 993	10 818	13 972	18 853	23 603	16 189
1939	29 263	29 020	27 250	24 893	17 610	12 501	9 229	8 709	9 499	12 183	15 583	14 940	17 556
1940	15 552	15 184	14 332	9 872	7 876	6 935	7 902	10 361	12 243	16 122	20 562	23 469	13 367
1941	30 512	34 900	33 702	30 552	24 856	20 656	16 205	14 989	13 279	12 610	14 781	19 583	22 219
1942	25 259	25 119	22 062	15 535	10 060	7 941	6 959	6 649	6 419	6 377	6 671	8 592	12 306
1943	9 992	9 569	8 550	7 206	6 247	5 253	4 571	4 410	4 600	5 434	7 462	11 676	7 081
1944	15 845	17 548	17 272	15 660	11 797	8 790	7 313	6 790	6 828	7 494	8 674	11 044	11 255
1945	12 038	12 862	13 521	12 044	10 021	7 924	5 966	5 406	5 409	5 842	6 757	7 296	8 761
<i>Indextal för antalet sysselsatta arbetare. September 1939=100.</i>													
1939	—	—	—	—	—	—	—	—	100	93	97	90	—
1940	90	89	91	88	87	80	82	87	90	91	90	83	—
1941	83	85	84	85	88	91	92	92	92	91	91	85	—
1942	85	85	84	87	90	94	95	96	94	95	94	89	—
1943	90	90	90	91	93	94	90	90	91	94	93	90	—
1944	90	91	91	90	91	92	92	93	94	96	97	95	—
1945	95	77	77	79	81	83	99	99	99	100	101	95	—

¹ För tiden januari 1938—juni 1940 ha i antalet hjälpsökande medräknats vid statliga och statskommunala beredskapsarbeten då sysselsatta hänvisade arbetslösa, vilka dock först fr. o. m. juli 1940 voro anmälda som hjälpsökande hos arbetslöshetsnämnderna.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING.

	Sid.
<i>I. Arbetsmarknaden under år 1945</i>	5
<i>II. Arbetsmarknadskommissionens verksamhet år 1945</i>	10
A. Arbetsförmedlingen	10
Arbetsförmedlingens organisation	10
Arbetsförmedlingsverksamheten	11
B. Särskilda åtgärder för tillgodoseende av vissa näringsgrenars arbetskraftsbehov	27
Jordbruket	27
Skogsbruket	31
Torvindustrien	36
Husligt arbete	36
C. Reglering av byggnads- och anläggningsverksamheten	38
D. Särskilda åtgärder för utnyttjande av värnpliktig arbetskraft under förstärkt försvarsberedskap	46
E. Speciella utredningar, planläggning, registrering m. m.	48
F. Hjälpverksamheten för arbetslösa	55
Hjälpsökandeklienteletets omfattning och sammansättning	55
Arbetslinjen	60
Understödslinjen	73
Hjälpverksamhetens totala omfattning	77
Statliga stenbeställningar	77
Årskostnadsbidrag	81
G. Värnpliktshjälp	82
Familjebidrag	82
Övergångsförmåner till viss långtidsinkallad militär personal	84
Värnpliktslån	86
<i>Bilagor.</i>	
1. Uppgifter rörande vissa arbetslöshetsförhållanden enligt kommunernas rapporter till statens arbetsmarknadskommission för den 31 december åren 1944 och 1945	89
2. De hjälpsökande arbetslösas fördelning på yrkesgrupper och län den 31 december 1945	96
3. Förteckning över statliga beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1945 av arbetslöshetsmedel	98
4. Förteckning över år 1945 avslutade statliga beredskapsarbeten i statens arbetsmarknadskommissions regi	106

	Sid.
5. Förteckning över år 1945 avslutade statliga beredskapsarbeten i annan myndighets än arbetsmarknadskommissionens regi	107
6. Förteckning över statskommunala beredskapsarbeten, till vilka statsbidrag beviljats under år 1945 av arbetslöshetsmedel	109
7. Förteckning över år 1945 avslutade statskommunala beredskapsarbeten..	114
8. Kostnader för under år 1945 beviljade statliga och statskommunala beredskapsarbeten fördelade länsvis	119
9. Sammanställning per den 31 december 1945 av statliga och statskommunala beredskapsarbeten under 1945	120
10. Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden 1/7 1944—30/6 1945	122
11. Utbetalade statsbidrag till hjälpverksamheten för arbetslösa under tiden 1/1—31/12 1945	123
12. Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden 1/7 1944—30/6 1945	124
13. Kostnader för arbetsförmedling, överflyttning av arbetskraft m. m. under tiden 1/1—31/12 1945	125
14. Arbetsmarknaden under åren 1936—1945	126